NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN
399530-D
PERIOD.

J. fol. 525.

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z254077205

399530-D

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju: Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Januara 1872.** **Broj 1.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Decembra.

Evo nas na svršetku stare godine. Na ovaj dan čovjeku svakojake misli glavom proleću. S jedne mu se strane nudi prošlost, da promisli, što je bilo; a s druge budućnost, da pogodi, što će biti. A što mu se zajedno nude jedna i druga, to je sasvim jasno, jer čovjeku nije dano, nego samo kroz poznavanje prošlosti, uprieti donekle oči u budućnost.

Kako se dakle nebi nudile i nam na razmišljanje prošlost i budućnost našega naroda, kojega nam sreća i blagostanje neprestance pred očima trepte? Pa što nam naša prošlost, govoreć uobće o Slavenih austrijskih, kaže o našoj budućnosti? To najme, da se neimamo čega bojati, dapače da se možemo svemu nadati. Jer tko je u Austriji prije nekoliko godinah pitao, što će Slaveni reći, ako se nebude u vladanju i na nje obzir uzeo? Nisu li mislili Niemci, da su u Austriji sami gazde i gospodari? Pa kad su morali s Magjarî gospodarstvo podieliti, nije li se držalo, da su se u ovu našu staru domovinu povratili zauvjek mir i zadovoljstvo? Al opet tomu nije bilo tako, nego smo ljetos doživili, gdje se je bilo ministarstvo Slavenom za volju promienilo, pak se ozbiljno o tom nastojalo, da se jednoč i njim zadovolji.

Istina, da je to ministarstvo bilo i odstranjeno, ali je s druge strane istina i to, da se tim Austriji nije dosada baš u ničem pomoglo. Jer i sadašnje ministarstvo, kao i ona mnoga, koja su pred Hohenwartovim vladala, zapinje i lievo i desno tako, da nemože razmahati rukuh, kako bi želilo. Pa što je tomu krivo? To, što osim Niemacah i Magjarah, ima još u Austriji preko šestnaest miliunah i nas Slavenah. Recimo dakle, da smo narasli do tolike sile, da već bez nas u Austriji neima točnâ računa. I to je ono, što nam u njoj osigurava ljepšu budućnost. Jer, kako se jednom ova starodavna država mora umiriti, tako mora doć i vrieme, gdje će se i nam, kao što se je Niemcem i Magjarom, u granicah državnog jedinstva opet gledati po volji učiniti. Samo treba, da se izobrazujemo i neumorno radimo, jer što smo dosad postigli, to imamo zahvaliti jedino svojemu trudu i muki na spasiteljnom prosvjete polju.

Sada su medjutim oči svih austrijskih narodah uprte u Beč, gdje bijaše dne 27. tek. otvoreno carevinsko vieće, a dan zatim Nj. je Veličanstvo držalo sakupljenim zastupnikom prestolni govor. Taj je govor Niemcem i Magjarom veoma ugodio, jer izjavla uvjerenje, da će se starim putem svakako doći do cilja. U njem se medju ostalimi stvarmi spominju i Poljaci, kojim se nešto napose obećaje, pa zato su i stupili u carevinsko vieće, koje se bez njih nebi bilo moglo ni sastati. Nego se nezna, što će oni reći, kad se bude razpravljalo pitanje, da se mimo zemaljskih saborah šalju zastupnici u carevinsko vieće. Tim visi za sada jedino o njihovoj volji obstanak rajhsrata. Česi, koji su i u velikom posjedu izabrali sve same narodnjake, očitovaše, da neće stupiti u rajhsrat. Njihov primier sliede Tirolci, Slovenci i više zastupnikah iz nekojih njemačkih pokrajinah.

U ovaj čas se u Beču dogovaraju s ugarskimi ministrî kolovodje narodne hrvatske opozicije, pak čujemo, da ćedu se najbrže sporazumjeti. Dao Bog, da se to obistini, ali samo pod tom pogodbom, ako narod hrvatski tim steče svoju cjelokupnost i potrebitu za svoj napredak neodvislost, slobodu i samostalnost.

Občinski zakon istarski.

Mi smo bili obećali našim istarskim čitateljem, da ćemo im u ovom listu razjasniti i rastumačiti občinski istarski zakon, da tim putem doznadu za svoje pravice i za svoje dužnosti, pa nauče i dužnosti vierno izpunjavati i pravice mužki čuvati i braniti. Evo nas dakle da se odužimo svojemu obećanju.

Sadašnji občinski zakon istarski, podpisan od Cara dne 10 lipnja godine 1863, razpada se na dva poglavita diela. Diel prvi sadržuje naredbe občinske (Regolamento comunale) uobće, a diel drugi naredbe izborne (Regolamento elettorale) napose.

Polag tog zakona, član občine iliti občinar jest tko se je u občini rodio, il odnekud u občinu došao, samo ako je austrijski državljanin, pa plaća od svojega u občini nahodećega se imetka, il od svoje u občini stiecane zasluge (čina, obrta, zanata) nešto davka na godinu. Sva ostala u občini živuća lica jesu stranci iliti tudjinci. U občinah stoji, hoće li se više njih il neće, da sdruže u jednu jedinu občinu; a nemože se nijedna občina siliti, da se proti svojoj volji s drugom sdruži. Više občinah, u jednu sdruženih, mogu se opet razdružiti, te postati samostalnimi, samo ako su u stanju izpunjavati svoje dužnosti naprama državi i naprama pokrajini. Ni druženje, ni radruživanje nemogu se obaviti, nego s privoljenjem c. k. Namjestničtva i zemaljskog Sabora.

Občinari obavljaju svoje občinske stvari kroz svoje občinsko zastupstvo (rappresentanza comunale) i kroz svoj občinski odbor (deputazione comunale). Občine koje broje manje od 100 izbornikah, izabiru 8 do 9 zastupnikah; občine, koje broje 100 do 300 izbornikah, izabiru 12 zastupnikah; koje broje 301 do 600, izabiru 18; koje 601 do 1000, izabiru 24; občine pako, koje broje prieko 1000 izbornikah, izabiru 30 zastupnikah. Izvan redovitih zastupnikah, izabiru se još i tako zvani zamjenici (sostituti), kojih je dužnost zamieniti zastupnike, kad su ovi prepriečeni doći u občinsko vieće. Zamjenikah mora bit polovica onoliko, koliko ima svih zajedno zastupnikah. Občinski se odbor sastoji od načelnika iliti glavara (podestata) i najmanje od dva občinska savjetnika (konsiljera). Broj se savjetnikah može i umnožiti, ako to iziskuju osobite občinske okolnosti, ali ih nesmije biti nikad više od trećega diela svega zastupstva. Načelnika i savjetnike izabire občinsko zastupstvo izmedju sebe. Občinski savjetnici idu jedan za drugim po redu dobivenih glasovah, tako da je medju njimi prvi, tko je dobio najviše glasovah. Kad bi dva il više njih dobilo jednak broj glasovah, tada se vuče sreća, koja odlučuje. Po tom istom redu zamjenjuju i načelnika iliti glavara, kad je slučajno zapriečen. Tko je izabran za zastupnika, dužan je primiti tu čast, drugač pada pod globu (multu), koja može narasti i do 100 f. Zastupnici i njihovi zamjenici, kao takodjer glavar i njegovi doglavnici iliti občinski savjetnici, biraju se za tri godine. Stari zastupnici mogu bit opet izabrani. Kad ostane pusto mjesto načelnika, ili kojeg savjetnika, tada se zastupnici moraju u 14 danah sastati u občinsko vieće, pa nove izabrati za ono vrieme, koje još preostaje do obnove svega zastupstva. Pusta iliti prazna zastupnička mjesta popunjavaju se njihojimi zamjenicî prama broju svojih glasovah. Načelnik i občinski savjetnici polažu prisegu, nastupajuć tu čast, u

Digitized by Google

ruke predstavnika kotarske oblasti, i to na oči svega občinskog zastupstva, da će bit vierni caru, da će vršiti zakon i duševno izpunjavati svoje dužnosti. Ni občinski zastupnici ni njihovi zamjenici nedobivaju nikakove plaće. Stoji u občinskom zastpustvu, što će dati nagrade načelniku i občinskim savjetnikom, ako nemogu mukte občini služiti.

Sad da vidimo, koje je občinsko područje, ili koji poslovi spadaju pod občinsku oblast. Ovamo spada prije svega samostalno upravljanje občinskoga imetka i svega, što joj može koristiti i unapreditì njezino blagostanje. Zatim dolazi sigurnost osobah i svojine, koja mora vrhu svega občini na srdcu ležati. Što promiče blagostanje občinarah, jesu najme dobre ceste, putevi, mostovi i naredni trgovi, zato mora občina skrbiti za njihovo otvaranje, popravljanje i uzdržavanje, kao takodjer za sigurnost i narednost putovanja po kopnu i po vodi i za red u polju. Ima, nadalje, občina pravo nadzirati živež, sajmove, tržišća, kao takodjer da nebude prevare na mjeri, il na tegu (pezi). Ona mora bditi i nad zdravljem občinarah, zato joj je dužnost gledati, kad kakova bol zaredi, da se što prije uguši. I služinčad i poslenici su takodjer izručeni njezinoj skrbi, da se zna, tko su, odkud su i gdje su. Na nju spada takodjer bditi nad javnom ćudorednosti iliti ponašanjem. Njena je dužnost skrbiti za uboge i nemoćne, pa upravljati javnom dobrotvornostju i občinskimi dobrotvornimi zavodi. I što se gdje gradi il zidje, ima občina pravo znati i viditi, jedno da nebude ostalim občinarom krivo, a drugo da nebude ničijemu životu pogibeljno. Najljepše pako pravo, koje občini pripada po novom zakonu, jesu pučke škole, koje ona podiže, uzdržuje i obskrbljuje, pa odlučuje i u kojem jeziku da joj se djetca uče, a proti njezinoj volji nemože joj nitko nematerinskoga jezika u školu utisnuti.

(*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz Pazinšćine.

Nedavno bi rečeno u *Našoj Slogi*, da je novi školski zakon uzrok velikomu nezadovoljstvu medju našim u Istri narodom. A to je prava istina, jer su škole mal da ne svuda potalijančene, a povrh toga narod za nje troši toliko, da nemože više.

Vas sviet n. pr. zna, da je Pazinšćina skroz i skroz hrvatska, ipak se ovdje u školi djetca uče tako, kao da je Pazin u sredini Italije. Od četiri učitelja, što ih ima ovdje, samo dva razumiju hrvatski, al nesmiju hrvatski učiti; druga dva pako su čista Tali jana, tako da jih ni roditelji, što dojdu više puti pitati, kako im se djetca uče, nerazumiju više nego da su Kinezi. Ali ako se nerazumiju, kad govore, a ono se razumiju dobro kad vuku plaću, jer sadašnje Pazinske škole koštaju občinu preko dvie tisuće forintih na ljeto. Dokle je škola Franjevcem iliti Fratrom u rukama bila, občina nije skoro nikakva troška imala, a škole mislim da su bile svakako bolje, nego li su to sada, akoprem ih je na koncu prošle školske godine naš g. Podestat do neba pohvalio. Reć bi, da je ta stvar i školskomu vieću u Poreču oči otvorila, jer vidivši prevelike troške, a s druge stranè premalen broj dječakah, što sad pazinsku školu polaze (114 u sva četiri razreda), odluči da budu u Pazinu samo dva učitelja, kao što je to i kod ženske škole, koja ima mal da ne jednak broj učenicah, a samo dvie učiteljice, pa kako se veli s mnogo boljim napredkom. Dva učitelja manje, a bez nikakve škode za školu, bila bi liepa polakšica ovomu siromašnomu narodu, ali naši poglavari zato si glave netaru, pak su odlučili da ostanu kao i do sada sva četiri. *Che paghi la scarpa grossa!* E, liepo je Pazinskoj gospodi, kad za njihovu školu plaćaju *petnaest po sto* i Trvižani i Beramci i Kašćergani i Grdoseljani i Zarečani i Krsikljani i Staropazinci. Jest, za njihovu školu, a ne za svoju, jer iz svih tih, do predlani samostalnih občinah, nehode u Pazinsku školu nego, kako sam čuo, samo dva dječaka. A kako bi ni hodila, kad je nekomu u Pazin dalcko uru, nekomu dvie, a nekomu i više? Nebi li bolje bilo, kad bi se u sriedilju onih občinah barem jedna škola ustanovila, nego da im trud i muku Pazinska jama guta, a bez nikakve njihove koristi?

To su vam eto posljedice ukinutja naših starih občinah, o kojih sam vam lani baš u ovo vrieme pisao.*) Kako vidite, mi idemo liepo napred, ma naponazad. Ja vam ovo zato pišem, da našemu siromašnomu puku oči otvorim, nebi li već kada tada spoznao svoje pravice, pak ih počeo zakonitim putem tražiti, to jest, u vrieme izborah i u občinska vieća i u sabor svoje rodoljubne ljude pošiljati. Kamo sreće, da bimo bili dosad višeMarotah imali.

Nekoja prava i dužnosti pomorskih kapitanah i mornarah.

Od raznih nam stranah dolaze tužbe mnogih brodozapovjednikah proti razuzdanosti, neposlušnosti, licnosti i obiesti svojih mornarah, osim toga, da ovi bez svakog valjanog razloga iz brodovah bicže, a često i pred odjadrenjem kriomice da brod ostavljaju, česa radi da su kapetani prisiljeni uzimati tudju čeljad na škodu naše mornarice. Mornari opet od svoje strane tvrde, da svih tih nepodobštinah nebi bilo, kad bi kapitani bili s mornari uljudniji, bolju im i zdraviju hranu davali, kad ih težkimi i nepotrebnimi poslovi nebi mučili i kinili, napokon obustavljali im i prikraćivali pod jednom ili drugom izlikom krvavo zasluženi novac.

Nami nije do iztraživanja, jeda li su u obće i u koliko temeljite tužbe prvih, a pravedni prigovori drugih: toliko se ipak može uztvrditi, da mnogo griešе i jedni i drugi. Iz dobivenih ubaviestih od dotičnih oblastih, osvedočismo se, da se porodivši nemiri i nepouzdanja nebi tako često dogadjali, kad bi se kapitani držali u tom pogledu izdanih propisah te nezanemarivali, pročitati i raztumačiti družini. kao što im se nalaže, barem svaki mjesec po jedan put, zakon Marije Terezije (Editto politico di navigazione) od 25 aprila 1774. Medjutim da se medjusobna nesporazumljenja uklone, a od druge pako strane, željni da toli potrebita ljubavi, sloga i mir medju njimi vladaju, naumismo, u koliko nam prostor ovoga lista dopušta, u kratko nacrtati našim pomorskim čitateljem najglavnije točke (punti) rečenoga zakona.

Po ovomu zakonu, na brodu i po moru, sva je čeljad dužna svomu brodozapovjedniku (kapitanu) izkazivati uvjek i svakom prigodom najveće poštovanje, sliepu pokornost i poslušnost; svaki bo mornar, koji protivno radi, podvržen je najstrožim pedepsam. Ali zato moraju i kapetani dobro paziti na strogi zapt iliti stegu (disciplinu) svoje čeljadi, nastojati, da se umjereno naprama njim ponašaju, da neprestano uzdrže medju mornaricom mir, slogu i ljubav, da se od nijedne strane nekrnje postojeći zakoni i naredbe, već bezprigovorno neuzkvrenjeni uzdrže. Jer se po moru može lahko tkogod oboliti ili raniti, obvezan je svaki kapetan držati na brodu propisane ljekarije; isto tako mora se za put obskrbiti dovoljnom hranom. (Kolikoća i kakvoća (quantità e qualità) hrane, zavisi od posebna medjusobna ugovora (kontrata), no razumieva se po sebi, da mora biti zdrava i dobra.) U ostalom, mornarom se dopušta, da se vlastitom hranom mogu kroz vas put hraniti, ali u tom slučaju kapetani moraju paziti, da je bude zadosta i nebude škodljeva zdravlju; pak su nadalje držani, pod pretnjom kazne, uzmanjkali slučajno hrane jednomu ili drugomu mornaru, da im uz primjernu i pravednu cienu prodadu (uztupe) drugi, kojim pretiče. Pod istimi uslovji i pod istu kaznu dužni su i kapetani drugih brodovah pružiti hranu, susrietivši se na širokom moru, onim brodovom, koji su slučajno bez hrane ostali.

Kapitan može po moru takodjer kazniti (pedepsati, kastigati), dati okovati i zatvoriti svakoga mornara nemirna, nepošlusna, nemarna i pijanstvu odana, pa i onakova koji svoje drugove tuče ili zlostavlja. Ako li pako koji mornar počini na brodu umorstvo, razbojničtvo ili drugo kakovo zločinstvo, kapetan imade pravo takova u prvom pristaništu izkrcati i dotičnomu konzulatu za dalje uredovanje predati. U pomanjkanju austr. konzulatah, kapetan ga mora pridržati,

*) Ovaj dopisnik bi reć da piše samo za dobru ruku, jer je i lani baš u prvom listu Pazincem reši o poslao. *Slagar.*

Digitized by Google

ali je ujedno dužan, pomoćju svoga podčinjena osoblja, s okrivljenikom iztragu povesti, odnosne pako spise predpostavljenoj vlasti u Trst ili Rieku, ustupiti, kamo se mora uputiti prvim u naše strane jadrećem austr. brodom i dotični okrivljenik, kojega mora bezprigovorno svaki kapetan primiti te izručiti našim sudovom. *(Sliedit će.)*

Pitanja i odgovori.

(Daljo)

Tko i što je naš slavenski narod?

Naš je narod jedan od najvećih narodah ovoga svieta, jer broji po jednom računu devedeset, a po drugom cielih sto miliunah dušah. Svi ostali evropejski narodi su mnogo manji od našega, jer na priliku Niemacah neima nego četrdeset i šest miliunah, Francezah trideset i šest, Talijanah dvadeset i četiri, Magjarah malo više od četiri, Grkah tri miliuna dušah, itd. itd. Zato naš narod i stanuje na neizmirnû prostoru zemaljskog kruga, jer zasieže pol Evrope i ogromni dio Azije. Nekada je još dublje u Evropu zasjezao, jer veliki dio današnjih Niemacah nisu drugo, nego poniemčeni Slaveni. Tako je nekada bilo: Niemci su se francezili i talijančili, a Slaveni njemčili. Ali Slavenah se je mnogo, ne samo ponjemčilo, nego i potalijančilo, pogrčilo i pomagjarilo, a negdje još to i danas tako biva.

Odkad i odkud su Slaveni, to je pitanje još zastrto najgušćimi tminami. Što se o njih za stalno zna, jest to, da spadaju medju najstarije narode svieta, jer im je jezik u najužem rodu sa prvobitnim jezikom indijskim, iz kôga su potekli skoro svi stari i novi jezici evropejski i mnogi azijatski. U starodavna doba Slaveni su nosili različita imena, ponegda takodjer imena svojih pokoriteljah, kako no je to bio tada običaj; zato se više puti nezna ni tko su bili, ni gdje su stanovali. Ali da su od najstarijih vremenah stanovali takodjer i uzduž jadranskoga mora, gdje se evo još dandanas nalaze, to se daje, ako i ne lahko, a ono ipak dosta jasno dokazati. U kasnija vremena Slaveni su sami sebe ovim imenom zato prozvali, što su se sloveć t. j. govoreć, medju sobom razumjeli. Kôga bi razumjeli, taj im je bio sloven iliti slaven, a koga nebi taj im je bio niem ili niemac; kao što im je to još i danas u nutarnjoj Rusiji, pa odtud i ime Niemcem, njihovim najbližim susjedom.

Slaveni se diele na četiri velika plemena, naime na rusko, poljsko, česko i jugoslavensko. Tomu je uzrok, što jedni od drugih govore malo drugačije, pa zato i imamo tako zvani jezik ruski, poljski i češki, od kojih svaki ima još i svoja podnariečja. Jugoslavenski nije baš sasvim jedan jedini jezik, nego se govori i piše u tri različita nariečja, a ta jesu, hrvatsko-srbsko, zatim slovensko i najposlje bugarsko. Slaveni se medju sobom malenim trudom dosta dobro razumiju; najlaglje pako se razumiju Rusi s Jugoslavenî, onda Česi s Poljacî. Od tih jezikah najljepši je naš hrvatsko-srbski, ali što se knjigah tiče žalibože još najsiromašniji.

Rusi su najmnogobrojnije i najjače slavensko pleme, jer jih ima skoro šesdeset miliuna, a i osnovali su preogromno carstvo, koje broji do osamdeset miliunah dušah, gdje su oni gazde i gospodari. Svi ostali Slaveni, izvan malene Crnegore, nisu već nigdje sami svoji, nego se nalaze u različitih država i pod različitimi vladari. Poljakah ima skoro deset miliunah. Nekada su imali sami svoje kraljestvo, a sad su razdrobljeni na troje, pa jedni su pod Rusom, drugi pod Prusom, a treći pod Austrijom. Čehah, sa Luzičanî u Saksonskoj i Slovacî u Ugarskoj, ima preko sedam miliunah i pol. I oni su nekada imali svoju neodvislu slavnu kraljevinu Česku, koja je postala jezgrom austrijskog carstva, odkad su Česi izabrali kralja iz austrijske vladarske kuće. Jugoslavenah ima skoro dvanaest miliunah, a stanuju, ako izuzmemo Italiju u najljepšem predielu iliti kraju ciele Europe. Diele se pako, kako već rekosmo, u Hrvate, Srbe, Slovence (Kranjce) i Bugare. Srbi i Bugari su nekada imali svoja neodvisla kraljestva u današnjoj Turskoj, a Hrvati i Slovenci u današnjoj Austro-Ugarskoj a dielom i u Turskoj. Hrvati imaju još i danas svoja kraljevinska prava isto onako, kao kraljevina Ugarska i kraljevina Češka. Izvan Srbskog i Bugarskog kraljestva, u Turskoj se još spominje i kraljestvo Bosansko, što je zajedno sa srbskim i bugarskim palo od silovitih nekada Turakah, koji su u obće krivi, što Jugoslaveni nisu danas jedan od najisretnijih narodah svieta. *(Sliedit će.)*

Franina i Jurina.

Ju. Ala ma da su bile ovo leto na viliju božju v Trstu ribe cenu!

Fr. Tako to valjada nî bilo tamo onoga Bakrana, kî bi jih bil, kako pred dvemi leti, za neku velu zagrebačku gospodh pokupil!

Ju. A ne, ač da su im zasmrdele potle su se Lonjskopoljskih žab najili!

Različite viesti.

* **(Novinarstvo hrvatsko)**. Prošle godine izlazilo je 17 naših novinah; od ovih je bilo: 6 političkih, 3 strukovna, 3 pučka, 2 zabavna, 2 školska i 1 crkveni list. Ako se osvrnemo natrag nekoliko godinah, kad nismo za tako reći imali nikakovih novinah, smielo možemo uztvrditi, da smo mnogo napredovali; a da neostanemo na jednom mjestu već da koraknemo napred: visi ponajviše, o našoj umnoj i novčanoj podpori. Narodna stranka imade u Hrvatskoj dva politička glasila „Obzor“ naime i njemački „Südslavische Correspondenz“ kojim o boku stoji zadarski „Narodni list“ i „Nazionale“ od kojih, prvomu je listu ciena s poštom za cielu godinu 16 f. isto toliko i njemačkomu; nego se može na jednoga ili drugoga na četvrt i pol godine predplatiti u Zagrebu. „Narodni pako list“ stoji 10 f. na godinu. Od drugih nepolitičkih novinah preporučamo hrvatskomu rodoljublju osobito „Pučkoga Prijatelja“ u Varaždinu, i „Bunjevačke novine“ u Kaloči (Ugarskoj). Prvi stoji na braniku naše narodnosti u Podravini i bližem Medjumurju, koje su „Magjaroni“ god. 1861 predali Magjarom. Predplatnina godišnja mu je 3 f. — A „Bunjevačke novine“, koje vriedni starina kanonik Antunović ureuredjuje velikim požrtvovanjem i vieštinom, kriese iskru narodnu u sviesti grančice našega naroda na drugom okrajku, u ravnoj Bački. Predplaćuje se na ove novine, koje svakih 8 danah izlaze sa 3 f. na godinu. — Drugi put ćemo ostale napomenuti.

* **(Književnost)** *Njemačko-hrvatskoga riečnika*, što ga izdaje knjižara Lavoslava Hartmana u Zagrebu, izašao je 17. svežčić 1. diela.

Hrvatsko-pedagogijsko-književni sbor, jedva što se u Zagrebu ustrojio, počeo je već izdavati *Pedagogijsku biblioteku za pučke učitelje*, od koje je knjiga „Komenskova didaktika“ jur izašla.

Danica koledar i ljetopis družtva svetojeronimskoga za g. 1872, izašao je i stoji za nečlanove 30 nvč.

„Ocevi i djeca u 19. vieku“, prevod iz francezkoga od akademika Leguvca, ime je djelu, koje će izdati putem predbrojke M. Gj. Miličević urednik „Škole“ u Beogradu u dvih knjigah. Ciena je svakomu svezku 80 nvč.

* **(Magjarsko gospodarstvo)** sve bujnije cvate. Dočim magjari na samo poljepšanje grada Pešta posudjuju i troše 24 miliuna, a za magj. teatre svake godine nekoliko stotinah tisućah izdavaju, narod u Banatu — toj evropejskoj žitnici — od kad se ceste zapustile i zanemarile, a vjekovite poplave zavladale, gotovo od glada umira. — Pak i sada Zdravstveno pristanište u Martinšćici, naumila je magj. vlada lahkoumno posvema zapustiti i novi lazaret, kod Riečkog kolodvora sa troškom od kakova pol miliuna, sagraditi. Drugi narodi grade slične zavode daleko od napučenih mjestah, a Magjarom se hoće imati lazaret baš usried grada. Čudnovata li ti, mili bože, i ova nova mudrolija!

* **(Grci proti Slavenom)**, naumiše vojevati, za sada još samo perom. Glasa se naime, da više Grkah dogovorno sakupljaju po svietu dobrovoljne prineske kod svojih suplemenikah, namjerom, da se od tih novacah pišu i nabave knjige proti

Digitized by Google

Slavjanom u Trskoj i takove narodu bezplatno diele, jer da će tobože na ovi način uništiti, pače spasiti Evropu od panslavističke propagande. U samomu Trstu vele, sakupili su 10,000 franakah. Po našem mnienju, Grci bi pametnije učinili, da ove novce obrate na izkorenjenje hajdučtva u Grčkoj i na prosvietu zanemarena si paka, ta i onako Fanariotti i njihovi popovi u Turskoj sa Turci skupa dosta skrbe, da tamo naš narod do kraja unište!

Sa tršćanskog tržišća.

U ovih petnaest danah, može se kazati, da su se iste ciene uzdržale; jedino kafa i cukar su nešto poskupile. Mnogo tražena *kafa Rio* prodava se cent po 46 f. 50 nč. do 49 f.; a *cukar* domaći tučen po 24—25 f. 75 nč. *Šenica* 116 lb po 9 f., *kukuruz* pako po f. 6. 30.; *mast* 33—35 f., *slanina* 29—31 f. cent. *Ulje* dal. i istarsko, barilo 34—35 f.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Decembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Sibinčelo,* Odese — *Narod,* Mletcih.
Algir: *Iri,* Trsta — *Jugoslav,* Salonića.
Alesandriju: *Marcelina, Lete,* Trsta — *Columbus,* Grimsbya.
Anversu: *I dubrovački,* Karloforta — *Rebeka,* Carigr.
Bruvershaven: *Maks,* Taganroga.
Carigrad: 2 *figli,* Lušinja — *Milica,* Kustengje — *L'unico N.,* Jenikedi — *Pietro,* Nikolajeva.
Cet: *Marietta,* Carigr. — *Onore,* Trsta.
Darmut: *Carmella B.,* Nikolajeva — *Ugo,* Odese.
Falmut: *Lamek, J. J. Strossmayer, Rosina, Sestri dubrovačke, Napried,* Odese — *Ana S., Marco Ant., Baltasar,* Ales. — *Vitez, Nikola Despot,* Azova — *Norina,* Suline — *Ant. Maria,* Bone — *Idomeneo,* Kavarne — *Ana Lazarović, Moroska vila, Eroe, Castor, Patria, Araldo, Adrastea, Domenica, Amalia Angelica, Nemesi, Jafet, Tom,* Cernogmora — *Catterina Stuk,* Jenišok — *Sv. Vid* Ales. — *Amur,* Karloforta.
Glučestar: *Aquilla,* Njujorka.
Haliehad: *Dragimir,* Svanseje za Trst.
Kaljari: *Jenny R.,* Odese.
Kardif: *Plam,* Vaterforta, *Danae,* Bristola — *Argentina,* Bordo.
Kvinstoven: *Istok M., Sagittario, Romano C., Elena Kovačević, Capodistria, Marte, Enrica, Madre Maria, Bar. Vranicani, Bar. Eötvös, Pinus, Descović A., Stilicone, Tartaro, Istriana, Mila, Arfaskad, Mary, Tempo, Nereo O.,* Crnogmora — *Zator, Juno, Slava B., IV dubrovački, Luigi,* Njujorka — *Ariosto,* Ales.
Londru; *Sloga,* Brdianske — *Enos,* Njukastla za Trst.
Maltu: *Riforma, Acorto,* Trsta — *Slavianska,* Jeski — *Mar. Luigia M.,* Civitavecchia.
Marsilju: *Antal,* 2 *figlie,* Odese — *Onore, Nono Sisto, Erminia, Maria Mattea,* Trsta — *Carlota Fanny,* Enosa — *Romolo,* Cipra — *Dobra Milica,* Brdianske.
Njujork: *Lada,* Trsta — *Amelia,* Liverpula.
Njuport: *Nikolaj,* Belfasta za Trst.
Odesu: *Emma,* Marsilje — *Sobiesky, VIII dubrovački* Gravose — *Carlo R.,* Njukastla — *Pater,* Kardifa — *Mala Marica,* Anverse.
Pernambuk: *Liepa bakarka,* Trsta — *Colibri,* Marsilje — *Girolamo,* Riojaneira.
Plymut: *Natan, Marino,* Crnogmora.
Sulinu: *Franzika Tereza, Marko Primogenito, Sospir, Andrić, Draga Aneta,* Carigr.
Šild: *Patrizio,* Rotterdama — *Pierino,* Amsterdama.
Yarmout: *Peppina P.* —

Odjadrili iz — u

Trsta: *Grad Zagreb, Grad Senj, Equità, Ardito,* Bordo — 2 *Brüder,* Pernambuk.
Alesandrije: *Alessandro,* Marsilju — *Paolina* S., Ingl. — *Elia profeta* Portici.
Algira: *Fiat,* Klid.
Anverse: *Clita,* Genovu — *Amalia,* Ingl.
Belfasta: *Ljubezni otac,* Trst.
Bordoa: *Proserpina, Voluntas,* Kardif.
Carigrada: *Adamo, Ann, Nettuno, Orion, Celestina, Sv. Križ, Padre, Buon' Armonia, Marietta G., Ture, Margarela,* Ingl. — *Armonia,* Odesu — *Flegon,* Kavalu — *G. Luigi, Gilda,* 2 *cognati, Giordano, Liberu,* Marsilju — *Giusto dall'Argento,* Lušinj — *Cvietnidan, Fra. Kovačević, Forza,* Maltu — *Brasile,* Izmit — *Elce,* Dunav — *Azov,* Burgas.
Ceta: *Mie figlie,* Trst.
Dunkerka: *Drago G.,* Grinok — *Genio,* Oran.
Falmuta: *Leopoldina Bauer,* Dublin — *Amur,* Anversu.
Gibraltara: *Diva,* Ingl — *Nuova Fama, Baltasar, Paolo, Attila,* Njujork — *Novi klas,* Nerea
Kaljara: *Trident,* Ingl
Kardifa: *Unione,* Krf — *Maria, Olivo,* Trst — *Andrina,* Trebisondu — *Aron,* Stokton — *G. Šćupa, Eva,* Siru
Kvinstovna: *Australia S,* Leit — *Cainan,* Kingroed — *Figlio,* Rotterdam.
Liverpula: *Eufemia,* Ales. — *Diva S.,* Pernambuk
Marsilje: *Marko Maria, Eugenia, Costante* Carigr. — *Lampo,* Smirnu — *Elena,* Ales. — *Proteo,* Gambiu.
Mesine: *Montemaggiore,* Cet.
Njujorka: *Adelina.* Kork.
Njukastla: *Junak, Bice,* Trst — *Concordia S.,* Mletke — *Dampier,* Carigr. — *Maria C,* Sevastopol.
Svanseje: *Ursula,* Kartagenu — *Eni,* Barcelonu.
Teksela: *Pasqualina,* Grimsby — *Mercur,* Kvinstoven — *Pierino*
Vaterforta: *Sansone,* Njuport — *Olimpo* —

Dardaneli prošli — za

Il dubrovački, Jane, Spirito, Jared, Aneta, Henak, Dobra nadežda, Maria D., Riccardo, Falmut — *Maria R, Antonia, Seconda, Giusto P.,* Marsilju — *Barba Zvane, Anna M.,* Rieku — *Vincenzo,* Trst — *Skenderbeg,* Maltu.

Ovog mjeseca dogodilo se na moru više nesrećah osobito u Crnom moru. U Yarmutu naseo je aust bark *Peppina P.* gdje se u pogibelji nalazi; — iz Kvinstovna opet javljaju, da su, bark *Zator,* kap. Premuda i *Juno,* kap. Grandi iz Njujorka za Inglezku na Oceanu neizmjerno štetovali, osim toga iz posljedujeg broda dva se mornara utopili, i to, Antun Tomašić i Stiepan Brajković; — isto tako izgubio je bark *Viceam. Tegetthoff* na istom putu 2 mornara; u Galacu je brig *Cav. Sgardelli* utonuo.

Poziv na predplatu.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca.

Ciena joj je za svu godinu s poštom	2	f.	—
a za kmeta	—	„	60 novč.
Za pol godine	1	„	—
a za kmeta	—	„	30 „
Pojedini broj stoji	—	„	6 „

Predplatu prima uredničtvo i sve c. k. pošte.

Predplata se neprima nego za cielu, il za pol godine.

Prosimo onu štovanu gospodu, koja se misle predbrojiti, da to što ranije učine, da možemo dati natisnuti dovoljan broj iztisakah.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Decembra 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5 55	—	5.53	5.50	5.51	5.52	5.50	5.51	—	—	—	5.50	5.47	5 47	5 45	—
Napoleoni	9.38½	—	9 34	9 29	9.34	9.35½	9.33	9.31	—	—	—	9.30½	9.30	9.29½	9.26	—
Lire Ingleske	11.86	—	—	11.74	11.76	11.78	11.76	11.77	—	—	—	11.74	11.72	11 72	11.69	—
Srebro prid (aggio) . .	116.85	—	116.—	116.—	116 25	116.35	116 25	116.15	—	—	—	116 15	115.85	115.50	115.25	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novc.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarin Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Februara 1872.** **Broj 3.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Januara.

Svaki dan sve to jasnije biva, da bi u Austro-Ungariji već odavna bio mir, da neima u njoj i nas Slavenah. Dokle smo mi mučali, pa pušćali, da nas ovdje niemče, ondje magjare, a negdje i talijanče, dotle je išlo sve, kao namazano. Niemci su gospodarili, kako su htjeli u ovoj, a Magjari u onoj polovini carstva. Ali evo, od nekog je doba pokrenula našim narodom sasvim neobična misao: on je počeo očito govoriti, kad imamo svi jednake dužnosti, zašto da neimamo i jednake pravice? Niemci i Magjari, koji su bili dosad vični svemu, ali nisu našemu prigovoru, čude se toj novosti, pak se domišljaju, kako bi nas ukrotili, da i nadalje a Austro - Ugarskoj na svoju gospodare. I oni vide, da nemože biti i vuk sit i koza ciela, to jest, i slobodna zemlja i oni u njoj sami gospodari. Zato se čuje kad i kad, da se dogovaraju i mire, sad s Česi, sad s Poljaci, sad s Hrvati. Ali tko se dogovara, taj i odgovara, zato ti dogovori dolaze i prolaze, a Austro-Ungarija se još jednako nalazi na jednom te istom mjestu. To je žalostno, ali mi nismo dužni sebe zatrti, da ugodimo ikomu na svietu. Mi se branimo, čim možemo, to jest, onimi istimi zakoni, koje su oni valjda mislili, da su samo za sebe skrojili. Kad vide, da se nedamo u pomirenje, nego na temelju podpune jednakosti i narodne jednopravnosti, tada nas ruže pred svietom u svojih novinah, da smo nezasitni, da smo nemirni, da neišćemo drugo nego propast države, da namigujemo tudjim narodom itd. Pak to se godi nam, koji smo toliko krvi za Austriju prolili, koji nismo nikad drugamo nego u Beč očiuh upirali; dapače koji smo tvrdo osvjedočeni, kad nebi Austrije bilo, da bi ju morali stvoriti!

To je eto u kratko već od više vremena, pa i sadašnje u našoj državi stanje. U Beču se i Pešti muče najmudrije glave, ondje da utaže Poljake, a ovdje da Hrvate. Ali, dočim se još nezna, hoće li, neće li pristati u Beču Poljaci na njemačke ponude: u Pešti su Magjari s Hravati igru prekinuli pod izlikom, da s njimi neima pomirenja. Hrvatski bo sabor bijaše razpušćen 9 tek. mjeseca, dakle samih pet danah iza svôga otvaranja tako, da nije mogao Magjarom ni poručiti, što Hrvatska u sadašnjih okolnostih od njih zahtieva.

I to je najvažniji dogadjaj u ovo petnaest danah. Ovo je prvi put, što su Magjari na svoju ruku razpustili hrvatski sabor, kojega nisu ni otvorili za drugo, nego jedino zato, da ga mogu odmah razpustiti. Tako da sve ono, što se radilo u Zagrebu od 15 do 19 nije bila nego pusta komedija. Ali, ako ičega na svietu, ove će se komedije Magjari još gorko spominjati, jer je hrvatski narod tim njihovim postupanjem tako težko uvriedjen, da se već sad kaje, što je ikad ni pomislio, da se poslje 48. godine s njimi ni miri ni druguje. U ostalom, za sada se može samo to reći, da će narod poslati u sabor one iste zastupnike, koje i lani. Tomu su nam poručanstvo one pouzdanice svega naroda svojim bivšim zastupnikom, prigodom izdane od njih u rujnu izjave, pak se tvrdo nadamo, da se kao pošteni ljudi neće poreći, a ma ni nasjesti na kajekakova jalova obećanja, kao ni dati ustrašiti od ludih pretnjah. Narod je bo oči otvorio, pa uvidio, tko mu je prijatelj, tko neprijatelj, a da mu magjaroni nisu bili, nisu sada i neće nikad prijatelji biti, o tom se je evo osvjedočio i kod razpusta sabora, komu su magjaroni svojimi opakimi spletkami jedino krivi, pa tim ujedno dokazali, da im više na srdcu leže mastne plaće, nego li korist naroda. Ali reć bi, da su već te njihove spletke i sami Magjari uvidili, jer se čuje, da je ministar Lonjaj opet pozvao u Pšštu one iste kolovodje, s kojimi se je prošlog mjeseca u Beču dogovarao.

Pitanja i odgovori.

Što je jezik?

Jezik je prvi i najveći dar božji, najotajstveniji plod neumrle duše čovječanske, divno i čudnovato ogledalo, u kojem se duša čovječanska zrcali u svoj svojoj ljepoti i veličini. Jezik je odsjev uma i odjeka srdca čovječanskoga. Putem jezika duša se s dušom sastaje i jedna drugu bistri, vedri i razsvjetljuje; putem jezika srdce se k srdcu primiče i jedno s drugim il se veseli, il tuguje. Bez jezika čovjek bi prestao čovjekom biti, ljudi bi se razišli jedni od drugih, te bi na jedanput nestalo svega blagostanja i sve dike ljudskoga na svietu života. Jednom rieči, jezik je čovjek, a čovjek je jezik, tako da se jedno mimo drugoga neda ni pomisliti. Zato i jest materinski jezik mio i drag svim napredujućim narodom, jer što je od Boga, jest sladje od meda; a s druge strane, jer u svôm jeziku gledaju i vide sami sebe i svoje čovječje dostojanstvo. U jeziku vide svoju prošlost, svoju sadašnjost i svoju budućnost. Putem jezika odgajaju svoju djetcu u mudrosti, poštenju i krieposti i u svem, što je istinito, liepo i pravedno. Narod, koji nemari za svoj jezik, zanemario je sebe i svoju djetcu, zaigrao je svu svoju sreću, pa nije vriedan da ga zemlja nosi; zato i vidimo, da su takovi narodi prezirani, gnjeteni i tlačeni, jer grieh neće neg na pokoru. S druge strane, što koj narod više ljubi, njeguje i brani svoj jezik, to je srećniji, štovaniji i blagostojniji. Jezik prelazi iz naroda u knjigu, a iz knjige opet u narod, noseć sobom prosvietu, a s prosvjetom svaki blagoslov božji. (*Sliedit će.*)

Kmet Kmetu

pred izbori u hrvatski sabor.

Brate, da si mi zdravo!

Kad sam ti ono lanjskoga lipnja pun veselja pisao, da smo na birališčih posvud predobili, pak da je hrvatski narod kroz saborsku većinu postao opet gospodarom u svojoj domovini, medju ostalimi sam ti stvari u onom pismu, ako se sjećaš, rekao od rieči do rieči i ovo: *Sad je naša prva dužnost, pripraviti se i na najdugotrajniju borbu, te stojati složno i nepomično uz svoje zastupnike, pa makar nas obstojeće oblasti i više puti pozvale, da se s nami ogledaju na biračkom megdanu, na kôm su ovaj put onako hametom potučene,*

To su bile proročanske rieči, jer obstojeće će nas oblasti za koj dan zbilja opet pozvati na biralište, da biramo nov sabor, jer lanjski su nam razpustili dne 19 tek. mjeseca, i to uprav onda, kad je već kada tada imao početi svoje djelovanje. Od novih se izborah nadaju i novim zastupnikom, al ta im se nada neće izpuniti, jer mi smo pošten narod, pak ćemo im, ako Bog da, poslati u Zagreb opet one iste zastupnike, koje smo im poslali i lani, i to ne jedan, nego sto i sto puti, ako uztreba. To smo pred Bogom i pred ljudi

Digitized by Google

jedan drugomu obećali onda, kad smo pristali na izja vu što su ju naši zastupnici 20 prošlog mjeseca rujna iz Zagreba u narod pustili, pa nemožemo i nećemo, da porečemo ono, što smo tada rekli.

Nego ja vidim, da bi ti rad znati, poradi kojega pravo uzroka bi razpušćen ovaj sabor. I na to sam ti jur odgovorio u više rečenom pismu, kad sam rekao: *ako su se kroz obavljene izbore promienile stvari u našoj domovini, da se nisu promienile i u onih vanjskih krugavih, što ju još jednako drže na uzdi.* Tim krugovom neide nikako u račun, što se mi držimo svojih slavnih otacah, pak nećemo da popustimo ni za dlaku od svojih starih pravicah. Mi iščemo, da se pregleda i popravi nagodba od 1868 godine, a Magjari se i njihovi kod nas pomagači u to nedaju, neg hoće, da im se jedino pokorimo. Zato je uprav nepristojno, kako su postupali s nami i s našim saborom, dokle su ga evo i razpustili.

Prije svega, radi nepovoljnih za nje okolnastih, do tri su ga puta odgodili, sad pod ovom sad pod onom izlikom. Kad su pak vidjeli, da iztieče rok i trećoj odgodbi, magjarski ministar Lonjaj pozva k sebi na dogovor nekoliko naših kolovodjah, tobože da se s njimi sporazumi i prije nego li se sabor otvori. Kako se čuje, ti su dogovori bili vodjeni s dosta dobrim uspjehom, jer je Lonjaj priznavao pravednost naših zahtjevah; ali u Magjaru neima vjere, pa kao da se nije htio nego ružno našaliti s našim jadnim narodom. Jer dočim se je otvarao sabor, magjarske novine nisu imale dosta riečih, da opsuju nas i naše pravice, pa su jednako kazale, da s Hrvatî neima sporazumljenja, tim da će se hrvatski sabor svakako razpustiti. I gle, što se je u Pešti prorokovalo, to se je u Zagrebu dogodilo i prije, nego li je sabor progovorio. Ali to nebijaše nikakvo proročanstvo, jer je pismo, kojim se razpušća sabor, pisano 11 siečnja, dakle četiri dana prije njegova otvaranja; uzrok pako, porad kojega se razpušća, nije neuspjeh dogovorah s Lonjajem, nego tobože rujanska izjava, kao što se to izrekoma veli. A to će reći, magjarska samovolja. Na taj se eto način postupa i šali s narodom, kojemu nije ni najme do šale!

Brate, to je uvreda, koje nebi niki drugi narod hladnokrvno podnio, pak je nećemo siguro ni mi. Tu treba, da se Magjarom i njihovim kod naš pomagačem na zakoniti način svojski osvietimo. A to ćemo onda, ako izaberemo u sabor one iste zastupnike, koje smo i prvi put, kao što smo se to već jedno drugom zakleli. Samo tako hoće sramota, koja su mislili na nas baciti, pred cielim svietom na njihov obraz pasti; jer neće moći ni kud ni kamo, nego će nam morati dati ono, što nas ide po božjem i ljudskom pravu. Magjari nas pred svietom ruže, da smo podkupljivi i podmitljivi, pak da će nas na taj način na svoju ruku predobiti; ali mi njim na tu sramotu poručujemo, što se krvlju brani, da se za novac neprodaje nigdje na svietu, pa ni u Hrvatskoj. Oni će, da nas smetu, govoriti, da je kraljeva volja, da biramo ovako il onako. Jest, kraljeva je volja, da se još jedanput vidi, da li smo baš složni i ujedinjeni, kao što smo to zadnji put pokazali. Ustavni kralj uvjek sluša svoje ustavne savjetnike, ali iz toga nesliedi, da su oni zato nepogrešivi, što jih kralj sluša; kao ni to, da moraju zato ustavni državljani birati zastupnike proti svojemu osvjedočenju, ili proti koristi i pravu svoje domovine. Najvjerniji je onaj državljanin, koji kaže očito i otvoreno ono, što mu duša veli, kad ga to njegov vladar pita.

Ovo ti pišem, da olaksam srdcu, jer me boli gledeć, kako se neopravdano postupa s narodom, koji je bio i hoće da bude uvjek vjeran kralju i domovini. Još se nezna, kad će bit izbori, ali čim to bude, hoću ti, ako Bog da, opet pisati.

Tvoj brat

Primorac.

Dopisi.

Iz Pazinšćine.

Dužnost novinstvu ili štampi, kao *Naša Sloga* jednom reče, jest bditi nad strogim ovršivanjem zakona. *Sve što je proti zakonu, mora na svjetlo, pa bio krivac, tko mu drago. U slobodnoj zemlji neima druge pomoći, nego ili zakonito i pošteno raditi, ili s crnim obrazom pred sviet stupiti.* Na temelju tih načelah hoću i ja, da vam opet iz naše Pazinšćine nešto javim i to jedino zato, da sviet prosudi, tko i koliko ima krivo u onom, što se je ovih danah u Bermu dogodilo. Evo vam dogadjaja, kao sam ga iz pouzdana izvora čuo.

Dokle su škole Crkvi u rukama bile, beramski su Plovani u jednoj sobi crkvene kuće sami djecu podučavali, a Beramci za tu školu nisu nikakva potroška imali. Klupe ili banki i druge za školu potrebštine, proskrbljene su bile nešto troškom crkvene blagajne, a nešto milostinjom imućnijih kmetah.

Sadašnji Plovan, budući dugo vremena već nemoćan, i jer su škole svjetovnjakom u ruke došle, nemogaše, kao bi bio želio, po izgledu svojih predšastnikah školu držati. Uprav zato od nekoliko vremena školska soba i klupe nesluže žalibože za drugo, nego da proto pauk svoju paučinu po njih razgrnja i suši. Ta je stvar pazinskoj Podestariji do ušesah dospiela. Ova odmah zahtjevaše od beramskoga u pazinskom vieću zastupnika gori rečene klupe za Gologoričku školu, našto ovaj neće i nemože da pristane, izpričavajuć se, da su klupe beramske, i da bi one, ako i ne sada, to vriemenom mogle njim rabiti. Ja mislim, da takav odgovor u takvom slučaju je pravičan, niti za ikoga uvredljiv. Ali sa svim tim občinski je glavar nešto neuljudno i oštro na zastupnika nasrnuo. Ni ja nebih bio drugačje odgovorio, nego još i nadostavio, te zahtjevao, da slavna pazinska Podestarija, kao je u Gologorici novu školu ustrojila, bi to i u Bermu bila mogla učiniti, u koju bi školu lahko mogla dolazeti i Trvižanska djeca, kadi u Gologoričku nemogu nego Gologorička. Što je jednomu pravo, to mora biti i drugomu pravično.

Da se na gori rečeni odgovor beramskoga zastupnika povratim, imam vam javiti, da za onaj je dan stvar bila svršena i svi su se ufali, da će tim unapred svake neugodnosti nestati. Ali nakon nekoliko danah, slavna Podestarija pošlje u Beram voz i čovjeka, i ništa drugo, da on te klupe uzme, pa u Gologoricu pelja. Samo se po sebi znati može, da Plovan, buduć nije vlastnik, nego samo upravitelj crkvenih dobarah, nemogaše bez odgovornosti prama svojim višnjim Poglavarom, klupe drugoj občini za porabu izručiti, i to tim manje, jer nije dobro znao ni komu, ni zašto. Voz dakle prazan odlazi, pa drugi dan opet dolazi, dokazujuć svoje poslanstvo dotičnim privatnim pismom g. Podestata. Pošto se je ta stvar po Bermu razglasila, mal da ne svi, muži, žene i djeca se skupe i jednoglasno po izgledu svoga zastupnika protestiraju proti otimanju svojih klupah. Da se nebi kakva smutnja pripetila, ta stvar bi odmah pismeno javljena slavnoj Podestariji, koja je pako beramsko pučanstvo, što je samo svoje branilo, kod c. k. sûda, kao protivnike proti oblasti tužila, ali kao čujem, neželjnim uspjehom, jer slavni sûd iz odgovora na iztraživanje pozvanih kmetah, jasno je saznao, da su Beramci pravo imali svoje vlastito imanje braniti.

Ne zadovoljna još tim slavna Podestarija, hoće ona, da i kod kotarskoga Kapitanata pomoći išce, kao da bi javni uredi bili postavljeni za drugo, nego pomoći svakomu svoje braniti. Brzo doleti tamo jedan tajnik rečenog kapitanata, da tu stvar izvidi. Kao čujem i ovaj spoznade, što vas sviet spoznati mora, da Beramci su pravo imali, niti se može reći, da se oblasti protive, kad samo svoje brane i neće da iz rukuh dadu. Sve to nebi još dosta slavnoj Podestariji, ona opet piše*) Plovanu i šalje voze, a vozi moraju prazni nazad, jer je puk stalan u protestiranju. Najzad po peti put dojde voz i četiri žandarma. Puk protestira, ali sasvim tim stare i bršljive klupe idu u Gologoricu.

Moram vam ovom prigodom javiti, da se Beramci u tom slučaju nisu nikakve uvredljve rieči, niti uvredljivâ diela, budi proti komu, poslužili, i hvale je vriedno, što nisu; jer u slobodnoj zemlji, kadi ima samo zakon vladati, sila se silom nesmije odvraćati. Jeli postupanje s Beramci zakonitost, jeli samosilje, neka čitatelji *Naše Slogu* sude.

Sa Učke.

Zemaljski zastupnik, F. Marot, jest trn u oku onoj nepravednoj stranki, koja neće ni da čuje za naš u Istri narod,

*) Radovedni smo to pismo viditi. *Ured.*

Digitized by Google

i to najbrže zato, što brani na temelju zakona naše pravice, jer se drugač nebi dalo raztomačiti, zašto bi napadala mirnâ čovjeka, kao što je evo počela napadati njega.

Tomu je živi dokaz ono neslano talijansko pismo, što su ga ovih danah podpisali Lovranci, te dali štampati u *Osservatore Triestino*, kao tobože nekak prosvjed iliti protest proti Marotu, jer da jih je uvriedio, kad je ono rekao braneć na porečkom saboru občinsku samostalnost bersečku i mošćeničku, da neima ni Lovran više nego Beršeč i Mošćenice ljudi, koji bi bili kadri občinom upravljati. U tom protestu Lovranci vele, da to nije istina, jer da Lovran izmedju 3000 stanovnikah broji 54 pomorska kapitana, 11 pomorskih pisarah iliti škrivanah, 16 brodovlastnikah iliti armatorah, 4 c. k. činovnika iliti impiegata, a povrh toga da ima Lovranacah, koji su se proslavili u svietu i svoiom učenošću.

Ja rado priznajem sve, čim se evo Lovranci pred svietom hvale, al ipak im moram sa svim tim reći, da su se prenaglili, kad su onaj protest podpisali, jer onimi riečmi nije Marot uvriedio nikoga na svietu, pa ni njih. Jer o čem se je govorilo u porečkom saboru, kad je on one rieči izustio? O tom najme, da se Beršeču i Mošćenicam povrate njihove stare podestarije, jer da im je predaleko u Lovran hoditi. Ali buduć, da su talijanski zastupnici tomu prigovorili, pa rekli, da se to nemože, jer da Beršeč i Mošćenice neimaju za to ljudi: Marot nije mogao nikako mučati na taj prigovor, čim je znao, da od 18 lovranskih zastupnikah občinskih, znaju cigla dva pero umočiti. Što koriste dakle lovranskoj občini njezine mudre glave, kad jih neima u občinskom zastupstvu?

Ali da vidimo, zašto jih neima, pak da sviet sudi, koga je Marot uvriedio onimi riečmi. Neima ih il zato, što nisu bili izabrani; il zato, što nisu hotjeli izbora primiti. Pa koji se od ovih mogu tužiti, da jih je tobože Marot uvriedio? Oni prvi nemogu, ako nisu ludi; ovi drugi nesmiju, ako su pošteni. Jer što se tiče prvih, nije ih Marot pogrdio, nego njihovi susjedi, koji valjda znaju, zašto ih nisu izabrali; što se pako tiče ovih drugih, oni su se sami odsudili, a tko se sam sudi, veli poslovica, netreba mu drugog sudca. Kako dakle mogu reći, da ih je Marot uvriedio, kad i sami priznaju, da nisu zato? Ako pak jesu, a nisu hotjeli izbora primiti, jer je laglje mirno kod kuće sjediti, nego občinskimi stvari glavu razbijati: tada neka zaboga muče, da im se i gore nedogodi, da ih najme nekamenuju njihovi susjedi, što evo nemare za svoju občinu više nego za lanjski snieg. Takovi se patrioti nesmiju uvrieditи, pa makar im tko i rekao, da nisu kadri občinom upravljati; jer tomu se neće samo mudra glava, nego i domoljubno iliti patrlotično srdce, a toga eno oni neimaju.

Koga je dakle Marot uvriedio? Možebit lovranske kapitane i pisare, za koje nemože nitko reći, da nisu kadri občinam upravljati? Čast i poštenje vriednim lovranskim kapitanom i njihovim mladim pisarom, ali kako jih je mogao Marot uvrieditи, kad on dobro zna, da su danas tu, a sutra na putu u daleki sviet, pak da nemogu bit ni izabrani u zastupstvo, čim nemogu i morem ploviti i u podestariji sjediti. Iz toga se vidi, da ih nije mogao imati ni na pameti, a kamo li uvrieditи, kad je branio Beršeč i Mošćenice proti Lovranu. A nije uvriedio ni sadašnjega lovranskoga zastupstva, jer što je drugo pitao od sabora neg ovo, ako mogu u Lovranu opanci občinom upravljati, da zašto nebi to mogli i u Beršeču i Mošćenicah? To dapače služi lovranskomu zastupstvu više za ćast, nego li za sramota, jer to je znamenje, da su i lovranski občinari tvrdo osvjedočeni, da već puti i poderan oponak ima više soli u glavi za občinske stvari, nego li i najglasovitiji učenjak, kômu je površno i neprobavljeno znanje glavu smutilo i srdce pokvarilo.

Zašto su dakle Lovranci proti Marotu protest podpisali, kad ih nije ni da bi jednom rieči uvriedio, kako evo svaki pametan jasno vidi? Ja neću, da na to odgovaram, nego pušćam, neka svaki svoju misli, kao što mislim i ja svoju. Jedino, što bi još rado Lovrancem na koncu reći, jest to, da neka išću opaznijega pisara, ako bi jim još kada potreba kakov protest pisati, jer bi jih ovaj sadašnji mogao na jako tanak led napeljati. Jer da ni nespominjem onu mrźnju, kojom je opojeno ono pismo proti svemu, što nije kod nas talijansko i na talijansku, vriedja nekojimi riečmi i samoga Marota u njegovih osobnih iliti privatnih stvarih. Ali od toga neka ga on sam račun pita.

Neukû Nauka.

Liek proti zatvoru vode, ili kako se ima liečiti krava, vol, tele, ako nemogu vodu pušćati.

Ove godine imao sam tri krave, i ove su se po ljetu uz svu dobru pašu počele sušiti i mršaviti tako, da sam mislio, da će čisto krepati. Zato sam počeo nadzirati sam svoju živinu, ali kad opazih, da nemože nijedna vodu pušćati, osvedočih se, da je to uzrok, što ginu. Da ozdravim živinu, premetavao sam knjige i časopise hrvatske i kranjske, koje imam, ako bi se našao liek proti toj bolesti, nu ništa nenadjem. Zatim izpitavao sam domaće ljude, ako bi koj znao liek za nju, nu i ovo mi ništa nepohasni. Što sam dakle činеć bio, neg sam sebe propitkivati i kušati liek proti toj bolesti? Moj pokus glede toga bio mi je, i to koj je zbilja pohasnio, trava: *poputnik i petersil*. Ovu travu rabio sam ovak: Nabrao sam poputnika s korenjem, i petersila s korenjem, stavio sam jedno i drugo u lonac veliki, kuhao sam tak dugo, dok se jedno i drugo pokuhalo na pol, ovo sam metnuo u kabal iliti škaf, dobro promešao, a kad se ohladila stvar, dao sam kravam pojesti i juhu iliti župu od one trave popiti. Ovako sam činio 6 krat, i ovaj posljednji već pohasnio bio, i sada, hvala Bogu, opet mi je zdrava živina i tusti se, kako i prije. A.M.

Franina i Jurina.

Fr. Ajde, Jurino, homo pit, ću ja meriću platit.
Ju. Aj vero nebi ti ga danas pil.
Fr. A zač ne?
Ju. Ač već osam dan nisam niš slanega pokusil.
Fr. Slanega! Ča to deš?
Ju. A ter znaš, da sam siromah: *devet* nas je u kući, a slavna Podestarija nam nedaje, nego za *tri* od nas soli po *dvanajst* funti na glavu, a u butigi je draža, pak je nemorem kupit.
Fr. Ča dakle Podestarija nesme, ili neće, da dà na svaku peršonu po dvanajst funti malo cenije.
Ju. To još neznam, nego sad ću baš gledat, da doznam.

Na tri Kralja.

Molitvica rodoljuba.

Oj ti, zviezdo, liepâ koba,[1])
Kâ si kralja tri pratila
Do koljevke[2]) našeg Boga
I Krsta si proslavila;

Deh! Ti prati narod mili
Liepoj slozi i jedinstvu,
Nek se sdruži, nek se spoji,
I uzkrati moć tudjinstvu.

Joj! smiluj se, Višnji Bože,
Ter Hrvatu daj slobodu;
Ti nam smeti[3]) protivnike
Našoj sreći, našem rodu.

K Tebi zato mladić vapi,
I djetešce s majke krila,
Tebe starac i vas narod,
Svaka duša Tebi mila;

Na koljena svak ti pada
Na dan ove svetkovine,
Der, usliši srca čista
Mile naše domovine.

Daj da kolo bude igrat
U jedinstvu rod junački,
Trobojnica neka prati
Naš premili rod Hrvatski.

Ti, kî nisi, ne, nemoćan,
Uslišiti narod možeš;
Ti pravedan, koji jesi,
Uslišiti nas ti hoćeš.

Mir, jedinstvo, divnu slogu
Ti ćeš podat domovini;
Nadajmo se; ter slobodu
Sad čestitam otačbini.

Narodni List

Različite viesti.

* **(Družtvo sv. Mohora u god. 1871)** imalo je upisanih članovah 17395. Dakle toliko tisućah, koliko imade stotinah naše Svetojerominsko! Članovi su uz mali prinesak od jednoga forinta, dobili 6 pučkih knjigah, a tiskalo jih se je 19000. Braćo! doba je da složno stupimo i mi u kolo našega družtva

[1]) sreće. — [2]) zibke. — [3]) smuti.

Digitized by Google

sv. Jeronima, osobito pako sve obćine, i učione za da na taj način uzmognemo nabaviti puku mnogo koristnih poučnih i jeftinih (cienih) knjigah. Svaki onaj, koj jedan put za uvjek položi 5 for. dobiva do svoje smrti po jednu knjigu od svakog izdanog djela, isto tako dobivaju i oni, koji svake godine plaćaju po 50 novč.

* **(Splietski taliomanaši pomahnitali.)** Ovih danah priredio je Dr. Bajamonti bruku u Spljetu proti narodnjakom, da jim se na taj način osvieti, što su pronašli, da je nestalo u obćinskoj blagajni, od kad je načelnikom (podestat), 60,000 for. Zemaljski odbor (junta) poslala je bila onamo povjerenstvo (komisijon), da razvidi i iztraži stvar. Na to Bajamonti, mjesto da položi kao pošten čovjek račune, sazove neku pučku skupštinu (svoje ljude), da se pred njom opere. Narodnjaci videći, kamo cilja ta spletkarija, htjedoše šest njih, razložiti puku, da se tu radi o novčanoj prevari; al kad tamo, podkupljeni Bajamontovci počeše jih napadati i nadvikivati. Nasta buka, vika, metež, a moj predsjednik nebudi lien upotribi tu zgodu, pak izreče zaključak, da je glasovanje tobože izpalo na korist obćinskoga vieća (kunšilja). Na večer šiljala je taliomanska stranka po gradu svoju čeljad, koji su po ulicah razbojnički napadali narodnjake, jednog težko ranili, i htieli tja jurišati na hrvatsku Čitaonicu. Pobuna je trajala cielu noć. A sada smo željni znati, što će uraditi dalmatinska vlada i hoće li dal. zastupnici u Beču tražiti kao što bi morali od ministarstva, da se oni divljaci pred sud povuču i kako valja kazne.

* **(G. Pavao Burgstaller)** veletržac u Trstu, kad se u zavičaj svoj Rieku povratio, darovao je veledušno Jugoslavenskoj Akademiji 1000 for. Slava narodnomu dobrotvoru!

Sa trščanskog tržišća.

Pošto se ciene ovih zadnjih 15 danah nisu mnogo promienile, do jedinoga žita, kojemu je ciena za nekoliko novčićah opet pala, uputjujemo čitatelje, na naše izvešće u br. 1 ovoga lista.

Izpravak.

U zadnjem broju podkrala nam se jedna pogreška, gdje je rečeno u članku **o soljenju mesa**, da 12 okah jest toliko, koliko 24 vrča; a ono nije nego uprav koliko i 12 vrčah, jer su oka i vrč (bokal) jedna te ista mjera. Molimo, da to izprave oni, kojim misli služiti.

Opomena.

Tko ovaj broj zadrži, smatrat će se za predbrojnika.

Uredničtvo.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Januara.

Dojadrili u — iz

Trst: *Vjeruka*, Marsilje — *Albona*, Salonića — *Erin*, Safi — *Gregorius*, Odese..
Aberdin: *Stilicone*, Odese.
Alesandriju: *Oskar*, *Elena D.*, Marsilje — *Nereа*, Njukastla — *Elodie*, Trsta.
Anversu: *Anastasia Vučetić*, Nikolajeva — *Viceam*, *Tegetthoff*, Njujorka.
Belfast: *Luigi*, Njujorka — *Lamek*, Odese — *Pinus*, Taganroga — *Sava*, Nikolajeva.
Bristol: *Balthasar*, Kostance — *Erne*, Odese za Glučéster — *Danica*, Nikolajeva — *Domenico*, Taganroga — *Sinai*, Ales.
Carigrad: *Srećna P.*, *Vojvoda*, *Eugenia*, *Marko Maria*, Marsilje — *Miro*, Trsta — *Silvio*, Dardanelah — *Libuša*, Kurčule — *Ave*, Sire — 3 *cugini*, Ceta — *Nina*, Kustengje — *Rosa*, Odese — *Grazie Dio*, Kardifa — *Andre*, Livorna — *Vice Tone*, Mletakah.
Dublin: *Arjaksad*, Taganroga — *Bar. Vranicani*, Odese.
Falmut: *Janjina*, Ales. — *Concordia S.*, Šilda za Trsta.
Genovu: *Libero*, Odese — *Anteo*, Suline — *Neni*, Bahije.
Glasgov: *VI dubrovački*, *J. J. Strossmayer*, *Natan*, Odese — *Figlio*, Roterdama za Njukastl.
Glučester: *Vuk*, Nikolajeva — *Napried*, Odese — *Ana Lazarović*, Kostance.
Grimsby: *Artiere*, Hula.
Grinok: *Sestri dubrovačke*, Odese — *Drago G.*, *Giulia*, Dunkerka.
Helvoet: *Mare*, Njukastla.
Hul: *Ana S.*, Ales. — *Tom*, Marjupolja — *Verona*, Odese.
Kardif: *Trident*, Odese — *Nikola Despot*, Falmuta — *Sofia*, *Istria*, *Diana*, Limerika — *Gino*, Dunkerka - *V dubrovački*, Rošforta — *Bortolina*, Londre.
Kaljari: *Romana*, Carigr.
Kvinstoven: *Cat. Stuk*, Jeniski — *Superbo*, Odese. — *Abraham*, Njujorke.
Kastelamare: *Francika Tereza*, Suline.
Liverpul: *Marcantonio*, Ales. — *Mosorska vila*, *Araldo*, Odese.
Livorno: *Leone*, Rieke — *Gazella*, Salonića — *Girolamo*, Pernambuka.
Leit: *Casiuiro C.*, Bosines — *Rodolfo*, za Carigr.
Limerik: *Dešković A*, Odese.
Londru: *Olimpo*, Jeski — *Diva*, Brdianske — *Idomeneo*, Kavarne.
Maltu: *Marietta J.*, *Buon'armonia*, Crnogmora.
Marsilju: *Skenderbeg*, *Grazia*, Dunava — *Egas*, Salonića — 3 *brata*, *Giordano*, *Gilda*, Odese — *Prudente*, Burgasa — *Alessandro B.*, *Al. Premuda*, Ales. — *Ljubezni I.*, *Mali Ivo*, Brdianske — *Divino*, Mesine — *Voloscano*, Kraljevice — *Sokò*, Ilados — *John*, Enosa *Ljepa bakarka*, Pernambuka.
Mletke: *Nimrod*, Liverpula — *Mimi*, Leita.
Njujork: *Carolina Premuda*, Ales. — *Libertas*, *Orana*.
Njukastl: *Norina*, Anverse.
Njuport: 2 *figlie*, Suline - *Solievo R.*, Mletke.
Plymut: *Junak*, Šilda za Trst.
Salonić: *Elena P.*, *Egle*, Tripola — *Unione*, Malte — *Teleky*, Ceta.
Šild: *Max*, *Mercur*, Roterdama — *Dorina*, Odese.
Vaterfort: *Marino*, Odese — *Elena C.*, Liverpula za Mletke — *VII dubrovački*, Kardifa.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Ero*, Carigr. — *Kalk*, Rošfort — *Matusalem*, *Antonietta*, Bordo. — *Amar*, Nantes.
Alesandrije: *Tereza*, Marsilju.
Anverse: *I dubrovački*, Njukastl.
Baltimora: *Jano*, Slego.
Brunshaven: *Adrastea*, Roterdama.
Carigrada: *Figlia maggiore*, Maltu — *VIII dubrovački*, *Elce*, *Enco*, Kork — *Mirto*, *Favilla*, Odesu — 2 *figli*, Kostancu — *Mira*, Terni — *Barica P. Dar*, Kustengje - *Slava O.*, Trst.
Deala: *Istriana*, Leit — *Madre Maria*, Kale — *Dampier*, Carigr.
Flesinge: *Cristoforo Romano*, Trst — *Ctita*, Genovu.
Falmuta: *Amalia Angelica*, Londonderry — *Nuova fama*, Kork.
Gibraltara: *Niko*, Falmut — *Medea*, Kork.
Genove: *Francesca*, *Marina R*, Trst — *Germano Ant.*, Anversu.
Hula: *Alceste*, Bahiu —
Kardifa: *Tito*, *Sem*, *Toni C.*, Carigr. — *Cainan*, Dubrovnik — *Elpi*, *Arturo*, *Amata P.*, *M. Zari*, *Slava B.*, *Ljubezni otac*, *Gius. Mateo*, Trst — *Federico B.*, Pernambuk — *Gius. Šćupa*, Siru.
Kvinstovna: *Ortodosja*, Glučester — *IV dubrovački*, Haver — *Ati*, Dingle.
Limerika: *Temi* Barbades — *Capodistria*, Kardif
Liverpula: *Mila F.*, *Ariosto*, Odesu — *Maria Fanny*, Cianfuegos — *Tritone*, Carigr.
Malte: *Fr. Kovačević*, Kaljari — *Forza*, *Costantino Elena*, Marsilju — *Cvetni dan*, *Nane B.*, *Padre*, Ingl.
Marsilje: *Initium*, Buenosayres — *Ida S*, Trst
Mesine: *Srećan*, Salonić.
Milforta: *Iri*, Trst.
Njujorka: *Lada*, *Siloe*, Falmut — *Zia Cat.*, Kvinstovn.
Njukastla: *Ćas*, *Tauro*, Odesu — *Nuovo Guglielmo*, *Sagittario*, Trst.
Njuporta: *Sansone*, Mletke.
Odese: *Slava*, Trst - *Armonia*, Ingl. — *Sloboda*, *Mala Marica*, *Pater*, Marsilju — *Dario*, Krć.
Pernambuka: *Colibri*, Marsilju.
Portsmuta: *Patrizio*, Napulj.
Salonića: *Jugoslav*, Algir — *Slavianska*, *Ester Favorito*, *Monte Maggiore*, Marsilju — *Treći* Palermo.
Šilda: *Bice*, Trst.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Januara 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.45	5.46	5.46	5.45	5.44	—	5.44	5.45	5.47	5.46½	5.45	5.44	—	5 43	5 41	5 39
Napoleoni	9.14	9.15	9.17	9 14½	9.14½	—	9.16	9.17	9.19	9.18½	9.17½	9.12	—	9.11½	9.08	9.06
Lre Ingleske	11.56	11.56	11.58	11.56	11 55	—	11.56	11.55	11.58	—	11.58	11.52	—	—	11.45	11.41
Srebro prid (aggio) . .	113.50	113.50	113.85	113.50	113 25	—	113.50	113.35	113 50	113.50	113.25	112.75	—	112.75	112.75	112 50

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarin Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Februara 1872.** **Broj 4.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Februara.

Ustavovierni u carevinskom vieću zastupnici su već kada tada satkali biela jadra svojoj krhkoj ladjici na uzburkanû moru nutarnje austrijske politike. A to su nekoje prozirne pravčice, što misle ponuditi neokretnim Poljakom, da jih mimo ostalih nezadovoljnih narodah ukrote i umire, pa tada pomoću njih da svoje neopravdano gospodstvo u državi učvrste i ukriepe.

Te će dakle posebne poljske pravice doći što skorije pred carevinsko vieće, da jih ono il odobri, il odvrže. Sad se samo pita, hoće li bit s njimi zadovoljni i Poljaci. Pa bi evo reći, ako se sasvim nevaramo, da neće, jer te pravice neodgovaraju ni najmanje njihovim zahtjevom od 1868 godine, a s druge strane, što se tu jednom rukom daje, to se drugom uzimlje. Povrh toga ustavovjerci se domisliše, da te njihove mrvice nemogu postati zakonom nego stopram onda, kad jih odobre i prisvoje dvie cigle trećine kraljevinskoga sabora poljskoga. A baš to je ono, što Poljakom kvari želudac, jer u Poljskoj mimo njih žive još toliko i više Rusinah, koji se od te svoje braće nisu navikli ničemu nadati; pak neće nikako pristati, da se na temelju tih jednostranih pravicah ovjekovječi poljsko nad njimi gospodstvo. To ustavovierci dobro znaju, pak se izpod ruke željno smijaju, kako su Poljake u mrežu ulovili, što će da zadobe od njih nekakove pravice, a ono još nisu pravedni ni naprama svojoj rodjenoj braći. Al i to, što im se nudi, neće se u carevinskom vieću pretresati nego tekar onda, kad bude gotov zakon o tako zvanih izravnih izborih za silu; to jest, tko nedojde u carevinsko vieće ma poradi kojeg uzroka, da se odmah mjesto njega izabere drugi zastupnik i mimo sabora. Ako ikada, sad bi imali Poljaci uviditi, da im neima spasa nego u slozi i sporazumljenju sa svojom ostalom u državi braćom, jer tko neće brata za brata, hoće tudjinca za gospodara. U ostalom do skora ćemo viditi na čem smo.

Zadnji put smo bili javili, da je Lonjaj opet pozvao hrvatske kolovodje, da se s njimi dogovara glede hrvatskih pravicah. Kako čitamo u nekojih listovih, ti su dogovori urodili dosta povoljnim plodom, ali buduć da su se medju Lonjaja i hrvatske kolovodje posadili hrvatski magjaroni, kaže se, da im se plod neće viditi, nego stopram poslje izborah u sabor. Narod dakle neka učini, kao i lani, svoju dužnost, kad bude pozvan, da bira zastupnike, pak je pobjeda njegova. A to tim više, što i Magjari vide, da se dalje nemogu naslanjati u Hrvatskoj na stranku, koja išće od narodnjakah, da joj dragovoljno ustupe petnaest glasovah u saboru!

Nekoja prava i dužnosti pomorskih kapitanah i mornarah.

(Konac)

Polag obstojećega zakona, kapitani ili brodovlastnici moraju pismeno sklapati ugovore s mornari, i to pred kapitanom luke (porta) ili našim konzulatom. Kad je ovako učinjen ugovor, jedan mjesec danah poslije, stupivši u službu mornar, mladić, kuhar, mali (moco) itd. može doći na brod i ondje ostati; kapitan ga pako mora primiti, davati mu cielu hranu i polovicu ugovorena mita, a cielo mito od dana, kad sidra digne i iz pristaništa odjadri. Da si medjutim mornar može za put potrebitimi stvari obskrbiti, dužan je kapitan predujmiti mu (anticipat) u posudno ime dvomjesečno mito, ali tada bez valjana razloga nesmije više u ime mita ništa pitati, dok ugovoreno vrieme nemine i putovanje nesvrši. (Dovršeno putovanje smatra se onda, kad je 15 danah prošlo od kad se je trgovina iz broda izkrcala.) Tada dakle mora kapitan bez svakog izgovora mornara podpunoma izplatiti; a kad bi se kapitan uztručavao, tada se imaju pritužiti mornari dotičnomu kapitanu luke ili konzulatu, koji će kratkim putem prisiliti kapitana na izplaćenje ugovorena mita.

Mali (moci) nedobivaju za prvo putovanje nikakova mita nit plaće, osim samu hranu i odjeću (halje i obuću); ali niti mornari nemogu zahtievati, ma bilo iz kojega mu drago uzroka, da im se prije odjadrenja ugovoreno mito poveća ili poboljša; umaljiti pako može kapitan mito svakomu, tko se putem pokaže, da nije sposoban obavljati posao, za koj bijaše uzet. Za produljeno putovanje preko ustanovljena mjesta, povisit se ima razmjerno i mito; no nesmije se mornaru mito umaljiti, kad se to produljenje slučajno dogodi, ili putovanje prikrati.

Ako se je slučajno brod razbio, prodao, ili na drugi ko način otudjio, n. pr. u neprijateljske ruke došao, prestaje mito mornaru od dana kad se je brod razbio itd., ali mora kapitan i brodovlastnik skrbiti za povratak družine u naše strane. Kad se krivnjom kapitanovom, brodovlastnikovom, ili trgovčevom odjadrenje zaprieči i obustavi, brod razoruža (disarma), prodade, il otudji, čeljad dobiva četvrti dio pogodjena mita za vas put, a oni, koji su na mjesec uzeti, razmjerno vremenu službovanja. Nego ako ovakove okolnosti nastupe poslje započeta putovanja, mornarom pripada sva ustanovljena plaća, kako da bi ono putovanje dovršeno bilo, dočim se pogodjenici na mjesec moraju zadovoljiti s mitom za vrieme provedeno u službi. Dogodi li se ovakova promjena, kad je brod u tudjih stranah, dužni su izviše kapitani i brodovlastnici ob svojem trošku poslati čeljad u naše primorje.

U svakom drugom i nepredvidljivom slučaju, radi kojega se odjadrenje zavlačilo, il zapriečilo n. pr. sbog naštavše kužne bolesti, itd. izplaćuju se mornari samo za vrieme učinjene službe. Mornari gube pako svoja mita, kad se brod razbio i posvema izgubio; u tom slučaju takodjer nevraćaju dobiveni predujam (anticipacion). Ali ako se štogod od broda spasilo, od razprodanih stvarih podmirivaju se prije svega mornari, isto tako i iz spasene trgovačke robe.

Kakogod mornar nesmije ostaviti brod, tako isto i kapitan nemože iz broda odpraviti bez temeljita razloga mornara; jer odpravi li ga prije nego brod odjadri, dužan će biti podmiriti ga sa jednom trećinom mita od ciela putovanja, a zbije li se to odtjeranje na putu, platit mu ima kapitan mito za vas put.

Na koncu dodajemo još, da kada koj mornar, braneći brod od nepriatelja, pogine, ili na drugi način službujući na brodu umre, ima se njegovim baštinikom (eredom) izplatiti mito za vas put, dočim ako umre od naravne smrti, nedobiju baštinici nego samo zasluženo mito do dana preminuća, a ako je uzet mornar u službu na stanovito putovanje, ide jm polovica, na povratku pako otoga puta, sve koliko mio. Razumieva se samo po sebi, da baštinikom ništa nepripada, kad mornar umre u pristaništu i pred odjadrenjem.

Digitized by Google

Dopisi.

Iz Baške na Otoku Krku.

Doba je, da se i mi odazvemo općenomu pokretu naše bratje. Premda se jur i u najmanjih susjednih mjestih probudila ljubav domovine i saviest svoje narodnosti, te razžarila i najledenija srca, u nas svedjer još vlada strašan nemar. Vrhu toga izlegao se i drugi otrov, to jest, sebičnost, koja je žalibože u naših općinskih poslih dospiela do zadnje mjere; tako da se može reći, da se kod nas niti nezna za borbu načelah, nego jedino za borbu sebičnosti.

Naša djevojačka škola nakon ljeto danah bi koncem prošle godine opet otvorena, ali da se to učini, trebalo je ništa drugo, nego da ovamo dojde činovnik kotarskog Satničtva, te da svojim putovanjem općini pozoblje od 40 do 50 fiorinah!... Ali svedjer žalostno i kukavno ostaje stanje naših školah i učiteljah. Ovo naše mjesto, da ništa nereknem o djevojačkoj školi, broji do 200 učenikah, razdieljenih u tri razreda, a samo dva učitelja i ta uz godišnju plaću kao u najnižjih pučkih učionah. Imala bi Občina svojski skrbiti, da se ne samo učiteljem plaća povisi, nego da se i sadašnja škola pretvori u *Normalku*; a to nebi imalo težko biti, ako se promisli, da preko onoga, što sama občina po sebi troši, ovdje ima škola liep prinosak i od crkvenih zakladah, pa da bi i *pokrajinska blagajna* morala pomoći. A da bi se ta stvar na svojem mjestu dobro prikazala, mislim da nebi bilo težko to postići, jer pučanstvo od preko 3000 stanovnikah ima svu pravicu to od vlade zahtievati, neimajući od nje nikakve druge podpore, a doprinaša liepu svotu u carsku blagajnu. Ako naše starešinstvo samo pomisli, kako su naši ljudi radi malena prostora zemlje i slabih ljetinah usiljeni većinom podati se na more, u sviet trbuhom za kruhom, te da ako bi i bio čovjek hitar i domišljiv po naravi, ipak da bez nauka i znanja nemože kud ni kamo: moralo bi svom svojom silom nastojati, da si pribavi dobre škole, za dobar nauk i sreću svoje djece. Nego ova me misal pelja i na drugu zadaću, na koju bi imala obratiti Občina svu svoju pozornost, a to je *luka* iliti porat. Žalostno je gledati kroz zimu veći dio naših brodovah, kako tumaraju od otoka do otoka, od nemila do nedraga, tražeći zatočišće od strašne bure, jer ni tretji dio njih nemože naći mjesta u sadašnjoj luki! Ista je visoka cesarska vlada u Trstu uvidila ovu našu potrebu, te poslala više puti na mjesto mjerače, al i to je prouzrokovalo razdor i nesklad med občinom i pojedinimi gospodarî brodovah, i tako je žalibože stvar zastala.

Neću da ovdje zamučim još tretju za svih nas velevažnu potrebu. I kod nas, kao što posvuda oboljavaju i umiraju ljudi svake dobe, od maloga dietešca, pa sve do siedâ starca. Nego kod nas biva u toj stvari ova razlika, da dočim se drugdje ljudi, kada obole, mogu utieći liečnikom i ljekarom, kod nas nevoljni bolestnik, ako mu sam Bog nepomogne, mora i od male bolesti dugotrajno trpiti i na koncu bez liekara i liekarijah umrieti, jer neima ni jednoga ni drugoga! Kolika nevolja, kolika škoda od tud svemu puku!...

Nego da se ovomu i svim gori rečenim našim potrebam pomogne, treba nam, bratjo, da se otresemo dosadanje sebičnosti i nehajstva do občega dobra, treba da se sjedinimo, da složno i mudro radimo dok si nepomognemo, osobito u ovih trih krajnih naših potrebah. Starešinstvo i občinari nesmiju se jedan drugomu protiviti, nego jedan drugomu do ponoći biti, jer ovako jedino će bit moguće, da obće dobro napreduje. Ja se neotožem reći, da bi i sadašnje naše Starešinstvo štogod dobra isposlovalo, da nebi našlo kod svakog svjeg koraka mnogobrojne zaprieke od istih občinarah; kao što se s druge strane nestrašim reći i to, ako je puk uvjeren, da ovo Starešinstvo neobavlja svoje dužnosti, kao što bi imalo, da tada neka si zakonitim putem izabere druge ljude na upravu občine i u takove položi svoje povjerenje, od kojih se občina štogod boljega nadati može. Nu neka se i jedni i dugi spomenu one naše, svim dobro poznate poslovice: „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari."

Šumbreg, u Ugarskoj, 1 veljače

Iznenadan razpust sabora zagrebačkoga zabrinuo je svu austro-ugarsku monarkiju, pa u nečem i nas.

Već g. 1870. pisao je prvak mlade stranke narodne opozicije dr. Makanec u „Zatočniku", da će nadoći vrieme, kadno će antiunionistička stranka nadvladati unionističku opoziciju, postojeću danas u većini na zemljišću trojedne cjelokupne kraljevine, te će posliedkom te nadvlade odzvoniti savezu Zvonimirove i Stjepanove krune.

Uzhvalio je prevriedne članove stare stranke narodne opozicije i zakleo ih, il na pošten savezau ugovor s kraljevinom Ugarskom, il na priznanstvo svoga prava, pred kojim se razpada današnja trula nagoda.

Dokazao je *nezakonitost* sabora od g. 1867—1870; rekao je istinu, da *ban trojedne kraljevine* nikad nije bio podredjen palatinu ugarskomu, te ni ministru-predsjedniku; izjavio je pravo, da se hrvatska *Rieka* nesmie pripustiti Magjarom, dok je i jednomu Hrvatu na ramenu glave; zagrmio je ponosito, da ugarski sabor neima prâva birati *delegaciju* hrvatsku za razpravljanje priznanih skupnih poslovah; izjavio je jasno, da ugarski ministar *financijah* neima prava pobirati hrvatske izravne i neizravne poreze, niti ugarski sabor odlučivati o hrvatskih financijah; zaključio krasno, da hrvatsko *domobranstvo* nesmie biti podredjeno ugarskomu ministarstvu zemaljske obrane, već banu trojedne kraljevine, koi je odgovoran hrvatskomu saboru.

Ujedno je taj čelovodja mlade opozicionalne stranke pokazao i dokazao, da se on i njegovi jednomišljenici u svem i po svem slažu s programom obće poznanim stare opozicionalne (unionističke) stranke, koja je, *salvâ eticâ* vladinim bielim vranam, na prošlom, 19. sječnja t. g. iz nebruha razpuštenom saboru zastupala u Zagrebu savkoliki narod Hrvatske i Slavonije.

Samo je jedna točka, kojom se razonodjuje program antiunionističke od unionističke opozicije, a ta jest: za razpravljanje zajedničkih hrvatsko-ugarskih poslovah, ustanovljenih saveznim ugovorom, sklopljenim obzirom na čl. 42 sabora od g. 1861 izmedju Trojedne Kraljevine i Ugarske.

Te pošto hvaljeni Dr. Makanec nemože da Magjarom pregori Medjumurja, Rieke, hrvatskog primorja, a po svoj prilici ni Vojvodine, — to se on s nami ovostranimi južnimi Slaveni Ugarske i mi š njime ponosimo i podpuno slažemo tim većma, što njegova mlada stranka nemože zapriečiti dušević nomu oku, da nepogleda na slovačku, srbsku i na nas bunjevačko-šokačku, hrvatsku i bosansku u Ugarskoj živuću braću svoju.

Temeljiti ovi nazori, po sjedinjenih viteških sinovih Trojedne Kraljevine u slučaju posvemašna odcieplenja od Ugarske, mogu se u svako doba prihvatiti i cilju privesti, no od nas baš u današnjih okolnostih nemogu se savjetovati nikako; jer se mi proti nesmiljenoj magjarštini borimo za svoj jezik i slobodu, za svoj bunjevačko-šokački zavičaj i obstanak na život i smrt. Te u onaj čas, kad bi se Trojedna Kraljevina razkrstila od Ugarske, razvalio bi se jaz propasti naše i mi bi u kratko vrieme pali žrtvom nezasitnosti magjarske.

Kad hrvatski delegati budu Miletići, blago si ga tada rodu jugoslavenskomu! A da to vrieme nije daleko, jamči nam nasilni bezuzročni razpust sabora hrvatsko-slavonskoga, komu smo se s magjarskoga straha nadali, nu koj doskora obnovljen, još većom pobjedom od posledne proslavljen, bit će jedan prvih saborah u poviesti Trojedne Kraljevine; koji će britkim oružjem pravice i razbora na vrat stati nepravdi i kletomu bezzakonju, te nadmićuć se s peštanskimi oholicami, u zavitlanu kolu narodnostih, popitati i za poslednjega ugarskoga Slavena!

Samo, viteška braćo, jedan za sve, a svi za jednog!

„Bunjevačke i Šokačke Novine."

Iz Ugarske.

Tršćanska *Naša Sloga*, da si nam zdravo i veselo! *Bunjevačke i Šokačke Novine* kanda diele s tobom jednaku sudbinu! Ti na kršnoj obali divne Adrije, a one u magjarskom leglu ravne Bačke! Ti na braniku primorskom stiegom u ruci proti silnoj talijanštini, one na ugaru željne roda prosvjetu proti bezdušnoj magjarštini! Ti u svojem proć tudjega, one u tudjem kraj svojega! Ti željna podpore, one daljna obstan-

Digitized by Google

ka! Pa, jer ste u tom setrice ravne, poznane odavne; zato teci „vilo“ bunjevačko-šokačkoga luga našoj „slozi“, da ju tješi drûga.

Ovako su se križale misli po mojoj glavi, kad su nam se iza „Naše Sloge“ na sviet rodile pred dvie godine „Bunjevačke i Šokačke Novine“ u Kaloči. Ja sam tada mislio, da će savkoliki naš bunjevačko-šokački rod prionuti uz ove novine, i da za obstanak njihov neće se ni izdaleka brinuti neumrli naš Antunović. Nu jako sam se prevario, jer što dalje, to nam sve crniji iz Kaloče stižu glasovi, tužeći se na obostranu podporu štovana občinstva.

Istina, da vedri duh Antunovićev nepopušta do zadnje sile i neda se ničim smêsti, a darežljiva desnica njegova da će za sreću i prosvjetu ovostranoga roda svoga iztisnuti i posledniji si novčić iz džepa; jer on živi i umire za pravicu i slobodu; živi da nas usreći, umire da nas spasi, — al tolike žrtve duševne i tvarne u današnje kobno doba svaliti na samotna staračka ramena njegova, da na radost dušmanstva konačno podlegne s našega nehajstva, težki je i neoprostivi grieh!

Dne 22. studenoga prošle godine priobćio sam u „Obzoru“ vitežkim sinovom Trojedne Kraljevine naše jadno ovde stanje, dojavio naše kukanje najsmiernijom molbom, da nam bez njihove pomoći neima života, u nadi: oni će nam ugnjetenim i osiromašenim podpornu pružiti pomoćnicu ruku. Al ta dosad slabašna podpora prieti nam doskorom smrtju, jer preč. gospod. urednik, slavni Ivan Antunović kanonik, bez bolje pomoći morat će već o Josipovu tekuće godine sahraniti il „Bunj. i Šokačke Novine“, il njihov beletristićan listak „Vilu.“ Pa me pita za mnienje šta je činećі? A ja još sveudilj, oslanjajuć se na dičan rod svoj jugoslavenski, puštam ove molbene redke krilcem mile „Naše Sloge“ na sve rodoljubive duše od Adrije do Crnoga Morja gromovitim vapajem: pomoć, pomoć, junačka braćo.

Mi smo osamljeni, ugnjeteni, dušmanstvom okruženi, sebi zavistju ostavljeni, u svakoj struci kukavni i slabi. Suzah je doduše vriedan, koj se na drugog oslanja, al blago onomu, koj se ima osloniti na koga! jer bratu je milo, kad ga ljubi i u pomoć zaziva rodjeni brat, da složnimi silami spasi brata prezirana u svietu!

„Mi radimo, al baš kô oni u Sigetu, neimavši nekoč „nade u pobjedu. Puk naš smier nerazumie, a medju nas i „njega stali su dušmani u sudstvu, u crkvi i u učioni, te „nemožemo dospjeti do njega. O svjetovnjacih ovostranih ni „tako nemamo šta dobra reći; a uz to koji smo, prvo smo „nevoljni zdravljem, drugo siromasi kesom. Te nam neprestaje ino, neg se boriti bez nade. Jer kad i umreš, ostat ćeš „nepokopan, il do ladna groba preziranjem odpratjen. Nu „to sve neće nas odbiti od rada i častna napora, već će „uzduvati i najposlednju varnicu duha, iztiskati i najposlednju „krajcaru, da ju žrtvujemo na uzbudjenje roda miloga. — „A meni drugo ni netreba, jer nisam nikad ni čekao, da „svojima očima ugledam uspjeh nemogući; već samo mi Bože „toliko daj poživiti, da se nadje rodoljubiva duša, koja će „ono, što smo tegotno započeli, nastaviti dalje!“

Svom smiernostju vadim ove redke iz lista slavnog Antunovića od 22. prosinca pr. g. da naše blago občinstvo uvidi, kako mnije danas žarko srce prvoga Bunjevca!

Tko pozna naš težki položaj i usred dušmanskih nasrtajah postojeće okolnosti; tko pozna viteškoga Slavena Antunovića, njegove i naše odnošaje, ciljeve i namjere, pa još, kraj sve sobstvene mogućnosti da nas podpomogne, zatvara oči: taj neshvaća duha vremena, neshvaća nas i naših težnjah, te nije sin svete sloge i slavenske uzajamnosti!

Amo dakle dični sinci mile Trojednice! S vami smo sve, a bez vas ništa! Predplatite se sa 3 godišnja forinta na „Bunjevačke i Šokačke Novine“ i krasan im priložen listak „Vilu.“ One su s godinom 1872 povećane i poljepšane. Izlaze svakoga četvrtka u Kaloči u Ugarskoj, donose liepih političkih, poučnih i zabavnih stvarih u najstrožijem smislu naše slavistike!

Na ovu moju bratsku i iskrenu Bog vam i duša!

M.

Neukû Nauka.

Tko hoće, da ima dobru kravu muzaru, valja mu ju poslie prvoga teleta, čim je s drugim bredja, čim duže muzti, jer je stvar dokazana, da ovakova krava kolikogod krat je bredja, svaki put prisuši u ono doba, kad su ju poslie prvoga teleta prestali muzti. Ako su ju dakle prestali petoga mjeseca muzti, ona će svaki put toga mjeseca presušiti. U obće je dosta, ako se krava 14 danah prije nego se teli, prestane muzti. *(Gosp.List)*

Franina i Jurina.

Fr. No pak ča si doznal od soli?

Ju. To, da se sada deli polag duš, koliko jih je bilo leta 1857.

Fr. Pak ča?

Ju. A niš drugo, lego da valja čekat, dokle ju budu delili po lanjskem popise.

Fr. Tu dakle nima druge pomoći, lego il svako leto puk popisat, il da podestarlje pišu financi, koliko je od leta do leta više trebuju.

Ju. I ja tako dem.

Različite viesti.

* **(Jedna želja izpunjena.)** Čitatelji *Naše Sloge* će još pamtiti želju, što ju mi nedavno izrekosmo, najme da bi slavna Junta u Poreču dobro učinila, kad bi svoje odluke, osobito što se tiče Stipendijah — komu i koliko — u Novinah javila, i to jedino za to, da Slaveni po Istri jasno vide, je li, nije li i koliko je ona prama njim pravična. I eto, ta se je naša želja ovih danah izpunila, jer su u *Osservatore Triestino*, dne 9 tekućeg mjeseca, javljena imena stipendistah i svota podpore pojedinim odlučena. U sliedećem broju ćemo mi drage volje obširnije to javiti, a za sad samo nadostavljamo, da je slavna Junta barem u nekoliko zadovoljila našoj želji. Zato ide hvala Juntu, a još veću će hvalu steći, kad bude po pravoj mjeri dielila *Talijanom i Slavenom* novčane pomoći, koje plaćaju u kasu oba naroda. Nepitamo mi od Junte nego što je pravo. Kad bude ona u svem pravedna, onda će bit vriedna poštovanja i pouzdanja i od strane Slavenah.

* **(Oskudica i glad u Hrvatskoj i Slavoniji)** zavladala je zimus radi slabe lanjske ljetine. Jauku nevoljnikah odazvali se narodnjaci u Zagrebu, i počeli dobrim uspiehom sabiranje dobrovoljnih prinesakah. Mi smo takodjer pripravni primati svaki i najmanji darak, za stradajuće; ter zato usrdno pozivljemo naše štovane štioce, da milosrdne prineske sabiraju i gladom morenoj braći Hrvatom u pomoć priteču putem našega lista, ili ako ih je volja upravo u Zagreb na g. Gjuru Crnadka pošalju.

* **(Zaklada sv. Nikole u Trstu)** za nemoćne i uboge mornare, tako zvana austro-ilirskog primorja, koja se ustrojila poslje ukinuća bratovšćine sv. Nikole g. 1774, imala je koncem godine 1871 glavnicu od 492.534 f. 29½ nvč. uračunav ovamo takodjer i dalmatinski fond sa 12150 for. Dohodci te zaklade iznašali su minule godine 47.398 for. 83½ nvč., iz kojih se je podupiralo 25 pomorskih kapitanah, po for. 8.40 nvč., 59 kapitanskih udovicah po for. 6.30 nvč., 174 gospodara brodovah i 137 njihovih udovicah po 4 for. 20 nvč., 163 mornara i 110 ubogih mornarskih udovicah po for. 3.15 nvč svakog mjeseca. Budući dalmatinski fond odveć malen, to su se milostinje (4 vlastnikom brodovah, 2 mornarom i 4 mornarskim udovicam) podielile iz zaklade austro-ilirskog primorja.

Tko bi želio zadobiti iz pomenute zaklade kakovu milostinju, neka se pismeno obrati na ured luke u Trst (officio di porto), ter valjanimi svjedočbami (atestati) dokaže svoje siromaštvo, nesposobnost putovanja po moru, i da je molitelj

Digitized by Google

(dotično suprug) kroz 10 godinah na austrijanskih brodovih služio.

* **(Učiteljska zadruga u Zagrebu)** prekrasno napreduje. Jedva nekoliko godinah obstoji, pak je već imala koncem prošle godine glavnicu od 19647 f. 95½ nvč. Na podupiranje učiteljske sirotčadi potrošilo se g. 1871, for. 1237.60 nvč. i to dobivale su 4 udovice na mjesec po 5 for., 5 po 9, i po 12, a 1 po 20 for. Za ovo ljeto ostaje razpoloživih 1518 for. 45 nvč.

* **(Ruski Knez Nariškin)**, darovao je za utemeljenje jednog učiteljišća 550.000 rubaljah u srebru (skoro 1 mi for). Kamo sreće kad bismo mi samo nekoliko ovakovih dobročiniteljah imali, kao tobože barbari Rusi; s našim se narodom nebi tada neprijatelji onako porivavali, kao sadà.

SLAVENSKO NOVINSTVO.

Od nove godine izlazi u zlatnom Pragu u svezcih nov list u českom i ruskom jeziku pod imenom *Slovanský Svět* iliti ruski *Slavjanskij Mir*, namienjem prosvjeti, politiki i narodmu gospodarstvu. Ciena muje na godinu 6 for. na pol 3 for. na četvrt godine 1 for 70 nvč., a na mjesec 69 nvč. za oboje (rusko-česko) izdanje. Il samo česko, il samo rusko izdanje jest trećinu cjenije. Mi ovaj list preporučujemo svim onim našim čitateljem, koji su radi upoznati se s českom i ruskom knjigom. Evo obsjega prvoj knjižici u českom narečju: Slovo čtenařům. — Michalu Petroviču Pogodinu. — Chorvatské vyrovnání. — Rusuko a Srbsko. — Slovanské university v Rakousku. — Slovanšti civilisatoři v Anglii. — Dubrovnické drama. — Národní obyčeje u Slovanů. — Rusky pamflet o Husovi a o Češich husitské doby. — Původ pokrevní msty u Srbů. — Národní divadlo v Záhřebě. — „Kde domov můj“ na Rusi. — Český spolek pro vývoz a přivoz v Praze — Hedbávnictvi ve slovanskyth zemich.

Opazka.

Trava *poputnik*, što bješe spomenuta u zadnjem broju, raste ponajviše kraj puta, pa odtud joj i ime. Slovenci ju zovu *pripotnik*, a negdje i *trpotec*. Pod imenom *trputac* jest poznata i Hrvatom, koji joj još vele i *bokva*, *bokvica* i *kukovac*. Latinski joj je ime *plantago*, talijanski *piantagine*, a njemački *Wegerich*. Ima je dvoje vrsti, širokâ i uzkâ perja (*latifolia* & *lanceolata*, *major* & *minor*). Za nekoje bolesti pije se od nje i uvarak (decotto), a rabe ju i za cieljenje ranah. Ovo budi rečeno onim, koji je nisu poznavali.

Dopisnica Uredničtva.

B. K. u P. — Gdje hvalite, bi tiskali, ali gdje kudite, nemožemo; jer nećemo, da diramo u osobe. — **Nekomu kmetu kod Poreča**. Javite nam vaše ime, pak ćemo vam zadovoljiti.

Sa tršćanskog tržišća.

Žita je ovo posljednje vrieme dosta u Trst prispielo, pak mu je zato opet sada ciena pala, i budući se je nadati, da će Crnomore i Dunav na skoro od leda prosta biti. Prodava se *šenica*, 116 ℔ po for. 8.25—50 nvč., *kukuruz* for 5.20—60 nvč.; cent *jačmena*, f. 4. 10—80 nvč.; *pasulj* (fažol) vagan for. 5—7 nvč.; *Kafa* Rio cent f. 46½—49; tučeni *cukar* (slador) 24—25½ for. Jedan cent *masla* 51—52½ for. *masti* 33—34½ for.; *slanine* 29 for. 50 nvč. *treske* (bacalara). 21 for. Barilo *ulja* dal. ist. for. 35. Vedro dobra dalm. *vina* 12—14 for; *istar.* 18—20 for. postavljeno u kuću.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Februara.

Dojadrili u — iz

Trst: *Antal*, Marsilje — *Mimi*, Mletakah — *Slava O.*, Carigr. — *Francika*, Genove.
Algir: *Eden*, Trsta
Belfast: *Tonka B.*, Liverpula za Odesu.
Falmut: *Cviet*, Taganroga — *Tare*, Suline — *Hunnus*, Carigr. — *Niko*, Portsaida — *Jared*, Odese.
Grimsby: *Ana S.*, Hula — *Jakob* - za Carigr.
Kardif: *Danica*, *Eroe*, *Bar. Eötvös*, Bristola.
Kvinstoven: *Leda*, Njujorka — *Hennocft*, *Alberto*, Odese.
Leit: *Istriana*, Aloe
Marsilju: *Slavonija*, Smirne — *Unico*, *Regulus*, *Sveti Ivan*, Carigr. — *Slavia*, Trsta za Cet — *Checco*, Marsilje — *Sloboda*, Odese.
Njujork: *Carolina Premuda*, Ales.
Njuport: *Aquilone*, Bordoa.
Oran: *Accorto*, Trsta.
Pernambuk: *Niord*. Kardifa.
Šild: *Idomeneo*, Londre.
Salonić: *Ciasni*, Marsilje — *Urmengi*, Palerma — *Sertan*, Cet.
Trun: *Natan*, Glasgova — *Arfaksad*, Dublina — *Drago G.*, Glasgova.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Emulo*, Marsilju — *Xenofont*, Bordo — *Bolivar*, Ales. - *Miloš*, *John*, Cet.
Belfasta: *Jona*, Carigr. — *Liburno*, Trst — *Stilicone*, Trun.
Carigrada: *Pater*, *Emma*, *Azov*, *Mala Marica*, *Sobieski*, Marsilju — *Eneo*, *Rosa*, *Peppina Luigia*, *Dario*, *Carlo R.*, *Vesta*, *Gjurko*, *Adria*, Kork — *Živio*, *Eugenio*, 3 *eugini*, *Melchiore*, Odesu — *Moise Montefiore*, Trebizondu — *Vice Tone*, Dunav — *Mare*, Civitavecchia — *Ave*, Kostancu.
Filadelfie: *Esau*, Kvinstoven.
Flesinge: *Amur*, Njukastl — *Amalia*, Kardif.
Gibraltar, prošli: *Figlia maggiore*, *Equita*, *Margereta* —
Glasgova: *J J. Strossmayer*. Odesu.
Kardifa: *Mila*, *Mary Bond*, *Smni*, *Madre Mar.*, *Esa*, *Michele*, *Else*, *Capodistria*, *Nereo O.*, *Danae*, *Bortolina*, *Fanny*, *Olivo*, Carigr. — *Nikola Despot*, *Diana*, *Istria*, *Trident*, *Said*, *Unione*, *Argentina*, *Domenica*, *Juno*, Trst — *Vuk*. *Napried*, Alesandretu — *I dubrovčki*, Jmaiku — *VII dubrovački*, Manilju — *Gino*, Dubrovnik.
Kvinstovna: *Eugenio*, Vaterfort — *Abraham* Dublin.
Leita: *Casimiro C.*, Carigr.
Liverpula: *Mosorska vila*, *Araldo*, Carigr. — *Marcantonio*, Mletke — *Girolamo*, *Atlas*, Trst.
Londre: *Sloga*, Riojaneiro — *Sv. Vid*, Svanseju — *Osvetitelj*, Kardif.
Malte: *Armonia*, *Nina*, Kork.
Marsilje: *Frane P.*, Rionunez — *Urin*. *Fani P.*, *Equo*, *Ester*, *Slavianska*, 3 *brata*, Carigr. — *Maria S.*, Senegal — 2 *fratelli*, Buenosayeres — *Grad Karlovac*, Ales.
Njujorka: *Amelia*, Roterdam — *III dubrovački*, *Eber*, *Mercurio*, Kvinstoven.
Njukastla: *Adrastea*, Carigr. — *Tartaro*, *Aron*, *Jean*, Trst — *Zutor*, Pirej — *Rebeka*, Njujork — *Narenta*, Bombay.
Plymut: *Iginio*, Kardif,

Dardaneli prošli — za

Francika Tereza, *Margarita*, *Carmella*. 2 *sorelle Genitore Seth*, *Elce*, *VIII dubrovački*, Ingl.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Februara 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.38	—	5 37	—	5.37	5.35	5.35	5.36	5.39	5.39	—	5.41	5.40	5 38½	5 37	—
Napoleoni	9.04	—	9.03	—	9.02½	9.—	9.—	9.01	9.03	9.07	—	9.06	9.04	9.04	9.02½	—
Lire Ingleske	11.40	—	11.34	—	11.35	11.34	11 32	—	11.38	11.39	—	11.40	11.39	11.38	11.37	—
Srebro prid (aggio) . .	112.25	—	112.—	—	111.75	111.75	111.35	111.35	111 15	111.50	—	111.65	111.50	111.50	111.25	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarin Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Marča 1872.** **Broj 5.**

Pogled po svietu.

U Trstu 29 Februara.

U ovo petnaest danah su se stvari u Beču znatno promienile. Dne dvadesetog tekućeg mjeseca pretresivalo se u carevinskom vieću, da li se imaju uvesti ili ne tako zvani izravni izbori za silu, što smo ih već zadnji put spomenuli. Budući da ti izbori duboko zasiecaju u sav naš dosadašnji ustav, to je po zakonu trebalo, da na nje pristanu dvie trećine svih u vieću nazočnih zastupnikah. I gle, kad su se glasovi pobrojili, našlo se, da je zakon prihvaćen sa dva glasa više od dvie trećine. Kroz taj zakon sadašnje se je ministarstvo donekle učvrstilo na svojem mjestu, jer ga već nije toliko strah, da će mu se zastupnici razbiežati, pak da neće moći dalje vladati, kao što se je to bilo dogodilo ministarstvu Giskrinu. Za taj su zakon glasovoli prije svega Niemci ustavovierci, pak onda naši Istrani, Tršćani, Goričani i Dalmatinci; a proti njemu, Tirolci, Slovenci i Poljaci. Čujemo, da su Dalmatinci pred samim glasovanjem bili predložili Tirolcem, Slovencem i Poljakom, da bi najpametnije bilo, izručiti svoje poslanstvo i otići kući; ali ni Tirolci, ni Slovenci, ni Poljaci da nisu htjeli pristati na taj predlog, koji bi bio mogao svih zajedno spasiti. Čita se, da sad i Poljaci jasno vide, kako su ludo uradili, kad su se iznevjerili slavenskoj u državi politici, kojoj su se bili pod Hohenwartom priznali; jer odkad je prihvaćen gori rečeni zakon, izgubili su svu svoju moć i snagu. Pa akoprem će bit predloženi carevinskomu vieću njihovi zahtjevi i njihove želje, oni već i sami vide, da će jih zapasti jedino ono, što im budu htjeli ustavovierci dragovoljno darovati. Evo kako se osvećuju u politici nedosljednost i nepostojanost i jedan jedini krivo učinjen korak!

I ugurski parlamenat se sad bavi izbornim zakonom, što ga misli u nečem preinačiti. U Hrvatskoj se još nisad nezna, kad će bit izbori, akoprem po zakonu moraju bit gotovi tri mjeseca poslje razpusta sabora. Magjarj i Magjaroni vide, da od budućeg sabora zavisi njihovo u Hrvatskoj gospodstvo, pak se napinju iz petnih žilah, da se priprave, kako valja, dojdućim izborom. Ali sve uzaludo, jer nisu nikad imali u Hrvatskoj manje privrženikah nego sada, gdje su se narodu do kraja zamjerili kroz komedije, što s njim sbijaju. Braćo Hrvati, proslavite se i ovaj put na biračkom megdanu, pak ste spasili, ne samo sebe i svoju budućnost, nego i ostaloj ste braći Slavenom pomogli do svojih pravicah s ovu i s onu stranu Litave!

Istarski Sabor.

(Konac)

Najvažnija stvar, koja se je riešila tečajem lanjskoga viećanja našega sabora, jesu bez dvojbe nekoje promene, učinjene po vladinu predlogu na našem izbornom redu. Dosad je biranje zastupnikah u sabor bilo dosta zapleteno, jer su se prije svega birali tako zvani izbiratelji, pak su ovi tekar onda izabirali zastupnike. Odsad unapred to prestaje, jer se već neće birati izbiratelji, nego će puk ravnim putem slati u sabor svoje zastupnike. I to su tako zvani izravni iliti neposredni izbori, koji će neizmierno koristiti našemu u Istri narodu, ako se bude znao kod izborah mužki vladati i složno držati; jer će mu bit laglje naći, na primjer, jednoga svojega prijatelja, nego li toliko, koliko je morao dosad izabrati izbirateljah, koji bi obično poslali u sabor čovjeka njemu neprijazna

Što se tiče samoga načina glasovanja, vlada je bila predložila saboru, da se odsad unapred, mjesto ustmeno, glasuje pismeno: to jest, da svaki birač donese u dan izbora napisano ime onoga muža, kojega želi u sabor poslati, pa da vrže napisano ime u odredjenu zato posudu, da tako nitko nedozna, za koga je glasovao. Kad čovjek promisli, da ima još kod nas u Istri i takovih ljudi, koji neglasuju svaki put po svojem osvjedočenju, jer ih je strah n. p. svojega g. podestata, ili kojega drugoga gospodina, što onđje za stolom sjedi, pa koji im je možebit i naručio, za koga da glasuju: tada nemože nego pohvaliti vladu, koja je tajnim glasovanjem hotjela priskočiti u pomoć tim strašivicam, koji su za volju ovoga il onoga gospodina kadri prodati duša i tielo, te izdati svoj siromašni narod. Ali, žalibože, talijanski u saboru zastupnici su bili druge misli, pak je taj vladin predlog bio odvržen, te zaključeno, da se glasuje kao i dosad, to jest, javno i ustmeno. Da podupru taj svoj zaključak, rekoše, da to zato čine, što u Istri ima još mnogo nepismenih seljakah, pak da bi jih mogao tko nagovoriti, da glasuju proti svojemu osvjedočenju. A kako se dobro zna, ta se gospoda najviše boje naših rodoljubivih svećenikah, da nebi oni nepismenim kmetom napisali na cedulju po koje imence, kojega netrpe. Nego sad ćemo vidjeti, hoće li vlada potvrditi taj zakon, ili neće. Mi se ufamo, da neće. Kako svaki put, tako je i ovaj digao F. Marot svoj glas za narod, te zagovarao vladin predlog. U branjenju tog predloga bješe mu se pridružio s ostalom dvojicom naših narodnih zastupnikah i zemaljski zastupnik g. Flego. Slava im!

Izviše bi po vladinu predlogu zaključeno, da nemože bit izabran u sabor, tko je ujedno i c. k. činovnik iliti impiegat. Medju činovnike hotjeli su nekoji, da se uvrste i svećenici iliti popovi, pa da se i njim oduzme pravo, sjediti u zemaljskomu saboru. Ali taj predlog nije bio ipak primljen od saborske većine. I tu su naši narodni zastupnici ustali, da očuvaju narodu te njegove najveć puti jedine prijatelje i pouzdanike. Još bude zaključeno prositi vladu, da odredi, neka bi Istra bila zastupana u carevinskom vieću kroz tri odaslanika, mjesto kroz dva, kao do sada.

Na koncu nemožemo da nespomenemo izvješće, u kojem zemaljski Odbor iliti Junta daje na znanje, što je učinio za istarske škole. Tu se veli, da je Odbor još 1868. prosio vladu, neka se njemačka niža gimnazija pazinska pretvori u nižu gimnaziju talijansku, ali vlada da nije još na to ni danas ništa odgovorila. No da se je ipak nadati dobrû uspjehu, jer da je Odbor u tom poduprt i od zemaljske školske Oblasti, koja je zaprosila vladu, da se pazinska gimnazija pretvori u tako zvanu realnu gimnaziju, pa da joj se odviše dodadu još dvie druge takove gimnazije, jedna naime u Rovinju, a druga u Malom Lošinju. Nikad ljepše, nikad bolje, nikad koristnije! pa ni mi nemožemo nego pohvaliti to hvale vriedno nastojanje. Ali sasvim tim jedna nas stvar kod tog posla neizmierno boli, a ta jest, da slavna Junta i slavno školsko Vieće, nemisli nego za Talijane, a za nas ništa. Nismo li i mi stanovnici ove zemlje, neplaćamo li i mi i zemljarinu i kućarinu itd. itd., pa gdje su u Istri i naše Realke, gdje i naše Gimnazije?

Digitized by Google

Napokom, Junta izviešćuje sabor, da je na poziv ministarstva pokrajinska školska Oblast držala u Poreču dogovor, da se razvidi, u koliko novi školski zakoni odgovaraju našim sadašnjim potrebam, i da li se nebi dalo štogod na njih popraviti. Mi neznamo, što je naše Nadzorničtvo ministarstvu odgovorili, ali što znamo jest, da je sad u Istri manje školah, nego prije, pak i ove da se pohadjaju manje, nego do sada. Tim Istra, mjesto da ide u prosvjeti napred, neide nego nazad. Jer i ove škole, koje imamo, nisu nego za talijansku djecu, buduć skroz i skroz talijanske; a vas sviet zna, da se puk nemože izobraziti, nego jedino u svojem materinskom jeziku.

Naša je nakana bila, progovoriti redom o svih stvarih, koje su se pretresale na našem porečkom saboru, ali premalen prostor ovoga lista nam to žalibože nedopušća, pak moramo evo svršiti svoja izviešća. Al i ovo, što smo rekli, ufamo se, da je našemu narodu oči otvorilo, pak da je jasno uvidio, kako zemaljskim zastupnikom u rukama stoji njegova sreća i njegova nesreća; tim da će kod drugih izborah dobro paziti, koga će u sabor poslati, a siguro da neće nikoga, koji pred izbori javno neočituje, da će u saboru braniti, ne samo talijanske, nego i naše pravice.

Dopisi.

Iz Hrvatske.

Poznato je g. Ant. pl. Vakanoviću isto tako dobro, kao cielomu narodu našemu, da osim turopoljskoga, neima u svoj zemlji ni jednoga kotara, gdje bi magjaronska stranka mogla izabrati svoga zastupnika na sabor, kad nebi držala u rukuh vlasti i njezinih sredstvah.

Pošto pako g. Ant. pl. Vakanović drži vlast u rukuh, mi neznamo, koje on običaje gojiti nade, al ako i najsmjelije goji, očekuje on vladinu većinu samo od pripomoći virilnih glasovah. Tako je narodna stranka uhvatila jako korenje u narodu, da joj niti vladina sila nemože iz rukuh iztrgnuti većine izbornih kotarah.

Ako jedno i drugo mora priznati prijatelj i neprijatelj, ako pred ovom istinom nesmije oči zatvoriti niti g. Ant. pl. Vakanović, onda bi bio morao, kao čovjek, politik i ustavnjak, izjaviti Deaku i grofu Lonyayu, da nesmije u ruke uzeti vladavinu, koja nema u narodu izdašne podpore, niti života, osim pod silovanje naroda.

G. Ant. pl. Vakanović može skoro svaki dan čitati glasove, da je sad u ovoj, sutra opet u drugoj zemlji odstupila vlada, „jer je u saboru ili kod izborah ostala u manjini.“ Ustavnost svih tih zemaljah nije od vrlo davna vremena, al ovi mladi ustavni narodi gledaju, da pravilnim i korektnim postupkom u stvarih ustavnih spase čistoću i nepovrjedivost ustava. U čistoći i nepovrjedivosti ustava počiva vedrina i svestrano poštovanje zakona i zakonitosti. Uzalud ćemo vapiti, da je zakon svet, te se sveto čuvati i vršiti ima, ako je stvoren nasilno-ustavnim načinom. Sačuvamo li pako nepomućen izvor ustavnim zakonom, bili oni i lošiji, više će se poštovati i puno lašnje popraviti. Tako, priznavanjem volje narodne od strane vlade, nastoje zemlje, koje su istom ustavnost osvojile i napredan ustav stvorile, svoju ustavnost i ustav utvrditi i razviti. U nas pako, u zemlji od starine ustavnoj, gdje bi morali na dlaku znati i vršiti ustavne zakone, tradicije i običaje, radimo posve naopako, te volju nekoliko ljudi gledamo silom nametnuti za volju narodnu, stvaramo nasilno ustavnim načinom temeljne zakone i zahtievamo, da se imadu kao svetinja paziti, premda u isto doba sami gazimo druge zakone, koje smo sami stvorili, a sada vidimo, da se ti isti zakoni dižu kao neprijatelji proti nam, jer stojeć izvan naravi sve štogod je u naravi, vjekovit je neprijatelj naš.

Drugačije dakle nego patriote i mudri poštovatelj ustavnih pravilah i načelah, koje s poštovanjem motrimo u susjednih zemljah, naš je g. Ant. pl. Vakanović proti svemu kolikomu javnomu mnienju uzeo vlast u ruke. On neće uzeti za pretjeranu izreku ili za svoju uvrjedu, ako odprto i po dubokom uvjerenju reknemo, da njegovo ime, priznanje njegovih sposobnostih i nade od njegova državničkoga djelovanja nemogu imati upliva na narod, te bi već zato birao zastupnike, koji su njemu po volji. Narod je deset godiuah patio i učio. Narod znade, da je g. Ant. pl. Vakanović bio marljiv pomoćnik baruna Raucha i predsjednik onomu saboru, koji je najljuće rane zadao zemlji i puku, koji je koliko i barun Rauch kriv lonjsko-poljskoj trgovini i ostalim zakonom, što sada kano mora sisaju prsa narodna. Baruna Raucha, njegov sabor i njegova djela odsudio je narod jednodušno posljednjimi izbori. Nije narod poklonio vjere ni Kolomanu Bedekoviću, uz koga su mogle s pristojnošću pristajati neke najpoštovanije osobe zemlje, o kojem je sviet vjerovao, da ima iskreno uvjerenje i prama svojemu uvjerenju dobre namjere, jer je hotio spasiti zakone, u kojih narod nije vidio niti mogao viditi svojega napredka — a što se onda uzda g. Ant. pl. Vakanović, pošto narod njemu nepripisuje ni jedno od onih svojstvah, koja pripisuje Bedekoviću?

U ništa se neuzda, van u ona sredstva, kojimi se hvale njegovi riedki privrženici, da će ih u punoj mjeri upotrebljivati. Ta sredstva imadu nam uskrisiti uspomenu izborah, obavljenih pod barunom Rauchom, o kojem se čvrsto govori, da stoji i vreba za g. pl. Vakanovićem, nebi li došao do sgode, osvetiti se narodu, što se je veselio padu Rauchovu i svomu oslobodjenju izpod njegova nepodnosljiva i bezprimjerna postupanja. Znade g. Ant. pl. Vakanović i njegova četica. da ovaj put obećanja, zavaravanja i zavadjanja nemogu više pomoći, jer se još nije moglo zaboraviti, kako je gorko bilo probuditi se iz kratka sna, u koji su nas bila obećanja zaspavala. Naši se Posavci smiju danas, kada im kojekakve novine obećaju zlatne kule, kada im opisuju narodne zastupnike kao krivce razpustu sabora. I novci, što bi se mogli u ime saborskih izborah podielili, raztepsti će se pod rukama kojekakvih bedastih i bezdušnih kortešah iliti mamiteljah, al ni vražjega glasa predobiti neće. Proti svim tim kukavštinam ima dovoljno lieka u iskustvu, u poduki i povjerenju puka sa iskrene i tople rieči ljudi narodnjakah.

Nit se mi toga bojimo, nit se u to uzda g. Ant. pl. Vakanović. Nego plašimo i silujmo mi činovnika, činovnik pako seljanina, kao što je u svoje vrieme radio barun Rauch.

Ali, dva puta nemožeš jedno te isto učiniti; ni barun Rauch nebi mogao danas sam sebe kopirati ili ponoviti, kamo da ga kopira Ant. pl. Vakanović.

Ne samo da g. Ant. pl. Vakanović stoji na krivoj točki, koja je i sklizka i okrugla, nego i narod sav savcat uvidja, da g. Vakanović stoji na krivoj točki. Pa dao mu grof Lonyay i kakvu mu drago vlast, neka se je naužije do site volje, borba će biti ljuta, koja neće nahuditi našim izborom, nego sklopljenju nagodbe.

Čujemo, da se kojekakvi psići groze, da se kojekakve katilinarske eksistencije razbacuju, kada su medju svojimi. Neka izadju čim prije na djelo, na ogled. Mi samo jedva jedno čekamo: Razpišite izbore, jer zakon ište, da ih što skorije razpišete. Ni dva tjedna poslje toga neće vas biti medju politički živimi!

*U Plešcih početkom sječnja.**)

Rodoljubno se srce mora svaki put uzradovati, kad u novinah čitamo, kako nam škole u miloj domovini liepo napreduju. Mi kućarci, koji po svietu od sela do sela, pa od kuće do kuće trgovinom idemo, znamo ocieniti korist njihovu, videli bo jesmo, da cvate i napreduje u svemu i svačemu narod u mjestih, gdje su dobre škole, a da vlada siromaštvo i velika nevolja ondje, gdje su bez njih, ili su jim nevaljale. Pak upravo iz ovog razloga neizmjerno me boli duša, kad moram gledatî u našoj občini, kako nam škola sve više propada ponajviše radi nemara našeg občinskog poglavarstva.

Eto maleni kotar čabarski, brojeći do 8000 stanovnikah imade u svojih šest sudčijah, pet pučkih učionah, koje su smješćene u vlastitih i krasnih školskih zgradah. Naša je jedina občina, premda nije siromašnija od svojih drugaricah, prisiljena još i danas držati svoju učionu u tudjoj kući uz dosta velik fit (najamninu). Mi bismo i ovu bol preboljeli, kad

*) Zakašnjeno. *Urednik.*

Digitized by Google

bi samo u njoj prostorije svrhi odgovarale; ali žalibože tomn nije tako. Soba, u kojoj se djeci nauk dieli, jest odviše malena za primiti svu za školu usposobljenu djecu i veoma nizka; česa radi u ljeti vlada velika sparina, a u zimi, budući bez vanjskih oknah, nemože se kuriti, ter nam zato oboljelo mnogo diece, a drugi se roditelji boje da im neobole, pak nam tako ostaje prazna škola i djeca naravno u nauku zaostaju. Tko će odgovarati za tu nemar pred narodom i poglavarstvom, koje dobro znade, da obćinari rado žrtvuju svoj krvavo zasluženi novčić za učionu i veseljem šalju djecu u nauk? Od obć. poglavarstva nepitamo, da čudesa čini, no toliko možemo ipak zahtievati, da prisili kuće gospodara, neka barem vanjska stakla metne, i time očuva nam djecu i učitelja od težke studeni i prehlade, osobito sada kad su se kozice pojavile. Neodvaži li se na ovo naše pravedno zahtievavanje, prisiljeni ćemo biti pritužiti se slav. županiji, pak ćemo ju ujedno umoliti, da izvidi zašto se oteže gradjenje naše učione, za koju je priredjeno potrebito gradivo i mjestišće kod župnog stana.

Rodbinstvo i priateljstvo mora takodjer imati svoje granice. Mudroj glavi jedno oko dosta. A. Č. kmet.

Svašta ponešto.

ŠARENJACI.

(Pučka pripovjedka.)

Neki mladić, rodom Hrvat, a po imenu *Poštenjak*, bio je pao u tursko robstvo ili sužanstvo. On bijaše bistrouman i viešt mnogu poslu, a uz to pjevač i veseljak. Robovao je puno godinah, svatko ga je milovao, a najveć ga obljubi turski *vezir*, (turski poglavar), te ga za to bio naumio pošto po to i poturčiti i posadit sebi uz koljeno. Nagovora vezir Poštenjaka, mami ga, maže i laže oko njega, nebi li ga poturčio. Nu Poštenjaka nije nipošto volja na to pristati, nego se izgovara i izmiče na svaku ruku. Napokon je to veziru dotužilo, zato zapovjedi svomu *hodži* (turskomu popu i učitelju) da povede Poštenjaka u *djamiju* (tursku crkvu), te da ga na silu poturči. Vezir veli Poštenjaku: Ču li me ti, nijedna nogo! od danas do tri dana povest ću te u djamiju, pak ćeš se poturčiti. Ako nećeš milom, a ti ćeš silom, glava s ramena! Turci se prilizuju Poštenjaku i nagovaraju ga na svaku ruku, al sve uzalud. Kad treći dan, a Poštenjak ide pred vezira, pa mu veli: Čestiti veziru! noćas sam na snu vidio svetca *Muhameda* (turskog lažljivog proroka), i s njim sam govorio. Jesi 'l bre! veli vezir; eto vidiš, *kaurine* (nevjerniče), kako ti dobro želim, da se poturčiš, a ti luduješ, pak nećeš. Čestiti veziru, veli Poštenjak, molim te, da izpripoviedam sve liepo po redu, što sam vidio i čuo. Sanjam ja kao da sam budan, te vidim veliko, dugo i široko polje, da ga nije moć okom pregledati. Na polju velika granata kruška, pod njom debel hlad. U hladu sjedi svetac Muhamed na zlatnom prostiraču, vas u zlatu i dragom kamenju; siedi, planduje i puši lulu. Služe ga dvie gizdavo odjevene sluge. Iz daleka mašu sluge na me, da dodjem pod krušku pred njihova gospodara. Ja požurim onamo, te dodjem pred svetca. Sjedim pred njim kao odsudjenik. Niti govorim, niti me što pita. Nebijaše dugo, to se pokaza s jedne strane polja mnogo svieta. Idu dvoje a dvoje, odjeća im je biela kao snieg, tako isto i zastave (bandere), što ih nose pred sobom. Poslje bielih dodjoše zlatni pod zlatnimi zastavimi, za ovimi srebrni pod srebrnimi, pak onda crveni s crvenimi, plavi s plavimi, žuti sa žutimi, crni s crnimi, pak mrki, pak sivi, pak zeleni sa zelenimi zastavimi. Puno svieta svake vrsti bez broja. Najposljednji dodjoše u pokrpanih haljinah. Na svakoj haljini bijaše puno krpah svake barve (kolora). Čini ti se, kao da su šare furlanske babe; a i na zastavah njihovih malo bielo, malo zlatno, malo srebrno, malo crveno, crno, plavo, mrko, sivo: sve šareno kao djetelja na polju. Sve te čete prodju blizu kruške, i odu dalje, pa ih nestane u daljini. Ja gledam, piljim očima, neznam šta je, gledam na svetca, molio bih, da mi kaže, tko su one gomile ljudih, što prodjoše, ali nemiem ni pisnuti, oči mi gore u glavi. Svetac se škubi i kaže: One gomile u zlatu, pod zlatnimi zastavami, to su moji Turci; oni bieli su Kršćani; oni to; oni to: izbroji Katolike, Iztočnjake, Luterane, Kalvine, Židove itd. itd. A tko su oni *šarenjaci*, oni pisani, odjeveni krpami svake barve kao pravi pravcati *pajaci* ili *arlekini*? pitam ja svetca; a on mi veli: to su oni ljudi, koji su za svoga života na zemlji *prešli* ili *iz jedne vjere na drugu, ili iz jednoga naroda u drugi, ter se odrekli ili svoje vjere ili svoga vlastitoga naroda i jezika.* — Vidiš li dakle, čestiti gospodaru, veli Poštenjak veziru, da bih se ja poturčio, kao što ti želiš, kad umrem i dodjem na drugi sviet, morao bih poći medju one *šarenjake i arlekine.* Ti sam sudi po duši, more li me povući želja, da se poturčim, te da budem onako mrzko šar i pisan? A vezir Poštenjaku: Je li to istina, kaurine, da si tako sanjao i to čuo od svetca? Jest, čestiti vezire, zato me, dao ti Bog sreću i zdravlje, netjeraj medju one gadne *šarenjake!* Čuješ, kaurine, kaže vezir: velik je *Alah* (Bog); vidio si svetca; idi u svoju zemlju; nisi već rob (sužanj); slobodan si. Poštenjak nije se premišljao dugo, nego mahom torbu na rame, štap u ruke, a put pod noge, pa bježi iz roblja doma k svojoj braći.

Tako kaže pučka pripovjedka. Dao Bog zdravlje i sreću *Poštenjakom, majke Slave viernim sinom*, koji ljube i štuju svoju vjeru i svoj vlastiti liepi jezik i narodnost svoju, te se nedadu zavesti u *šarenu četu odmetnikah i arlekinah*, ni od *vezirah* ni od *hodžah*, što gledaju i nastoje laskanjem, prevarom i silom prišiti našemu narodu krpe tudjega jezika i tudje narodnosti.

Neukû Nauka.

Kako se može izkoreniti mah na sjenokošah i livadah.

Mnogi se već kmet potužio, da na svojih livadah i sjenokošah malo nakosi siena od kad mu počeo mah na njih rasti, a pomoći proti toj nevolji nezna. Da se dakle toga zla rieši, evo mu najjedostavniji način, kako mora postupati proti mahu: Nanesi na jedan kup (gomilu, hrpu) pieska (mela), po prilici toliko, koliko misliš, da će biti zadosta za tvoje sjenokoše i livade. Ovaj ćeš piesak morat polievati svaki dan gnojnciom (jušetinom od gnoja t. j. s onom vodom što se izpod gnoja ciedi) i posipljivati krečnom (vapnenom) prašinom, oko koje se učini amoniak. Promiešaj dobro taj kup svakih osam danah, pak iznova polievaj ga onako, kako i prije. Poslje pet tjednah (nedjeljah, setimanah) razbaci (razhiti) kup po tvojoj livadi ili sjenokoši, na kojoj ti mah raste; piesak će svojom težinom prignuti i potisnuti mah u zemlju, dočim će gnoj (djubre) potjerati u vis u najkraće vrieme travu, koja će tada zadušiti mah i time zapriečiti svako dalnje rastjenje njegovo.

Franina i Jurina.

Ju. Znaš ti, Franino, štat i pisat?
Fr. Znam neč malo, ač kad sam ja va školu hodjeval, nisu još škole talijanske bile.
Ju. Pak ča misliš, da naše sadašnje talijanske škole niš nevaljaju?
Fr. Aj valjaju, ač meštar nerazumi dece, a deca nerazumiju meštra!

Različite viesti.

* **(De Pretis)**, naš bivši namjestnik, postao je već odavna ministrom trgovine, pak se još ni danas nezna, tko će doć na njegovo mjesto.

* **(Naši istarski stipendisti.)** Da se oddužimo obećanju, izrečenu u posljednem listu, priobćujemo danas imena onih dijakah, koji su dobili ove godine stipendije ili novčane podpore od porečke Junte.

Digitized by Google

Stipendije po 200 for.: 1. Borri Vjekoslav iz Mujah, učenik u III. tečaju mudroslovja ili filosofije u Gradcu. — 2. Matejčić Frane iz Pazina, u III. teč. mudroslavja u Gradcu. — 3. Mayer Frane, iz Kopra, u II. teč. mudroslovja u Beču. — 4. Minca Andrej, u II. teč. mudroslovja u Beču. 5. Bottini Dominik, iz Buzeta, u II. teč. mudroslovja u Beču.— 6. Fava Mihovil, iz Čitanove, u V. teč ljekarstva u Beču. — 7. Schiavuzzi Bernanrd, iz Pirana, u IV teč. ljekarstva u Beču. — 8. Grossich Anton, iz Dragućа, u IV. teč. ljekarstva u Beču. — 9. Ghersa Petar, iz Motovuna, u III teč. ljekarstva u Beču. — 10 Buba Josip, iz Pirana, u III teč. pravoslovja u Becu. — 11. Pošćić Frane, iz Voloskoga u III teč. pravoslovja u Gradcu. — 12. Candussio Petar, iz Motovuna, u III. teč. pravoslavja u Beču. — Dvanajstorici dijakah na visokih školah davaju se, i nadalje podporo što su ih dosad uživali, a nove su odredjene *dvima* mudroslovja; *dvima* ljekarstva u Beču; *trima* pravoslovja u Gradcu; *jednomu* u Zagrebu: *jednomu* u Pragu, jednomu Paliteknike u Beču: *jednomu* u Gradcu. Skupa 1145 for. Vrh toga dobivaju podporu *dva* kandidata za latinske i realske škole i tri laureanda u ljekarstvu u svoti 225 for. Stipendije od 100 for. dobili su: 1. Morteani Vjekoslav, iz Motovuna VIII razreda u Kopru; — 2. Leva Anton iz Velikog Lošinja, VIII. r. u Kopru; — 3. Cavallich Ivan, iz sv. Antona, blizu Kopra, VII. r. u Kopru. — Comisso Anton, iz Petrovije, VII r. u Kopru. — 5. Gini Josip, iz Poreča VII. r. u Kopru. — 6. Colomban Alesandro, iz Isole VII. r. u Kopru; — 7. Rocco Frane, iz Rovinja VI. r. u Kopru. — 8. Ballarin Ivan, iz Isole VII. r. u Kopru; — 9. Bottegaro Josip, iz Tinjana, VI r. u Kopru. — 10. Furlani Isidor, iz Labina VI. r. u Kopru. — 11. Baričević Paval, iz Vranja V. r. u Trstu; 12. Ravalico Nicola, iz Pirana IV. r. u Pazinu. — 13. Maroti Josip, iz Kastva IV. r. u Ricci; — Ravasin Enrik, iz Pirana IV. r. u Kopru; — 15. Mestre Ivan iz Višnjana IV. r. u Trstu; — 16. Damijanić Matej, iz Žminja III. r. u Pazinu; — 17. Privileggi Ivan, iz Poreča III. r. u Kopru; — 18. Linz Vjekoslav, iz Poreča IV. Realko u Trstu; — 19 Ković Andrej, iz Hrušice II. r. Realko u Goricah; — 20. Zaccaria Anton, iz Mujah V. r. u Kopru; — 21. Mogorović Matej, iz Grdosela, Preparandist I. teč. u Trstu; — 22. Dukić Frane, iz Kastva III. r. u Kopru; — 23. Ragosa N. iz Bujah III. r. R. u Piranu. — 24. Gombričić Matej, iz Cresa II. r. u Puli. — Skupa 2400 for. Sedmorica dijakah dobiše podporo 230 for. — Najzad dobili su podporu po 150 for.: Ive Ivan iz Vodnjana i Leone Lorenzo, što se uče glasbu u Milanu. — Svega skupa 6700 for.

OPOMENA.

Prosimo svu p. n. Gospodu, koji nam dosle nisu povrnuli lista i kojih mi zato smatramo kao predbrojnike, da nam do 15 ovoga mjeseca pošlju predplatu.

Uredničtvo.

Dopisnica Uredničtva.

St. Č. uČ. Dosad izašavše brojeve smo vam poslali. Naslov novinam, za koje nas pitate, jest: *„Bunjevačke i Šokačke Novine“*; izlaze u Kaloči u Ugarskoj, a stoje i sa priloženom *Vilom* 3 f. na godinu. — V. V. dijak u D. Primismo predplatu i učinismo po vašoj želji. — D. L. u G. Ob onom nebeskom crvenilu, za koje pitate, bilo je nešto rečeno i u *Našoj Slogi*; pogledajte prvi dopis iz Liburnije u 13. broju predlanjske godine.

Sa tršćanskog tržišća.

Dočim žitu ciena pada, jer se *šenica* prodava 116 ℔ po 8 f. 40—85 nvć., a *Kukuruz* po f. 5. 40—50 nvć., isto tako dalm. i istarskomu *ulju* po 34 f. naime barilo sa povećimi odbitci: poskupila je *kafa* Rio i tži se po 49—50 f. cent. Ostala trgovina, o kojoj izviešćivamo, ostala je nepromienljiva.

Današnjemu je broju dodan Prilog.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 29 Februara.

Dojadrili u — iz

Trst: *Fidente*, Marsilje.
Alesandrija: *Maria Luigia*, Malte — *Decio*, Trsta — *Zio Giorgio*, Marsilje.
Anversu: *Armelin, Alessandra*, Cernogmora.
Bordò: *Grad Senj, Grad Zagreb, Lauro, Graovac, Anibale, Mio Moro, Civiltà, Ivo, Luigi Žiga*, Trsta.
Cet: *Slavija*, Reke — *Equità*, *Otok*, *Pelegrino*, Trsta — *Maylath*, Karloforta.
Dublin: *Abraham*, Njujorka.
Falmut: *Ifigenia, Padre, Celestina*, Odese — *Riccardo, Fr. Kovačesić*, Azova — *Marco primogenito*, Suline — *Marietta G.*, Varne — *Absburgo*, Kostance — *Slavianski B*, Jeski.
Gibraltar: *Figlia Penelope*, Azova — *Kismet*, za Carigr. — *VIII dubrovački* —
Glučestar: *Noe*, Nikolajeva.
Kardif: *Amalia*, Anverse — *Elpi, Margareta*, Trsta — *Toni C.*, Carigr. — *Rosina*, Glučestra — *Desković A.*, Limerika — *Marino*, Vaterforta — *Enrica*, Njukus — *IV Dubrovački*, Havra — *Romolo C.*, Darmuta.
Kvinstoven: *Nikolas, Maria D., Jane, Ossojnak, Ann, Nettuno*, Odese — *Temi*, Limerika — *Mercurio, Eno*, Njujorka — *Adamo, Enos, Malabel*, Azova — *Unione*, Kostance — *Padre Stefano*, Erakleje — *Esau*, Filadelfie.
Londru: *Niko*, Portsaida — *Cviet*, Odese — *Paolina S.*, Ales.
Liverpul: *Medea*, Anakrije — *II Dubrovački, Obilić, Spirito*, Odese.
Maltu: *Prelucano*, Rieke.
Marsilju: *Theofrastos*, Smirne.
Mala Marica, Pater, Emma Sobieski, Odese *Ljubezne, sestri, Pelegrino, Cons. Jenny, Carlo Boromeo*, Trsta — *Lete, Genitore, Mosè*, Ales. — *Milka*, Kraljevice — *Petroslavu*, Mersine.
Sligo: *Giano*, Baltimora.
Svanseju: *Sveti Vid*, Londru.
Trun: *Pinus*, Belfasta — *Giulia*, Klyda — *Carmella B.* Londonderry.
Yarmout: *Pia S.*, Amburga za La Plata.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Strossmayer*, Bahiju — *Beatrice*, Oran — *Drava*, Cet — *Ezio*, Bordò — *Gius Antonio*, Ales.
Alesandrije: *Elena D.*, Cipar — *Elodie*, Kastelamar — *Marietta W., Antonio S., Columbus, Pace P., Costante, Betti*, Ingl. — *Lete*, Marsilju — *Lisa*, Santorin — *Oskar*, Trst.
Belfasta: *J. J. Strossmayer, Tonka*, Odessu — *Lameh*, Kardif.
Bordoa: *Peppina*, Kardif
Ceta: *Oro*, Karlofort — *Natale S., Nazionale*, Trst — *Oreste*, Lošinj —
Dublina: *Bar. Vranicani, Sara*, Kardif.
Falmuta: *Brasile*, Bervik — *Dobra nadežda*, Londru — *Nuovo Nicoletto*, Voaisbeč.
Glasgova: *VI Dubrovački*, Trun.
Glučestra: *Ana Lazarević, Trapano*, Kardif.
Grimsby: *Castor*, Ales.
Hula: *Tom*, Trst.
Karloforta: *Ricordati*, Anversu.
Kardifa: *Ljubezni, Slava B., Gius. Matteo, Aquila, N. Arturo*, Trst — *Tito, Matilde, Proserpina*, Carigr. — *Voluntas*, Ales. — *Danica*, Barcelonu — *Paolo*, Polu — *Plam*, Trebisondu — *Iginio* Mlet — *Amur*, Salonić — *Bar. Eötvös*, Odesu.
Kvinstovna: *Mila F.*, Carigr. — *Diva S.*, Pernambuk — *Enos*, Dunkerk — *Aneta*, Glučestar — *Siloe*, Dublin — *Janjina*, Kardif — *Orion*, Voaisbeč — *Zia Catt.*, Limerik — *Adamo*, Leit — *III Dubrovački*, Londonderry.
Livorna: *Francika, Tereza, Lione*, Carigr.
Liverpula: *Timavo*, Bombey — *Juno*, Trst — *Sinai*, Krč.
Malte: *Eneo*, Ingl. — *Romolo* Tripoli — *Generatore* —
Marsilje: *Nono Sisto, Nuovo Ciriaco, Forza*, Carigr. — *Ruben*, Mersinu — *Giov. Bosković*, Smirnu — 2 *figlie*, Trst — *Erminia P., Navjestnik, Antonio*, Ales. — *Grazia*, Falmut — *Slava*, Kurčulu —
Njukastla: *Neptun*, Mletke — *Aron, Sagittario, Norina*, Trst.
Njuporta: *Aquilone*, Ales.
Plymuta: *Crist. Romano*, Trst — *Cita*, Genovu — *Pierino*, Carigr. — *Sansego*, Jamaiku.
Riojanaira: *Angelica*, Santos — *Capriccio*, Kanale.
Tarifa prošli: *Elce*, Falmut — *Carlo R.*, Kork — 2 *fratelli*, Buenosayres — *Gino, Cainan*, Dubrornik — *Sem*, Carigr. — *Sansone, Elena C.*, Mletke — *Adele Maria*, Bordò — *Rosa, Matusalem, Matteo* —
Truna: *Fiat*, Trst — *Nathan*, Nikolajev.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 29 Februara 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	—	—
Carski dukati (cekini) .	5.43	5.38	—	5.43	5.36	5.38	5.37	5.36	5.33	—	5.33	5.32	5 32	5 33½	—	—
Napoleoni	9.03	9.05	—	9.03	9.04	9.04	9.04	9.02	8.98	—	8 99	8.97	8 99	8.99½	—	—
Lire Ingleske	11.35	11.39	—	11.37	11.36	11.38	11.38	11.35	11.32	—	11.30	11.28	11.28	11.30	—	—
Srebro prid (aggio) . .	112.—	111.75	—	112.15	111.35	111.50	111.50	111 25	111.25	—	111.25	111.—	111.35	111.15	—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Slaveni su od pamtivieka vrlo bogoljuban narod, pa rado čuju rieč božju. Za to mislimo, da ćemo ugoditi našim čitateljem, što im evo u prilogu štampamo pastirske poslanice Biskupah tršćansko-koparskoga i porečko-puljskoga.

BARTOLOMEJ

po milosti božjoj i Svete Apostolske Stolice
Biskup Terštjanski i Koparski
viernim sdruženih Biskupijah Pozdrav i Blagotlov!

Vas sviet želi mir: mir žele vladatelji, za mirom uzdišu puci, za njim hlepe trgovačka družtva i pojedine obitelji; nu dočim se mir obećava sa prestoljah i sa govornicah, strah od nemira svakoga plaši; države sumnjivim se okom gledaju, narodi se s nenavidosti mrze, občinari se diele na protivne stranke, svi bi radi jedan drugoga da nadvladaju: prijateljstvo, sloga, drugovanje reć bi da su postala prazna imena, ako dapače nisu sriedstvo k prevari i način izdajstva. Reć bi, da su se povrnula žalostna vremena, oplakana po Jeremiji Proroku Pogl. VI. 15. VIII. 9-11. „Mudraci su zasramljeni i ustrašeni, dapače sramota jih nije smutila, oni se hvale, da znaju liečiti rane moga puka, šale se s njim govoreći: mir! mir! kada mira neima.“

Stara poganska poslovica: „Ako ti je drago uživati mir, pripravljaj se vojski“, očito dokažuje, da po svjetovnih načelih jedino okrutnost u pokorenju svoga protivnika nalaže mir po želji istoga tlačitelja, i to do tada, dok se potlačenik neustane, te istim si samosiljem prisvoji svoja prava istinita ili izmišljena, svoju vlast zakonitu ili nezakonitu: tako da se može reći, da se je rat ovjekovječio, a mir postao dvojben. Pa zar neće biti nikada konca ovoj nevolji? Zar reće nikada prestati natjecanja pukah, meržnje narodah, progonstva nesložnih? Kad će se moć uživati blaženstvo toli proslavljene nove prosvjete, i mirno počivati pod obrambom izobraženosti, u kojoj tako zvani čovjekoljubivi učitelji novih školah hvale se, da podučavaju prihodeći naraštaj?

Da se odgovori na ova i slična pitanja, treba najprvo znati, da temelj mira i blagostanja, bilo ma kojega družtva, jest *istina*, na kojoj je utemeljeno družtvo u istoj različnoj naravi pojedinih osobah; jest *pravednost*, koja ravna odnošaj drugovah u slobodi njihova djelovanja; jest *ljubeznivost*, koja veže pojedine težnje na postignutje obćeg dobra.

Tko se dakle suprotivi istini, tko pravicu namješćuje svojom samovoljom, tko nećuti ljubavi do svojega bližnjega, taj je uporemetitelj družtvenoga života, taj je neprijatelj svakoga dobrostanja svoje bratje. Takovih se protivnikah nahodi na svietu u izobilju u svakom ljudskom stališu. Ovamo spadaju lenjaci, koji zanemarivši svako izobraženje pameti i srca, poradi svoje gluposti postanu orudje hudobnih smutljivacah svieta. Ovamo spadaju oholice, koji zanašajući se u svoju znanost, nepodnašaju tudjega mnjenja i mrzeć na glas istine, krivimi nauci prevrgavaju temelj čovječansko ga družtva; ovamo spadaju slavohlepnici, hudobnjaci i svakojaki opačnjaci, koji zamienjuju pravdu i pravicu svojom koristju i razkošnim življenjem, česa radi neštujući tudje časti ni tudje imovine, zločinstvom, lupežtvom i razbojništvom upropaštjuju ljudska stanovališća; ovamo spadaju licumjerci svake vrsti, koji kao tobož novi usrećitelji narodah, hineći se prijazljivi, snuju propast nesmotrenjakom, naviešćujuć slobodu mišljenja i sviesti, nametju svojim lahkoviernim sljedbenikom jaram svoje bezbožne vlasti; te urotu čineći proti Bogu i proti svakoj dobro uredjenoj prosvjetnoj uredbi, odlučuju u svojih skrivnih skupšćinah poraz gradovah i imetka ognjem, a umorenje nedužnih smrtnim oružjem. — Poviest svih viekovah potvrdjuje, da su glupost i pogrieške, opačina i strasti, slavohlepje i nenavidost poglavni uzrok obiteljskoga prepiranja, koji lahko uzplamte u narodnu mržnju i buknu u bezkonačna ratovanja med kraljestvom i kraljestvom, med narodom i narodom, sve do propasti jednoga i do upustošenja drugoga. To nam žalibože dokažuje nenavidost Kainova proti bratu Abelu, okrutnost Ezavljeva proti krotkomu Jakovu i neprestana mržnja Edomitah proti Israelićanom, samosilstvo Kaldejah proti Persijancem, sržba Rimljanah proti Kartagljanom, divljačtvo Aziatskih čoporah proti Evropejskoj izobraženosti, i tako napried sve do dana današnjega.

Nije dakle mrtva moć ona, koja poradja svadnju i boj med ljudi; jedino zvierad se po naravskom nagonu napada il ugiblje, polag svoje tjelesne sile i oštrine zubovah; nu čovjeka naganja moć duha, koja mu zapovieda, da prevlada svoje griešne požude: zato sv. Paval Apostol, nagovarajući na obranu proti neprijatelju našega spasenja opominje, da imajući se mi boriti proti duhovnim moćim, proti kralju tminah, da se opremo napasti i odolimo zasiedam duha opakoga, potriebito nam je božjim se oružjem obući, koje nam podaje istina, vjera, molitva i neprestana opreznost (Efez. VI. 11-18). Pravi neprijatelj ljudskoga naroda prozvan je po Isusu otac laži, jer istine u njemu nije; on je bio ubojica jur s početka (Iv. VIII. 44).

Iznevjerivši se hudoba Svemogućemu Stvoritelju, poražena pade u bezdno tminah, i paklenskom osvetom zavede lažljivimi obećanji našu prvu mater; nenavidostju prišapne neposluh zapoviedi Božjoj, te liši čovjeka svoga visokoga dostojanstva; radi sotonske mržnje potrova srdce sinovah Evinih i nabavi smrt pokolenju Adamovu: tim oružjem duhovne zlobe on proganja ljude od onoga časa, od kada bi izrečeno neprijateljstvo med njim i med ženom, med sliedbenici njegovimi i med nasliednici njezinimi, dok mu nebude satarena glava od Spasitelja svieta (1. Mojs. III. 15).

Došastje toga Spasitelja svieta slavi Spjevatelji (Psal. 71) uzhitjenim prorokovanjem: „On će gospodovati zemljom i pravedno suditi, planine će primiti mir radi puka, i sinovom ubogih On će život sačuvati; u njegove će dni nicati pravednost i obilnost mira, Njemu će se klanjati puci Etiopije, i Njegovi će neprijatelji zagrizati zemlju; klanjati će mu se svi kralji svieta, svi će narodi biti Njemu podložni; On će osloboditi uboga i potrebna od lihvarstva i nepravde, i bit će blagoslovljeno na zemlji Njegovo ime, ime Njegovo, koje bi prvo nego li bijaše sunce, i u Njemu bit će blagoslovljena sva pokolenja, svi će ga narodi svieta izveličavati.“ Ovo kraljestvo blaženstva bi ustanovljeno po Isusu, kada naviešćujući množtvu pobiedu Križa, vapijaše: „Sada je sud svieta; sada će poglavica ovoga svieta bit izagnan na dvor: ja pako, kada budem uzdignut sa zemlje, sve ću k sebi pritegnuti.“ (Iv. XII. 31-33.)

Nije pako nestalo svega zla na ovom svietu; isti Isus opominjaše svoje učenike, da neka se nedadu zavesti od krivih prorokah, koji će priti u Njegovo ime naviešćujući, da se približuje vrieme proslavljenja Sina čovječanskoga, jer će pred tim biti težka progonstva i smutnje strahovite: „Podignut će se narod proti narodu, kraljestvo proti kraljestvu; bit će veliki potresi i kuga i glad i znamenja velika na suncu, na mjesecu i na zviezdah, a na zemlji narodi u velikoj nevolji od straha i predanja cića onoga, što se ima dogoditi svemu svietu; jer će krieposti nebeske biti poremetjene. Tada će se prikazati Sin čovječanski u oblacih oblaštju i silnim veličanstvom, da posjede svoje kraljestvo, komu neće biti nikada konca.“ (Luk. XXI. 10-27.)

Dočim dakle biva osjegurana sloboda čovječanska, bilo da čovjek nasljeduje nebeskoga Spasitelja pod zastavom Križa, il se sdruži u vrieme svoga života s četami kralja paklenskoga, koji neprestaje proganjati krotko stado izabranih od Boga,

Digitized by Google

uživanje pravoga mira i trajućeg blaženstva neće se dostići do onoga zadnjega dneva, kada će po osudi Svemogućega Sudca nastati vječno razdielenje pravednih od opakih, prijateljah božjih i robovah vraga poklenoga. — Sasvim tim stanje onih koji su vierni Isusu, svomu vodji nepredobitnomu, i drže se u svemu njegova zakona, jurve na ovom je svietu mnogo srećnije od položaja onih, koji namamljeni taščinom i razkošmi svjetovnimi, nasljeduju lažljiva kralja tminah. Spasitelj sveti prije nego li uzajde u slavu nebesku, tješio je svoje učenike govoreći: „Ja vam ostavljam mir, ja vam dajem svoj mir: ja vam ga dajem, ali ne onako, kako ga daje sviet: neka se nesmutjuje vaše srce, niti neka se neboji.“ (Iv. XIV, 27.)

Ovo je *unutarnji mir*, koji čovjek uživa u čistoći svoje duševnosti, neogorćen uspomenom počinjenih zločah, niti ustrašen od sržbe sudca, koji podaje nagradu; i zato je Apostol narodah baš mogao nagovarati vierne (Filip. IV. 4 - 7): „Budite uvjek veseli u Gospodinu, nemojte se briniti za ništa, i mir božji neka bude zaštita vašega srca i vaše pameti.“

Sviet nemore podati, nego *mir izvanjski*, većinom težkom mukom zadobljen i slabo učvršćen u nepostojanoj prijaznosti onoga, koji ga dieli, mir varav, neosjeguran niti najsvečanijimi ugovori; jer se ljudska mudrost u ustanovljenju pogodbah mira nemože da nasloni na nepogrešljivost svojega mnienja, a politika se obraća onamo, kamo ju korist vodi; prava se medjusobna nesudaraju, te redka je blagodušnost, kojom bi čovjek požrtvovao svoje osobno i posebno dobro na obću korist. — Jedina je vjera Isusova občuvateljica one istine, koja uredjuje odnošaje u pravom razmjerju po zakonu, utemeljinomu Stvoriteljem svieta, i osudjuje pregriehe razumna bitja neoprovrgljivom odlukom vječne pravice. U zapovjedi ljubavi zadržuju se u kratko sve zapovjedi vrhovnoga zakonodavca, kanoti i obećanja prorokovana po poslanicih božjih; zemlja se s nebom druži u spoznavanju zahvalnosti i štovanja prama svemogućemu Stvoritelju, Uzdržatelju i Ravnatelju svieta, a u bratinskoj ljubavi i skladu čovječanski narod sačinjava sriećno družtvo.

Zakonik napisan božjom mudrostju na sinajskoj gori, potvrdjen i usavršen zakonom evangjelskim, kad bi se pomnjivo upotriebio u ljudskih naredbah, te duševno izpunjavao od stanovnikah zemaljskih, postala bi suvišna utemeljenja ljudskih učilišćah i sudnicah, kao što su to svjedočili branitelji kršćanstva na oči rimskih Carevah, tvrdeći bez da bi njim tko mogao prigovoriti, da odgojenje puka, ustrojeno po načelih nauka Isusova, podaje državi najviernije podanike, najhrabrije junake, najpoštenije urednike. Istina je dakle uvjek prava, kao što je pjevao kraljevski Spjevatelj (Salm. CXXVI. 1 - 2.) „Da se uzalud trude oni, koji se muče, da sazidju i ustanove kuću, ako ju sam Gospodin nesazida i neutemelji: ako Gospodin nebrani grad, zaludo straži onaj, koji ga brani.“ —

Svršiti ću dakle moj govor, premili Biskupljani! ukriepljući vas nepomankljivim obećanjem božje pomoći u neuklonivih nevoljah zemaljskoga života, želeći vam mirna vremena i mirno uživanje vašega imanja, koje vam božja providnost podjeljuje po vašoj potrebi, te nagovarajući vas besedami Apustola narodah: „Obucite se oklopom božjim, vjerom i istinom, koja bi objavljena došastjem Isusovim, Odkupiteljem svieta; uztrajajte u molitvi i u opreznosti, te ujačeni u božjoj milosti, odolit ćete zasjedam neprijateljah, koji bi rada da smute naš mir.“

Vježbajte se u porabi ovoga oružja većom marljivostju u Korizmi, vrieme osobito odredjeno vježbanju krstjanskih kriepostih, kojim postati ćete krepki u duhu, pokoravajući postom pohotjenje puti, prezirajući veledušno taštine svjetovne, te sliedeći Isusa u Njegovoj muki, postati ćete dionici Njegove Slave! —

Iz naše stolice u Trstu

Na Sviećnicu dne 2. Veljače 1872.

BARTOLOMEJ v. r.
Biskup.

JURAJ

Po milosti božjoj i Svete Apostolske Stolice Biskup Porečki i Puljski častnim svećenikom i ljubeznim viernim sjedinjenih biskupija Pozdrav i blagoslov od Gospodina!

„Kad Josip dovede svoga otca Jakova pred Faraona, i kad Faraon upita Jakova: Koliko ti ima godina? odgovori mu Jakov: Meni ima sto i trideset godina, odkad sam *došljak*. Malo je dana mojega *putovanja*, i zli su bili, niti stižu do vieka mojih otaca, koliko su oni živjeli.“ [1]) Kralj David je pjevao: „Tvoje naredbe bože moj! su mi pjesma *u putničkom stanju*.“ [2]) A sveti Paval veli: „Abraam i drugi sveti praotci su priznali, da su *gosti i putnici* na zemlji.“ [3]) Tako su svi pravednici i ugodnici božji mislili, i često si na um dozivali, život čovječji na žemlji da nije drugo nego *putovanje u vječnost*. Kroz se vrieme toga putovanja je naša duša putnica u mnogih pogibeljih; s desne i s lieve ima svudar ljutih neprijatelja, koji nam raztežu i razapiuju svakojake zamke i mreže, i tko ih nepozna dobro, brzo u njih zamakne, ali se mučno ili morda nikad već od njih neoslobodi. Na kopnu obzidaju se pogibeljne strmine i vode, da putnik u njih neposrne, a za mornare grade se svetiljnici uzduž mora, na otocih i plitkih mjestih postavljeni su različni znaki ili znameni, da pomorci neudare brodom o stiene, ili da im se brod nenasadi na plitčine, gdje bi se oni pogubili zajedno s natovorenim blagom. To i još već toga čine razborni ljudi, da spase drugim smrtni život i razpadljiva dobra. Tim već imaju duhovni pastiri javiti i naznaniti viernim dušam znake i opominjala, da na prvi mah uzmognu poznati, gdje i od koga prieti pogibel njihovoj vjeri i duševnoj spasitvi. Kad su jednom Farizeji kušali Isusa, i iskali od njega, da im pokaže kakov znak s neba, da učini kakovo čudo, odgovorio im je božanstveni Odkupitelj: „U večer vi govorite: bit će s jutra vedro, jer je nebo crveno. A u jutru velite: danas će biti vjetar, *jer je nebo crveno i mutno*. Licemjeri! lice nebesko umiete poznavati, a *znake vremena neumiete poznati*.“ [4]) Pogledajmo tad, ljubezna braćo, na obzorje sadašnjega, vremena, na lice sadašnjega svieta, to jest: pomislimo dobro što sad mnogi govore o Bogu i o svetoj vjeri, što mnogi pišu i štiju o božanstvenih stvarih; što sviet sad čini, i kako se ponaša: pripomenimo si sve to, pak ćemo vidjeti, a morat ćemo i priznati: *da je sad nebo crveno i mutno, i da će biti vjetra i oluje:* a to zato, jer je *duh sadašnjega vremena* svetoj vjeri Isukrstovoj jako protivan i neprijazan.

Duh vremena je onaj način mišljenja, govorenja, djelovanja i ponašanja, koji je ljudem sadanjega vremena puno drag, te su ga oni prigrlili, i sa svom dušom uzanj pristaju. Sveti Paval nam kaže, da ima dvovrstan duh, i opominje nas, da se jednoga klonimo i čuvamo, a po drugom da se vladamo, čim on ovako piše: „Mi vjernici nismo primili *duha ovoga svieta*, nego *Duha*, koji je *iz Boga*, da znamo milosti, koje su nam darovane od Boga. A tjelesni, putveni čovjek, koji misli i žive samo po željah svoje puti, on nerazumije duhovne stvari, koje su od Duha božjega, ter mu se čini, da su one ludost.“ [5]) Onim koji su opojeni duhom svieta, duhom sadanjega vremena: tim se čini ludost, štogod od nauka Isukrstova neponimlju i nerazabiru svojim razumom. Oni oholi ljudi, koji sveudilj sami sebe hvale, da su izobraženi, naučeni i ogladjeni, i s njimi mnogi izmedj onih, koji obiluju zemaljskimi dobri: ti oholonje nehaju ni za vjeru, ni za čast božju, ni za vječni život. Oni bi najvolili, da nebi bilo ni popa, ni fratra, ni ikoje crkve, a uz to ni raja ni pakla. Nego se boje prostoga, kako oni pogrdno govore, neumnoga i neukoga puka, koji se nebi dao držati na uzdi, da nebi imao vjere i straha božjega, a oni sami nedadu si uztegnuti uzdu ni od Boga ni od ljudi, pa biva i sad, kako je bilo u vrieme sv. Pavla, koji piše: „Pogledajte, braćo, svoje zvanje (na vjeru Isukrstovu), da neima medju blagovjernici ni

[1]) Post 47, 8. 9. — [2]) Psalm, 118, 54. — [3]) Ebr. 11, 13. — [4]) Mat. 16, 2. 3 — [5]) 1. Kor. 2, 12-14.

Digitized by Google

mnogo premudrih po tielu (to je: po misli i ćudi svjetovnih ljudi), ni mnogo mogućnih, ni mnogo plemenitih, nego one, koji su ludi po misli svjetskoj, te je izabrao Bog, da posrami premudre ovoga svieta.“ [6]) I tim sadašnjim neznabožcem govori Bog, što je već odavna rekao tvrdokornim Židovom: „Tako li vraćate Gospodu, narode ludi i bezumni? Boga, koji te je stvorio, zaboravljaš; nehaješ za Gospodina i Stvorca svoga? Sakrit ću od njih svoje lice; vidjet ću, kako će oni končati, jer su rod pokvaren, sinovi, u kojih neima vjere.“ [7]) Nu žalosti! nevjerstvo je počelo sad kvarit i kužiti i sam puk, koji je do sad bio uvjek i svagdje vjeran svomu Stvorcu i Odkupitelju. Malo gdje bi se moglo sad reći, što je rekao jednom kralj David: „To je rod koji išće Boga, i koji su rad stajati pred tvojim licem, o Bože.“ [8]) Ah dao Bog, da se nebi nikad i nigdje moglo reći za kršćanski puk, što je rekao Isukrst za židovski: „Ovaj rod je zao i pokvaren.“ [9])

Negda je bila glavna skrb roditeljem i poglavarom duhovnim i svjetovnim, da se djetca za dobe nauče spasiteljni nauk Isukrstov, i da se mladeži zarana usadi u srdce strah božji, jer su oni znali i vjerovali, da je: „Strah božji početak mudrosti“ [10]); da je: „Pobožnost koristna za svašto, imajući obećanje života sadašnjega i onoga, koji će doći.“ [11]) Kad bi jednom otac ili majka doveli svoga sinka u školu' rekli bi učitelju: Učite, gospodine, mojega sinka štiti i pisati, i što god ima liepa i koristna, ali vas molim, nastojte i skrbite nada sve drugo, da mi diete bude bogoljubno i pobožno, krotko i poslušno; priučite ga čuvati si srdce čisto i bezazleno, uklanjati se svakomu griehu, a ljubiti, što je god dobro i Bogu milo. — A *duh sadašnjega vremena* slabo mari za Boga i za slavnoga mu Sina Isukrsta. Mnogi roditelji i gospodari nešalju djetcu ni u školu ni u crkvu na kršćanski nauk, niti ih sami uče doma strahu božjemu; kao divljaci rastu mnoga djetca, neimajući ni straha ni srama, ni Boga ni ljudi. — U nekih gradovih, nedaleko od naših kraji, podižu se škole za katoličku djetcu; u njih se obučava mladež u svakojakom znanju, samo ne u svetoj vjeri. Govori se, da će se i u našoj Istri podignuti gospodarstvena škola, u kojoj će se mladići nćiti, kako treba bolje nego do sad orati, kopati i oko svake struke gospodarskih radnja nastojati; ali u vjeri i zakonu božjem ti mladići da se neće poučavati. Kopati i orati, i druge posle obavljati umno i napriedno, to je već po sebi dobro i pohvalno; ali uza sve to još i Bogu dati čast, koja ga ide, i bolje je i pohvalnije. „Ako budete ljubili mene Gospodina svoga svim srdcem svojim, i svom dušom svojom, i ako budete dobro vršili moje zapovjedi, tad *ću ja davati dažd* vašoj zemlji na vrieme, i rani i pozni, i sabirat ćete svoje žito, svoje vino i ulje. Čuvajte se, da vam se neprevari srce, i da *se neodmetnete mene*, svoga Boga, da se nebih razgnjevio na vas i *zatvorio nebo, da nebude dažda*, i zemlja da neda roda svojega.“ [12]) Ovako je govorio sam Bog Judejskomu puku. Isus nas je učio moliti: „Kruh naš svakidanji daj nam danas!“ A *duh sadašnjaga vremena* govori: „Ori i kopaj umnije i bolje nego do sad, te ako i nebudeš hajao za Boga i za njegove zapovjedi, ipak ćeš imati jela i pitja do sita. Tako misli i sudi bezvjerni i bezbožni duh sadašnjega vremena — U latinskih školah uči se mladež različne nauke, liepe i koristne; mladićem puni se glava svakojaka znanja; poučavaju se i u vjerozakonu; ali srdce im je ipak mrzlo za svetu vjeru i božje stvari, što se već i s toga vidi, da se sad ni siromašnim mladićem po dovršenih latinskih školah neljubi već kao nekad izabrati i prigrliti duhovni stališ. Poglaviti uzrok tomu je to, što sad hudobni sviet prezire i pogrdjuje svetu vjeru i svećenike, sluge Isukrstove. Blizu je vrieme, kad će mnoge plovanije ostati bez duhovnoga pastira, te neće ni mlado ni staro čuti rieči božje, ni imati utjehe, ni postizati milosti božje ni za zdravlja ni u samom smrtnom času. To je ljuta, ah preljuta rana, koju zadaje bogoljubnomu puku *hudobni duh sadašnjega vremena.*

Odkad su počeli otimati nevinu dječicu iz naručja božanstvenoga Odkupitelja, nestaje sve već mile prosfote i čednosti u djetinskom srdcu, i mladež je što dalje to već tvrdoglava, nepokorna i zloćudna. Naši stariji držahu svoju djetcu pod posluhom, i pripominjahu si one Salomonove pričice: „Bezumlje, nerazbor i lahkoumnost su djetetu duboko u srdcu, ali prut, kojim se diete kara, iztjerat će ih iz njega. — Tko nerabi prut, mrzi na sina svojega, a tko ga ljubi, kara ga za vremena.“ [13]) Ali duh sadanjega vremena misli i vlada se drugače; on je, kako se ono veli, čovječan, uljudan, te pušća djetci na volju, da čine, što hoće; on neće, da se ono zapoviedi odlučno i oštro, čega se dječankom i djevojčicam činiti nerači, pa za to i biva sad već put, nego je nekad bivalo: „Da diete, koje se vlada po svojoj volji, čini sramotu svojoj majci.“ [14]) Gdje djetca nemole već u školi; gdje neidu često na sv. misu i nauk kršćanski, ni na izpovjed i svietu pričest; gdje se malo ili ništa nehaje za strah božji: ondje preuzima mah u mladjahnom srdcu oholost i razuzdanost, nepokornost, nesramnost i zloba. Dan danas i drobna djetca i nedorasla mladež idu gdješto u krčme, kavarne itd., slušaju svakojake bogomrzke razgovore, gledaju nesramne slike i prilike i sramotna djela. Vi pokojnici, častni naši stariji! ustanite iz svojih tihih grobovah, te recite nam: je li ste vi u svojoj mužkoj dobi vidjeli, čuli i znali toliko zla i opačine, koliko toga znadu sad već i nejaka djetca? —

A što čini duh sadašnjega vremena od naše dorasle mladeži? Mnogi mladići nepoštuju sad starijega od sebe, kako se je to nekad činilo; govore preuzetno, kad bi imali mučati i čedno slušati; osudjuju i ruže stvari, kojih nerazumiju; klate se bezposleni, i razsipaju igrom i razuzdanostju imetak, što su im ga roditelji mučno stekli i pripravili; poglavarstvom se protive, i ruše družtveni mir i red kradjom, zavedenjem u bludnost i drugimi zločini; gdjekoji još i svoje vlastite roditelje pogrdjuje i kune, i ostavlja ih stare i bolestne bez pomoći i utjehe. Ah da bi nestalo jednom zla, za koje govori opet mudri Salomon: „Ima opaki rod, ima ljudi, koji psuju i proklinju svojega otca, i neblagoslivljaju svoje matere.“ [15]) To čini od naše mladeži *nevjerni duh sadašnjega vremena.* Gdje nestaje žive vjere u Boga sveznajućega i presvetoga; gdje neima prave ljubavi prama Bogu ni straha od božjega suda: ondje nestane i srama i svete čistoće; nemisli se ondje na božju zapovjed: „Neukradi“, nego se hini i vara, grabi i čini se bližnjemu svakojaka škoda još i bez vlastite koristi, i zatiru se udovice i sirote, kojih suze prizivlju s neba božje proklestvo na ljudski rod. — I to smo još doživljeli, da duh vremena nedopušta ni zločinstva kazniti ili pedepsati, kako bi to trebalo po božjih zapovjedih. Ako okrutni sin ostavi svoje ostarjele i nemoćne roditelje pogibati od nevolje; ako razuzdani bludnik izda na vjeri onu, koja se je bezumno unj pouzdala; ako očite nesramnice ubijaju duše i okužuju krv pojedimcem i cielim obiteljim; ako se zaručnici razdvoje, te podje svako svojim zlim putem, i živu u preljubočinstvu: za ta i za mnoga druga griešna djela *po hudu sadanjega vremena* neima pedepse. Bolje živi dandanas mnogi zločinac u zatvorih i tamnicah, nego mnogi pošten i valjan čovjek, koji mora zločinca hraniti svojimi žulji, dočim on sam zajedno sa svojom djetcom golotnje i gladuje. Za to se i dogodi koji put, da gdjekoji siromašan čovjek, koji nemari za strah božji i za poštenje, pod zimu očini kuji pomanji zločin, i to ne za drugo, nego da ga kroz zimu bolje prehrane u zatvoru: dotle smo došli *po zlom duhu sadašnjega vremena!*

Pravi duh kršćanski raduje se s radostnimi, žaluje s žalostnimi, i pomiluje još i svoje neprijatelje i najveće griešnike, jer smo: „Svi jedno tielo Isukrstovo, i udi medju sobom, ter ako strada jedan ud, s njim stradaju svi udi, a ako se slavi jedan ud, s njim se raduju svi udi.“ [16]) A što čine sad oni kršćani, koji idu za duhom vremena? Ako se odreče tko svete vjere, ili ako učini koje grdno i griešno djelo, te ako je uz to takov nesrećnik još i svećenik: to se razglašuje i raznaša takva grehota i smućna po svih mjestih s radošću i podsmjehivanjem, a ti takvi ni nepomisle, da je

[6]) 1. Kor. 1, 26. 27. — [7]) 5. Mojs. 32, 6, 18-20 — [8]) Psalm. 23. 6 — [9]) Luk. 11. 29. — [10]) Psalm. 110. 10. — [11]) 1 Tim. 4, 8. — [12]) 5. Mojs. 11, 13-17. — [13]) Prič. 22, 15 i 29, 6. — [14]) Prič. 29, 15-2. — [15]) Prič. 30, 11. — [16]) 1 Kor. 12, 20. 26.

Digitized by Google

kršćanu sramotno, ludo se veseliti, kad bi po pravici imao zaplakati i žalovati. Sveti Paval nije imao druga uzroka, tužit se na Korinćane, osim što oni nisu marili za to, što je jedan od njih vele mrzko sagriešio i u griehu naprjedovao. Zato ih je on oštro pokarao, pišuć im: „Govori se, da je kurvarstvo medju vami, i to takvo, za kakvo se ni medju neznabožci nečuje. I vi se još *nadimate i ste oholi, mjesto da plačete!*“ [17]) Tko bi se smijao, da vidi, gdje se bližnji topi u uzburkanom moru, ili gdje pada s visoka krova na kamenje? Ili je morda ovaj smrtni život već vriedan nego li neumrla duša, koja se griehom pogubi? Kakov je onaj sin, koji se smije, čim mu drugi otca ruže i psuju? Nije li Bog nas otac, koji se svakim griehom uvriedi i razžali? Ah: „Ako se nepokajemo, svi ćemo se pogubiti.“ [18])

Vjera nas uči, da je svako poglavarstvo od Boga, i da mu se podložnici imaju pokoravati drage volje i Bogu za ljubav; a sad se govori samo o slobodi; svi bi rad zapovjedati, a nitkomu se neće poslušati, jer neima već u ljzdi ponižnosti i duha kršćanskoga. Negda su mladji poštovali starije za njihovo veće izkustvo, razboritost i mudrost, a sad se mnogi smiju njihovim svjetom i rugaju se njihovim opomenam. Dobrota, poštenost i vjernost, one su bile nekad čovjeku na veliku čast i preporuku: a sad koji ima manje stida, već više i još se drugim na silu nameće, taj postiže veću vlast, čast i bogastvo, pa drugim gospoduje i zapovieda. Ubožtvo i svaku nevolju su negda kršćani za ljubav božju strpljivo podnosili: a sad bi rada svi na gospodsku se odievat i živjeti, ugadjat si i uživati preko mjere i reda, ma im gospodarstvo i propalo, i nepravdom dušu si pogubili. Drugda se je kućni gospodar radostan vraćao k svojoj obitelji, te se je s njom veselio i uživao, što mu je Bog podielio: a sad ga gospodarica i djetca vide samo za stolom, jer mu je omiljela druga družba, gostilnica i igra. Odkad je počeo vladati taj nered u kršćanskih obiteljih, počelo je nestajati u njih i kršćanskoga duha. Nemoli se već Bogu kao negda svaka obitelj, malo i veliko skupa; pred velike blagdane ne spravljaju se sploh gospodari sa svojimi gsspodaricami na svetu izpovjed i pričest, da proslave dostojno blagdane Gospodnje. Oženjeni, koji su osobito dužni davati dobar izgled neoženjenim, u svojih sastancih i družtvih u gradovih govore, što nevalja, opadaju i ogovaraju bližnjega, osudjuju sve i svakoga, hule na Boga, na božju crkvu i na sve, što je god bogoljubniku častno i sveto. Što je Isukrst objavio i učio; što svećnici, božji sluge, propovjedaju; što je nebrojeni sbor svetih crkovnih otaca od najdavnijega vremena posvjedoči o, iztumačio i potvrdio žarkim bogoljubstvom i velikim umom i učenostju; što su crkveni sabori s pomoću svetoga Duha s velikom pomnjom iztraživali i proučili, pak vjernim proglasili kao nauk Bogom objavljen; što je Isukrst potvrdio svojim slavnim uzkrsenjem, apostoli i bezbrojni mučenici obojega spola posvjedočili svojom mukom i smrtju: sve te častne i spasiteljne nauke prosudjuju sad lahkoumni i neviešti ljudi u svojih sastancih po krčmah, kavarnah i drugih mjestih, i pogrdjuju i zameću, čega nikad dobro proučili nisu. *Duh sadanjega vremena* odriče se Boga i náde u blaženu vječnost. Bogastvo i časti, razblude i naslade u ovom životu: to mu je jedini raj; a siromaštvo i vremenite nevolje; to mu je jedini pakao; raj i pakao u vječnosti: to je *njemu* sujetna, prazna vjera.

Ali, ljubezna moja braćo! čim vam ja stavljam pred oči znake zloga duha sadanjega vremena, da se vas neujme, i da vas neokuži, neosudjujem niti zamećem sve i svašto, čega je, i što sad biva po svietu, na kojem je bilo svagda i zla i dobra. Nije sve, što je novo, za to dobro, jer je novo; ali i što je staro i odnekada, nesmiemo ga samo za to ni zavrći ni tvrdoglavo se ga držati, zato što je ono staro. „Kušajte sve, a držite se onoga što, je dobro.“ [19]). To pravilo je dao viernim sveti Paval apostol. Tako nas opominje i sveti Ivan, koji piše: „Ljubezni! nemojte vjerovati svakomu duhu (to je: svakomu čovjeku), nego kušajte duhove i ljude, koji vam govore, je su li od Boga, jer ima mnogo lažnih učitelja i ljudi na svietu. Svaki, koji *prizna* i izpovieda, *da je Isukrst Sin Božji: taj je od Boga.*“ [20]) Kad dakle ćujete govoriti i huliti na Boga i na svetu vjeru, spomenite se tad ovih rieči svetoga Pavla, koje je on pisao vjernim u Galaciji: „Ako li *mi ili angjel* s neba pripovieda vam evangjelje drugače, nego smo vam ga *mi* prije propoviedali, da bude proklet.“ [21]) I što je drugih stvarih, razmišljajmo uza svaki govor, koji čujemo, i pitajmo sami sebe: tko je taj, koji mi govori to, ili ono? tko je to njemu kazao, tko ga naučio? što se pripovieda i govori, što se želi imati i postignuti: je li to i Bogu po volji, dobro i pravedno, i meni na korist, ne samo vremenitu nego još i vječnu? Kad bi svaki rabio svoju glavu i pamet, kakono rabi oči i uši, tad bi lažci i varalice malo koga mogli zasliepiti. Takvo razborno prosudjivanje i mudro vladanje pristoji se kršćanom, prosvjetljenim svetom vjerom. — Sviet se sad hvali na sva usta, svojim znanjem i napriedkom, a za neke stvari doista ima se čim i hvaliti. Naprjedujmo i mi, ali ne u zlu nego u dobru. „Braćo moja! što je god istinito, što je god pravedno, što je god prečisto, što je god preljubezno, što je god slavno, i ako je koja dobrota, i ako je koja pohvala: to mislite to činite.“ [22]) A vrhu svega pak pouzdajmo se u božju pomoć; iza zime prihodi ljeto, iza noći se dan vraća, a vedra pogoda bude za nepogodom. Nadajmo se tad i za vjeru boljoj budućnosti. Ali ni sad nije ni sve propalo niti je nestalo sa zemlje vjere i straha božjega. U gradovih i po selih ima nebrojeno množtvo ljudi svakoga stališa, vjernih i odanih Bogu i Spasitelju svomu; ima puno bogoljubnih gospodara i gospodarica, pobožnih mladića i nevinih djevojaka, vriednih poglavara i školskih učitelja, koji se uipošto nedadu zavesti *od opakoga duha vremena i sveta.* Držmo se tad kriepko Isukrsta i njegove crkve, i nedajmo da nam naudi opaki nauk ovoga svieta, od kojega nas je oslobodio nebeski nauk Isukrstov. Pomozi, tko god i koliko tko može, da *duh vremena* neotruje srdce našoj djetci i mladeži, i da toga hudobnoga duha posve nestane iz obiteljih i školah, iz gradovah i selah: jeda budemo rod Bogu posvećen. Blaženi roditelji i gospodari, koji si svagda na um prizivlju svoje usvišene dužnosti, te ih vierno i ovršuju! Blažena djetca, kojim učitelji uza svako liepo i koristno znanje kite i oplemenjuju um još i naukom nebeskim, i napunjuju im srdce božjega straha! Blaženi i poglavari kojegod vrsti, koji su svojim podložnikom pravi božji namjestnici, te se otčinski staraju za njihovo vremenito blagostanje i vjekovito spašenje!

Ljubezni moji! te i tim prilične misli imajte što već put na pameti kroz ovo sveto korizmeno vrieme. Obnovite se duhom ponižne vjere, tvrda ufanja i žarke ljubavi; svucite sa sebe nekadanjega čovjeka po griešnom duhu sadanjega vremena, a obucite se u novoga čovjeka, stvorena po pravdi i istini božjoj; jer: „Sviet prolazi, i želja njihova, a koji tvori volju božju, on ostaje do vjeka“ [23]) dà, na vjeke blažen u Bogu. — „Milost Gospodina našega Isukrsta budi s duhom vašim braćo! Amen.“ [24])

U Poreču, u nedjelju Šestdesetnicu, dne 4. Februara 1872.

† **JURAJ**
biskup.

[17]) 1. Kor. 5. 1. 2. — [18]) Luk. 13, 5.

[19]) Tes. 5, 21. — [20]) 1. Iv. 4, 1. 2. — [21]) Gal. 1, 8. — [22]) Filipej 4, 8. — [23]) 1. Iv. 2, 27. — [24]) Gal 6, 18

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novc.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarin Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Marča 1872.** **Broj 6.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Marča.

Kako neimamo prostora nego malo, tako se nemožemo ni ovaj put nego u kratko porazgovoriti s našimi čitateljî. Pa, istinu reći, i neima tih velikih novostih, da se mnogo razgovaramo, jer ako rečemo, da iz nagodbe s Poljacî neće bit najbrže ništa, to smo po kazivanju novinah rekli sve, što se iz Beča doznaje.

Nego, ako neima novostih s ovu, to jih ima s onu stranu vode Litave, i to takvih, iz kojih bi se još moglo svašta poroditi. Magjari se tamo posvadiše medju sobom, pak već ni samo ugarsko ministarstvo nezna, što će ni kako će, da jih umiri i ukroti. Vlada bijaše naime predložila saboru, da se pravo izborničtva pomakne na viši porez, da se tim umanji broj izbornikah; povrh toga htjaše, da se biraju zastupnici, ne za tri kao do sada, nego za cielih pet godinah. Al i tamo ima duševnih ljudih, koji su se tomu u saboru oprli; pa hoće, akoprem su u manjini, da to na svoj način preprieče. A taj način jest, u saboru u taman govoriti dotle, dokle iztječe urečeno vrieme, da se sabor zatvori, da tako saborska većina nestigne glasovati za vladin predlog.

Ni u Zagrebu nestoje stvari bolje, nego u Beču i u Pešti. Novi banski namjestnik, g. Vakanović, izdao je na hrvatsko činovničtvo okružnicu, u kojoj mu pred izbori strogo naglasuje svetost zakona. Ali, ako igdje na svietu, to se nemože govoriti u Hrvatskoj o toj svetosti, gdje je od 67. godine sve pusto i nezakonito. Najnovija pako nezakonitost jest ta, da bi se imao sabor sastati tri mjeseca poslje svog razpusta, a još se ni sad nezna, kad će bit zanj izbori. Izviše vlada troši i gospodari već godinu i više danah proti očitû zakonu bez ikakva zemaljskog proračuna. U Hrvatskoj bi dakle reći, da zakon neveže velike gospode, nego samo prostaka i seljaka. Pa još se ta velika magjaronska gospoda u Hrvatskoj nečemu nadaju i od zakona i od naroda!

Iz ostalog se svieta čuje, da je Njemačka sklopila s Italijom savez, a o tom ministar Andrássy da ni nezna! Na predlog Bismarkov, njemački su zastupnici zaključili, da se svećenstvu uzkrati nadzorničtvo nad školami. U Španjolskoj mladomu kralju Amedeu neide najbolje, pak bi se moglo dogoditi, da se vrati k otcu u Italiju. U Franceskoj skrbe, kako će izplatiti Niemcem i treći miljard, da se jih oproste. Sva je nada da će Francezi najposlje uviditi, da im neima spasa nego u republici.

Občinski zakon istarski.

(Dalje)

Dosad smo u kratko razložili: 1. što je občina; 2. tko je občinar iliti član občine; 3. što je občinsko zastupstvo; 4. koja su prava i dužnosti občine; a 5. koja su prava i dužnosti občinskoga zastupstva. Sad bi imali govoriti: 1. o pravu i dužnostih občinskoga odbora iliti junte (deputazione comunale); 2. o upravljanju občinskoga imetka i o občinskih prirezih (addizionali); 3. kako mogu i više občinah zajedno obavljati svoje poslave; i najposlje 4. komu pripada pravo nadzirati občine i njihovo djelovanje. I tim bi bio svršen prvi diel našega občinskoga zakona. Nego ominjuć, ove četiri zadnje točke (punti), o kojih mislimo poznije govoriti, prelazimo danas na drugi diel zakona. Taj nas diel prije svega uči, tko izabira občinske zastupnike; onda koga, kako, kada i gdje. Evo ga.

Tko su izbiratelji? Izbiratelji su oni občinari, koji imaju pravo (dirit) izabirati občinske zastupnike. A to pravo imaju svi oni občinari, austrijski državljani, koji od svojega u občini imetka, ili trgovine plaćaju mimo prireza barem 1 f. izravnâ poreza (štibre iliti davka). Mimo poreza i prireza, broje se nadalje medju občinare: svećenići iliti popovi, službujući u občini; c. k. činovnici iliti impiegati; doktori, to jest liečnici, odvjetnici itd.; najposlje, stalni ravnatelji i učitelji srednih i pučkih školah, nalazećih se u občini. S druge pako strane neimaju prava izabirati zastupnikah oni občinari, koji su bili odsudjeni poradi kakva zločinstva, kao takodjer ni oni, koji se poradi zločinstva još pod iztrogom nalaze. Neimaju, nadalje, toga prava one osobe, koje su bile odsudjene poradi kradnje, prevarstva, ili neviernosti, kao ni njihovi sukrivci. Izbiratelji moraju na birališće glavom doći, to jest, osobno; samo u nekojih riedkih prigodah jest dopušćeno biti i kroz ovlašćenika iliti prokuratura. No ovlastit se nemože nitko, tko nije ujedno i izbiratelj; ovlašćenje pako valja samo onda, kad je zakonito učinjeno.

Tko je izbiratelj, taj je već radi toga i izberiv, to jest, može bit izabran za zastupnika i za njegova zamjenika (sostituto), samo ako je navršio 24 godinu, te podpuno uživa svoja gradjanska prava. No nemogu bit izabrani oni, koji se nahode u kakvoj občinskoj službi, to jest, koji su občinski činovnici. Onda oni, koji uživaju kakvu podporu iz ubožnjačke blagajne. Tada oni, koji što duguju občini, ili kakvomu občinskomu zavodu, pak su spori iliti lieni u plaćanju. Najposlje oni, koji nisu dali računa od svojega upravavljanja občinskim imetkom. Povrh toga nemogu bit izabrani, izvan već gori napomenutih odsudjenih zločinacah i prestupnikah, ni oni občinari, koji su učininili bilo kakvo zločinstvo, bilo kakav prestup iz pohlepnosti za nepoštenim dobitkom, ili su na koj drugi način mrzko zagriešili proti javnoj ćudorednosti. Na koncu oni, koji su bili protjerani iz kakve javne službe poradi pohlepnosti za nepoštenim dobitkom.

Kad se imaju obaviti novi izbori občinskih zastupnikah, tada je dužnost Načelnikova iliti Glavarova, popisati sve izbiratelje polag poreza, što plaćaju. Na temelju poreza diele se onda izbiratelji na tri, il na dva izborna razreda. Izbiratelji mimo poreza i prireza, kao što su svećenici, liečnici, učitelji itd., spadaju u prvi izborni razred. Svaki razred bira jednak broj zastupnikah prama broju cieloga zastupstva. Načelnik je dužan prirediti izborne imenike iliti liste za svaki razred napose (obsebe). Ti imenici moraju bit javno izloženi u občinskoj dvorani iliti sali ciel mjesec danah prije izborah, da jih može svaki občinar kad i kako ga volja viditi i pregledati, zato se mora to dati proglasom občini na znanje. Onda je svakomu občinaru, komu se što krivo vidi, slobodno za vrieme osam danah pritužiti se na to pismeno, il ustmeno. Učinjene pritužbe izpituju se od odredjena za to povjerenstva iliti komisije, koja sastoji od Načelnika iliti Glavara i od četiri zastupnika, koji su dužni stvar pregledati najdalje u tri dana. Tko nebi bio zadovoljan odlukom tog povjerenstva, tri mu dana stoji na volji, pritužiti se c. k. kotarskoj oblasti, pak što ona odluči, to valja, jer se nemože dalje prizvati (apelat). Osam zadnjih danah pred izbori nesmi se ništa po-

Digitized by Google

praviti na izbornom imeniku. Naposljedku, poziv na izbore mora se proglasiti osam danah prije, pa kazati, gdje, u koji dan i u koju uru hoće početi biranje pojedinih razredah, i koliko ima svaki izabrati zastupnikah. U budućem ćemo broju govoriti o samom glasovanju, pak onda o izboru občinskog odbora. *(Sliedit će.)*

KAKO DA SE SADI KRUMPIR,

polag Gülichova naputka.

Tko zna, od kakve je koristi krumpir, ne samo za kmeta, nego i za obrtnika, moći će procieniti i škodu, što ju krumpireva bolest uzrokuje. Krumpir mnogim kmetom i gradjanom daje hranu, obrtnikom pako to, da oni iz njega gotove žest ili tako rečeni spiriti, kartu krute iliti kolaju. *Novice* su već više puti progovorile o Gülichovu naputku, pa je i izkustvo u najnavije vrieme potvrdilo, da to nije stvar prazna, nego vriedna, da se poprimi. U tu ćemo svrhu i mi, da upotriebimo ono, što su već o toj stvari Novice više puti javile.

Gülich je posjednik u svjernoj Americi, blizu mjesta Utika. Neutrudno i velikom strpljevostju je on izkušao kroz *dvadeset* godinah krumpir saditi, te iznaći, što da je uzrok krumpirovoj bolesti. U Holstajnu grozno se je ta bolest širila; vlada je pozvala Gülicha i to zato, da bi on tamo polag svojih vlastitih izkustvah krumpir sadio, i to na oči jednog povjerenstva iliti komisije, koja bi u to vrieme imala dobro paziti, hoće li se po Gülichovu napatku sadjeni krumpir ponesti. To izkustvo pokaza, da je ono ljeto vas ostali krumpir tamo sagnjio, a da se krumpira, što ga je Gülich posadio, bolest nije primila.

Gülich se je kroz *dvadeset* godinah vrlo trudio, da spoznade krumpirevu narav, te zakone njegova rastja sve od vremena, kad se u zemlju posadi, pa dokle dozrije. Pravo govori Gülich, kada tvrdi, da se nikakvim sadom tako neumno nepostupa, kao uprav s krumpirom, koji se tako sadi, kao slučajno u zemlju padne, neglededć na to, ima li nema li dosta zemlje, i još se na komadiće iliti kušćiće reže kao da nebi jedan s drugim u nikakvoj svezi bili. Gülich je u svojih dugotrajnih izkustvih jedino svoj razum pitao i naravski zakon sliedio, pa na takvom je putu do toga prispio, da svietu razjasni, što je pravo, što li krivo kod sadjenja krumpira. Gülich je svoje postupanje o sadjenju krumpira napisao u knjižici, koju je pod imenom *Der Kartofelbau* godine 1868 na svjetlo dao.

Pravila u toj knjižici su sliedeća: 1. Krumpir neka se sadi ciel i s okom iliti pupkom posgoru. — 2. Gnoj neka se tako postavi, da samo krumpirovo korenje može do njega, pa i tako da se mladi krunpirići njega nedotaknu. — 3. Krumpir neka se sadi, što je na svietu redje moguće, i što je deblji, to još redje. — 4. Krumpir se ima tako saditi, da se njegovo korenje ne dotakne vode u dubini, nego neka bude malo više od dna razora. — 5. Kada se struk (krumpirovica) doli obraća, ima se nastojati, da svaki svoj prostor ima, — 6. Bolni krumpir se mora što brže nadomjestit krumpirom, što se je iz sjemena*) pridjelao. *(Po Slov. Gosp.)*

Podravci, pozor!

Lani smo izabrali za naše zastupnike gg. Bubanovića i Berutu. A i ostala braća naša, seljaci, zanatlije (meštri) sa duhovnimi pastiri i ostalom gospodom, koja s nami jednako dobro za domovinu i narod hrvatski misle, jesu u cieloj Hrvatskoj i Slavoniji, s malom iznimkom, same narodnjake t. j. poštene Hrvate izabrali za narodne zastupnike.

To nebijaše Magjarom i našim domaćim izdajicam po volji, jer sadanja magjarska vlada netrpi ua našem saboru slobodne zastupnike, već samo roblje hrvatsko, sliepo oružje magjarske samovolje. Zato su triputa sabor odgodili, a najposlje otvoreni samo zato razpustili, jer su znali, da naši zastupnici neće plesati, kako su plesali Rauchovi jopci; a ja vam seljanom, poljodjelcem, nekdašnjim kmetom, mojoj braći, kažem, nemojmo za volju božju i radi svoje kože, nigdar više druge izabirati, nego one iste narodnjake, koje smo lani, najme Hrvate, koji s nami jednako misle i žele, t. j. koji su sa narodom jednoga srdca i jedne duše, koji se bore za slavu domovine hrvatske i za slobodu naroda.

Ako domovina naša neima u svietu poštenja, neimamo ga niti mi pojedinci; ako čitav narod nije slobodan, nije niti pojedinac, već je rob i sluga tudjinca.

Ako nebudemo gospodari u našoj kući, propali smo. Kako mora propasti pojedina kuća, kojom neupravljaju domari, već tudjenac, tako mora propasti i narod, koj nije goso u svojem domu.

Ako budemo imali na saboru za zastupnike izrode, t. j. Madjarone, samo golo magjarsko orudje, težko da ćemo se osloboditi od davanja gornice i lukna; neće nas svaki pravo vinotočja zadobiti, nit ćemo tako brzo zemlje, spašnike i vinograde natrag dobiti.

Ako budemo imali onakove zastupnike, kakove smo imali kroz tri godine na Rauchovu spravišću, nećemo se dočekati zakonah, koji bi bili na našu korist iliti hasan, na oplemenjenje srdca i duše naše. Živi dokaz tomu jest spomenuto spravišće, koje nijedan zakon nestvori na polakšicu našu, već samo na propast nas seljanah, n. p. zakon o zadrugi i diobi.

Za vrieme Bachove (njemačke) samovoljne vlade, vikali su Magjari, a bogme i mi Hrvati medju ostalini najviše na nezakoniti samovoljni porez (štibru), pak što su Magjari i njihova braća Magjaroni napravili? Ne samo da su zadržali samovoljne namete, već su i ove znatno povisili, a jošte k tomu i druge svakojake naprtili; a to ne na našu hasan, već Magjarah, kojim su zastupnici Rauchova spravišća naš novac i našu krv predali.

Kada su htjeli potrošarinu i od vina tja na ladanju u Hrvatskoj upeljati, (najme daću od svakoga vedra vina, pili ga sami ili prodali), tko se tada za narod zauzeo, tko je narod branio od ote nevolje? Možebiti poznati ortaci, koji sada narod kvare? Jok vala, već kako mi se pripoviedalo, ludbriežki župnik, koj je zajedno sa Gjurom Safarićem, za onda načelnikom občine ludbriežke, braneći istu občinu proti novomu nasilnomu, odurnomu nametu, obranio cieli narod hrvatski od ote nove kuge. Radi česa njega narod izabra god. 1861. zastupnikom na saboru hrvatskom, u kojem medju ostalim bijaše stvoren zakon samouprave naše, temelj slobode naše, najme § 42. koj kašnje Rauchovi sluge pogaziše.

Iz toga vidite, draga braćo Podravci, tko je vjera, a tko li nevjera. Sada bi nas opet rado prevariti, svakojakimi lažmi i obećanji zasliepiti, opajati i novci zavadjati; i ako to sve nebi koristilo, grožnjami nas strahovati, najme da ćemo vojnike dobiti na eksekuciju, da će občinski starešine i prisežnici službu izgubiti, dapače da će biti župljani iliti farnici kažnjeni, ako budu svoje duhovne pastire pohadjali, ako nebudemo onakove izbornike i zastupnike izabrali, kakovi su bili mameluci razbana Raucha, koj je htio Posavce u lonjsko-poljskih kalužah utopiti, a ostali narod sa dragom limitosolju nasoliti.

Ali, drago braćo, nemojmo ništa više vjerovati starim i novim krvnikom roda našega. Sve je to laž, što oni laju, samo bi nas rado pokvariti i prestrašiti, da nebiramo lanjske zastupnike.

Da Magjaroni postignu svoju svrhu, osnovaše nove novine, kojimi hoće, da nas na krivi put navedu! A te su novine „Narod“, od kojih se još u Hrvatskoj nije nepatriotičnijih čitalo. Govori se da su nagovorili i nadbiskupa našega, da im pomogne te novine uzdržavati, koga su nastojali i na to napeljati, da svoje svećenstvo prisili iznevjeriti se svojim ovcam, i svojemu narodu; ali je on radje, kao što se to po novinah čita, ostavio nadbiskupsku stolicu, nego da si okalja dušu ovakovim odurnim griehom.

U obće moramo se čuvati od oniuh, koji nas huškaju (puntaju) proti popom; jer ljudi, koji to čine, jesu naši najveći neprijatelji.

Ovi, najme Magjaroni, samo zato napadaju na naše

*) Sjeme se dobiva kao iz pomidori, a sije se kao i repa.

Digitized by Google

vriedno hrvatsko svećenstvo, jer ovo neprestance i bez svakoga straha brani i čuva nas od kuge magjaronske. Ovi naši duhovni pastiri su najveći trn u očijuh gadnih izrodah naroda našega. A buduć znadu, da nikad neće iz nas napraviti pusto roblje magjarsko, da nemogu do temelja domovinu i narod naš upropastiti (zatrti), da postanemo slični, to jest, jednaki našoj nesretnoj braći Slovakom u Ugarskoj, dokle budemo imali vjeru i zanfanost u naše duhovne pastire. Zato nijedan način (sredstvo) nije njim tako oduran, da ga nebi upotrebili, samo da svoj gadni cilj dostignu t. j. da nas odbiju od naših duhovnih pastirah.

Nitko na svietu nemože nam većega zla učiniti, nego li ovi poturčenjaci roda hrvatskoga; a kako to? Ovako: naš narod, osobito negdjašnji kmetovi, mi siromasi, već puno vjekovah podnašamo svake vrsti zla, pak čekamo trpljivo dan oslobodjenja od naših mukah, naših suzah i gorke nevolje naše. Ako se kadkada i dogodilo, da nam se je pružila kakova polakšica jednom rukom, odmah se drugom rukom naprtilo na nas dvo-trovrstno veće zlo; radi česa već odavna bi bili zdvojili o boljoj našoj budućnosti, da nemamo još te žive vjere u Boga, da će nam jedanput pemoći. Nu i ovu vjeru u Boga hoće neki ljudi da iztrgnu iz duše naše, jer ove vrsti ljudi misle, ako odvratimo narod od svojih duhovnih pastirah, ako utrnemo vjeru i zaufanost puka u svoje svećenstvo, t. j. ako puk razdružimo od duhovničtva narodnoga, lahko nam se tada pukom igrati, možemo ga onda voditi, kamo nas je goder volja.

Zato, Podravći, birači i izbornici! ustanimo na noge junačke kao pošteni Hrvati, ter nedajmo se zavesti od izrodah naroda; odgovorimo im, da se neka nose od nas, da jim mi ništa nevjerujemo, da nećemo ništa znati za vladine kandidate, Somogjia i Klemenčića, a baš za nijednoga koj u magjaronski rog puše, već samo da hoćemo složno Bubanovića i Berutu na novo birati.

Da bi sadanja vlada narodna bila, i mi bi glasovali za vladine kandidate; ali sadanja vlada nije narodna hrvatska, već magjarska; jer mora plesati, kako magjarska vlada i sadanji sabor magjarski svira.

Samo od nas sada visi bolja budućnost cieloga naroda hrvatsko-srbskoga, najme ako budemo kao čestiti muževi, mi birači i izbornici, (t. j. sav puk) ustali kao jedna duša na obranu poštenja domovine i narodne slobode; a to će biti, ako *jednoglasno* budemo birali narodne kandidate, a baš nijednoga vladina. Ovim načinom postati će sav narod slobodan, a kroz slobodu i zadovoljan. Mi birači moramo našim izbornikom naložiti, da svaki mora samo narodnomu kandidatu svoj glas dati; a tko tako neučini, da ćemo ga izdajicom domovine proglasiti.

Birajući pako same narodnjake, najme Hrvate, koji su za čast svoje domovine i slobodu naroda odlučili sve žrtvovati, imetak, službu, te isti život — makar se deset putah razpustio sabor — vendar ćemo cilj naš polučiti, jer će najposlje Magjari morati Hrvatom popustiti, te privoliti, da budemo već kada tada u svojoj kući svoji gospodari.

Bolje je za nas i nikakov sabor, nego sastavljeni zastupnici, koji su odvisni od magjarske milosti ili pak zakleti neprijatelji roda i doma našega; ovi bo zastupnici bi opet osnovali samo takove zakone, koji smieraju na našu sve to veću propast i sramotu, kakav nap. bijaše o izsušenju lonjskog polja. Bolje je novce netrošiti na sabor i narod nemučiti novimi izbori, nego li sabor imati, koj nebi htio ili pak nesmio raditi za materijalni i duševni napredak naroda. Zato, braćo mila, neka sviuh nas bude jedna rieč ili devisa: **ili sabor sastavljen od narodnjakah, ili nikakav**. Ako nesmijemo slobodno po našoj volji i osvjedočenju birati, čemu onda sabor?

Vaš brat **Svibovčanin.**

Dopisi.

Iz Beča.

Vi se mučite i trudite, da očuvate svoj narod od propasti, a možebit da ni neznate, što se ovdje i u Istri na tiho proti njemu snuje.

Kako doznajem iz sasvim pouzdanâ izvora, vaša se niža gimnazija pazinska ima pretvoriti u gimnaziju realnu, te otvoriti početkom dojduće školske godine. Iz vaše pokrajinske blagajne hoće se na nju trošiti 1500 f. na godinu. Povrh toga, iz iste se blagajne ima smagati za nju kuća i stan za njezina ravnatelja, kao takodjer sve one stvari, koje trebaju u školi. Za sve ostalo da će skrbiti vlada. Vi ćete, dakako, uzkliknuti, pa reći: Nikad bolje, ta to je već od vajkada i naša živa želja! Jest, i vaša je to želja, al ipak neće bit po volji ni vam, ni vašemu u Istri narodu. Jer vam imam dodati, da će vam to bit talijansko rasadišće. Vašim susjedom nije dosta, što imaju već u Kopru jednu gimnaziju, a u Piranu jednu realku u svojem jeziku, nego im se evo shotjela baš u Pazinu i druga da vas mogu što laglje i što uspješnije talijančiti, a kako vidite, ne svojim, nego i vašim trudom i mukom. Tim vidite, ako vaši zastupnici u carevinskom vieću i muče, da ipak nešto rade za vašu krasnu domovinu. Istina, da nepitaju od vlade za to, što su po njezinoj volji glasovali, ni železnicah ni drugih polakšicah; jer misle, samo neka se jednoč sva Istra potalijanči, to drugo će joj sve Bog dati.

Čujem, koliko je bio vaš pokrajinski školski Nadzornik, g. Zarić, mržen, kad je ono u Istru došao, toliko da je sad ljubljen i pažen od talijanske stranke, jer da joj ide na ruku u svem i svačem, što se školah tiče. Najviše da je omolilo toj stranki to, što je tobože rekao, da u Istri nemože bit ni govora o kakvih slavenskih, nego jedino o talijanskih školah. Vidi se, da je g. Zarić baš izvrstan pedagog! Čujem, nadalje, da se sad u Istri i o tom radi, da se vaš istarski sabor s tršćanskim sdruži. Već da su razaslati pozivi na sva gradska zastupstva, da se slože i u tu svrhu učine prošnju, kamo treba, pa da to ide da nemože bolje. Dodajte tomu talijanske pravoslovne nauke, što da se imaju otvoriti u Trstu za vaše Primorje; pa recite, ako možete, da se ovdje u Beču i tu u Istri ništa neradi — za skoro i konačno potalijančenje tih vaših krajevah. Nemojte se tomu čuditi, jer morate znati, da sva sadanja politika neide na drugo, nego kako će se najlaglje jedan narod kroz drugoga u kozji rog utjerati. A to će trajati sve dotle, dokle se Slaveni medju sobom neslože.

Franina i Jurina.

Ju. Ála ma da sadašnja hrvatska vlada skrbi, kako bi pomogla gladnim i lačnim u Hrvatskoj i Slavoniji.

Fr. Bravo da skrbi, zato je poslala soldati, da od kuće do kuće štibru pobiraju!

Ju. Trubilo, kakvu štibru? Ono je lemozina*) za uboge!

Umjetnost.

GUNDULIĆEVO POPRSJE,

baš umjetno izradjeno u monumentalnom stilu iz sadra te mjedoliko pobojadisano, može se dobiti u Trstu za samih 25 f. bez svakog drugog troška budi u ime odpremarine budi u ime vozarine, i to kod gospodina: *Stanislao Florio, via Majolica, in Trieste.* Ovo je djelo poznatog već i našim čitateljem mladog umjetnika, Ivana Angjelovića-Rendića Dalmatinca, što se u Italiji neobičnim uspjehom uči kiparstvu. Evo liepe prigode našim gospodskim obiteljim, narodnim zavodom, Čitaonicam itd., da baš narodnim uresom i u narodnom duhu ukrase svoje narodne dvorane. Jer što je za Jugoslavena krasnije od uspomjene Ivana Gundulića, što je narod proslavio svojimi neumrlimi pjesmami; a s druge strane što rodoljubivije, nego na taj način pomoći tomu mladiću, da uzmogne nastaviti svoje nauke sada u Florinci i Rimu i usavršiti se u svojoj krasnoj umjetnosti? Mi se ufamo, da nismo ovoga zaman rekli onoj našoj braći, koji imaju, pak mogu.

*) Milostinja, almuštvo.

Digitized by Google

Različite viesti.

*. **(Profesor Sperano Nodilo)**, na glasu narodnjak, zahvalio se na netom podjelenoj časti zemalj. školskog savjetnika za Dalmaciju; i to kako se bečkim novinam javlja, zato što mu bijaše podieljeno ovo dostojanstvo iza kako su dalm. zastupnici u Rajhsratu uz centraliste glasovali i s njimi se u ugovaranja upustili. Kamo sreće kad si naš narod više ovakovih sinovah imao!

* **(Dobrovoljni prinesci)** za od gladi stradajuće žitelje u Slavoniji i Hrvatskoj, mnogo utiču u ruke narodnoga odbora pod predsjedničtvom grofa Nugenta. Do sada se već sakupilo preko 10000 f. i ova se svota ponajviše bezkamatno (bez interasa) porazdielila medju najsiromašnije žitelje. Magjaronski odbor sakupio do sada nešto više od 2000 f., pak se i od tud može vidjeti, za kojim stoji narod.

* **(Nadbiskup zagrebački Mihálovics)**, koga su Magjari Hrvatom silom narinuli bili, da hrvatskomu svećenstvu narodna čustvo iz srdca izkoreni, vidivši, da mu to za rukom poći nemože, ostavi biskupsku stolicu i ode u Ugarsku.

* **(Cseha opet trebaju)** za magjarske svrhe u Hrvatskoj, jer čujemo, da ide u belovarsku županiju, na mjesto odpuštena narodnog ljubinca Trnskoga, kao povjerenik, da tamo nadoveže djelo, što je u hrvat. Primorju onako majstorski vodio. Osvjedočeni smo, da će u Belovarcih naći prave i žilave Hrvate.

* **(Josip Mazzini)**, čuveni talijanski narodnjak i agitator već od godine 1821., preminuo je ovih danah u Pisi u Italiji.

* **(Bugari su vlastita Patriarhu)** zadobiii i time se oslobodili od svojih grčkih gnječiteljah. Daj bože da se naskorom rieše i turskoga jarma, pod kojim stenju već pet stotinah godinah.

OPOMENA.

Tko se želi upisati kao jednogodišnji član Družtva sv. Jeromina u Zagrebu, pa za samih 50 nvč. dobiti sve knjige, koje će Družtvo štampati tek. godine 1872. za svoje družtvenike, neka nekasni, jer neima mu vremena nego do 31. tekućeg mjeseca ožujka.

Sa tršćanskog tržišća.

Ovaj put nemamo zabilježiti znamenitih promjenah u cienah ovdašnje trgovine. *Šenica*, 116 ℔ tržila se po f. 7.8. 40—50 nvč., *kukuruz* pako po 4 f. 56 nvč. do 5 i 25 nvč. *Ulje* dalm. ist. zadržalo svoju cienu od 34 f., isto tako *kafa* Rio i naša dalm. i istarska *vina*. Neoprana *vuna* cent f. 38—48, *volovske kože* f. 78—35, *teleće* f. 114, od *janjacah* dalm. 70—89 f. *Maslo* po 49½—50½ f., *mast* 29—33 f., *slanina* 28½—29 f. cent. Tučeni domaći *cukar* cent po f. 24.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Marča.

Dojadrili u — iz

Trst: *Patrizio*, Njukastla—*Roma, Barica*, Kustengje — *Kraljevica*, Lušinja — 2 *figlie*, Marsilje.
Alesandriju: *Leda, Urin*, Marsilje — *Civetta, Provido, Dante*, Trsta.
Anversu: *Ricorduti, Carlotta, Fanny*, Karloforta — *Figlia Penelope*, Cernogmora.
Bervik: *Brasile*, Ismaila.
Bordo: *Martin, Matusalem, Adele Maria, Lea, Antonietta*, Trsta.
Bristol: *Marietta G.*, Suline.
Carigrad: *Madagaskar, Ortensija*, Kardifa.
Cet: *Miloš, Paulus*, Trsta.
Dublin: *Eber, Leda*, Njujorka — *Esau*, Filadelfia.
Dunkerk: *Ricardo*, Marjupolja.
Falmut: *Rosa, Armonia, Dario, Vesta*, Odese — *Elce*, Kostance.
Genovu: *Unico N.*, Marsilje — *Union*, Solonića.
Glasgov: *Sava*, Belfasta — *Ugo*, Odese.
Helvoet: *Amelia*, Njujorka.
Hul: *Hunnus*, Carigr.
Kardif: *Istok*, Glučestra — *Carlotta*, Bordoa — *Catt. Štuk*, Korka — *Marco primogenito*, Carigr.
Kork: *Ann, Celestina*, Odese.
Leit: *Adamo*, Azova.
Limerik: *Hennoch, Sofia*, Odese.
Liverpul: 5 *Re*, Domingo.
Marsilju: *Elia profeta*, Portsaida — *Azov*, Burgasa — *Riforma*, Garrucha — *John George*, Trsta.
Trun: *Amalia Angelica*, Londonderry — *Giano*, Sligo.
Voaisbeč: *Orion*, Kostance — *Nuovo Nicoletto*, Suline.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Francika O., Anna M., Mimi*, Masilju — *Antal, Mida, Alma, Blandina, Mate*, Cet — *Camilla*, Rošfort.
Algira: *Adria, Milica*, Bona i Anversu.
Belfasta: *Luigi*, Matanzas.
Buenoayera: *Capriccio*, Falmut.
Carigrada: *Vojvoda*, Palermo — *Barica P., Graziadio, Alessandro, Ero, Novi klas*, Odesu — *Hrabren, Dar, Angjelki, Moses Montefiore*, Kork — *Fa*, Kostancu — *Tonino N.*, Samsum.
Ceta: *Cetinje*, Trst — *Onore*, Njujork.
Darmuta: *Casimiro C., Pietro, Anna S.*, Carigrad — *Castor*, Ales.
Deala: *Tom, Sagittario, Mercur*, Trst — *Jakob*, Carigr.
Dover: *I dubrovački, Adrastea*, Odesu — *Figlio, Jean*, Trst.
Falmuta: *Slavjanska B.*, Haver — *Carmella, Fr. Kovačević*, Sutampton — *Romana*, Hul — *Padre*, Leit — *VIII dubrovački*, Liverpul — *Ludmilla*, Shisdam —
Kardifa: *Mila. Sinaj, Else, Nereo O., Rosina, Noc, Peppina*, Carigr. — *VII dubrovački*, Manilju — *Ana Lazarović, Trident, Trapano, Juno, Domenica, Amata P., Romano C.*, Trst — *Amalia*, St Vincenz — *Nuova fama*, Batum — *IV dubrovački*, Njujork — *Baltasar*, S. Tomas — *Eroe*, Krf — *V dubrovački*, Genovu — *Danica*, Brcelonu.
Kvustoven: *Eber, Padre*, Dubiin — *Mosorska vila, Seth, Nane B, Ivo*, Odesu — *Margarita*, Sutampton — *Mercurio*, Sligo — *Osonjak, Nikolas*, Leit — *Nettuno, Malatel*, Londru — *Cvietni dan*, Montrose — *Padre Stefano*, Dublin — *Genio*, Šild — *Crono*, Londru.
Leita: *Istriana, Marte*, Carigr. — *Australia S.*, Zante — *Ifigenia* —
Liverpula: *Obilić, Ariosto*, Carigr. — *Spirito, Medea*, Trst.
Lemleša: *Fiat*, Trst — *Natan*, Nikolajev.
Londre: *Diva Cviet, Niko*, Njukastl — *Jafet* Montevideo.
Marsilje: *Giusto P., Giacomina, Voloscano*, Carigr. — *A. F. Luković*, Kostancu — *Ljubezni I.*, Kurčulu — *Sloboda, Nauta, Prudente*, Kork — *Divino*, Mersinu — *Giordano, Betzi*, Ales. — *Checco*, Kartagenu — *Nuova Armonia, Favorito, Alessandro B*, Trst.
Milforta: *Slava B., Iri, Elpi*, Trst — *J. J. Strossmayer*, Odesu — *Paolo*, Polu — *Vila*, Jamaiku.
Njukastla: *Max*, Jakin — *Zator*, Pirej — *Idomeneo*, Trst — *Nemesi*, Mletke.
Smirne: *Velimir, Dika*, Maltu — *Franceska*, Trst.
Šilda: *Olimpo*, Ales. — *Rebeka*, Njujork — *Tare, Enos*, Dunkrke za
Svanseje: *Sveti Vid*, Polu — *Elvira*, Vis.
Truna: *Drago G*, Civitavechia — *Pinus* Carigr. *Giulia D.*, Napulj — *Arfaskad*, Njujork.

Dardaneli prošli — za

Gjurko, Adria, Dio filii, Falmut.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Marča 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.33	5.31	—	5.31	5.31	5.30	5.29	5.29	5.28	—	5.26	5.26	5 24	5 25	5.27	—
Napoleoni	8.98½	8.94	—	8.94	8.92	8.89	8.87	8.89	8.87	—	8.84	8.85½	8.81½	8.83	8.85	—
Lire Inglesk	11.28	11.25	—	11.24	11.21	11.18	11.17	11.20	11.18	—	11.15	11.19	11.15	11.14	11.14	—
Srebro prid (aggio) . .	111.—	110.65	—	110.35	110.—	109.50	109.50	109 65	109.85	—	109.75	109.75	109.50	109.50	169.65	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novc.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravnietvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Godina III. **U Trstu 29 Marča 1872.** **Broj 7.**

Pogled po svietu.

U Trstu 28 Marča.

Bečko carevinsko vieće odgodjeno je do dne sedmoga svibnja. Ministarstvo se nada, da mu već nestoji na putu nego odporni sabor českí, zato ga je razpustilo i razpisalo izbore za novi, što se ima sastati dvaest i četvrtog travnja. Sad su dakle sve oči uprte u Česku, da se vidi, tko će nadvladati, Niemci ili Slaveni; jer od toga zavisi obstanak i neobstanak sadanjemu ministarstvu, a tim i njegovu načinu vladanja. Tu će bit borbe, kakove još nije bilo u Austriji.

Isto takova će bit borba u Hrvatskoj, akoprem se još ni sad nezna, kad će bit tamo izbori, jer se jih vlada boji kao vrag križa. Istina, da su nekoje novine bile donele glas iz Pešte, da se hrvatski sabor ima otvoriti dvanaestoga travnja, ali to je nemoguće, pa zato i ludo. Nu to je ipak znak, da može biti pozvan i hrvatski narod od danas do sutra na birališće, zato da mu se valja tomu pozivu mužki i udvažno pripraviti, jer se ovaj put mora i u Hrvatskoj stvar prekinuti, tko će najme tamo gospodariti — Magjari il Hrvati. To dobro zna magjarska vlada, pak nastoji svimi mogućimi i nemogućimi sredství i načinî, da odbije narod od svojih bivših zastupnikah na saboru, što ga zimus onako neopravdano razpustila. Mi nećemo, da ovdje i opet spominjemo nevaljalo magjarsko postupanje naprama hrvatskomu narodu i prije i pošlje onoga razpusta. Bit će dosta, ako napomenemo, što se sad u Hrvatskoj radi, nebi li se kako proturali u budući sabor ljudi, kojim je Hrvatska i njezino blagostanje i staro poštenje deveta briga. Tu se, kako čitamo u novinah, u nekojih kotarih ide od kuće do kuće, pak se narodu laže, da je kraljeva volja, da neizabere nikoga od svojih bivših zastupnikah, nego jedino takove ljude, koje će mu preporučiti sadanja hrvatska vlada. Tu se skidaju veliki župani i meću u mir mnogobrojni činovnici: jedni, što su ljubimci naroda, kakono je bivši belovarski veliki župan Trnski; a drugi, što nisu tobože dosta krepki i odvažni, da izvedu vladine namjere. Tu se na posljedku neda narodnoj stranci ni da stradajućim pomogne, nego se razpušća njezin dobrotvorni odbor i zaplienjuju novci, što jih je bio nabrao za uboge. Ali videći magjarska stranka, da je tim svojim postupanjem sav hrvatski narod do kraja uvriedila i razdražila, pak da će on svakako izabrati svoje bivše zastupnike, evo kakove je glasine u zemlju pustila, da ga ustraši i od toga odvrati. Ni više ni manje, nego da vlada misli tobože staviti pod iztragu one iste muževe, s kojimi se je posredno dogovarao Lonjaj u Beču i u Pešti, i koje je kao zakonite naroda zastupnike već jedanput pripoznala, i to zato, što su podpisali poznatu rujansku izjavu. Nego mi znamo, da je onda sav hrvatski narod pristao uz onu izjavu, tim da bi trebalo po našem mnienju svu Hrvatsku i Slavoniju metnuti pod iztragu. Ali Hrvati su sve drugo, nego li bene i strašivice, pak smo tvrdo osvjedočeni, da će sve redom izabrati svoje lanjske zastupnike, kao što su to pred cielim svietom svečano obećali u svojih lanjskih pouzdanicah. Dakle, ni kud ni kamo, nego za narod i za narodne zastupnike. I u to ime Bog pomozi!

Občinski zakon istarski.

(Dalje)

Kad je sve pripravljeno i gotovo, kako zakon propisuje, tada se na urečen dan prelazi na glasovanje. Glasovati jest toliko, koliko oglasiti il izjaviti se za što il za koga, iliti reći, bilo tajno bilo javno, na odlučnû mjestu, ovo i ovako ću, ili neću. Tim, glasovati na izborih nije drugo, nego imenovati one muževe, za koje tko želi, po svojoj naboljoj viesti i sviesti, da mu budu zastupnici. Ali buduć, da se glasovi broje, pa da ostanu zastupnicî oni ljudi, na kojih je palo najviše glasovah: zato se mudri i pametni izbirači prije glasovanja dogovore i slože, koga će izabrati, da im se glasovi neraztepu i ludo nepropadu. Na tih dogovorih, kao ni na samom izboru netreba da se izbirači na ikoga obziraju, ni na gospodu ni na činovnike, bilo carske bilo občinske; jer zakon hoće, da svaki glasuje po svojem osvjedočenju, pa ga na izborih nesmi nitko ni siliti ni mititi ni strašiti. Tko se dade bilo od koga podmititi il ustrašiti, taj nije ćovjek, nego kukavica, pak zaslužuje, da se pred cielim svietom za njim prstom kaže. A da se ništa proti zakonu nedogodi, kao takodjer da se mir i red uzdrži, zato i ništa više ima skrbiti odredjeno povjerenstvo iliti komisija, koja upravlja izborî. Ovo budi rečeno našemu narodu, ne samo za prigodu občinskih, nego i saborskih izborah; i ne samo u Istri, nego i u ostaloj domovini, gdje nam se je boriti za svoj obstanak i za svoju bolju budućnost.

Povjerenstvo, što upravlja i ravna glasovanjem na občinskih izborih, po našem se občinskom zakonu sastoji od predsjednika, obično glavara il jednog odbornika (consigliere), i četiri od predsjednika izabrana občinara. Kotarskoj političnoj oblasti stoji na volji, poslati na izbirališće svojega povjerinika, i to poradi mira i poredka. Izborni se razredi sastajaju svaki za sebe. Prvo bira treći, onda drugi i najposlje prvi razred. Izbiratelji izabiraju zastupnike izmedju svih izberivih občinarah, spadali oni u ovaj il onaj razred. Izbiranje se obavlja javno, to jest, na oči svega puka. Izbiranje se otvara obično govorom, što ga predsjednik drži izbiračem, opominjućih jih, neka biraju po duši i po svojem najboljem osvjedočenju. Tada najprije glasuju članovi Povjerenstva, što upravlja izborî, pa onda jedan po jedan ostali izbirači, kako jih po redu zove iz imenika član rečena Povjerenstva. Izbirači, koji prispiju na birališće poslje svog reda, moraju čekati dokle se svi obrede, pak se stopram onda javiti Povjerenstvu, da glasuju. Svaki izbiratelj imenuje toliko muževah, za koje po svojem osvjedočenju želi da budu zastupnici ili njihovi zamjenici, koliko jih ima izabrati onaj razred, u koji on spada. Ta se onda imena iliti glasovi napišu odmah i na oči samoga izbirača u posebni stupac izbornog imenika naprama njegovu imenu, kao takodjer u još jedan sprotupisnik (controlista). Kad su pak već svi pritomni izbirači dali svoj glas, tada predsjednik izbornog Povjerenstva izjavi, da je glasovanje dokončano. Odmah za tim Povjerenstvo uzporedi posljedak iliti uspjeh dvajuh izbornih upisnikah, popravi slučajne pogreške, podpiše jedan i drugi, pak prelazi, da pobroji glasove. Nakon česa imaju se smatrati za občinske zastupnike ili njihove zamjenike ona lica, kojih je zapao najveći broj glasovah. Kad više licah dobi jednak broj glasovah, a još nije podpun broj zastupnikah, tada odlučuje ždrebanje iliti srećkanje. Kad padu glasovi na lice, koje neće, nemože, il nesmije, da primi te časti, tada stuplja na njegovo mjesto ono lice, koje mu je najbliže po broju glasovah. Tko je jur izabran u kojem izbornom razredu, nastupljujući razred netreba da više zanj trati glasovah. Tko je u jednom razredu bio izabran za zamjenika, može se u drugom izabrati za zastupnika, pa tada

Digitized by Google

dolazi na njegovo prvo mjesto, koji je dobio za njim najviše glasovah. Čim su sva tri razreda obavila izbore, Povjerenstvo podpiše izborni postupak, pa ga preda Glavaru ujedno sa izbornimi pismi. Ovaj onda proglasi ukupni uspjeh izborah svih triuh razredah, te ga da na znanje političnoj oblasti kotarskoj. Kotarska oblast uništi kao nezakonite one izbore, koji su slučajno pali na neizberiva lica, ostavljajuć svakomu na volju, da se prituži proti tomu kod Namjestničtva. Ali tko u osam danah neprigovori, izgubio je svako pravo na prigovor; i tada novo občinsko zastupstvo prelazi na izbor občinskog odbora. Ali o tom drugi put. *(Sliedit će.)*

Avram i Gjoko.*)

(Krajišnici.)

A. Što si tako sjetan, Gjoko, kô da su ti šajke potonule? dugo već od tebe nečujem ni crne ni biele.

Gj. E moj čičo Avrame! težka mi sjeta na srdce pala, gdje izgubih svoga prijatelja — razgovor svoj. Da je poginuo na polju bojnom, ni polak mi jada nebi bilo: već pogibe na ljudskom divanu, da nerečem: iznevjeri me prijan moj.

A. Ta muči more! što mi nevjeru spominješ. Te pošasti u našoj Hrvatskoj dosta ima, pa bi je mi još u Krajini trebali! daleko joj kuća! — Ako je prijo možda i zalutao, to nije njegova namjera bila: on je mogao misliti, da pravo imade; pa kako se u nas ljudi na političkom polju ovo dvaesetak godinah mienjaju, to je i on mogao misliti, da se je prevario, zato mu moraš oprostiti griešku, jer nas na to i Spasitelj nuka, da praštamo uvrede od srdca.

Gj. Neka mu Bog prosti! Ja mu se osvetit neću, jer je osveta u mojima očima prostota. Težko pako oniem odpadnikom naroda, kada ora bude, e narod sam nad njima počme pravdu vršiti, ni u grobu neće imat mira, a narodno proklestvo ućutiti će i pokolenje njihovo.

A. Tako valja! pošteni moj Gjoko: svaki će svoju plaću dostići, ako i kasno. — Pustimo mi to sada kraju, nego kaži ti meni, kako vaša občina napreduje, i je li se narod privikao na ovaj novi život?

Gj. Naša je občina svoj posao započela baš kako valja. Naš se načelnik svojski zauzeo za občinski napredak, uredio pisarnu u občinskoj kući, izmolio kod g. pukovnijskoga zapovjednika blagajnu gvozdenu, najnovije vrsti, što se neboji ni tata ni vatre, a stoji 300 forinta. On radi neumorno, a desna mu je ruka kao mrav marljivi bilježnik Šumonja.

A. Kad si mi blagajnu spomenuo, kaži mi je li što u njoj?

Gj. Ima u nas i liepih dohodakah. Polag proračuna trošimo trinaest stotinah svake godine, a dohodci su nam šestnaest stotinah. Istina je, mi ne plaćamo niti novčića našemu načelniku, dočim ostale občine svojim načelnikom opredieliše 5, 6 i više stotinah forintah godišnje plaće, zato nam i pretiče ono grošah; ali kad nam se jednom povise dohodci, nećemo mi svômu načelniku ostati dužni, koj danas povrh svega truda iz svog džepa za obće dobro doprinaša.

A. Kako bi se povisili vaši dohodci?

Gj. Kad dobijemo polovicu šumskih prihodakah, što nam je Bog i car dozvolio, a magjarska vlada još ni danas nedopustila da se izpuni.

A. Ta šume se moraju prije podieliti.

Gj. Mi zahvaljujemo na diobi. Neka se diele novci, što se dobivaju iz šume, pa se neka radje prištede dnevnice onih činovnikah, koji bi šumu dieliti imali. To ti je, moj čičo, sve magjarsko maslo: oni će ti godinu danah dieliti šumu; na posljedku će naći zapreku i nas upućivati, da je stvar težka, da je nemogoće jednoj i drugoj stranci ugoditi, da su šumski predeli već po sebi nejednaki, da ljudi nirmlju itd. zatim će ti nastupiti službeni *status quo:* mi ćemo ruke u nakrst pa gledati kao i danas, gdje naši novci iz naših šumah u nesitu blagajnu magjarsku teku.

A. Ta gdje su, Gjoko, vaši domorodci, koji no su podpisati na knjigi, što je iz ove pukovnije poslata caru? Zašto se neupute samomu caru, te zamole, da se nevriedja njegovo dostojanstvo, da se nepreziru njegovi nalogi, da se nepregledaju njegove zapovjedi, već da se vrši, što je on dobrostivo potvrditi blagoizvolio; da u život stupi zakon od 8. lipnja 1871 godine. Ako šume još podieljene niesu, ništa zato; dok se nepodiele, neka se novci diele, što se iz njih dobivaju.

Gj. Zlatne su to rieči, moj Avrame. Ja se svaki dan nadam od naših Vukovićah, Pavlovićah, Ladjevićah, Rogovićah, Maravićah i drugih naših vriednih domorodnih sinovah, da će se oni svojski zauzeti za ovu narodnu stvar — i sve mislim kako će mi njetko pripovedati, što su oni u tom poslu učinili, kad već od Ličanah ni Otočanah o toj stvar nikakova glasa.

*) Slučajno zakašnjeno. *Ured.*

Svašta ponešto.

NAJBOLJI TEŽACI

Neima tomu dugo vremena, što sam tako srećan bio te sam mogao često razgledavati dosta postranu kmetiju prijatelja mi Grge Marljivovića i sve što sam ju veće motrio, sve mi bijaše srdce veselije, videć sve stvari u najljepšem redu. Posvuda si se mogao osvjedočiti, da upravlja čitavim imanjem marljiva mudra i viešta ruka.

Dobrostanje, sreća i zadovoljnost vladahu u ovom prijatnom seocu, što toli divno provirivaše iz zelene šume.

No ljeto za ljetom, Grgi Marljivoviću i ženi mu Kati bješe vrieme donielo i težko breme nemoći i starosti.

Gospodarica je sada mogla kuću, dvor i staje nadzirati još jedino iz svoga kutića pletilom u ruci; a i gospodar je vodio setvu i žetvu samo izpried kućnoga praga, gdjeno bi, čitajuć po koju poučnu knjigu, obično sjedio.

Buduć da sami nisu mogli na sve paziti, nisu nit stvari više kano i prije napriedovale starim redom i uspjehom, nego kako su htjeli i nehtjeli sluge i služkinje.

I tako malo po malo propadaše kmetija, što bijaša prije doista ponos i dika svojkolikoj okolici. Doduše bilo bi moglo biti sve drugčije, jer su Grgo i Kate imali sina, kriepkâ i liepâ mladića, koj bi bio mogao podupirati i nadomještjivati starca otca: nu pokraj njihova imanja razprostranjivaše se liepa gusta šuma, a u njoj divljači sve puno, pak Ivan, mjesto da radi ili barem nadzira težake, hajde u lov!

Zlo bijaše, što je drago vrieme gubio lovom, a još gore bijaše, što do bližnjega grada imaše samo dva sata hoda, gdjeno bi, odmorajuc se od truda i vrućine, sa sličnimi sebi nemarnicî i dangubî, novce trošio, ili jih na sajmovih, kojih, žalibože, u okolici bijaše premnogo, zaplesao i zaigrao.

Grgo i Kate su sinu svomu odviše dopuštjali, da čini što ga volja, pa premda nije u tom zlo mislio, ipak je djelao, kako mu se svidjalo.

A da nije dobro radio, u brzo pokažu žalostni pojavi: kuća propradaše veće i veće i što si bijaše gosdodar prištedio u prošlih godinah, nije bilo sada dostatno, da sačuva obitelj od podpune propasti: morade se često puta mašiti rukom duboko u skrinju.

Kate, dobra majka, dakako nije radi toga karala sina si Ivana, nego tužila se na neharne težake i liene služkinje te naposljed odluči odpraviti sve zajednom od kuće, neka si drugdje išću službe.

Poslje malo danah odputi se Ivan opet od doma u grad, te kano običajno oprosti se od roditeljah. Ovom prigodom reče mu mati:

„Valjda imaš u gradu silnâ posla, kada svršiš svoj posao, možeš se malo dalje potruditi te pogledati, da nadješ dvojicu marljivih služkinjah i trojicu krepkih težakah; obećati im možeš dobru plaću ter dovesti je valje sobom; dosadanji naši sluge nevaljaju ništa, pak su nam više na kvar nego na korist; svikolici bo neučine onokoliko, koliko učinismo ja i

Digitized by Google

otac ti za naših mladih lietah!“

Ivan obeća koliko toliko zadovoljiti majčinim željam.

(*Drugi put konac.*)

Neukû Nauka.

Velika korist pepela,

pa bio taj od drva ili kamena ugljena. osobito djeluje na proklicanje sjemena. Namočimo li sjeme prije sjetve, te ga posipljemo pepelom, to se posljedice toga namah opaze, a kukci takovo sjeme nikada nejedu. Pepeo služi osobito dobro za čištjenje zraka u zadušnih vrtovih, pod gustimi voćkami, ili u uzkih kućah, gdje se trsovi nalaze, te ga u tu svrhu samo oko stabla bilinskoga posipaj. — Za uništenje gada upotrabljuje se pepeo osobito uspješno. Mladi nasadi, koji mnogo od puževah itd. pate, najbolje se zaštite, ako se popelom posiplju. Pepeo pomješaj sa pieskom, vodom i vapnom, pa namaži time stabla voćakah, to ti neće drvo nikada kukci nagrizti, kora će zdrava ostati, a na njoj nestati će mahovine i lišajah. Hoćeš li utamaniti gliste i ostale kukce u zemlji živuće, prospi po zemlji pepeo, te ga prekopaj u zemlju; jer gdje se u zemlji pepeo nalazi, neodrži se niti jedan crv niti kukac, a puževi odmah pocrkaju, čim dodju sa pepelom u doticaj. Kod šupljog i pristarog drveća, koja imadu truhlinah i ranah, upotrebi pepeo pomješan sa ilovačom zemljom, te namaži sva takova mjesta, pa ih k tomu jošte canjkom omotaj, te si tako izliečio drvo; jer pepeo nedopušta dalnji trulež. Da ti kukci u lonce kroz dolnju školju nedodju, te tako koren cvieta neizjedu, metni lonac na pepeo. Hoćeš li voćke pognojiti, prospi pepeo na površinu zemlje okolo drva, ili ga upotrebi u kasno ljetno doba za podkriepu plodnoj ili slabo tjerajućej voćki, načiniv poveću škulju u zemlju, baciv unutar šaku pepela, te napuniv škulju kad kada vodom. U obće čim je vlaznije tlo, tim koristniji pepeo. U suhoj i prudnatoj pako zemlji, mogao bi pepeo pregusto uporabljen i škoditi.

(*Pučki Prijatelji.*)

Saditi osušen krumpir.

Jedne njemačke Novine javljaju, kako ondje neki gospodar već od mnogo godina s najboljim uspjehom sadi osušen krumpir. Krumpir se najme donese iz pivnice, te se razastre u kuhinji na obješenu lesu, gdje se dotle suši dok ga saditi treba. Dakako da toplina treba da bude umjerena, jer bi prežestoka vrućina krumpiru nahudila. Ovako osušen krumpir rasao je brže, ostao je zdraviji i obrodio je za 25-30 po sto obilatije, nego nesušeni. — Ovdje valja opaziti, da se ovakova postupka odavna drže takodjer na *Rajni*. Ondje krumpir koncem mjeseca veljače snesu u hliev, pa ga na namjestenih izpod stropa policah razastru, te se ondje životiniskom toplinom najbolje osuši. Ovako krumpir rodi za 20% obilatije od običnoga, te mu ni pljesan tako lako nenahudi.

(*Gosp. List.*)

Franina i Jurina.

Ju. Ov dan sam pital jednoga našega potalijančenjaka, da zač hode pul nas hrvatska deca va školu?

Fr. Pak ča ti je odgovoril?

Ju. Da zato, da se talijanski navade.

Fr. Zač pak hode talijanska, kâ već talijanski znaju?

Ju. Ajà, nî ga doma, na to mi on pitanje nî znal odgovorit ni bele ni črne.

Fr. Takovi su ti, vidiš, *Šarenjaci* svi i svuda, pak i naši va Istroj — plitka glava, prazno srce!

Ju. Šarenjaci! Ča su ti Šarenjaci?

Fr. Viš ga! tako neznaš, da već od mesec dan sva Istra od njih buči; pak da se jeze i sline na onoga, kî jim je to ime zdel? — To su ti oni ljudi, ki se srame svojega naroda i svojega jezika, pak beže u tudje jato, a svoj narod i svoj jezik grde i psuju.

Ju. Ala, ja bim mu valje mericu platil, kî jih je tako lepo napisal, ač su baš pisani i šari, kako zmije.

Fr. Toga ti smrada ima i va Hrvatskoj, samo ča se tamo laste i približuju Majerom il ću reć Ungarezom, a pul nas Talijanom.

Ju. A dà, pak se onda okol njih osmehuju i jedni i drugi.

Fr. Baš takova neč ti se je zgodilo neki dan va Malem Lošinju, kadi je Šior Podeštat dal urdim il ću reć zapoved, da va onoj pučkoj škole ima bit *lingua d' istruzione* frgaski, a *lingua d' insegnamento* talijanski.

Ju. Nespakuj se, leg mi povej, ča će to reć?

Fr. A to, da se imaju deca *učit* hrvatski, a *vadit* talijanski.

Ju. Ter to je, nemoto, sve jedno.

Fr. Namor je, al nî ni Šarenjakom, ni v Lošinju, ač ti ljudi obično neznaju pravo ni hrvatski, ni talijanski.

Ju. Kako i Magjaroni va Hrvatskoj nisu ni pravi Hrvati, ni pravi Majeri.

Fr. Ne, lego pisani i šari, to je, pravi pravcati Šarenjaci, kako i naši potalijančenjaci.

Različite viesti.

* **(Nekoliko odličnih hrvatskih rodoljubah)** bilo je podnelo prošnju ugarskomu ministru financijah, moleć ga, da im dozvoli kroz lutriju pružiti podporu zanemarenoj u Hrvatskoj umjetnosti, imenito slikarstvu. Pa, čudi se izobražena Evropo, ugarsko je ministarstvo odgovorilo, da toga nemože dopustiti. Ali je moglo iz hrvatskoga takodjer džepa potrošiti za Esterhazovu Galeriju ciela dva miliuna forinti; ali može trošiti silne novce i opet iz hrvatskoga takodjer džepa na svoje teatre, na poljepšanje svojih gradovac itd. itd.! Na taj način Hrvatskoj je sudjeno, da ostane do vieka u tmini i u nazadku. Pa još ima u Hrvatskoj ljudi, kojih nije sram Rauchove s Ugarskom nagodbe!

* **(Rusko trgovačko društvo)** za jadransko more, osniva se sa glavnicom od 10 miliunah. Zadaća mu je ponamjestiti u svih većih luka (portih) Dalmacije, Hrvatske, Istre i u Trstu podružnice (filiali), pak je usljed toga k njemu pristupilo i odesko parobrodarsko družtvo, te postavilo mu na razpolaganje 15 velikih parobrodah. Ovo će družtvo naše svakojake proizvode kupovati i po svietu raznašati, dočim će rusko žito, muku (brašno melju) itd. amo dovažati. Na taj će način áustr. ugarska trgovina veliki udarac zadobiti, jer osim što se nemože natjecati sa ruskom robom, kirija bude barem 5% jeftinija (cjenija) iz Crnogmora, negoli iz Ugarske. Tako javlja Pester Lloyd i dodaje, da će se više trgovačkih kućah iz Hrvatske, Srbije i Bosne u Trstu i Rieci nastaniti.

Književnost.

Radišu Bog pomaže.

Tako se zove knjiga, što ju je iz engleskoga preradio i za naš narod priredio vrli g. Mih. Pavlinović, te dao tiskati u Zadru na troške Matice dalmatinske. Ako ikoju drugu, to prepuračamo našemu narodu ovu zlata vriednu knjigu, a to tim više, što nestoji nego 60 nvč. Može se dobiti u Zadru kod same Matice i kod navadnih knjigotržacah u Dalmaciji, a u Hrvatskoj kod Luštera u Senju. Bilo bi vriedno, da ju slavna Matica pošlje na razprodaju svim knjigotržcem u Trojednoj Kraljevini.

NOVINARSTVO.

Bullettino Agrario della Dalmazia.

Gospodarski List Dalmatinski.

Tako je ime novim novinam, što od prvoga ožujka izlaze u Zadru, troškom Gospodarskoga Družtva Dalmatinskoga, sva-

Digitized by Google

ki 1. i 15. dan mjeseca u talijanskom i hrvatskom jeziku, te stoje 2 f. na godinu, župnikom pako i pučkim učiteljem na selu šalju se za 1 f. Mi ove novine preporučamo našim čitateljem tim već, što u poljadjelstvu i u gospodarstvu u obće što valja za Dalmaciju, valja poradi položaja i podnebja i za našu Istru i za hrvatsko Primorje. S druge pako strane, kako se te novine štampaju u dva jezika, baš su prikladne našoj Istri, gdje se na više mjestih govori jedno za drugo hrvatski i talijanski. Predplatnina se šalje, ili u pismu ravno na Uredničtvo, ili kroz poštarsku naputnicu u Zadar.

OPOMENA

Prošle godine smo bili, na temelju tužbah od strane naših predbrojnikah obznanili, da poštari nesmiju pitati nego *pol solda* za svaki broj samo od onoga, koji želi, da mu se u mjestu list ili gazeta u kuću nosi. Po istom zakonu ima svaki pravo zahtjevati, da mu *Novine* na *Pošti* ostanu, dokle sam po nje dojde — razumije se samo po sebi, da jih preko mjeseca danah nesmiju pustiti na *Pošti* ležati — i tada neplaća ništa. Sasvim tim su se kod nekojih poštariskih uredah ponavljale nezakonitosti svake vrsti, to jest: nekoji su poštarski odpravnici iliti speditori predbrojnikom govorili: *To vam je niš od lista, kako i oni, ki vam ga šalju;* — nekoji su neuljudno na predbrojnike napadali; — drugi bez znanja predbrojnikah na pâsu pisali: *rifiutato, morto, neprima se* il *Novine* listonošam davali, a predbrojnici su ih kod ovih morali tražiti ter im bez ikakve svoje koriste *po sold* plaćati itd. Da se toj nezakonitosti na put stane, mi smo prisiljeni bili kod ovdešnjega c. k. Ravnateljstva tužbu položiti. Ovo slavno Ravnateljstvo je nam već ovih danah blagovoljno odgovorilo, rekavši, da je dotičnim poštarskim uredom strogo ovršivanje zakona naložilo, te nam obećalo, da će ono, ako se budu takve nezakonitosti ponavljale, svimi sredstvi takovu postupanju kraj učiniti. To budi rečeno za ravnanje i našim štovanim predbrojnikom i poštarskim odpravnikom. **Uredničtvo.**

Sa tršćanskog tržišća.

U ovih posljednjih petnaest danah ciene se trgovini promienile nisu, stranom što se roba mnogo netraži, a stranom što tržišće njom obiluje i druga se očekiva, tako, da se prodavala *Šenica* po for. 7—8; *kukuruz* 4 for. 50 nvč. do 5 for. 20 nvč. Cent *voska* for. 102—103, *kafa* Rio for. 47—49, domaći *cukar* tučen for. 23.50 nvč. do 24 for. — *Ulje* dalm. i istar barilo po 30—31 for.

Dopisnica Uredničtva.

G. A. M. učitelju u Plešcih. — Občinsko se poglav. vara, ako misli, da ste Vi dopis iz Pleščah napisali. Tko ga je pisao, toga nismo mi dužni nikomu kazati. Ako nije na istini osnovan, komu nije pravo, neka ga oprovrgne.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 28 Marča.

Dojadrili u — iz

Trst: *Favorito, Buon'Armonia,* Marsilje — *Bice,* Njukastla — *Francesca,* Smirne — *Olivo,* Kardifa — *Ljubezni otac,* Milforta — *Leop. Bauer,* Androsana — *Cetinje,* Ceta — *Atlas, Arturo,* Liverpula — *Gius. Antonio, Nikolnus,* Njuporta

Alesandriju: *Bolivar,* Lušinja — *Tebro,* Trsta — *Erminia P., Navjestnik,* Marsilje.

Anversu: *Carlo R.,* Odese — *Germano Ant.,* Karloforta.

Bruvershaven: *Ludmila,* Enosa.

Carigrad: *Seconda,* Kana — *Ave,* Kostance — *Figlia,* Odese.

Cet: *John George,* Trsta.

Dublin: *Padre Stefano,* Brdianske —

Falmut: *Peppina Luigia,* Balčika — *Eneo,* Odese — *Pace P.,* Ales.

Glasgov: *Seth,* Odese.

Hul: *Romana,* Balčika.

Kardif: *Ann,* Korka — *Eugenio,* Bristola.

Karlofort: *Jupiter,* Mletakah.

Kartagenu: *A. F. Luković,* Marsilje — *Ursula,* Svanseje.

Kvinstoven: *Elena,* Kavarne.

Leit: *Nikolas,* Odese.

Liverpul: *VIII dubrovački,* Odese — *Marietta W.,* Ales. — *Eber,* Dublina.

Londru: *Mulalel, Crono, Nettuno,* Carigr.

Maltu: *Dika,* Smirne.

Marsilju: *Egeo,* Smirne.

Odesu: *Živio,* Kardifa — *Eugenia,* Carigr.

Orano: *Dio filii,* Kartagene.

Rangun: *Otac Miho,* Marsilje.

Rošfort: *Kalk,* Trsta.

Svanseju: *Zia Cat.,* Vaterforta.

Sutampton: *Carmella,* Odese — *Margareta,* Nikolajeva, *Fr. Kovačević,* Kardifa.

Šild: *Nuovo Nicoletto,* Vaisbeča — *Tare,* Hula — *Ifigenia,* Leita — *Genio,* Odese.

Tarifa: (Gibraltar) *Bortolina,* Kardifa za Carigr. — *Unione S., Sloboda, Nauta, Onore, Mosorska vila, Nerea, Marte* —

Odjadrili iz — u

Trsta: *Sacra famiglia,* Cet — *Fidio,* Ales. — *Trino,* Oran — *Maria,* Smirnu.

Alesandrije: *Urin, Margellina, Drusus, Decio, Rumedio, Zio Giorgio,* Falmut.

Anverse: *Anast. Vučetić,* Odesu — *Jane,* Ingl.

Belfasta: *Luigi,* Matanzas — *Lameh,* Kardif — *Ariosto,* Carigr.

Bordo: *Mio Moro, Ivo, Graovac, Anibale, Lauro,* Ingl.

Braile: *Olga, Helgoland,* Carigr.

Bristola: *Jared, Marietta G.,* Kardif.

Carigrada: *Srećna P.,* Odesu — *Miljenko,* Kostancu — *Iskra,* Kork — *Mira,* Marsilju — *Ortensija,* Enos — *Otac Vicko,* Varnu — *Mirto,* Lušinj.

Ceta: *Slavia,* Londru.

Darmuta: *Pietro,* Yarmut.

Deala: *Olimpo,* Ales. — *Jafet,* Montevideo.

Falmuta: *Antonio S.,* Hul — *Nina,* Bristol.

Gibraltara: *Ćus,* Odesu — *Costante,* Ingl. — *Maria C.,* Sevastopolj.

Glučestar: *Anetta,* Njuport.

Havra: *Slavjanska B., Figlia maggiore,* Kardif.

Kardifa: *Iginio M.,* Krč — *Ati,* Ales. — *Marino,* Odesu — *Cat. Štuk, Carlotta, Superbo, Desković A., Enrico, Tempo, Bar. Vranicani,* Trst — *Rachel,* Montevideo — *Marco primogenito,* Carigr. — *Amur,* Salonić — *Ortodosija,* Portsaid, *Jean R.,* Londru — *Sveti Križ,* Grimsby.

Kartagene: *Checco,* Anversu — *Fr. Deak* Kardif.

Lamlasa: *Carmella B.,* Trst — *VI dubrovački,* Montevideo.

Liverpula: *Abraham,* Njujork — *Girolamo,* Trst.

Londre: *Diva, Dobra nadežda,* Njukastel — *Absburgo,* Trst.

Marsilje: *Mali Ivo, Pater, John, Carlo Boromeo,* Carigr. — *Regulus,* Rieku — *Alb. Premuda,* Gori — *Gilda,* Ales. — *Elisa Maria,* Njuport — *Genitore Mosè,* Gelsa.

Njukastla: *Ant. Maria, Osvetitelj, Niko,* Mletke — *Stilicone,* Trst — *Brasile,* Carigr. — *Janjin,* Ales.

Njuporta: *Alberto,* Trst.

Njujorka: *Libertas,* Anversu — *Carolina Premuda,* Roterdam.

Pernambuka: *Niord,* Kanale.

Portlanda: *Istria,* Carigr.

Plymuta: 2 *sorelle,* Vaterfort.

Riojaneira: *Sela* Maceio.

Truna: *Amalia Angelica,* Trst.

Yarmuta: *Idomeneo,* Trst.

Dardaneli prošli — za

Dar, Moses Montefiore, Kork.

Kod *Riogrande*, vatra je uništila aust. skun. *Afrikana*, kap. Vičević; — čeljad se sva spasila. — Isto tako drži se, da se je sk. *Sunce*, kap. Šćeput, koji je odjadrio bio 9 decembra 1871 iz Suline za naše strane, takodjer posvema izgubio.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 28 Marča 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.26	—	5 23	—	5.21	5.23	5.24	5.26	—	—	5.27	5.27	5 26	—	—	—
Napoleoni	8.82	—	8.78½	—	8.75	8.79	8.79	8.85	—	—	8.85	8.83	8.81	—	—	—
Lire Ingleske	11.12	—	11.08	—	11.—	11.04	11.02	11.06	—	—	11.11	11.08	11.07	—	—	—
Srebro prid (aggio) . .	109.35	—	109.25	—	108.65	109.—	108.85	109 50	—	—	109 85	109.85	109.65	—	—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarino. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Aprila 1872.** **Broj 8.**

Hrvatski saborski izbori.

Pod ovim naslovom donose bečke novine „Vaterland“ sliedeći članak:

„Ako se o Austriji kaže, da je ona zemlja nepojmljivih i nedokučivih dogodjajah, to se o Hrvatskoj može sigurno reći, da je ona nepojmljivost i nedokučivost ista. U čitavoj zemlji ima samo jedna stranka, a to je *narodna*, a osim toga ima još koj desetak samostalnih ljudi, koji se nastojanju narodne stranke protive, te žele, da se Hrvatska što prije utopi u Magjarskoj državi — i zato se ti ljudi zovu *unioniste*.“

Nerazumjevajuć stanje stvari, predade magjarsko ministarstvo ovim ljudem pod vodstvom baruna Raucha vladu i upravu zemlje. Rauchu i njegovim ljudem priklopi se sve po malo četa prodajnih i podkupljivih ljudi, koji niti imadu samosviesti, niti samopočitanja. U društvu s tim pratčem i sa bezsramno teroriziranim činovničtvom stvori Rauch stranačku vladu, koja si je svimi nasilnimi sredstvi, himbom i korupcijom znala steći vanjski ugled uredne uprave, — dok se napokon narod, povredjen u svojih najplemenitijih čuvstvih, u svojih najsvetijih pravih, neosovi i neosokoli, te osudom petrinjskoga vojničkoga suda nestrgne obrazinu licumjerna poštenja načelniku ove bezbožne i bezdušne čete, — te tako obori čitav sistem.

Ugarski državnici osvjedoče se doskora o nevaljalstvu dosadanjega načina, te stanu drugačije: pošteni, ali slabi Bedeković bio je kao prelaz k pomirenju sa narodnjaci. Nu narodnjaci s prezirom odbiše svaki dogovor sa unionističkom vladom. Načelnici Rauchove iskvarenosti padoše; nu kad Šukaj, Dutković, Medunić i drugi njihovim tragom podjoše, opet se narod žestoko opre. Počnu dogovori o nagodi zimus u Beču i Pešti; jer magjarska vlada uvidi jasno, da se tako nemože dalje vladati i da propada narod i vlada. Brzo se Lonyay i Kerkapolyi sporazumješe sa pouzdanici narodne stranke; uvaživ mirno i nesebično odnošaje i imajuć na srcu samo boljak zemlje, medjusobnom iskrenošću i popustljivošću doskora se u glavnom složiše. Samo je još trebalo privole zastupstva.

Nu unioniste neostaviše tako lahke ruke toli koristonosnu po sebe vladavinu. Zdvojnom odvažnošću stadoše spletke kovati; što kod Lonyaya i Kerkapolya izgubiše, to osvojiše na juriš u klubu Deakovom. Odpor deakova kluba prisili ministarsko vieće, da nagodu i pomirenje, koje je liepo napredovalo, naglo prekine i da unionistom dozvoli, da **još jednoč pokušaju**, nebi li jim pošlo za rukom stvoriti si u saboru većinu, te da pokažu, imadu li izbilja u zemlji tolik upliv, kolikim se hvale.

I to je evo taj nedostojni eksperiment, koj se upravo sada čini sa Hrvatskom.

Sva vlast predana je u ruke čovjeku bez ikakovih viših ideah, koj nije kadar budućnosti jasno ni shvatiti, koj nije drugo van voljno, bezobzirno i bezsvjestno orudje jedne šake ljudih, koje sav sviet poznaje po njihovih nevaljalih načelih, po njihovoj lakomosti i sebičnosti. Već tri mjeseca uporavlja se najveći pritisak iliti pressija, nogama se gaze sve gradjanske krieposti, svetost osvjedočenja, štovanje poštenja i svako rodoljubno nastojanje; goje se pako sve najodurnije strasti, sebičnost, slavičnost, lakomost za novcem, prosta požuda, proždrlost i pijanstvo. S jedne se strane čine nemoguća obećanja, s druge se strane miti, grozi parnicami i tamnicom, pače upravo silom zavodi se puk, da u sabor bira ljude, koje želi vladajuća klika, t. j. ljude takove, koji će biti najvoljnije oružje osobne njihove koristi.

Ministarstvo u Pešti sve to vidi i znade, — pa ipak pušta, da se zbiva. Nu to još nije sve.

Citava ta mašinerija nedovede jih k svrsi; svi ljudi, koji iole poštenije ćute, iole značaja imadu, odvraćaju se od tih ljudih okaljana imena, zloglasne prošlosti i prodane budućnosti. Stari ministri ostavljaju sve jedan za drugim bojno polje; pojedini vrstni ljudi, koji si smatraju za dužnost posvetiti svoje sile općemu dobru i nečamiti u neradu, prelaze k narodnoj stranci; i ono malo poštenih činovnikah, što je Rauch još ostavio, tjera Vakanović, a namješta umjesto njih ljude dvojbene prošlosti.

Magjarsko ministarstvo vidi i znade sve to, — nu pušta g. Vakanoviću ruke nevezane.

Napokon ostavlja njihovu stranku i onaj čovjek, koj je do sad bio glava i duša, jezgra i sadržaj čitave unionističke stranke; jer mu se već ogadilo odurno to postupanje. Grof Laci Pejačević, najbogatiji vlastela u zemlji, komu netreba ni službah ni častih, velikaš, koj je sav svoj život nastojao za što užom svezom med Hrvatskom i Ugarskom, koj je gotovo jedini svom silom podupirao i podpaljivao magjarska nastojanja u Slavoniji, koj je za svoju ideu mnogo godinah sve žrtvovao, samo ne poštenje; jer se nehtjede priklopiti prostoti, izdajstvu i neznačajnosti, — takav evo čovjek očituje javno u glasilu svojih dosadanjih protivnikah (u Obzoru), da „neshvaća“ politike one stranke, kojoj je spadao, te se s toga svakoga političkoga djelovanja odriče. Pa ta izjava — prava osuda za nove „korifeje“ vladajuće stranke — dolazi upravo u onaj čas, kad bi stranka njegove pomoći najvećma trebala, dočim joj brez njega nestaje materijalne, a poglavito *moralne* podpore.

G. g. Lonyay i Kerkapolyi sve to vide i znadu, — pa ipak puštaju gospodina Vakanovića, da i nadalje gospodari.

Istina, oni žele da se čim prije svrše te muke, koje narod od miliun duša trpi već više mjeseci, da se što prije dokonča te patnje, da se izbori za sabor obave, pak da se vidi račun, što je to Vakanovićevo gospodarenje učinilo. Nu peštanska gospoda mogu ipak proti svomu osvjedočenju dopustiti, drže pače u svojoj političkoj svjesti za potrebito, da hrvatski narod gorki ovaj kalež patnje i muke do kraja izciedi. Misle li izbilja, da sbog nekih uplivnikah deakove stranke i sbog prijateljstva unionističkoga smiju još posljednju malne već ugaslu iskru stare narodne mržnje od g. 1848. raztinjati i k strašnom ju požaru podpiriti? I sve to tek Deakovcem za volju? Jel to izbilja glavni uvjet prijateljstva medju Lonyayem i peštanskom saborskom većinom?

U istinu, groza nas hvata pred tim modernim ustavnjačtvom, ako su to uvjeti njegova obstanka! Čitave zemlje materijalno upropastiti, čitave narode moralno uništiti, svimi sredstvi korupcije uzdržavati gospodstvo jedne malene šake ljudih — jer tako „većina“ ugarskoga sabora želi, — jel to ona hvaljena vladavina, koja čini države velikimi i silnimi?

Dopisi.

Na Visu 23. ožujka.

Kako prvoga sina naše domovine, Nj. Preuzvišenost Presvjetloga i Prečastnoga g. Biskupa Josipa Strossmayera

Digitized by Google

sva zemlja jednoglasno slavi i štuje, vidi se i opet iz toga, što ga ovdašnje čitaoničko družtvo „Viski Skup“ u izvanrednoj družtvenoj skupščini dne 18. tek. mjeseca s najvećim oduševljenjem imenovalo svojim počastnim članom, te mu dan za tim poslalo u Diakovo sliedeću brzojavnu viest.

Prejasna hrvatska Zviezdo, koja umom, izvrstnim žrtvovanjem i blagim geslom „Sve za vjeru i narodnost“ vodiš narod na bratinsku slogu i sjedinjenje, primi pokloniti pozdrzav ovdašnje čitaonice „Viški Skup“, koja u naročitoj sjednici u oči krstnice Tvoje na veliku diku i slavu imenova jednoglasno Preuzvišenost Tvoju svojim začastnim članom. Živio! Upraviteljstvo Viškog Skupa.

Kmet Kmetu

pred izbori u hrvatski sabor.

Brate, da si mi zdravo!

Javljam ti za nas Hrvate preradostnu viest. Na carsku zapovied ima se dne 15. dojdućega mjeseca lipnja otvoriti naš sabor. Od dana do dana dakle nam se je nadati razpisu izborah. Toga radi evo me, da se o tom porazgovorimo, kao što sam ti to bio u zadnjem pismu obećao.

Pravo reći, mogao bi ti jedino svjetovati, da opet pročitaš moja pisma, što sam ti jih u ovo doba pisao lani o toj istoj stvari. Ali ako i jest ista stvar, ipak su se ljetos okolnosti sasvim promienile; zato treba, da tebi i ostaloj braći kmetom i s te strane oči otvorim.

Ljetos se zna, što se lani znalo nije, da Magjari netraže drugo, nego učvrstiti i ovjekovječiti u Hrvatskoj svoje gospodstvo, pa bilo to nam pravo ili krivo. To su oni jasno pokazali, kad su razpustili sabor, što smo ga lani izabrali. Jer da ikoliko mare za naše želje, dapače za naše svete starodavne pravice, sjegurno bi se bili s onim saborom u dogovor pustili, čim su znali, da u njem sjede sve sami čisti narodni pouzdanici. Istina da su bili pozvali nekoje naše muževe i prije i poslije razpusta sabora, da tobože od njih čuju, što narod želi; ali baš tom su prigodom nedvojbeno pokazali, da jim neleži na srdcu ni naš napredak ni naše blagostanje, nego jedino naše pokorenje. Jer kako se sad zna, ti su im muževi bili i više popustili, nego se ikad mislilo, pak su se ipak praznih rukuh kući vratili. A to se je dogodilo baš u srećan čas, jer su nam tako ruke opet razvezane i proste.

Magjari drže Hrvatsku ni više ni manje nego za svoju pokrajinu, gdje bi imali mi od njihove milosti živiti: oni da zapoviedaju, a mi da slušamo, pak da dobro osiećamo iliti ćutimo, tko i gdje nam je gospodar. Ali mi, našom srećom, nepoznajemo drugoga gospodara na svietu, nego našega Kralja; jer je naša zemlja isto onako kraljevina, kao i kraljevina Ugarska, koja neda, da se itko mieša u njezine domaće poslove. Već su naši stari Hrvati Ugarskoj doviknuli, da kraljevina kraljevini zakona nekroji; a ja ću prama duhu sadašnjega vremena još reći, da narod od naroda zakona neprima. Mi i Magjari nismo jedan narod; oni imaju svoje potrebe, a mi imamo svoje. Mi i oni možemo pod jednom krunom, ne samo živiti, nego i vjekovati; ali jednim i drugim mora da bude prosto i slobodno, razvijati se i napredovati. A to nam eto, kako sad stvari stoje, nije nikako moguće.

Jer narodu, koji hoće, da se razvija i napreduje, da nespominjem mnogih drugih stvarih, treba prije svega, da sam upravlja svom novčanom silom svoje domovine. A nam eno Magjari po svojoj volji daće nameću, pak nam onda od svega 2 mil. kao milostinju vraćaju, da tim i upravu zemlje izplatimo i svim njezinim ostalim potrebam zadovoljimo. A je li to moguće? Nebi li dakle mogli i mi, kao i oni, platiti na godinu toliko il toliko u skupnu državnu blagajnu, a drugo da ostane u našoj zemlji za naše domaće potrebe? Narod, koji hoće, da se razvija i napreduje, mora da ima odlučnu rieč u poslovih svojih cestah i svojih lukah, u poslovih prometa i trgovine, ne samo na kopnu, nego i na moru; a eno to je u nas sve podrvrženo ugarskomu saboru i nam neodgovornoj središnjoj ugarskoj vladi, pak smo tako skučeni i sapeti, da se nemožemo ni maknuti. Na posljedku narod, koji hoće da napreduje, mora da ima vladu odgovornu sebi i svojemu kralju; a glavom naše zemlje nesmije biti nego onaj, koga kruni preporuči neodgovorni predsjednik ministarstva ugarskoga.

Dà, toga bi se dalo još mnogo nabrojiti, al je i ovo dosta, da uvidiš, kako se moramo baš radovati skoromu sastanku našega sabora, jer njemu je sudjeno, da o svih tih i o mnogih drugih stvarih reče svoju svjetloj kruni i našim susjedom Magjarom. Mi treba, da Magjare zakonito prisilimo, da već kada tada pripoznaju uvjete našega obstanka i našega napredka. Mi treba, da jih uglavimo, da sadašnja nagodba nije koristna ni njim ni nam, nego jednako škodna i štetna jednim i drugim. A to mi nemožemo drugim putem, nego putem sabora; a sabor, kako znaš i ti i sva zemlja, zavisi jedino od izborah. Kakvi budu izbori, takav će bit i sabor. Ako dojdu u sabor naši ljudi i ljubimci naroda, koje smo lani izabrali, bit će sve dobro, ako pak dojdu prijatelji i prilizice Magjarah, ostat će, kako je bilo pod Rauchom, i još gore. Sad je dakle sudbina naroda opet narodu u rukama. Sabor se može i opet razpustiti, saborski se zaključci mogu i odvrći; ali uspjeha izborah nemože nitko na svietu izbrisati. Zato su izbori mnogo važniji i od samoga sabora, jer što nemože sabor prvi ni drugi ni treći put, to postigne najposlje narod, kad se upre, pak bira opet jedne te iste zastupnike. Donekle se razpuščivanje i sazivanje sabora može ponavljati, ali se nesmie i nemože ovjekovječiti. I tako na koncu dojde narod najposlje do svojih pravicah. U ostalom, imamo mi i izvam Ugarske u ostaloj austrijskoj državi svoje braće i svojih prijateljah, na koje se možemo nasloniti, kad nam Magjari nebi htjeli zadovoljiti.

To se dobro zna i u kolu naših protivnikah. Toga radi, pazi dobro, da će ljetošnja izborna borba biti mnogo ljuća od lanje. Ljetos će Magjari i njihovi u Hrvatskoj pomagači miešati u izbornu borbu i sjajno kraljevo ime, veleć, da kralj nije bio zadovoljan s bivšimi našimi zastupnici, zato da je i razpustio lanjski sabor, pa sad da treba da izaberemo druge, ako ćemo da što postignemo. Ali to je sve laž i kleveta. Jer ako je zimus kralj i saslušao svoje savjetnike, pak razpustio sabor, on nemože želiti, pa i neželi nego sreću i blagoslov božji hrvatskomu narodu, koji je za njega i za cielu državu toliko silne krvi prolio. Pa kad vidi, da je taj narod opet poslao u sabor svoje lanjske zagovornike, osvjedočiti će se i o tom, da su imali krivo oni, koji su mu zimus svjetovali, da ga razpusti. Mi se neborimo proti kruni, jer kruna nije proti nam, nego se borimo proti onim ljudem tudjim i domaćim, koji su se posjeli medju našega kralja i nas, pak nam nedadu, da se sporazumimo.

To drži dobro na pameti, pak te nebudi strah ni ministra ni bana, ni župana ni sudca; nego jedino Boga i izdajstva svojega naroda i svoje domovine. Znaj pako, da sabor visi o izbornicih, a izbornici o biračih. Pazi dakle dobro, koga ćeš za izbornika izabrati. Nego potanje o izborih hoću ti drugi put pisati.

Tvoj brat

Primorac.

DVAEST I PETA LJETNICA.

Uprav na 11 travnja tek. god. iztečè punih dvaest i pet godinah, što je Nj. Preuzvišenost, Presvjetli i Prečastni Gosp. Bartolomej Legat, bio posvećen za Biskupa tršćansko-koparskoga. Dvaest i pet godinah pastirstva liep je dogadjaj i za pastira i za stado, zato mu se je tom prigodom naradovalo sve, što scieni kršćansku kriepost i visoku pastirsku mudrost, kojom se Nj. Preuzvišenost dično odlikuje. U prvom redu bijaše biskupijsko svećenstvo, predvodjeno kapitulskim predstavnikom, zatim pristupiše predstojnici svih vrhovnih tršćanskih civilnih i vojničkih oblastih, a najposlje množina odličnih licah i nebrojeni ostali narod. Na uspomenu toga radostnog dana bijahu štampane u navlašnoj knjizi i mnogobrojne čestitke i pjesme u raznih jezicih, kakono u latinskom, židovskom, njemačkom, talijanskom, slovenskom, pa i u našem hrvatskom. Čim želimo i mi Nj. Preuzvišenosti sve, što može

Digitized by Google

vierno stado želiti svojemû Pastiru, mislimo, da ćemo ugoditi našim čitateljem, ako im ovdje preštampamo hrvatsku pjesmicu, tom prigodom objelodanjenu. Evo je:

Stupi der stupi s nebeskih visinah,
Angjele božji, s čašom punom božjih
Darovah, punom pokoja i mira,
Radosti punom i punom vesélja;
Tere ju izlij do dna na **Pastira**
Što danas, poput iskusnâ kormana,
Slavi na putu *dvadeset i petu*
Ljetnicu Svôga visokog pastirstva! —
U to ga doba svakojako vrieme
Stignu na moru — ugodna tišina
I uzrujanih lomljava vjetarah;
Ali mu ladja svedj prispje u luku,
Kojoj ju je mudra vodila ruka
I svetom plamteće ljubavlju srdce. —
Angjele božji, pokriepi mu ruke
I opet pokriepi ustrajne sile,
Da mu se i opet današnja vrati
U sreći i zdravlju ljetnica slavna!

Neukû Nauka.

Kako se zatiraju stričak (makazar, martinac) šćipavica, žižak, roguša i trsotoč..

Neima možebit većeg neprijatelja lozi (trsu) u naših stranah do nesretna makazara, strička ili, kako ga u hrvatskom primorju nazivlju, martinca. Taj zator, u jednomu ili drugomu selu, izjede kad na trse padne sve lisće (venuku, perje) tako, da neostavi nego samo isušeno rožje, ter je upravo grozno u sried ljeta gledati u takovih priedelih vinograde gole i žute, kao usried jeseni i zime. Da je tomu zlu ponajviše sam puk kriv, neima dvojbe, jer namjesto kao što ga zdrava pamet mora učiti — da svojom družinom pojde po vinogradu od loze do loze triebiti i birati martince, a nabrane spaliti, pušća iz nehajstva ili lienosti, da ili sami po sebi nestanu i izginu, ili pako tumara i tlapa po tudjih mjestih, nebi li našao kakova putepuha i varalicu, koji bi mu tobože molitvami i kojekakovimi čorobijami odagnao makazare, i tako se nevolje izbavio. Nekoji opravdavaju tu svoju nemar tim, da bi od svoje strane za izbaviti se nevolje rado sve učiniti, kad bi jim susjedi takodjer stričke lovili i ubijali, al budnć oni to nečine, čemu trud, muka, danguba i trošak, kad im iz susjedna vinograda na očišćenu lozu lete i dolaze. I tako radi vlastita našeg nemara, martinci se sve to više kote, množe i po vinogradih razprostiru, loze zato ginu, vinogradi propadaju, vina svake godine manje, a narod nam gotov prosjak.

Da se tomu zlu već jedanput kraj (konac) učini, dužnost nam je preporučiti našim seljakom najprostiji način, kojega je upotriebio najboljim uspiehom kroz 30 godinah jedan od prvih istarskih gospodarah. Kad u tvojem vinogradu opaziš, da su ti na lozu navalili makazari, pojdi odmah drugi dan, ako je vrieme tiho, zorom u vinograd; uzmi sobom dvoje djetce, jednu plahtu, suru (prosulju, tavu) i jedno pol funta stučena žvepla (sumpora). Naloži na prikladnû mjestu oganj, pak živom žeravicom napuni tavu (prosulju, suru), zatim pod svakom lozom neka ti raztrtu plahtu drže djetca, a ti bacaj žveplovu prašinu na žeravicu i oprezno podkadjivaj, samo dobro pazi, da nebude plamena, jer drugačije učinio bi veću škodu nego li korist. Žveplom omamljeni martinci padati će na plahtu kao sliepi; a ti, čim jih podobrahno nabereš, baci odmah u vatru da izgore; nikada pako u vodu, budnć ti iz nje lahko mogu izplivati i pobieći, ter opet u vinograd doći. Tako moraš sve dotle postupati, dok je posvema neskončaš. Nebudi te strah, da će ti iz susjedova vinograda u tvoj padati, jer budi uvjeren, da će do godine i tvoji susjedi primjer tvoj slieditі, kad budu vidili, da su ti malim trudom tvoje pivnice (konobe, podrumi) pune vina, a nemarnikah ostale suhe bačve i okruti prazni.

Različite viesti.

* (**Nje Visost, Nadvojvodkinju Gizelu**), 16 godišnju kćer Carevu, izprosio je ovih danah bavarski knez Levpold.

* (**Zabava u tršćanskoj čitaonici**), koju je priredio njezin odbor dne 6. t. m. na korist mladog umjetnika Ivana Rendića, nalazećeg se u Fiorenci u naucih kiparstva, sijajno je izpala. Čisti dobitak od preko 100 for. u zlatu dostaviti će se umjetniku. Nebi li se povela za ovim rodoljubivim primjerom narodna družtva i u ostaloj našoj domovini, pak na taj način nabavila si prekrasno Gundulićevo poprsje, o kojem jurve u našem listu spomenusmo, a uz to pripomogla umjetnika, koji obećaje biti pravim ponosom svih Jugoslavenah.

* (**Otvaranje železnice.**) Iz pouzdna izvora doznajemo, da će se železnička pruga iz sv. Petra na Rieku za trgovinu otvoriti koncem mjeseca srpnja, a za putnike u rujnu, il najdalje u listopadu. Medju sv. Petrom i Riekom jest pet postajah (stazioni), to jest: Kilava vas, Trnova, Šapljane, Jurdani i Matulji. Od jedne postaje do druge ima 25 minuti, izim od Trnove do Šapljanah, gdje jih ima 30. Tim će vlak iz sv. Petra na Rieku priletiti u cigle 2 ure i 35 minuti.

* (**Mirko Bogović**) po nalogu magjarske vlade došao je iz Pešte u Hrvatsku tobože da razvidi, gdje i kako bi se imale raditi železnice, ceste i urediti rieke. Čudnovato, što mu je to putovanje naloženo od magjarske vlade uprav pred saborskimi izbori. Tu će bit dakle i ljetos svakojaka obećavanja, kao i lani, kad se je obećavalo iz Pešte 2 miliuna za poljepšanje grada Zagreba. Ali badava, jer su Hrvati progledali, pak već nemare za ovakve svirale.

* (**Magjari skrbe za Hrvatsku**) i njezin napredak, pak zato izposlovaše kod svjetle krune, da se ne potvrdi zakon o ustrojenju sveučilišća u Zagrebu, jer bi se na njemu morala predavati povjest slavjanskog prava, a oni se njega boje kao vrag križa.

* (**Proračun ove strane carstva za g. 1872**) odobren je. Polag ovoga proračuna dohodci će biti 353 mil. 776.901 f., troškovi pako 353 mili. 714.207 f. Od soli se dobiva $18^1/_2$, od duhana (tabaka) 51, od biljega (bula, štempla) 13 mil. I uzprkos tomu ima još ljudih, koji misle, da će se monopol iliti samoprodaja ukinuti.

* (**Magjarski državni dug**) narasao je, kako magjarske novine javljaju, u ovih pet godinah t. j. od kad su počeli sami gospodariti, na 1000 miljunah. Lahko se zaduživati i po 24 miliunah za poljepšanje Pešte trošiti, al će biti težko ubogomu narodu glavnicu i kamate izplaćivati.

* (**Deakovci u peštanskomu saboru**) imadu kako se znade većinu, a ta većina sastoji više manje od takovih ljudih, koji pomoću vlade muzu ubogi narod. Tu sjedi 39 velikih dostojanstvenikah, 69 upravnih savjetnikah (kunšiljerah) od raznih željeznicah, 37 ravnateljah iliti direktorah od vlade odvisnih bankah, 38 ravnateljah ugar. osjegurajućih družtvah iliti asikuracijah. Nije dakle nikakovo čudo, ako sva ova čeljad (183), ponajviše radi vlastite koristi i mastnih službah, podupira magjarsku vladu u svem i svačem, ter da se malo osvrća na pravi boljak naroda, koji ju je onamo poslao.

* (**Inostrani sud o našoj mornarici.**) U Bombayu dao se na slavu došašća Lloydova parobroda dne 4. p. m. veliki objed, pri kojem nazdravi gradski načelnik Bombeya, Connon, našemu družtvu i medju ostalima rekao: „I ja sam parobrodi ovoga družtva putovao, pak sam opazio, da su je zapovjedali muževi izobraženi i pametni. Ovaj brod zapovjeda jedan dalmatinac, s kojim sam putovao kod druge jedne sgode. Dalmatinci su veoma viešti mornari, ljudi sposobni i kadri voditi brodove u najvećih pogibeljih. Divim se njihovu poštenju, sdušnosti i hrabrosti, pak mislim, da dužnost vršim, ako im uzželim svaku sreću i dobar uspjeh ....“

* (**Na uvaženje našim bogatašom.**) Dne 18 pr. m. preminuo je bugarski gavan, Hrista Georgiev, koji je običavao govoriti „moja mi je žena Bugarska, a moja su mi djetca svi Bugari“ i ostavio sav imetak, sastojeći u više miljunah, narodu bugarskomu. Lahka budi zemljica njemu i svakomu, narodnomu dobrotvoru!

* (**Preobraćenje Protestantah u Madridu.**) Veliko veselje doživili su katolici 7. Siečnja u Madridu. Već osam danah bila

Digitized by Google

je zatvorena protestantska crkvica. Na 7. Siečnja imala se ta čudna stvar razjasniti u krasnoj crkvi sv. Isidora. Protestanski najme pastor i tri niža službenika odložiše javno i svečano svoje dosadašnje krivovjerstvo, izpovjediše vjeru katoličku, i prigrliše nauk crkve i njeine vidjlive glave. Prisutni bijahu kod toga svečanoga čina: biskup madridski, patrijarha indijski i biskup havanski. Posle sv. mise primio je biskup madridski vjeroizpovjed obraćenikah. Protestanska crkvica „La Libertad“ bijaše zatvorena, jer su ju ostavili njezini službenici. (*Kat. List.*)

Sa tršćanskog tržišća.

Radi slaba traženja, nestalnosti borse i u očekivanju nove robe, ciene se malom razlikom jednako drže, tako da se od 116 ℔ *šenica* prodava po f. 7.— 8.10 a *kukuruz* f. 5.80 nvč. Barilo dalm. i ist. *ulja* 30 f. Cent *masla* 48—50 f. *Masti* iz Amerike 28½—19 f., *slanine* pako amerikanske dobre vrsti 26½—27 f., — *kafa* Rio 46—47 f. *cukara* tučena 22½—23½ f. — Ciena je *vinu* ist. i dalm. takodjer jednaka ostala.

OD BANKE

„SLAVIJE“

Ravno sad putuje naš urednik i sputni zastupnik gospodin

Josip Kristan

po **Istri**, što naznanjujemo p. n. slavenskomu istarskomu občinstvu s prošnjom, da se u svih stvarih, tičućih se osiguravanja, izvoli nanj obratiti.

Častno svećenstvo, kao inteligentniji dio istarskoga občinstva, pak prosimo, da ga u njegovih poduzetjih za naš narodni zavod svestrano podupirati blagoizvoli, čemu se podpunom pouzdanošću nadamo.

U Ljubljani, dne 9. travnja 1872.

Uzajemno osjeguravajuće pražko Glavno Zastupstvo

banke **„Slavija“** u Ljubljani.

Iv. Hribar v. r.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 16 Aprila.

Dojadrili u — iz

Trst: *Dragimir*, Svanseje — *Tartaro*, *Nuovo Guglielmo*, *Aron*, Njukastla - *Trident*, *Domenica*, *Juno*, *Istria*, *Elpi*, *Dešković A.*, Kardifa — *Iri*, Njuporta — *Jean*, Nordšilda.
Alesandriju: *Antonia*, *Gilda*, Marsilje — *Eufemia*, Liverpula — *Voluntas*, *Giordano*, Kardifa — *Aquilone*, Njuporta — *Castor*, Grimsby.
Barcelonu: *Danica* Kardifa.
Belfast: *Rosa*, Odese.
Bordo: *Xenofont*, *Ezio*, Trsta.
Bona: *Teresa*, Marsilje.
Carigrad: *Forza*, *Nuovo Cirinco*, *Nono Sisto*, *Pater*, *Libero*, *Giusto P.*, Marsilje — *Dampier*, Njukastla — *Sem*, *Nuovo Arturo*, *Danae*, *Proserpina*, *Toni C.*, *Capodistria*, *Fanny*, *Tito*, Kardifa — *Marietta*, Ceta — *Ant. Luka*, Napulja — *Jona*, *Jesse*, Liverpula — *Filomena*, Ricke
Cet: *Mida*, *Fiumano*, Trsta.
Falmut: *Nauta*, Marsilje — *Maria Francesca*, Suline — *Generatore*, Teodosija — *Brasile*, Leita —
Glučestar: *Armonia*, *Eneo*, Odese.
Glasgov: *III dubrovački* Londonderrya.
Grimsby; *Sv. Križ* Carigr..
Kardif: *Figlia maggiore*, Havra — *Vesta*, *Alf. Kovačević* Bristola — *Graovac*, Borda — *Maria D.*, Portlanda.
Kvinstoven: *Columbus*, *Minerva J.*, Ales. — *Aneta C.*, Krča za Kork.
Londru: *Jenny R.*, Odese.
Liverpul: *Lada*, *Esau*, Dublina.
Maltu: *Provido*, Ales. — *Figlia Jenny*, Odese
Marsilju: *Elodie*, Ales. — *Accorto*, Gariša — *Elena S.*, *Mimi*, *Francika*, Trsta — *Mirra*, Samsuma.
Montrose: *Coietni dan*, Jenički.
Njuport: *Lauro*, *Anibale*, Borda.
Njujork: *Kismet*, Bostona — *Vincenza*, Marsilje — *Attila*, Patrasa.
Odesu: *Novi Klas*, Anverse — *Seconda*, Kana — 3 *brata*, Marsilje — *Leone*, Livorna.
Svanseju: *Mio moro*, *Ivo*, Borda.
Šild: *Dobra nadežda*, *Malalel*, Londre — *Alessandra*, *Jane*, Anverse — *Matteo L.*, Dunkerke. —
Tarifa: (Gibralta). prošli: *Romano C.*, Kardifa za Trst — *Australia*, Leita za Zante — *Amur*, *Sabioncelo*, *Margellina*. —
Trun: *Mercurio*, Sligo.
Waterfont: *Elce*, 2 *sorele*, Odese

Odjadrili iz — u

Trsta: *Ana T*, Bordo — *Giorgio*, *Anto*, *Giovannino*, *Achile S.*, *Monte maggiore*, Cet.
Alesandrije: *Lada*, *Dante*, *Giovanni*, *Navicatnik*, *Grad Karlovac*, Ingl. — *Virtù*, Anversu — *Civetta*, *Alesandria*, Trst
Algira: *Adria*, Glasgov — *Assoluto*, Anversu –
Anverse: *Armelin*, *Carlotta*, *Fanny*, *Ricordat*, Carigr. — *Figlia Penelope*, Enos — *Vice am Tegethoff*, Njujork — *Carlo R.*, Trst — *Germana Aut.*, Napulj
Barbadoesa: *Temi*, Limerik.
Bordoa: *Grad Zagreb*, *Luigi Žuga*, *Elisa*, *Ardito*, *Civiltà*, Kardif - *Grad Senj*, Njujork
Bristola: *Andrina*, Njuport.
Carigradu: *Andrić*, Maltu — *Olga*, *Ave*, Marsilju — *Marietta C.*, *Ester*, *Teofrasto*, Dunav — *Ana*, *Giacomina*, *Pasqualina*, *Franciska Tereza*, *Rachel*, *Prelucano*, *Mila F.*, *Eötvös*, Odesu - *Gius. Šćupa*, *Plod*, *Factis n. verbis*, *Olga B.*, Azov — *Assidua*, Poti — *Reu*, *Cam*, *Sospir*, *Carla*, Ingl. — *Emidio* Rieku — *Fà*, Algir — *Helgoland*, Trst — *Michele*, Sevastopolj.
Ceta: *Jugoslav*, Odesu — *Miloš*, Ales.
Dublina: *Esau*, Liverpul.
Dunganesa: *Hunnus*, Sulinu — *Stilicone*, Trst.
Falmuta: *Sloboda*, Belfast *Moses Montefiore*, Leit — *Alessandro B.*, Dublin — *Costante*, Bristol.
Glučestra: *Elena*, Kavarnu — *Betti*, *Pace* Ales.
Goree: *Maria S.*, Bisao.
Grinoka: *Paolina S.*, Odesu — *Ugo*, Trst —
Kardifa: *Noè*, *Lamek*, *Sara*, *Ann*, *Celestina*, Odesu — *Carlotta*, *Sofia*, *Marietta G.*, Trst — *Fr. Kovačevic*, Batum — *Jared* Siru — *Eugenio*, Hongkong.
Kartagene: *Checco*, Anversu.
Kvinstovena: *Gjurko* Roterdam – *Grazia*, Altonu.
Liverpula: *Araldo*, *Ricardo*, Odesu — *Enos*, Pirej — *Medea*, Trst — *Abraham*, Njujork.
Londre: *Nettuno*, Njukastel — *Il dubrovački*, Odesu.
Marsilje: *Lirpa Bakarka*, Riojaneiro — *Dobra Milica*, *Rosario*, *Virgo*, Boston – *Sobiesky*, Ales. *Slavonija*, Salonić — *Sv. Ivan*, *Sibila*, Carigr. - *Terzo*, Cet.
Mesine: *Slavia*, *Ivo*, Carigr.
Njukastla: *Coiet*, Ales. — *Tare*, Njujork — *Amelia*, *Niko*, Trst. — *Genio*, Jakin.
Njuporta: *Annetta*, Trst — *Elisa Maria*, Carigr.
Rangana: *Otac Miho*, *Serug*, Falmut.
Svanseje: *Za Catterina*, Polu – *Guido*, Carigr.

Dardaneli prošli — za

Iskra, Ingl. — *Mirlo*, Trst.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Aprila 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	5.24	5.25	5.26	5.27	5.26	—	5.25	5.26	5 27	5.27	5.29	5 27	—	5.27	—
Napoleoni	—	8.81	8.84	8.87	8.88	8.83	—	8.84	8.86	8.86	8.87½	8.91	8.85½	--	8.86	—
Lire Ingleske	—	11.06	11.08	11.08	11.08	11.07	—	11.08	11.09	11.09	11.11	11.15	11.11	–	11.10	—
Srebro prid (aggio) . .	—	109.25	109.25	109.25	109.25	109.15	—	109 —	109.35	109.25	109.35	109 65	109.25	—	109.35	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** nove.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Maja 1872.** **Broj 9.**

†

LJUDEVITA D.ra GAJA

neima više medju nami!

Dne 20. travnja pokosila ga u Zagrebu nemila smrt u 63. godini njegova života, te nastanila u hramu naše narodne slave, da ondje živi i vjekuje u družtvu ostalih milih pokojnikah naših.

Tko je Ljudevit Dr. Gaj?

Njegov nas je bistri duh, njegov oštri um i njegovo žarko srdce prije četrdeset godinah probudilo sa sna i krenulo sadašnjemu duševnomu životu našemu. On je ukresao i razpalio onu divnu iskru našega duševnog preporoda i napredka, što nam se je do tada tajila u narodu pod ledenom korom nemari i nehajstva; a sad se evo tako razpirila i razplamtila, da ju i najstrašnija oluja nemože nego ojačati, ali utrnuti i ugasiti nikad više, ni sad ni do vieka.

To je nam, poludnevnim Slavenom, pokojni Ljudevit Dr. Gaj.

Harnost mu i vječna slava!

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Aprila.

Tekućega mjeseca, kako smo već javili, obavljali su se izbori u Češkoj. Narod po selih i gradovih, kao svagda, predobio je i ovaj put, i to još većom većinom, nego li ikad do sada. No u sabor neide, jer je ostao u manjini, poradi glasovah nekoliko izrodjenih vlastelinah i novokovanih velikih posjednikah. Proti ovim zadnjim položilo je česko narodno plemstvo, knezi grofi i baruni, prosvjed iliti protest, na namjestnika češke kraljevine, Kollera. Ali ovaj haje i nehaje za taj protest, pak se sad plemstvo sprema, da svoje tužbe iznese pred samoga cesara. U ostalom pražki sabor prekinut će do skora svoje djelovanje, jer se već sedmoga svibnja ima sastati carevinsko vieće, u kojem neće ni ovaj put Česi sjediti. Čuje se, da će njegov prvi posao biti, prenarediti izborni red tako, da se od sad unapred nebudu više birali zastupnici za carevinsko vieće od saborah, nego upravo od naroda, kako se sad biraju u sabor zemaljski zastupnici, to jest neposredno. Kad i to bude, onda čemu već zemaljski sabori; toga radi možemo već sad reći, da im mrtvačko zvono zvoni.

Na to se ide, reć bi, i u Hrvatskoj od strane Magjarah, kao u dogovoru s Niemci. Drugače se nebi dalo dokučiti ono bezobzirno postupanje magjaronah, koji negledaju više ni na zakon ni na pravicu, nego jedino kako bi Hrvate Magjarom u ruke predali. Tu se, kako čitamo u novinah, biračem i izbornikom otegoćuje putovanje do birališćah; tu se negdje ter negdje izborne listiue, kako zakon propisuje, nepostavljaju narodu na ogled; tu se činovnikom prieti otpustom, ako nebudu radili za njihove kandidate; tu uplašeni činovnici straše zatvorom narodnim kandidatom, ako dojdu u izborne kotare, da se predstave svojim biračem i s njimi dogovore; tu se skidaju proglasi narodnih kandidatah, kako da narod na nered i na bunu uckaju; tu se samim biračem prieti tamnicom i soldačkom eksekucijom, nebudu li po njihovoj volji glasovali; tu se plaše birači i izbornici raznašanjem lažnih glasovah, da je tobože taj i taj narodni kandidat stavljen pod iztragu. Pa kad im ni to nepomaže, a oni ga ozloglasuju i poštenje mu gaze, da ga tako pred narodom omraze. Tu se poreznikom zabranjuje, da u poreznih poslovih nekažu, na zahtievanje, poreznih knjigah, i neizdadu izkazah, koliko tko poreza plaća; pak se tako uvlače u izborne listine ljudi, koji neimaju izbornoga prava, a izpuščaju narodnjaci, kojim po zakonu to pravo pripada. Dosljedno tomu, izborne komisije, koje su sastavljene većinom od magjaronah, neuzimlju u obzir prigovorah iliti reklamacijah narodnjačkih. A na nekojih mjestih, magjaroni narivaju narodu nepovoljne mu izbornike, a tjeraju one, koje bi želio imati.

Nego ti, mili hrvatski rode, sad gdje vidiš, kakova ti se mreža plete, nedaj se zaboga ni zavesti ni preplašiti, nego držeć se tvrdo tvoga prava, izaberi sviestno i duševno svoje lanjske zastupnike, pak će te minuti nesreća, koja ti je namienjena. Tko ustraje, taj se nekaje!

Pčelarstvo.

Evo nas opet usried zeleni i cvieća, usried zujenja, piskanja i pjevanja, usried rada i rabote, usried divnog preporoda svekolike naravi božje Sad će opet zazujiti od cvieta do cvieta, od livade do livade i divne poslenice, marljive pčelice, pa od mraka do mraka pobirati i snašati u košnice mioniirisni med, da se tobože kroz zimu prehrane, a ono baš da zamognu i obogate svakog umnog gospodara, koji jih zna ikoliko nastojati i njihovim običajem ugadjati. To nas je razmišljanje potaknulo, da u ovom listu progovorimo i o pčelarstvo, u koliko nam bude moguće prama prostoru, što nam stoji na porabu.

Mi nećemo, da ovdje napominjemo, kako ima više vrstih pčelah, pa kako se od prediela, gdje živu i rade, zovu: pčela amerikaka, pčela holandkinja, afrikanka, guineanka, indijanka, niemkinja itd. itd. Nećemo, da spominjemo ni to, kako se sve te vrsti pčelah po nečem razlikuju jedne od drugih, buduć nekoje manje nekoje veće, nekoje crnije nekoje žutje od naših, pa kao nekoje čine i med mnogo ugodniji od našega, što se dakako ima pripisati cvieću, što sisaju. Nećemo, na posljedku, ni da opisujemo, kako je pčele premudro Bog stvorio za posao, komu jih je odredio, te se pobrinuo za orudje, jedno kojim će med, a drugo kojim će vosak spravljati. Sve to ostavljamo onim našim spisateljem, koji će se znanstveno pčelarstvom baviti, dočim mi nismo namislili, nego napisati samo štogod za porabu naših seljačkih čiteljah. Pa da riečih badava netratimo, evo nas kod posla.

I.

Svaki ul iliti košnica pčelah jest kraljestvo za sebe, kômu se veli takodjer roj, gdje vlada i gospodari kraljica

Digitized by Google

razplodnica, a pod njom živi više pčelacah iliti bumbarah (čmeljah), to jest samacah, i nebrojena obitelj pčelah poslenicah iliti samicah neplodnicah, koje kao da neživu za drugo, nego da svojim trudom hrane kraljicu, pčelce i svoje buduće zamjenice, mlade nadospjevajuće pčelice. Lahko je razpoznati te tri vrsti stanovnikah u pčelnjaku, jer je kraljica, čim doraste, pisanija, svjetlija i krupnija od pčelacah, koji su crni i kosmati, imaju glavu okrugliju, prsa šira, trbuh veći i okrugliji, polet bučniji od kraljice i pčelah poslenicah, a krila iliti kreljuti jim presiežu sve ostalo tielo. Pčele poslenice iliti težakinje pako su manje i od kraljice i od pčelacah iliti bumbarah. Ta se razlika pčelah ima pripisiti raznoj veličini okcah iliti pčelskih stanicah, kojih ima troje veličine, kao što ima troje vrsti i pčelah. Jedina kraljica nosi jaja (do 250 tisućah na godinu), pčelci neživu nego poradi oplodjivanja, a pčele se poslenice staraju za hranu, za čistoću i obranu ula i za sve ostalo, što treba u obitelji iliti družini. U jednom te istom roju neima nikad više nego jedna jedina sasvim razvijena kraljica, jer ako jih ima dvoje, onda se medju sobom zarate, pak slabija mora da pogine.

Pčele se legu iz jajah, što je kraljica nanesla u okca iliti stanice (šupljinice), koje sačinjavaju ravak iliti sat (krul). Kraljica nosi jaja, a posljenice nastoje, da se jaja razvale. To se dogodi u tri dana, pak se iz njih polegu tako zvane ličinke (larve). Ove se poslje pet danah sasnuju u čahure iliti mjehurice (bozzoli), te pretvore u bebke iliti kukuljice (crisalidi). U osam danah dozriju i progrizu, il same il pomoću posljenicah odgojiteljicah, svoje čahure i tako postanu prave pčele. Kraljica nosi jaja u proljetju i ljeti okolo desete ure pred poldne i to do 300 svaku uru. Nosi jih i jeseni i zimi, ali jedva 7 ili 8 na dan. Pčele imaju svih pet ćutilah, to jest, i vide i čuju i njuše i kušaju i ćute. Kraljica živi od pet do devet godinah, a poslenice kako koje. One, koje se izlegu u proljetju i ljeti, živu od 40 do 80 danah; a one u jeseni iliti podzimku od 6 do 7 mjesecih. Pčelci neživu nikad više od godine danah, jer jih u jeseni poslenice protjeraju iz ula, da im zimi hrane badava netroše, i tako poginu od glada i studeni. Neg onda nastoje jaja, iz kojih se imadu poleći mladi pčelci.

Kmet Kmetu

pred izbori u hrvatski sabor.

Brate, da si mi zdravo!

Kad su 1527. godine naši otci u Cetinju gradu izabirali za svog kralja Ferdinanda II. iz sjajne vladajuće habsburgske kuće, kako čitamo u pismih od onih vremenah, nisu ni pili ni jeli, dokle nisu sviestno i duševno obavili taj za narod preozbiljni posao.

Eto primjera, u koj treba da se ugledamo i mi, njihovi potomci, u svakom ozbiljnom trenutku svoje domovine. A tko može tajiti, da nisu naši ljetošnji izbori za nas baš ozbiljan trenutak? Jer, ako se tu i neradi o izboru kralja, kô što se je radilo onda, to se ipak radi o tom, da li ćemo mi da budemo pod zajedničkim kraljem sami svoji, il pak da nam u domovini tudje pleme vlada i gospodari. A to eno visi o ljetošnjih izborih. Trieznu dakle na duši i na tielu treba da pristupimo k tomu poslu, kakono pristupiše naši otci prije tristo i više godinah k izboru svôga kralja. Požđrlost, pijanstvo i neumjerenost ostavimo našim protivnikom, magjaronom, kojim kao da navlaš treba vinske omame, da uzmognu mirne duše izdati svoju domovinu.

Već sam ti kazao zadnji put, kako mi kroz sadašnju s Ugarskom nagodbu nemožemo nikako napredovati, dapače kako moramo od godine do godine sve to više nazadovati i najposlje propasti. Jer, da se još jedanput vratimo na novčane stvari, u zadnjem sam ti pismu rekao, da Ugarska troši za našu upravu nešto više od dva miliuna; a znaš li koliko joj Hrvatska meće, to jest, koliko hrvatskoga novca putuje prieko Drave u magjarsku kesu? Slušaj, pa se krsti. Prieko deset miliunah forintih na godinu, što izravnâ što neizravnâ poreza! — A gdje su tolike hrvatske zaklade, do deset miliunah for., što u Ugarskoj leže, a od kojih neima Hrvatskoj ni ni računa ni dotične koristi? A znaš, da ti ovamo nevalja brojiti Granice, kao ni njezina poreza ni njezina imetka, nego jedino tako zvanu civilnu Hrvatsku, koja jedva što broji miliun dušah. Sad mi reci, da li nije muka za svakog poštenog Hrvata, smagati tolike novce; a ovamo u zemlji neima, nego po širomaški, ni cestah, ni putevah ni splovnih riekah; ni školah, ni učilišćah ni podupiranih obrtnih družtvah? A to je tim veća muka, što nas Magjari pred svietom ruže, da smo bogci, da smo petljari, da smo prosjaci; pak da bi gotovo izkapali od glada, žedje i svake nevolje, da se nebi oni, da nam pomognu, u svoj vlastiti džep posezali. Tko se na ovako bratinsko postupanje Magjarah naprama nam neraztriezni, taj se već neće raztriezniti nikad ni do vieka, pak nije u stanju ni da Hrvatsku hrvatski zastupa. A to su ti, brate, naši magjaroni, koji bi hotjeli, da mi i na dalje za magjarsko pleme radimo i trudimo, kao težaci, a sviet da mišli, da bi svi pocrkali, da nam nije magjarske milostinje.

Nego već su u najviše kotarah birači svoju dužnost učinili, sad je dakle na izbornicih red, da opet kao i lani osvjetlaju lice svojoj hrvatskoj domovini, negledeć ni truda ni troška. Jer ako igdje, to valja kod izborah ona mudra rieč: što tko za domovinu čini, to sam za sebe čini. Neka je vlada premješala i premjestila naša birališća, valjda u nadi, ovamo da neće tobože doći narodni izbornici poradi daljine, onamo pako da će u većem broju privrviti magjarski prilizice poradi bližine. A mi joj ako je tomu tako pokažimo, da joj račun nevalja, pa da neima tako dalekâ i mučnâ puta, na koji se nebi dali, bilo u danu bilo u noći, bilo po liepû bilo po hrdjavû vremenu, kad se radi o ljepšoj budućnosti naše domovine. Što se našega Primorja tiče, dajem ti moju poštenu rieč, da ćemo o kori hleba i dva i tri dana putovati, al da neće vlada poradi togâ uspjeti, što nam je izbore otegotila.

Toj se odvažnosti nadamo i od vas, mila braćo, u ostaloj Hrvatskoj, gdje ste i imućniji i nabliže su vam birališća. Jer nije dosta, da predobimo ovdje il ondje naše protivnike, ako ćemo, da jim se obranimo. Tu treba, da jih u cieloj Hrvatskoj hametom potučemo, pa da se onda jedni naprama drugim ponosimo, gdje je bila sjajnija pobjeda. Glasovanje na birališću jest pravo ratovanje, samo što se tu ratuje bez puške i praha i krviprolitja; pa kako u ratu vojska samo onda nadvlada, kad sva i svuda čini svoju dužnost, tako isto i narod kod izborah. Svi treba dakle da se na birališću najdemo, a onda složno i dogovorno da glasujemo. To ti ovaj put na osobiti način zato napominjem, jer se naši protivnici nadaju, da ćemo se razvrći i pociepati, pa da će nas rad naše nesloge nadmoći i nadjačati. Ali mi jim pokažimo, da još nismo bili nikad slozniji, nego smo ljetos.

A da budemo složni, netreba nam mnogo glave razbijati, kao ni dobro urednjoj vojski. Vojska ima svoga vrhovnoga zapovjednika, a mi imamo svoj središnji odbor narodne stranke. Vojska, ako će složno, valja da sluša svojega zapovjednika, a mi valja da slušamo taj odbor. Taj će odbor i ljetos kao i lani razposlati po zemlji imenik svojih kandidatah iliti preporučenikah; svaki se dakle drži tog imenika, te glasuj za onoga muža, koga ti za tvoj kotar preporuči središnji odbor, pak je pobjeda naša. Toga radi, nitko nepitaj ni sudca ni pristava, ni ma kojeg drugog činovnika, koga ti valja izabrati; dapače, ako bi ti dosadjivao vladin čovjek, da izaberi ovoga il onoga, baš toga neizaberi, ako si sviestan i pametan. Ako bi ti pak tko za tvoj glas što nudio, bilo u novcu bilo u čem mu drago, il ako bi te poradi toga čim strašio: kako pošten čovjek, takove ponude odbij od sebe kao prokleto Judino mito, a kako hrabar Hrvat, neboj ni smrti, kamo li strašenja. Tko te kupuje, taj će te i prodati; a tko straši, ako mu se podaš, hoće te gotovo zagušiti. Pazi dakle dobro, što radiš, da te nebudu tvoja djetca u grobu proklinjala.

Ugledajmo se i opet u našu braću Čehe, koji su bili baš ovih danah pozvani na birališća, pa kao svaki put, tako su i sada jednoglasno izabrali kandidate, što im jih je preporučio njihov središnji odbor. Nemare oni, što jih zovu na birališće i tri i četiri puta svake godine, dapače to jih hra-

Digitized by Google

bri i razpaljuje k slogi i jedinstvu. Pa da neima u Českoj nekolicine poniemčenih velikašah i naručenih veleposjednikah, što su izabrali protunarodne zastupnike, nebi se Niemci s českim narodom onako igrali, kao što se još jednako igraju. Ali bilo kako mu drago, ipak nemogu reći, da je češki narod sama sebe zatajio. A ta divna sloga i postojanost u traženju svojih narodnih i kraljevinskih pravicah hoće Čehe najposlje spasiti i uzprkos svim naporom njemačke stanke. Sloga i postojanost hoće spasiti i nas Hrvate usprkos svim spletkam Magjarah i njihovih u Hrvatskoj pomagačah, jer se ni mi, kao ni naša braća Česi, neborimo proti kruni ni proti njezinoj vlasti, nego proti onim, koji nam se nedaju s krunom sporazumiti. Ako mi bude moguće, hoću ti pred izbori još jedan put pisati, ako pak nebude, hoćemo se na birališću viditi. I tim ostaj mi s Bogom.

Tvoj brat

Primorac.

Neukû Nauka.

Čuvati jaja dugo vremena.

Više se načina preporuča, kako se svježa (frižka) jaja dugo vremena držati mogu. Budući naime lupina na jajetu šupljikasta, ne samo da poslje nekoliko vremena izhlapi, nego i neugodno zaudarati počme. Da se tomu predusretne, postave nekoji jaja u vapnenu vodu, ili raztopljenu sol, kojim se šupljice na lupini zatvore. Najbolje je ipak jaje omazati lanenim uljem, jer tako neće izhlapiti niti neugodna duha dobiti. Kod ovako omazanih jajah se je dokazalo, da za 3 mjeseca izhlape samo za $2^1/_2$ %, za 6 mjes. za 3%, dočim neomazana izhlape u 3 mjes. za 11, a u 6 mjeseci za 18%.

Franina i Jurina.

Ju. Si čul, Franino, da će se va Preluke kopat kamenje za rečki porat?

Fr. Aj da neće, lego negde blizu Kraljevice.

Ju. Tako su se dakle Vološćaki premislili?

Fr. Aj da nisu Vološćaki, lego njih *Šior* podesta da nedaju, da se v Preluke kopa.

Ju. I ta je lepa! ja bim pravo rad znat, za kî uzrok.

Fr. Aĉ da im onde *cekini**) rastu!

Različite viesti.

* **(Limito sol za Istru.)** Po nalogu nj. veličanstva od 30. Decembra 1871. doznačilo je ministarstvo svake godine 28.600 centih soli za pučanstvo u Istri i na kvarnerskih Otocih, dakle 400 centih više nego do sada. Ova je sol razdieljena ovako: za *koparski* okružni kotar (kapitanat 7089 cent. 12 ₰, za *porečki* 4559 cent. 28 ₰, za *puljski* 2988 cent. 48 ₰, *pazinski* 4235 cent 28 ₰, *volоski* 4360 cent 8 ₰, *lušinjski* 4242 cent. Svaki prisutan i privremeno odsutan žitelj dobiva po 12 funtih soli na glavu, počamši od 1 Januara 1872; i to iz solarah kao do sada, jedina občina pićanska dizati će svoju u Piranu, a ne na Voloskom. Ciena ove limitirane soli ustanovljena je kod. c. k. ureda soli u Piranu i Kopru cent po f. 4; u Trstu f. 4.16, a na Voloskom po 4 f. 20 nvč. ter je zadosta da svjedočbu (certificat) potvrdi dotični obć. načelnik (podestat), na propisanih tiskanicah iliti stampiljah.

*) To jest, troje *diraka*, a na njem *žuto, okruglo cvićće*, što se ondje obično tako zove.

* **(Kako nam pišu iz Kastva)**, tamo se je ovih danah obnovilo občinsko zastupstvo, a Načelnikom je izabran poznati rodoljub i zemaljski zastupnik, g. Fr. Marot. Nego ovaj put da se je uvuklo u zastupstvo i nekoliko šarenih licah, koja su na glasu poradi svoga nesrama, kojim grde i psuju na sve što je naše, a s druge strane uzvisuju i u nebo kuju sve što je tudje — njemačko il talijansko. Bilo im, ali samo bez škode i sramote naše; a za to, mislimo, da će skrbiti Načelnik i njegovi rodoljubivi u zastupstvu drugovi.

* **(G. Iv. Zamarin)**, izulski župnik, što bijaše od skora povučen pred sud, kao da je tobože uvriedio istarski sabor u nekakvom dopisu, tiskanom u listu *Gazzetta di Trieste*, bio je od ovdašnjih porotnikah iliti prisježnikah (giurati) pronadjen i jednoglasno proglašen za nekriva.

* **(Mirko pl. Kuković)**, hrvatski vlastelin, preminuo je ovih danah u Zagrebu u 88. godini svog vieka, te ostavio prieko 4 miliuna imetka, a od ovih u narodne i dobrotvorne svrhe 20,000 dukatah (130,000 f.), i to 10,000 hrvatskomu Sveučilišcu, 6000 križevačkoj gospodarskoj učioni, a 4000 dukatah hrvatskomu muzeju. Vječna mu slava od naroda i od Boga nagrada.

* **(Nadvojvoda Albert)**, tako se zove najveći ratni austrijski brod oklopnik, što bješe 24. prošl. mjeseca spušten u more sa ovdješnjih diljah (skvera) *Navale Adriatico*. Dug je 275 noguh, širok 54 i 3 palca, a pod morem ga je poprečno 22 noge, nosi 5890 bačavah (svaka bačva 20 centi). Na njem je 8 ogromnih topovah, a parostroj iliti makina (mašina) mu vuče, koliko može krenuti 4500 konjah.

* **(Koliko vjeruju Hrvati Magjaru.)** Obće je znano, da Hrvat mrzi Magjara, kao svog narodnog protivnika. Tu mržnju i nepovjerenje, pokazali su kmeti ovih danah u Zagrebačkoj okolici, kako se čita u „Slov. Narodu“, ovako: izbori ladanjskih biračah imali su se obaviti u Svesvetih, na prvoj štaciji žakanjske željeznice. Ti ljudi, koji su se mogli za nekoliko novcah željeznicom onamo voziti, pojdoše radje pješke nekoliko satih, jer se pobojaše, da bi je bili možebit na toj magjarskoj željeznici u drugu štaciju odpeljali, i tako im glasovanje prepriečili. Opreznost jest mati mudrosti!

* **(Kako stvari u Austriji stoje)**, može se i iz toga viditi, što je isti sv. otac Papa, kad je sada o Uskrsu primao poklone i blagosljivljao narode i kraljestva, rekao: Pomolimo se i za Austriju, kojoj najviše naših molitvah treba.

* **(Stvari o Španjolskoj)** stoje jako zlo. Španjolci hoće, da protjeraju kralja Amedea, rodom talijana, vičuć van s tudjincem, pa da posade na prestol Don Karlosa. Veli se, da je svemu tomu kriv kraljev ministar Sagasta, koji se narodu zamjerio prigodom izborah.

* **(Vatrometna gora Vezuv)** u južnoj Italiji od nekoliko danah ovamo neprestano oganj meće, tako da se mnogi sviet tomu veličanstvenomu prirodnomu pojavu čudom čudi, a siromašni okolo stanujući narod drhće od straha i bieži glavom bez obzira, da ga nezahvate potoci živâ ognja, il silni pršeći pepeo nesmete i nezakopa. Ovomu čudu bijahu predhodnici toliki potresi, o kojih se je od skora mnogo čulo, te su i grad Antiokiju u Siriji do kraja razorili.

Književne viesti.

Jovan Sundečić, slavni naš pjesnik, izpjevao je i za štampu priredio poveću pjesmu od tisuću osamsto sedamdeset i dva stiha. Prekrasni ovaj umotvor pod naslovom „**Novi pakô**“, dotiskati će se još ovog ljeta u Zadru. — Isti će pjesnik, kako iz pouzdana izvora saznadosmo, izdati još ove godine u cetinjskoj tiskarni u jednom svezku svoje „**rodoljubne** i **političke**“ pjesme, do 400 komadah. — Naš će narod u jednoj i drugoj knjigi naći upravo rajskih slastih.

Uprav smo dobili prvi svezak knjige „**Propovjedi O. Arkangjela Kalića dubrovčanina**“, što izlazi tiskom Dragutina Pretnera u Dubrovniku. Mi smo već tu knjigu bili naviestili, a sad gdje smo joj prvi svezak pročitali, nemože-

Digitized by Google

mo ju nego što toplije preporučiti svim, a najme našim naukoljubivim svećenikom. Ako se žele nadiviti rieči božjoj, odjevenoj svimi krasotami najbujnijeg govorničtva, neka uzmu pa čitaju Kalićeve Propovjedi. Djelo će bit štampano u tri knjige, a iznosit će u velikoj osmini 550 stranah. Predplatna ciena čitavog djela jest 3 f., a knjižarska 3 f. 60 nvč. Predplata se šalje samomu tiskaru, g. D. Pretneru, u Dubrovnik. U istoj se tiskarni može dobiti i Molitvenik pod naslovom: **„Bogoljubna zabava kršćanskih dušah“**, što iznosi 248 stranah, a tvrdo vezan nestoji nego 45 nvč.; kao takodjer III. tečaj zabavne knjige **Dubrovnik**, 300 stranah u velikoj osmini, a ciena joj 1 f. 50 nvč.

SLAVENSKO NOVINARSTVO.

Ovo danah izašla je peta knjiga „Slavjanskog mira — „Slovanského Světa“ časopisa, koji izlazi u zlatnom Pragu na ruskom i českom jeziku, a namenjen je naobraženju, politici i narodnoj privredi svijuh Slavenah. — Izmedju ostalih člankah i izvešćah u ovoj V. knjigi, nalazi se i ovo: Zadruga slobodomislećih Čehah u Americi. — Porota u Srbiji. — Srbski krajevi u Austriji. — Hrvatska opozicija i vlada. — Srbija pre i posle putovanja kneza Milana u Livadiju (nastavak). — Slovaci u godini 1848. (nastavak). — Istorija kao nauka kod Magjarah, i ugarski Slaveni. — Žiškov, slavenska obština u Americi. — Slavenska bibliografia. — Oglasi. Ovaj časopis izlazi dva put mjesečno u knjigama od 2—3 velika tiskana arka. Stoje godišnje 6, pogodišne 3 f. a. v. oba izdanja. Zasebno u $^1/_3$ niže. Adres: Administraci časopisu „Slovansky Svět“ v Praze.

Sa tršćanskog tržišća.

Pošto se iz bližnjih krunovinah naručuje mnogo žita, to mu se ciena povisila, i to *šenici* na f. 8 15 nvč., *kukuruzu* od f. 5.80 do f. 6.15. Ostaloj je trgovini ciena ostala prvašnja. *Raj* suh u listju cent od for. 3.80 do 4 for. 50 nvč., a u prahu i priredjen do for. 5 $^1/_2$.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 30 Aprila.

Dojadrili u — iz

Trst: *Fiat*, Truna — *Enrica, Romano*, Kardifa — *Helgoland*, Ibraile — *Ero*, Odesse.
Alesandriju: *Ati, Olimpo*, Ingl. — *Cerere, Majus, Fidio*, Trsta — *Sobieski*, Marsilje — *Supplice*, Mlet.
Anversu: *Libertas*, Njujorka—*Checco*, Kartageno.
Belfast: *Sloboda*, Odese.
Bristol: *Capricio*, Montevideo—*Costante*, Kardifa.
Bremu: *Niord*, Pernambuka.
Bruvershaven: *Gjurko*, Odese — *Nauta*, Marsilje
Carigrad: *Mali Ivo, Sulja*, Marsilje — *Tito, Margarita, Rosina, Capodistria, Dalmatina, Matilde, Madre Maria, Marina, Fortunata M*, Kardifa — *Eva*, Sire — *Alois*, Rieke — *Pierino, Adrastea*, Nortšilda — *Casimiro C., Rodolfo*, Leita — *Otac Vicko*, Varne.
Cet: *Mate, Antal, Terzo, Madalina*, Trsta.
Falmut: *Urin, Nerco, Margellina, Bimedio, Drusus*, Ales.
Glasgov: *Luigi*, Belfasta — *Columbus*, Ales.
Kardif: *Vodja, Enoch*, Limerika — *Equità, Adele Maria, Elisa S., Civiltà Ardito*, Bordoa — *Armonia, Eneo*, Glučestra —
Lynn: *Maria Franc.*, Suline.
Marsilju: *Oro, Natale S*, Kaljara — *Velimir, Lampo*, Smirne — *Eden L.*, Gariša — *Anna M.*, Trsta — *Andrić*, Suline — *Barba Zvane*, Rieke — *Proteo*, Gambie — *Slavianska*, Salonića.
Njuport: *Grad Zagreb*, Bordoa.
Odesu: *Mila F., Pasqualina G., Nerco, Else, Triton*, Ingl. — *Francika Tereza*, Livorna — *Prelucano*, Malte — *J. J. Strossmayer*, Glasgova — *Mosorska vila, Čas, Tauro, Marte, Mercur, Dampier, Jesse*, Carigr.
Šild: *Angjelki*, Suline — *Ludmila*, Roterdama
Tarifa: (Gibraltar prošli) *Yared* —
Trun: *Rosa*. Belfasta za Odesu — *Hanny*, Trsta.
Yarmuth: *Luka*, Odese.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Gregorius*, Pirej — *Kraljevica, Maria Anna, Antonio, Egle, Patrizio, Favorita*, Cet — *Arturo*, Bahiju — *Leopoldina*, Njujork —
Alesandije: *Gius. Antonio, Industria*, Ingl.
Algira: *Adria*, Glasgov — *Assoluto*, Anversu.
Bahije: *Alceste*, Kanale.
Barcelone: *Eni*, Montevideo.
Bordoa: *Adele Maria, Matusalem*, Kardif — *Antonietta*, Njuport.
Carigrada: *Nikšić, Jakob, Artiere, Mary Bond, Maylat, Jona, Giovannino, Ana F.*, Dunav — *Ester*, Kostanca — *Tonina N., Melhiore, Cav. Sgardelli, 3 Cugini, Srećna P*, Kork — *Forza*, Poti — *Plam, Filomena*, Odesu — *Eno. Seconda*, Trst — *Adelina, Carlo Bor., Sinoj, Danae*, Azov — *Giusto P.*, Salonić — *Andrina*, Trebisondu — *Giustine B.*, Marsilju — *3 brata*, Lušinj — *Maria C.*, Sevastopolj.
Falmuta: *Janjina*, Ales. — *Diva, Stilicone*, Trst — *Ifigenia, Nauta. Generatore*, Roterdam.
Flesinge: *Armelin*, Izmit.
Grinoka: *Sava*, Buenosayere —
Kardifa: *Gravosa, Carmella, Slavianski B., Figlia maggiore, Luigi Žiga, Sofia*, Trst — *Maria D, Vesta, Nettuno*. Odesu — *Ortodosia*, Postosaid — *Lamek, 2 sorelle*, Carigr. — *Nina*, Njujork — *Aneta*. Širu.
Karloforta: *Gazella, Jupiter*, Anversu — *Unione*, Cet.
Lamlasa: *Giano*, Odesu.
Liverpula: *Obilić, VIII dubrovački, Marietta W.*, Odesu — *Lada, Eber*. Njujork.
Londre: *Crono*, Njujork.
Malte: *Provido, Puglia Jenny*, Kork — *Slavonia, Vice Tone*, Marsilju.
Marsilje: *Milka, Emma*, Ales. — *Lete*, Store — *Ljubezne sestri, Riforma*, Trst — *Emulo*, Smirnu — *Pasqualina*, Cet. — *Mala Marica*, Riojanairo.
Njujorka: *Martin*, Amburg — *Vincenza*, Trsta.
Njukastla: *Coietni dan, Matteo L., Absburgo, Alessandra. Osvetitelj*, Trst. — *Nuovo Nicoletto*, Carigr.
Njuporta: *Slavna, Elisa Maria, Lauro*, Carigr — *Anibale*, Trst.
Portlanda: *Ricordati*. Taganroga.
Salonića: *Gio. C.* Livorno — *Fanny P.*, Marsilju — *Urmenyi* —
Svanseje: *Mio Moro*, Trst.
Truna: *Mercurio*, Odesu.

Dardaneli prošli — za

Fà, Sospir, Carlo, Ingl. — *Olga, Ave*, Napulj — *Miljenko*, Algir.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Aprila 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.27	5.27	5.30	5.28	5.27	—	5.29	5.28	5.30	5.30	5.32	5 35	—	5.35 $^1/_2$	5.35	—
Napoleoni	8.84	8.84	8.89	8.87	8.86	—	8.89	8.89	8.90	8.91	8.96	8.98	--	8.99	8.99	—
Lire Ingleske	11.10	11.09	11.15	11.14	11.12	—	11 15	11.16	11.17	11.18	11.23	11.25	—	11.27	11.28	—
Srebro prid (aggio) . .	109.25	109.25	109.75	109.50	109.50	—	109.65	109 85	109.85	109.85	110.25	110.65	—	110.65	110.50	--

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s pošarinom za cielu godnu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Maja 1872.** **Broj 10.**

Proglas

središnjeg odbora narodno-liberalne stranè.

Narode!

Blizu je dan, gdje ćeš na kraljevski poziv izabrati svoje zastupstvo, da izlieči nevolje, koje te pritištu i proskrbi za tvoje potrebe, koje imaš za dostojniji i sretniji život tvoj.

Kralj te poziva na dogovor, a ti znaj i pamti, da si u ovaj par mogućstvom i pravom ravan samomu kralju. Nema na svietu bana ni župana, koji bi imao vlast i smjelost postavit se među kraljem i tobom, te smesti i izkriviti odlučnu volju i iskrenu želju, koja ti na srcu leži, pak hoćeš da ju svietla kruna preko tvoga zastupstva sasluša i po zakonu i ustavu izvršiti dopusti.

U svom izboru imaš podpunu slobodu. Tvoji su djedovi tu slobodu rickami junačke svoje krvi kupili, i kraljem posvećeni zakon ti ju zajamčuje. Nikoga na svietu nema, tko bi ju silom uskratiti i smesti smio. Zemaljski zakon i tvoje pravo ima veću jakost, nego ikakva sila.

I pošto si u svom izboru slobodan, to samo stoji do tvoje pameti i sviesti, hoćeš li birati na svoju sreću ili nesreću, hoćeš li dar izbora blagosivljati ili proklinjati, hoće li se tvoji potomci ponositi ili stiditi tvojim sadanjim korakom.

Tvoja je sviest razpustila jako i široko korenje. Oni nemaju prave, nemaju povoljne za te namjere, koji tvoju sviest milom ili silom, mitom ili zaprekami ugušiti nastoje.

Do sada si držao, da onako mora biti, i da je dobro da onako bude, kako se je odozgo naimignulo ili namaknulo. Danas, iskusan i naučan, tražiš i hvale si vredan što tražiš pomoć u samu sebi i u onakovih zastupnicih, koji proizašav iz tvojega krila i tvoje volje, vični borite se i trpjeti s tobom i za tebe, poznajući tvoje jade i potrebe, biti će i voljni i odvažni kazati otvoreno kralju: „Svietla kruno, samo ovako ova tvoja kraljevina može biti sretna sebi, i koristna tvomu priestolu, tvojoj carevini!“

Narode!

Polet tvojih želja i zahtieva nepenje se visoko. Ni toliko visoko, koliko tvoje pravo dopire. Ti si u patnji i borbi naučio biti čedan. Ti se nevereš i neuzpinješ na pročelje, u prve redove kraljevinâ cesarskoga i kraljevskoga žezla, a ni jedna kraljevina pod tim žezlom neima ljepšega i jasnijega prava, nego li ima tvoja.

No sjajnost i oholiju prepuštaš ti drugim. Gorak život i duga nužda navode te na to, da se staraš za svakdanji kruh, da podmiriš najpreče potrebe i spasiš, što je još od tvojih prava, od tvoga blaga preostalo pod olujom zla vremena.

Slava bidi kralju hrvatsko-ugarskomu! Poštovanje budi savezu hrvatsko-ugarskomu!

No ti si, narode, već lanjskimi izbori očitovao tvrdu volju, da uvjete nagode, koja sada postoji među Hrvatskom i Ugarskom, kao nepodpune i nedostatne, treba popraviti i razširiti

Neima ni jednoga razloga, zašto bi ti onu očitovanu volju u kratko vrieme od jedne godine ostavio i izmienio. Dapače, tebe je trokratna odgogba i razpust sabora, tebe su svi dogadjaj od lanjskih izbora utvrdili u tvojoj odluki i uputili, da bez popravka i promjene nagodbenih uvjeta ti neimaš nikakva jamstva za autonomiju tvoje domovine, nikakve obrane tvojoj slobodi, nikakve sigurnosti proti neopravdanu trošenju tvojega imetka.

Savez s Ugarskom i promjena nagodbe tvoja je želja i odluka.

Ustavna sloboda tvoje je pravo.

Brižna, provsvjetljena, patriotična vlada, koja ima oči za sve nedostake i liekove zemlji, i srce za svaku tvoju nuždu — samo takva vlada jest tvoja potreba i jest zahtjev tvoj.

No sve ovo izhoditi možeš brižnim prosvjetljenim, od nikoga drugoga nego od tebe odvisnim saborom, nikomu drugomu, nego tebi odgovornim. Na dan izbora ti si gospodar zastupstva, — poslje tvoja moć prestaje. Opet će se vući do novoga suda tri duge godine, a u tri godine može se za tebe učiniti mnogo dobra, ili toliko zla, da ćeš morati triest godina težkim naporom odkopati.

Tvoji prijatelji, koje si odlikovao u mnogoj sgodi svojim povjerevjem, sliedujući njhovu savjetu, savjetuju ti i ovaj put, da prigrliš i počastiš svojim izborom *one kandidate*, koje si *lani* u zastupstvo izabrao. Ti jih poznaš, narode, bolje im preporuke netreba.

Tko te uči, da su iz sabora poslani kući, jer se nisu mogli nagoditi s kraljem, vara te, nevjeruj mu. S ustovnim kraljem nebijahu nikad u osvadi; s Ugarkom su se htjel nagoditi i bili bi se u istinu nagodili, al se nisu htieli nagadjati s onimi sinovi ove zemlje, koji tebi, narode, nikada dobra pomislili i učinili nisu.

Pojdi, narode, slobodne volje, triezne pameti na izbore. Tuj ćeš postaviti temeljni kamen svojoj sreći i budućnosti svoje domovine.

Slava tebi, narode, slava tvojemu i ugarskomu kralju, slava materi domovini našoj.

Središnji odbor
narodno-liberalne stranke.

Saborski izbori u Hrvatskoj i vojnici.

Kako se vidi iz proglasa, što ga je ovih danah izdao banske časti namjestik, g. Vakanović, ljetošnji će se izbori obaviti pod vojničkom stražom.

U tom proglasu g. banske časti namjestnik veli, „da su predsjedničtva izbornih deputacijah ovlašćena za uzdržanje mira i poredka prigodom izborah upotrebiti oružanu silu, te da su obsežne i obilne mjere poprimljene, da se prigodom saborskih izborah ne samo ugled zakona uzdrži, nego i osobna sigurnost pojedinih izbornikah i sloboda izbora u obće obezbiedi. Naposljedku, da su predsjedničtva izbornih deputacijah upućena, da svakoga onog, komu ni aktivno ni pasivno pravo izbora nepripada, od neovlašćena umješivanja u dotični izbor odstrane i u slučaju potrebe prisiljenim putem sa birališća uklone.“

Ovo je vriedno da hrvatski narod dozna i od naše strane, da se bude znao kod izborah mužki i dostojno vladati. G. Vakanović misli, da će se tom prigodom neredi poroditi, pak se već sad stara za mir i poredak, radi čega nemožemo ga nego pohvaliti. Ali, ako je on predvidjav, nisu ni Hrvati bene, pak će ako Bog dá, carski vojnici biti pravi angjeli čuvari naših izbornikah, da budu mogli bez straha od pijanih magjaronskih kostešah i njihova roblja obaviti svoju narod-

Digitized by Google

nu dužnost. Jer carski soldat nedira nego u onoga, koji se nedrži reda i pristojnosti; a naši će izbornici doći na birališće jedan po jedan triezni i skrušeni, kao u crkvu. Tim, ako proti komu, to je ta naredba učinjena i naperena proti magjaronom, kojih od ničesa više glava neboli, nego od mira i poredka u dan izborah. Zato neka se baš odstrane oni, koji nespadaju na birališće, neka se u onaj dan drže daleko od njega: to je najvruća želja svih narodnih izbornikah, koji su radi mirno i dostojno glasovati.

Istina, da se još nije čulo, da su se igdje na svietu obavljali izbori pod zveketom oružja; ali kad smo već u Hrvatskoj dotle došli, neka bude, narodna se stranka neima česa bojati. Jer svaki njezin izbornik zna, da je na dan izborah njegova osoba tako sveta, kao samoga cara, s kojim on u taj dan dieli oblast i pravice. Kao ni cara, tako nesmije ni njega u taj dan nitko taknuti ni dirnuti nit mu što reći, ako ide svojim putem, pa u nikoga nedira, nego pristojno stupi pred izbornu komisiju, da imenuje za saborskoga zastupnika onoga, koga mu je duša izabrala. Tim, ako su magjaroni mislili, da će vojničkom stražom izbornike ustrašiti, ljuto su se prevarili, jer se pošteni, vierni, triezni i mirni carski podanici nemare bojati carskih strogo u redu odgojenih vojnikah, kojim nije dana druga zapovjed, nego da u dan izborah drže mir i poredak, da se ni na lievoj ni na desnoj strani ništa proti zakonu neučini, a to je baš ono, što mi želimo.

Istina, da neće moći u onaj čas naši narodni prijatelji izbornikom progovoriti, da jih poduče, al im neće borme moći ni magjaroni lagati. A s druge strane našim izbornikom nauke baš više i netreba, jer jih je gorko izkustvo od ciele četiri godine naučilo dosta toga, čega im svi svieta magjaroni sa svimi svojimi govorî neće nikad više iz pameti izbrisati. Što se nije narodu obećavalo prije četiri godine, pak što je dobio, dapače što nije pretrpio i još dandanas trpi poradi svoje ondašnje lahkoumnosti? Eno mu težke uspomene Rauchove, eno Lonjskoga polja, eno limito-soli, eno neprestanâ skakanja i povisivanja štibre i daćah, eno mu zemlje puste i gole, eno ga bez cestah, bez putevah, bez školah viših i nižih, eno ga gdje šalje preko Drave tolike miliune, a kod kuće je svega potreban i željan, eno ga gdje miliuni i miliuni njegova truda i njigove muke leže u Ugarskoj, a njemu od njih nikakve koristi. Eno ga, gdje mu se nepoštuju i nedrže paragrafi ni one iste nagodbe, koja je bila sklopljena s Ugarskom po samoj magjarskoj volji. Eno ga, gdje mu se nepoštuje ni njegov grb ni njegove boje ni njegov jezik, ni ondje, gdje mu je to nagodbom tobože zajamčeno. Eno ga gdje se Magjar prieko njegove zemlje proriva k moru i po moru u sviet, a on se od mora odtiskuje. — Šta ga tu dakle treba više učiti, kao da već on sam dobro nezna, da mu magjarski prilizice neće, nemogu i neznaju pomoći, jer da nije tako, nebi ga bili doveli na rub propasti, kao što jesu? Neka mu magjaroni obećaju i'ljetos, kao što je njihova navada, i željeznice i uredjenje vodah i prodore i trgovačke komore i parobrodarska družtva i kojekakve tvornice iliti fabrike i miliune za poljepšanje ovoga il onoga grada itd. itd. — on svemu tomu nevjeruje, jer se samo djetci po drugi i po treći put obećaje, a ne ljudem i ozbiljnim mužem.

Zato, bilo vojnikah na birališću il nebilo, govorili na njem magjaroni il narodnjaci, dapače makar se svi narodni kolovodje u dan izborah pod zatvor iliti u buturnicu metnuli — naši će sviestni, pošteni i sdušni izbornici sasvim tim glasovati jedino za narodnog kandidata, nikad pako za činovnika, za magjarona, il za kojeg mu drago drugog magjarskog prilizicu. Velim svi, jer neće nitko kod kuće ostati, a tko ostane, kao i onaj, koji bi za magjaronskog kandidata glasovao, prezirat će ga i držat narod za kukavicu i za gojusnâ izdajicu svojega roda i plemena i svoje u crno zavite domovine!

Pripomena izbornikom!

Saborski su izbori, usljed oglasah središnjih odborah ustanovljeni na dan 29 svibnja t. g. — Pošto u dotičnih oglasih nije svagdje i nije točno označena ura, kada počimlju, a kada svršuju izbori, to neka izbornici na izbor dodju već jutro rano na odredjeni dan, pa neka ondje ostanu makar do noći, t. j. dok nisu svoj glas dali svomu narodnomu kandidatu.

Na dan izbora, a gdje je predaleko i dan prije, neka su vam kola na istok i zapad, na jug i sjever okrenuta, da stignete, kamo god poziv bude. Nitko kod kuće neostani, neg ajd na birališće.

Tako radeć narod je odolio i pobjedio svoje protivnike.

Pred izbori u hrvatski sabor.

Razgovor med Lukom i Markom.

L. Kamo to, Marko, ako Bog dá?

M. Idem k g. župniku, da ga pitam, kad će biti izbori.

L. Zamam ti put, jer sam ti i ja poradi toga bio baš sada kod njega, pak mi je siromah starac sav raztužen rekao, da se još ništa neznа; nego da neka mimjemo, da će nam to on svim odmah javiti, čim bude doznao.

M. Vriedan li je ono starac, kao što su redom vriedni i pošteni domorodci svi naši svećenici.

L. Jest, zato i jesu trun u oku našim magjaronom i ostalim narodnim protivnikom, pak ih gdjegod mogu grde, ogovaraju, pa bôme i zatvaraju, da samo narod od njih odvrate; ali badava im muka, jer je već narod podobro oči otvorio te opazio, tko mu je prijatelj, tko li neprijatelj, pa komu smije, komu li nesmije vjerovati.

M. No ne samo, što nam magjaroni grde i psuju domorodne svećenike, nego nam i ostale vriedne i poštene domorodce tako ruže i ozloglasuju, da ja neki bio ni u snu pomislio, da ćemo mi ikad što takva u Hrvatskoj doživiti.

L. Što je to zaboga?

M. Činiš li se, kao da nisi, il nisi baš ništa o tom slušao?

L. Nisam, brate, tako mi duše!

M. E, onda valja da ti kažem, da su magjaroni, kako se čita u novinah, tužili ugarskomu ministarstvu sve redom naše prvake, da su izdajice, da su buntovnici, da rade proti caru, da se dogovaraju sa neprijateljî carstva i domovine, da su dobili novacah iz Češke, iz Srbije i same Rusije itd. Sve ove ružne izmišljotine da su dali lepo napisati, na temelju buntovničkih tobože u Zagrebu držanih tajnih sjednicah, pak jih u četiri spomenice poslali ministru Lonjaju, da se sgrozi nad hrvatskimi narodnimi kolovodjami, pak i caru prišaptne, što se u Hrvatskoj radi.

L. Što mi to, zaboga, pripoviedaš! Ali, kako se doznalo, da su to oni u Peštu pisali?

M. Valjda se našao netko i kod ugarskog ministarstva, kômu su ta pisma mrzka i odurna bila, pak je dobio čovjeka, koji ih je dao drage volje tiskati u novinah, da sviet dozna, kako se u Hrvatskoj bezobrazno laže proti narodu i njegovim kolovodjam.

L. Jest, al sad mogu ta gospoda reći, da to nije istina, pa da oni tih spomenicah nisu pisali.

M. Kako mogu, kad g. podžupan Vončina, koji ih je dao štampati, tvrdi pred cielim svietom, da ji je on pripravan u svako doba sudu pokazati.

L. A, molim te, što su na to odgovorili naši kolovodje?

M. Izjavili su putem novinah svi redom, da je to izmišljotina, laž i puka kleveta, pak da će od klevetnikah iliti ogovaračah putem suda zadovoljstvo tražiti.

L. Sad se dakle jasno vidi, tko je kriv, što se u Hrvatskoj nemože doći do mira i pokoja, to jest, do koračnâ sporazumljenja medju ugarskom i hrvatskom kraljevinom.

Digitized by Google

M. Jest, pak biraj, ako nisi bez duše, u sabor zastupnike, koje ti preporučaju i narivaju oti ljudi, da nam se tim zemlja neuniri i neostanoviti ni sad, ni ikad više!
L. Ala neću, pa makar na meni i opute parali. —
M. Što si i ti izbornik?
L. Jesam, a baš mi je drago, što jesam, jer ću barem, pokle sam čuo te gnjusobe, moći pokazati narodu, da nisam izdajica svoje domovine, kao što su mislili magjaroni, kad su me preporučivali biračem, da me za izbornika izaberu, kao što su me evo i izabrali.
M. Za koga ćeš dakle glasovati?
L. Ma za koga god mu drugoga na svietu drago, ali neću za magjarona, ni za ikoga, koga bi mi magjaroni preporučili.
M. Nemoj tako, jer bi nam se na taj način glasovi ludo raztepli, pak bi najposlje magjaroni predobili.
L. Kako ću dakle?
M. Glasuj za onoga, koga ti preporuči središnji odbor, il koj drugi poznati rodoljub.
L. Hoću, brate, jer kako vidim, tu se sad radi o tom: tko da nadvlada, laž i prevara, ili pak sveta istina i staro hrvatsko poštenje.
M. Jest, pa znaj, da su laž i prevara na magjaronskoj strani, a istina i poštenje na narodnoj iliti pravoj hrvatskoj. — Ti nećitaš stranjskih novinah, pak neznaš, kako nam u domovini stvari stoje, jer se kod nas nesmije sve štampati, od česa koga duša boli.
L. Pa šta i strani sviet o nami piše?
M. Ne samo što piše, nego izvan Niemacah i Magjarah, svi nam ostali evropejski narodi davaju pravo, a magjaronom krivo.
L, Aha dakle, pomoćnici naših magjaronah su Niemci i Magjari!
M. Jest, a tko su Magjari, ti to znaš još od 48. godine; a tko Niemci, od 50. pak do 61. Pa takovim ljudem da mi vjerujemo, koji se druže s najljućimi protivnicî našega naroda, što u Austriji i Ugarskoj nedaju ni odahnuti našoj rodjenoj braći, pak bi i nas prisitnuli do crne zemljice, kad bi im se podali.
L. Ala nećemo, Marko, jer onda nismo već ni Hrvati ni ljudi, nego izrodi i hulje, da nas sviet gazi kano u prahu crve.
M. Amo ruku i poštenu hrvatsku rieč.
L. Evo je poštenû mužu, pa usahla, ako uzfali!

Franina i Jurina.

Ju. Dakle i Kastavci imaju svojeh *Šarenjaki!*
Fr. Pak ča j' zato, ter znaš da je i va najčišćoj šenice ljulja.
Ju. Dragi ti, kî su to no?
Fr. To su ti oni, kî su lane po talijanskeh gažetah proti taboru pisali i puk strašili, da tê morat duplu štibru plaćat i bit svi soldati do šesdesetoga leta, ako budu na tabor šli.
Ju. Pak ča su Kastavci rekli, kad su videli, kakovi su to proroki?
Fr. Letos su jih poradi njihove premudrosti va občinsko veće iliti konšilj zatukli, da jim onde kukuriču na daž, kad bude imelo bit vreme, a na vreme, kad bude imel bit daž!

Ju. Ma zač ovo magjaroni troše o izborih onolike novce na žerilo i lokilo?
Fr. Ač znaju, da treznû čoveku nepodnosi duša izdati svoju domovinu; pak gledaju, nebi li za sebe koj glasac u vinu ulovili.
Ju. E šta ćeš, riba se lovi u vodi, a magjaronski saborski zastupnici u vinu.
Fr. Jest, a na gulaš i na pečeno meso!

Neukû Nauka.

Proti gusjenicam.

S mladim lišćem bit će na drvlju i mladih gusjenicah. Da neuništе sladku voćku i vriedan žir, mnogo mozgaju i razmišljaju gospodari i lugari, kakovim bi se sredstvom šteti iliti škodi od gusjenicah obranili. I ja znadem jedno, nije skupo a valjano, kako sam svojima očima vidio. Uzmi za 5 ili 10 novćićah prosta sopuna. Taj komad sopuna sreži u lonac, nalij vodom, metni k ognju neka vrije, dok se sopun razkuha; kad se razkuhao ohladiti će odmaknjena od ognja sopunica. Uzmi bjeljaču (kefu pinel) ponesi sopunicu, pak ajde od drva do drva, gdje opaziš klupko gusjenicah, namoči bjeljaču u sopunicu, te ono klupko gusjenicah smoči — viditi ćeš, da ti neće dalje, koju dosesgne sopunica. Tako prodji nekoliko putih, jer ima ih visoko i nizko na drvu — sve neopaziš, pak i gusjenice mienjaju miesto, mali trošak, šetnja po bašći u zdravlje, a korist u džep.

(Pučki Prijatelj.)

Različite viesti.

* **(Nj. Veličanstvo Car)** putovao je kroz nekoliko danah početkom ovoga mjeseca po dolinjih stranah Ugarske, gdje narod mnogo strada radi povodnje, što ga već ovo drugu godinu kruto tepe.

* **(Carevinsko vieće)** u Beču započelo je opet svoja viećanja 7. tek. mjeseca. Izvan Čehah, svi su ostali zastupnici unj stupili. Njemački si zastupnici glavu taru, kako će se s Poljacî naravnati, da bude i vuk sit i koza ciela.

* **(Papa Pio IX.)** slavio je 13. ovoga mjeseca svoj rodjeni dan. Rodio se na 13 svibnja 1792, sad mu dakle ima 80 godinah. Bilo je i drugih glasovitih papah, koji su i veću starost dočekali, ali okolo malo koga nanizalo se ili navriezlo toliko glasovitih dogadjajah, koliko baš okolo njega.

* **(Ivan Rendić-Angjelović)**, kako nam se javlja iz Firencah, usavršava se u kiparstvu pod prigledivanjem glasovitog kipara, komendatura G. Duprè-a. To mu je prigledivanje pribavio slavni starina N. Tommaseo, kao zemljak zemljaku i umjetnik neumrli na peru, umjetniku početniku u kiparstvu. S toga harnost toj našoj takodjer diki N. Tommaseu. Rendić sad radi na kipu, što je zamislio pod imenom *Prvo kitjenje*, a predstavlja djevojčicu od 13—14 godinah, gdje se kiti resi i ogleda u vodi.

* **(Uzorno rodoljubiva Hrvatica)** u divnom hrvat. Zagorju, kojoj suprug bijaše član Rauchova sabora, govorila je u svojem dvorišću izabranim izbornikom: „Dobri ljudi, zaklinjem vas vašom srećom i srećom vaše djetce, nedajte glasa mojemu mužu, koji bi, jadnik, morao službenički u saboru raditi i govoriti ono, što mu zapovjedi magjarska vlada, a ne što zahtjeva korist Hrvatske. Birajte čovjeka, koji nezna za ničiju zapovjed, kad se radi o vašem dobru.“ Živila dična naša Zagorka!

* **(Ugarski parlamenat)** u Pešti da će se otvoriti u mjesecu avgustu, tim u juniju i juliju da će bit izbori, pak već sad poradi njih sva Ugarska kipi i vrije. Milo nam je čuti, da će se ovaj put i naša braća tamošnji Slaveni s Magjarî ogledati na izbornom megdanu, kako se još nisu nikad do sada. Bože, blagoslovi sveti napor naroda, koji se evo za tvoj najveći dar — za svoj obstanak bori!

* **(† Ivan Karabaić)**, brat našemu uredniku, c. k. pomorski kapelan u miru, izsluženi župnik i vitez meksikanskog reda Guadalupe, preminuo je ovdje u Trstu dne 6. tek. mjeseca u 51. godini svoje dobe. Nahodio se u službi na

Digitized by Google

ratnom brodu *Novari* i kad je nesretnog cara Maksimiljana u Ameriku odvela i kad ga je odanle mrtva opet u Evropu dovela. U slavnoj bitki pod Visom izložio je i on svoj život za cara i domovinu. Pokojna mu duša.

* **(Jurien de la Graviére)**, silni francezki admiral, veli u jednoj svojoj knjizi: „Bitka pod Visom (Lissa), nebijaše sukob medju njemačkom i talijanskom flotom, nego to biahu *Slaveni*, koji su opet potukli *Genueze.*“ U obće slavi i mnogo hvali slavensku mornaricu u carskoj marini.

* **(Francezki maršal Bazaine)**, koji je predao Prusom u zadnjem ratu najsilniju francezku tvrdjavu, 150,000 vojske i nekoliko tisućah trpovah, metnut je u iztražni zatvor.

POZIV.

Budući da je knjižnica i ostala sbirka naime rukopisa, oružja, pjeneza i poviestnih likova, pa i vlastita književna posmrtčad pokojnoga moga otca, Ljudevita, koju namjeravam donjekle zadržati i sustavno urediti, da ova svetinja od svetinje narodnoga blaga i u znanstvenom ovom pogledu i redu bude dostojna velikoga truda i spomena pokojnikova, uljudno pozivam sve rodoljube, napose književnike, koji su iz pomenute sbirke od pokojnika na priznanicu, ili bez priznanice u naruč uzeli išto, bilo knjige, ili rukopise, da mi jih pošteno prvom pouzdanom prilikom dostave sve, što imaju, opominjući se toga, da je poštenje uvjet i ures prvi rodoljublju.

Ujedno liepo molim one, koji od pokojnika imaju spise, pisma, ili ikakve bilježke i spomene, te se na viek i rad njegov odnose, da mi jih čas prije pošalju zato, da što podpunije pokupim gradju, potrebnu životopisu pokojnikovu.

U Zagrebu 13. svibnja 1872.

Velimir Gaj.

Sa tršćanskog tržišća.

Ciena se žitu uzdržava uvjek jednaka, pače se nešto i digla. 116 ℔ *šenica* po f. 8.30—80 nvč., *kukuruz* f. 5.30—60 nvč. — Cent *kafe* Rio srednje vrsti f. 45—48, *cukara* tučena f. 23.75 do 24.50, *oriža* f. 9—10, *voska* f. 112—118. *Kože* svake vrsti malo tražene. *Vino* dalm. bolje vrsti postavljeno u kuću, vedro po 12—15 f., istarsko od f. 18—21.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Maja.

Dojadrili u — iz

Trst: *Bar. Vranicani, Ana Lazarović, Marietta G., Tempo, Superbo, Catt. Stuk, Carlotta, Trapano*, Kardifa — *Alberto, Aneta*, Njuporta — *Amalia Angelica, Carmela*, Truna — *Idomeneo*, Njukastla — *Cinta, Ugo*, Glasgova — *Girolamo, Diva*, Liverpula — *Resurezione*, Jamaike - - *Stilicone*, Šilda.
Algir: *Flegon*, Rieke — *Miljenko, Fà*, Carigr.
Altona: *Grazia*, Marsilje.
Anversa: *Skenderbeg*, Kartagene — *Milica*, Bone.
Bravershaven: *Generatore*, Teodosije.
Buenosayeres: *Uno*, Marsilje.
Carigrad: *Slavia*, Ceta — *Norma*, Galaza — *Marco primogenito*, Kardifa — *Giorgio, 2 figlie*, Dalmacije — *Alesandro*, Odese.
Cet: *A. F. Luković*, Kartagene — *Giorgio, Catina, Antal, S. Michele, Giovannino R., Giovanni*, Trsta.
Falmut: *Maria Luigia*, Ales.
Filadelfija: *Domenico*, Livorna.
Glučestar: *Urin, Drusus*, Ales.
Gorée: *Nuuta*, Marsilje.
Hull: *Margellina*, Ales.
Kardif: *Bakar*, Rošforta — *Elena*, Glučestra — *F. Deak*, Kartagene — *Elee*, Vaterforta.
Liverpul: *Falco*, Maceio.
Marsilju: *Oreste*, Kraljevice — *Ruben*, Mersine — *Olga, Mercede*, Carigr.
Mletke: *Tri brata*, Odese.
Napulj: *Ave*, Carigr. — *Giulia*, Truna.
Njuport: *Antonietta*, Bordoa.
Oran: *Trino*, Trsta.
Odesu: *Marino*, Kardifa — *Amor*, Mlet.
Pernambuk: 2 *Brüder*, Trsta — *Diva S*, Liverpula.
Šild: *Beatrice*, Orana — *Ludmila*, Trsta za Odesu.
Tarifa: (Gibraltar prošli) *Lete, Zio, Jupiter* — *Adria*, Algira za Glasgov.
Trun: *Sloboda*, Belfasta.
Vaterfort: *Hrabren*, Odese.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Tartaro*, Bordo — *Nazionale*, Rošfort — *Penelope*, Patras — *Atlas, Bice*, Ales. — *Treći*, Cet — *Sagittario*, Kaljari — *Ero*, Carigr
Alesandrije: *Tebro, Bolivar, Voluntas, Antonia, Eufemia*, Ingl.
Anverse: *Carlo R.*, Trst.
Bordo: *Martin*, Njujork — *Ezio*, Kardif — *Volunter*, Njuorleans.
Carigrad: *Jugoslav, Anteo, Sem, Iro, Eva*, Odesu — *Natan*, Nikolajev — *Adrastea*, Sevastopolj — *Kobilić, Paulus, Vojvoda, Capodistria*, Azov — *Gius. Ščupa, Madagascar, Nuovo Ciriaco, Pierino*, Dunav — *Elena P., Elena C.*, Enos — *Anna, Leone*, Kork — *Rosina*, Volo — *Teofrasto*, Maltu - *Ardita*, Ingl. — *Živio, Prelucano, Eugenia, Mila F.*, Trst — *Fr. Teresa*, Lušinj — *Toni C.*, Poti — *Giacomina*, Taragonu.
Ceta: *Otac*, Santos — *Drava*, Genovu — *Mate*, Santorin
Deal; *Sveti Križ*, Kostancu — *Malalel*, Trst.
Dovera: *Osvetitelj*, Trst.
Falmuta: *Union*, Njukastl — *Rimedio*, Grimsby — *Maria Luigia M.*, Sutampton.
Flesinge: *Germano Ant.*, Napulj — *Figlio, Penelope*, Enos — *Carlotta Funny*, Odesu — *Carlo R.*, Trst
Glasgova: *Ill dubrovački, Seth, Luigi*, Njujork.
Grimsby: *Antonio*, Trst.
Hula: *Romana*, Trst.
Kardifa: *Fr. Kovačević*, Batum — *Adele, Kalk, Ardito, Armonia, Beti, Pepina Luigia*, Odesu — *Rachel*, Montevideo — *Sofia*, Trst - *Vodja, Eneo, Civiltà, Costante*, Ales — *Henoch*, Siru — *Pace P.*, Krč — *Nina*, Njujork.
Kvinstovna: *Maria M.*, Dublin — *Temi*, Grinok
Leita: *Osnjak, Padre*, Carigrad.
Liverpula: *Spirito*, 3 *Re*, Trst — *Esau*, Njujork — *Orfeo*, Filadelfiu.
Londre: *Jenny R.*, Trst.
Malte: *Slavonija*, Salonić — *Nuova Fama*, Batum — *Pierino*, Trst - *Tonina N.*, Kork *Dika, Melchiore*, Marsilju.
Marsilje: *Petroslava*, Odesu — *Nilo*, Amburg — *Mira, Egeo*, Ales. - *Dario*, Trst.
Njujorka: *Kismet*, Gibraltar.
Njukastla: *Dobra nadežda, Amelia, Covetni dan, Mateo L.*, Trst — *Genio, Fanny*, Jakin — *Grad Zagreb, Ricardo*, Odesu — *Aroldo*, Njujork.
Njuporta: *Nostro Padre*, Mletke.
Salonića: *Giusto P.*, Kastelamare.
Svanseje: *Padre Stefano*, Comluero — *Siloe*, Polu — *Alessandro B.* —
Ida, Ivo, Trst.
Truna: *Rosa*, Odesu.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Maja 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.33	5.32	5.33	5.32	—	5.33	5.34	5.40	—	5.38	5.33	—	5.34	5.35	5.34½	—
Napoleoni	8.98	8.95	8.97	8.97	—	8.97	8.99	9.10	—	9.07	9.—	—	9.06	9.04	9.02	—
Lire Ingleske	11.26	11.23	11.27	11.26	—	11.26	11.30	11.40	—	11.41	11.32	—	11.35	11.36	11.36	—
Srebro prid (aggio) . .	110.25	110.25	110.25	110.50	—	110.65	110 75	112.—	—	111.75	111.—	—	111.65	111.75	111.65	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravnictvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Junija 1872.** **Broj 12.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Junija.

Bečko carevinsko vieće palo je tako duboko, da već nitko i nepita, što se u njem radi. Ljudi svake dobe i stališa čitaju svaki dan kupetine svakojakih novinurinah, novinah i novinicah, al će svaki preskočiti bečka vjećnjička izviešća, da se čim drugim zabavi. Žalostno je to za carevinsko vieće i za cielu Austriju, al kad nije drugčije, nemožemo ni mi našim čitateljem nego istinu kazati. Uzrok tomu jest najbrže to, što je pociepano na dvie velike stranke, najme na tako zvanu središćarsku i zadrugarsku iliti federalističku, a ove opet svaka za sebe na manje strančice. Jer kako ima tu zadrugarah, koji donekle idu sa ministarstvom: tako ima s druge strane središćarah iliti centralistah, koji neidu. I to zato, što se oni prvi još uvjek nečemu od njega nadaju, a ovi drugi kao da baš ničemu. U onaj prvi red spadaju Poljaci, a u ovaj drugi pretjerani Niemci. Odavlje svaki lahko vidi, da se u ovakvom položaju neda sa željom raditi ni na jednoj ni na drugoj strani, pa ni u samomu ministarstvu, nego da mora cielim tielom nekakva mljohavost i nemoć vladati, kao što zbilja i vlada. Toga se sviet sietio, pa sad nemari više za carevinska vjećnjička razpravljanja iliti pretresivanja. A kad ovaki zbor nije pratjen oduševljenjem od naroda, njegovo djelovanje nemože imati pravoga uspjeha. Nego sad da misli izabrati što prije svoje poslanike u sudržavno odaslanstvo iliti delegacije, pak se onda do jeseni razići. Kad i to bude, onda će početi djelovanje kraljevinskih i pokrajinskih saborah, pak možebit da će se u gdjekojem od njih povesti rieč i o toj nemoći i mljohavosti carevinskoga vieća.

Ali, ako je sve kao mrtvo u ovoj polovini carstva, to je življe nego ikada u drugoj, najme u Ugarskoj i Hrvatskoj. Tamo su sad izbori zastupnikah za peštanski sabor; tamo se sad pripravljaju hrvatski zastupnici, da uhvate skok naprama ugarskoj vladi; tamo su sad dakle pune ruke posla i vladi i narodom. Na ugarskih se birališćih bore medju sobom dvie velike stranke i to izmedju samih Magjarah; pa bome, kako se čita, dojde više putah i do krvavih glavah i pustih kapah, jer Magjari nisu miroljubivi Hrvati, kojim je birališće tako sveto, kao crkva božja. Te dvie stranke jesu: tako zvani desničari iliti deakovci, koji se bore za obstanak austro-ugarske nagodbe od 1867. godine; i tako zvani ljevičari, koji hoće, da se Ugarska sasvim odciepi od Austrije, pa da neima s njom ništa drugo skupna, nego samo zajedničkog vladara. Koja će od tih dviuh stranakah nadvladati, to se još neda kazati, no svakako jedna i druga će gledati, da predobe na svoju ruku nemagjarske zastupnike, kojih će ovaj put biti mnogo više u saboru, nego li jih je to bilo ikad do sada. U ostalom ćemo još samo to reći, da je danas u Hrvatskoj svetačni dan, jer se otvara njezin željno čekani sabor.

Neimamo prostora, da pobilježimo i zagranične novosti, al ipak nemožemo premučati, da se jako govori, da će se dojduće jeseni opet sastati carevi, naš i njemački, pa na taj sastanak da će doć i treći, najme car ruski. Poslje njemačkih svetkovinah u čast talijanskih knezovah da neima većih prijateljah od Niemacah i Talijanah, dapače govori se i o najužem savezu izmedju ta dva naroda za svaku prigodu, bilo mira bilo rata. U Španjolskoj kao da će donekle nastati mir, jer da su Don Karlosovi pristaše raztepeni od kraljevskih vojnikah. Franceska se skuplja, al kao da nemože pogoditi pravoga puta, jer se osvećuje svojim gjeneralom, što je pala, mjesto da traži pravi tomu uzrok, pak da se popravi. Nego Bog će dati, pak će i to biti, te će ona zauzeti opet mjesto, koje ju ide.

Pčelarstvo.

(Dalje)

II.

Tko hoće, da se uspješno pčelarstvom bavi, prije svega treba da izabere prikladno za pčelnjak mjesto, to jest, gdje će namjestiti košnice iliti ule. Nije dosta, da gleda pčele očuvati od svake pogibeli, nego se mora takodjer starati, da im što je više moguće ugodi. Stopram onda će mu taj dar božji uroditi pravim blagoslovom božjim.

Što pčelam najviše škodi, jest prevelika studen i prevelika vrućina i vjetar. Toga radi neka za pčelnjak izabere mjesto, gdje će mu biti pčele jednako zaklonjene zimi od studeni, ljeti od vrućine, a zimi i ljeti od prevelika vjetra. Jer ako su košnice ljeti u prisoju iliti na suncu, tada se u njih vosak topi i tali, pak se pčele u raztopljenu vosku lahko utope i zaguše; ako pak zimi, tada su življe i nemirnije, pak trate preveć hrane, a kad i kad, prevarene od lažljive vrućine, izlaze takodjer iz ula, pak ludo poginu. Najbolje će dakle biti, namjestiti pčelnjak, kako je već u kojem priedelu iliti kraju vruće il studenije, tu na sjevero-istok, tamo pako na sejvero-zapad. U studenih priedelih je navada staviti zimi pčele pod krov, svuda i svagda pako dobro ih pokriti i zamotati, da nesmrznu od studeni.

Nadalje, nevalja nikad zaboraviti, da pčele ljube zelen, tišinu, mir, čistoću, zvičž iliti frižak zrak i ugodni ljetni hlad. Najljepša su dakle mjesta, za te marljive poslenice, tihe zelene dubravice, mirni cvjetokitni voćnjaci i hladovite šumice, pokraj procvalih livadah, i podaleko od bučnih ljudskih obitališćah iliti stanovah, kao takodjer od velikih, bilo živih šumećih, bilo mrtvih prognjilih vodah. S druge strane, pčele sav svoj viek sprovode medju cviećem i najugodnijim mirisom, pak čega nikako netrpe, jest najme dim i svakojaki smrdež. Zato valja gledati, da budu daleko od kućah, iz kojih na sto rupah iliti škuljah suklje dim, kao takodjer da nebude blizu njih ni gnoja ni gnojišća. Od velikih vodah, bilo živih bilo mrtvih, moraju biti daleko, ne samo, da jih jedne nemute, a druge da im zraka nekuže, nego i zato, da se u njih neutope. Al ipak, pčele nemogu biti bez vode, zato im treba i za vodu skrbiti, pa gdje neima drugako malene i prorasle vode, treba im postaviti kraj pčelnjaka plitku podugastu skalnicu ili kakav drugi okrut zdrave i zvieže vode, a u vodu suhâ granja iliti prašća, da se u vodi neutope, nego da imaju na što sjesti, a u potrebi za što se uhvatiti te spasiti. Al kako se boje od vode, tako im valja rub od skalnice i granje u vodi medom namazati, a i u samu ga vodu nekoliko kapih kanuti, da joj se pouzdanije približe te bez straha napoje.

Kad je pčelar izabrao mjesto za pčelnjak, preostaje mu, da proskrbi, koje i kakove će imati košnice iliti ule. Košnica, ul, truka zove se ono, kamo snašaju pčele med i vosak, iliti ona sprava, gdje grade medeni sat iliti ravak (krul). Zove se košnica, što je u nekojih stranah našega naroda opletena iz

Digitized by Google

prutja kao koš, pa samo izvana, bilo čim, zamazana i zaliepljena. Drugač košnice su obično ili iz kakva izdubena panja iliti debla, il pak slupane iz dasakah. Dosad se nije znalo nego za jednu vrst košnicah; a u naše se doba zna za dvie, pa jednoj se vrsti veli starovjeka, a drugoj novovjeka košnica. Razlika izmedju te dvie vrsti košnicah jest ta, da je satje u novovjekoj iliti novoj pomakljivo, a u starovjekoj iliti staroj nepomakljivo i stalno, to jest, prilieplјeno iznutra na bok iliti strane košnice. Zato se ovoj veli nepomakljiva (nepokretna stalna), a onoj pomakljiva (pokretna nestalna) sata. U novovjekoj košnici satovi vise kao grozdovi, a košnica se otvara i zatvara straga (odzada) kao kakav ormar iliti spremnica. Iz toga se vidi, koliko je ova naprednija od one, jer pčelar može dignuti (izvaditi, zneti) satje, kad ga volja i kako ga volja, a da nije pčelah ni najmanje ni uznemirio ni razdražio, a kamo li zadavio. A jest i naprednija i koristnija, jer ne samo što može svaki čas poviriti u košnicu, da vidi, što u njoj biva, nego može takodjer prisiliti pčele, da mu rade, hoće li više meda ili voska. Pobere li samo med, pčele će odmah skrbiti, da nadopune što fali; a pobere li samo vosak, pčele će morati nove stanice graditi. — No mi sa svim tim preporučamo našim seljačkim pčelarom, da se drže svojih starinskih košnicah, dokle jih tko izkusniji od njih licem neopouči, kako valja pčele gojiti u novovjekih košnicah, il dokle to gdje sami nevide, jer bi im moglo za rukom poći, al bi si mogli i naškoditi.

Košnice nesmiju biti ni prevelike, ni premalene, nego što je pravo. U prevelikih pčele neostanu rado, ako pak ostanu, tada djelaju samo vosak, da jih napune. U manjih je više meda, a u većih više voska. Ali, veći roj hoće da ima i veću košnicu, a u vrućih priedelih je uviek bolje da su veće, kao takodjer u takvih, gdje ima za pčele mnogo paše, il kad je za nje neobično povoljno vrieme. Nepovoljno za pčele vrieme jest, suša, moča i vjetrina, drugač je povoljno. Zato u izboru košnicah treba na sve to paziti. Košnice može pčelar na pčelnjaku il okomice, to jest, pozgoru nasaditi, il pak razito (suvodno) povaliti, u tom nestoji baš ništa. Košnice moraju uvjek da malo napred vise, da se može iz njih voda cieditи, što obično u njih sgusne iz pčelinske patušine iliti pare, i to najme zimi, kad su pčele neprestano u košnici, te se jedne k drugim stišću. Košnice nadalje moraju da jesu tako čvrsto složene i sbijene il opletene, da nikud nemože unutar ni vjetar ni voda ni kakva pogibelna živinica. I baš poradi vode mora se svaka košnica na žleb pokriti. U ostalom razumije se samo po sebi, da vas kolik pčelnjak mora bit nadkriven, te kao pod krov iliti strehu smješćen.

Kad smo gori rekli, da pčelnjak valja namjestiti podaleko od kućah, nismo hotjeli drugo reći, nego daleko od svake huke i halabuke; jer se pčele mogu gojiti i u vrtu blizu kuće, samo ako je tiho i mirno, a s druge strane nedopire iliti nestiže do njih ni dim ni ikakav drugi vonj iliti smrdež. Ali smrdež je škodljiv i čovječjemu zdravlju, pak će se težko gdje naći tako zanemarena obitelj iliti družina, da trpi takov smrad kod svoje kuće!

Dopisi.

Iz Rieke.

Sada gdje je hrvatski sabor pred vrati, neće biti neumjestno, ako li odkrijem opet ranu, za koju nekoji, čini se, haju i nehaju, premda nas uvjek i sve to više boli.

Pojavili su se žalibože ovo zadnje vrieme u narodnoj stranci mnogi ljudi, koji misle, da riečko pitanje nesmie biti kamenom smutnje u predstojećoj nagodi s Magjarî, pak da ga valja pustiti neriešena t. j. kako je sada privremeno. Po mojem mnienju ovo i slično mudrovanje znači toliko, koliko da pripoznajemo, da je Rieka zazbilja magjarska. Da je tomu tako, budi vam dokazom okolnost, kako nam, čim se na Rieci nastanio magjarski gubernij i pomorska vlast za Rieku i za hrvatsko Primorje ustrojila, izagnaše odmah odavde hrvatsku pučku školu i naumiše upeljati talijanski jezik u občini Plasah i Drenovi, gdje živi naš narod, koji nerazumije ma baš ni riečce talijanski. Kamo sve to vodi?

U predstavki riečke županije na raspušćeni hrvatski sabor, da se najme ustroji posebna pomorska vlast za naše Primorje, mnogo i temeljitih istinah bje rečeno. Ali koje i kakove mogu i moraju nastati posliedice tog magjarskog vladanja na Rieci, o tom, iz navedenih valjda razlogah, šuti. No pitanje riečko jest pitanje vele važno za Hrvatsku, pitanje o njezinoj snazi i slobodi, a ne samo o njezinom poštenju. Mnogo se varaju nekoji ljudi, koji misle, da je riečko pitanje stvar sasvim drugotna „budemo li naše državno pravo izvojevali, naše stvari uredili i slobodno djelovanje izposlovali, Rieka će nam i onako s vremenom u naručaj pasti.“ Puste su obsjene i gorke obmame, kad se na jednoj strani snuje narodna veličina, dočim se na drugoj pušća, da joj se uda i to najplemenetija trgaju.

Vlast magjarska protegnut će se putem pomorske vlasti na cielo Primorje, time odtisnut će Hrvatsku od mora i stegnuti ju u tiesne okove. Što će tada jadna Hrvatska bez mora? Uz političko sužanjstvo nastat će gospodarstveno nevoljničtvo. Rieka usljed svog položaja morala bi postati narodnim sriedištem, nesamo cieloga Primorja, već i bližih hrvatskih Otokah i istarskih Hrvatah. Bez hrvatske Rieke ono malo narodnoga duha, što ga u onih stranah ima, izčeznuti će pomalo, a narod se otudjiti radi talijanske navale. Dosada je kako svi osjećamo mnogo narodnoga duha provalilo iz riečke gimnazije na Otoke i Istru, u buduće i pod magjarskim gospodstvom postat će Rieka pravo ognjište, gdje će se sinovi tih zemaljah odhranjivati u nehajstvu, dapače u mržnji proti svomu narodu, osobito kad s prometom naraste sve to veće obćenje medju Riekom i medju Otoci te Istrom. A što mislite, da će u našem Primorju narodni duh, koj tu sad diše, biti zapriekom magjarskoj navali? I tu nam slabih nadah, gospodo moja!

Riečko-karlovačka željeznica sa Rieke ide odmah na gore, ostavljajuć na stran našu obalu. Sve što bude Rieka više rasla, Primorje će sve to odvisnije od nje biti; njegovi bo kapitali, što su sad na moru, tjerat će na Rieku; isto tako dnevničari i zanatlije tražiti će ondje svoje zasluge. Makar s vremenom i imali posebnu pomorsku oblast, jadno će nam biti brodovlje, jer će se ovo prije ili poslije preljeti u riečko. Pogledajte koliko su napriedovali Bakar, Kraljevica, Kostrena i ostalo Primorje, izuzam Senj; ništa, ta nam mjesta nazaduju. Odanle se već sada mnogi mogućniji trgovci i brodovlastnici doseliše na Rieku; jedni da se naužiju gradskih ugodnostih, drugi da uspješnije trgovinu tjeraju, a veći dio njih, da sami nadziraju odhranjenje svoje djetce. Medju njimi ima doduše i njekoliko narodnjakah ali kakova će biti njihova djetca, koja se odgojivaju u tudjem jeziku i tudjem nekakvom mongolsko-florentinskom duhu? Ono malo kmetah, težakah i mornarah, što bude ostalo na našoj obali, hoćete da vam obrani Primorje? A mnogo primorske zemlje, vinogradah itd. zar neće možda pokupovati riečki gradjani i tude takodjer imati glasa i vlasti? Možete li pako tako mirnim okom gledati u budućnost, te ozbiljno uztvrditi, da Magjari neće imati s vremenom svoje ratne mornarice? Jao nam tada!

Gospodo! predočih vam ovdje nekoliko okolnostih, o kojih je vriedno da razmišljate. Ostaviv Rieku, izgubismo cielo Primorje. Da toga nebude, nedajte je, već branite nas do zadnje kapi krvi; krenite s Rieke nepozvana gosta, koj se je kradimice uvukao u našu kuću, da nam razmetne ognjište i svetište. Riečko pitanje budi jedna onih kostih, o koju je magjarskoj pohlepi zube skrhati. Zamam nam državno pravo, kad nebudemo već imali sile. Pravo je stvar sveta, ali u politici pravo bez sile, kojom da ga ohranite, puka je obsjena!

X.

Birač Biraču

po izborih u hrvatski sabor.

Brate, da si mi zdravo!

Hvala milostivimu Bogu, i ljetos smo njegovom pomoću i svojim mužkim držanjem nadvladali naše tudje i domaće protivnike, Magjare najme i Magjarone. Hrvatska je opet Hrvatom u rukama, a Magjari kapom u ruci pred hrvatskimi

Digitized by Google

vrati! Akoprem bez puške i sablje, strašan je to bio boj, al je i pobjeda slavna. Što su radili Magjari i Magjaroni, da narod zavedu i prevare, to se neda izreći a kamo li perom opisati. Al i kako se je narod držao, da im se opre i spuzne iz mreže, čudo je spominjati i divota slušati. Baš valja reći, što je veća sila, to je Hrvat žilaviji i hrabriji. Sad se hrvatsko ime spominje s počitanjem po svoj Evropi, a i sami naši neprijatelji priznaju, da su Hrvati ljudi, koji kao što sdušno tudje poštuju, tako mužki i odvažno na svoje nedaju. Neka nitko nereče, da je ovo samohvala, jer što bi bilo, da se budemo dali zasliepiti i na led zavesti? Magjari i Magjaroni bi nam se porugljivo smijali, a ostali nas sviet prezirao, kao vrtoglavce i podkupljive hulje. A sad smo evo spasili poštenje i ostali stalni u traženju svojih pravicah kao stanac kamen; a takovi ćemo ostati i nadalje, pa makar nas još nebrojenih putah zvali na birališće — to novo polje naše narodne slave!

Mi birači smo učinili svoju dožnost, sad je dakle na naših zastupnicih red, da to isto učine. Kad oni progovore, progovorio je sav narod. Zato neka nezatežu ni u rieči, ni u zahtjevanju onoga, što nas ide po božjem i pisanom pravu. A ovamo spada prije svega cjelokupnost Trojedne Kraljevine sa Dalmacijom, Vojnom Krajinom i Riekom, jer bez cjelokupnosti neima nam ni obstanka ni napredka. Ovamo spada samouprava u porezu i novcu, da se već jednom Magjari prestanu pred svietom hvaliti, da nas oni iz svoje kese izdržuju. Ovamo spada stroga odgovornost svih upravljajućih organah jedino kralju i hrvatskomu saboru i nikomu drugomu na svietu. Ovamo spada pomorska oblast, pa tim ne samo naši pomorski, nego i ostali trgovački interesi. Ovamo spada i austro-ugarska trgovačka zastava, u koju se imaju uzeti i naše narodne boje, budući da ju upravi na svojih brodovih u najdalji sviet nosimo. Jednom besjedom ovamo spada izprava svekolike hrvatsko-ugarske nagodbe od 1868. godine! Kad magjarska vlada na sve to pristane i što je još s tim skopčano, samo tada neka naši narodni zastupnici stupe s njom u dogovor, kako misle da budemo zastupani u peštanskomu saboru i koga će tamo poslati, a prije nikad i nikako, ni pošto ni poto. Lanjsko izkustvo, gdje je ugarska vlada i poslje razpusta našega sabora smatrala hrvatske poslanike za naše pravovaljane zastupnike na ugarskom saboru, otvorilo je i sliepcem oči i sav hrvatski narod do viekvieka raztrieznilo. Ako će dakle Ugarska što od nas imati, neka to pošteno zasluži. Sav se sviet nada, da ćemo se mi Hrvati umjeti bolje okoristiti svojim položajem u Pešti, nego li su se to umjeli naša braća Poljaci u Beču.

Ali, tu ćes mi reći, ako pak Magjari kralja i opet nagovore, da nam sabor razpusti, šta onda? Šta onda? Mi ćemo i treći i četvrti put itd. birati opet one iste narodne zastupnike, al se nećemo podati, jer netražimo nego što je naše. Zato se neka naši saborski zastupnici uzmu u srdce, te stupe smielo pred Magjare sa svojimi zahtjevî, jer ako jih vlada i razpusti, narod će jih opet te opet poslati na njihovo mjesto. Narod dobro zna, da još nije dovojevao boja, što ga vodi s Niemcî i s Magjarî jur od 61. godine. Ta dva plemena hoće da mi služimo, a nas evo nije majka za to rodila, nego da budemo u svem i svačem u austro-ugarskoj državi jednaki Niemcem i Magjarom. Tko toga neće, s njim neima ni nagodbe ni pomirenja. Neboj se pako, da će se to Bog zna dokle vući, jer neće bit ni kralju pravo, da se svagda vierni hrvatski narod muči prieko reda izbornimi kušnjami. Istina, da će to bit Magjarom težko, ali ustavna navada zahtieva, da se narodu najposlje zadovolji; pak će morat i oni na to pristati, ako neće, da se i u samoj Ugarskoj absolutizam iliti samovolja neuzpostavi.

Tvoj brat

Primorac.

Književne viesti.

Nakladom tiskarne Dragutina Pretnera u Dubrovniku ugledao je svjetlost: **Vienac** gorskog i pitomog cvietja. Hrvatsko-srbska Pjesmarica, uredjena po J. Augustu Kaznačiću. Mi ovu Pjesmaricu preporučamo što vruće našemu čitajućemu občinstvu, jer sadržava baš bogatu sbirku naših najljepših pjesamah toli narodnih, koli umjetnih iz starije i novije dobe naše književnosti. Ciena joj je 60 nvč.

Franina i Jurina.

Ju. Moj kumpar Jožina da misli poslat svojega gluhega i mutastega malega v Lindar va školu.

Fr. Nà pak, zač baš v Lindar, ča nima bliže školi?

Ju. Aj ima.

Fr. Dakle?

Ju. Ač da j' v Lindare neki meštar, kî decu na *moti* vadi.

Fr. Na moti!

Ju. Ma da na moti.

Fr. Zač pak na moti?

Ju. Ač da nezna hrvatski, a deca nerazumeju talijanski....

Fr. Pak?

Ju. Pak se kumpar Jožina tvrdo ufa, da će se tamo i ono njegovo nesrećno dete voljar ča navadit.

PREČASTNOMU GOSPODINU

LOVRENCU PETRISU

Plovanu Creskomu

NA SVRŠETKU MAJSKE POBOŽNOSTI.

Pisma *)

Zdravo, Plovane! kak' za nas se mučiš,
Dobro zna reći vas kolik puk creski,
I kako ljubeznivo nas evo učiš
Zakon nebeski.

Majsku pobožnost, staromu i detetu
Dragu, Ti od kada stavil si med nami,
Majsku pobožnost, s kojom Gospu svetu
Časte Krštjani.

Svaki tvoj parokian sercem Te hvali,
Svaki sercem Te štuje i s pravom verom;
Sam Pero Perov — on sam — Te pohvali
I ovako i s perom.

Jeli ovo oholost? Neznam: Ti sudi.
To znam, da Cres za vavik spominjati
Će tvoje svete rič. A tvoje trudi
Neka Bog plati.

U Cresu, prvi dan Zunja miseca 1872.

PERO PEROV.

Neukû Nauka.

Da kokoši i inu perad od tekotah i uših občuvaš

metni na večer u kokošinjak grančice od jalše (johe), to ćeš jih drugi dan pune tekotah naći, budući one ljube duhu jalšinu. Te grančice spali onda, pak opetuj liek nekoliko večerih, te ćeš tako perad od smrada očistiti.

Ako te pčela ujede

otari si namah rukom znoj ili pot s čela ili vrata itd. te namaži tim znojem ujedinu. Ako to načiniš, neće ti ujedjeno mjesto niti nateči, a niti ćeš bol čutiti. (*Pučki Prij.*)

*) Rado ustupljamo mjesto ovoj pjesmi, sastavljenjoj po talijanskom mjerilu, najviše radi toga, što je plod neuka creskoga težaka, Petra Dujmovića, poznata tamo pod imenom Pera Perova. Možebit, da neće ugoditi našim književno izobraženim čitateljem, ali neće moći, da u njoj neugledo kao u zrcalu, jezik, što ga naš narod govori na otoku Cresu, jer kako vide, nismo na njoj ni slovca popravili. *Ured.*

Digitized by Google

Različite viesti.

* (**Povodnja u Českoj**), kako se čita po novinah, učinila je do sto miliunah forinti škode. Nj. Velicanstvo car sa ostalimi članovî carske kuće spružiše nesretnikom medju prvimi pomoćnicu ruku. Carevinsko vieće u Beču namienilo je toj svrhi miliun forinti iz državne blagajne, a i od gradovah, od občinah, od trgovačkih komorah, od družtvah i od pojedinih licah po svoj carevini nastoji se koliko je moguće ublažiti tu izvanrednu nesreću. Tršćanska trgovačka komora, kako čitamo, dala je u tu svrhu 1000 f. Al i u ostalom svietu kosnula se ta nesreća plemenitih srdacah. Tako čitamo, da je Papa Pio IX. poslao za stradajuće Čehe 5000 f., a kralj saksonski 300 f., pa i u samoj Americi da se za nje milostinja skuplja. Gdje se to i u naših krajevih čini, nadamo se, da će se naš narod obilato spomenuti českih poplavljenikah, ne samo kao kršćanin kršćanina, nego i kao brat brata.

* (**Magjari skrbe za Hrvate.**) Prije nekojega vremena tražila su dva konsorcija zagrebačka od ugarskoga ministarstva, kad domaća vlada milostju Rauchovom moći neima, dozvolu za utemeljenje hrv. hipotekarne banke, kakovih ima malne u svakoj austr. pokrajini. Ugarsko ministarstvo, brižno kao uvjek za Hrvatsku, nije sve do sada podielilo zamoljenu koncesiju, nego dopustilo ovih danah, da obća magj. hipotekarna Banka može utemeljiti i u Zagrebu svoju podružnicu. Ovim su činom Magjari opet pokazali, da netrpe, da si Hrvatska podiže zavode novčane, koji bi podupirali razvitak trgovine, obrta i poljodjelstva, te podizali blagostanje naroda.

* (**Sveslavjanstvo.**) Nedavno izašla je jedna srbska brošura (knjižica) u Beogradu, koja preporuča federaciju ili sdruženje slavjanskih plemenah pod pokroviteljstvom Rusije. Ova brošura pobudila je veliku senzaciju u Magjarskoj; — pisac joj je poznati pukovnik (kolonel, obrstar) Orešković rodom iz Hrvatske.

* (**U Rusiji se slavi**) dviestogodišnji dan narodjenja cara, Petra Velikoga, preporoditelja ruskog naroda i početnika njegove sadašnje veličine i slave. Da se što dostojnije proslavi ta uspomjena, drži se u Moskvi gradu, toj drugoj ruskoj priestolnici, teknička iliti rukotvornička izložba, na koju bje iz Petrograda dovežena i ladja, što ju car Petar vlastitima rukama gradio.

Molimo

one naše štovane predbrojnike, koji nam nisu nego za pol ljeta platili, da nam do 1. Julija izvole poslati predplatu za drugo poluljetje, ako neće da im pošiljanje lista obustavimo.

U Trstu 16. Junija 1872.

Uredničtvo.

Sa tršćanskog tržišća.

Premda povoljni glasovi iz Rusije i Ugarske dolaze, da će ljetošnja žetva obilata biti, ciena se ipak žitu nije znatno promienila, jer se opet od drugih stranah javlja, da su sjetve neprestanom kišom mnogo štetovale. Cent *kafe* Bahije po f. 48.25. tučena *cukara* aust. f. 23.75 do 24.50 nvč. Barilo *ulja* dalm. ist. 30 f. sa odbitci. *Cahurice* (kokoni) u Kopru ℔ najbolje vrsti po f. 1.85.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Junja.

Bojadrili u — iz

Trst: *Ivo*, Svanseje — *Iris, Antonio S., Anibale, Sofia, Mattio L., Nicolas, Amalia, Malalel, Graovac*, Ingl. — *Carlo R.*, Anverse — *Vincenza*, Njejorka — *Plod*, Odese — *Oro*, Marsilje.
Alesandriju: *Cviet*, Njukastla — *Mida, John*, Ceta — *Nimrod, Urano*, Lušinja — *Bice*, Trsta — *Equo*, Senja — *Mirra*, Marsilje.
Anversu: *Gazella*, Carloforta.
Boston: *Leda*, Alesandrije — *Virgo*, Marsilje.
Buenosayeres: 2 *fratelli*, Marsilje. — *Pia S.*, Amburga — *Uno* — za Marsilju.
Carigrad: *Čiasni, Ida S*, Kurčule — *Maria C.*, Sevastopolja — *Vesta*, Kardifa — *Sloboda*, Truna — *Lauro*, Njuporta — *Carlotta Fanny*, Anverse — *Olimpo*, Ales. — *Ricordati*, Anverse — *Yared*, Sire — *Filomena*, Azova.
Cet: *Barica, Achille S.*, Trsta.
Dundalk: *Reu*, Ibraile.
Falmut: *Figlia Jenny*, Odese — *Cam, Gius Ščupa*, Galaza — *Ave*, Kostance— *Industria*, Ales
Flesingu: *Dio filii*, Kartagene.
Gibraltar: *Kismet*, Njujork.
Hul: *Grad Karlovac*, Ales.
Kardif: *Vodja*, Ales. — *Capricio*, Trst.
Liverpul: *Zio Giorgio*, Ales.
Marsilju: *Drava*, Genove — *Leone*, Odese — *Elena D*, Enosa.
Napulj: *Germano Ant.*, Anverse.
Njujork: *Tare*, Njukàstla — *VIII dubrovački*, Šilda — *Grad Senj*, Borda — *Sabioněelo, Trsta* — *Teleki*, Amsterdama.
Odesu: *Celestina, Ann, Noè*, Kardifa — *Giano*, Truna — *Marietta W., Araldo, Aloia, Cos, Strossmayer*, Carigrad — *Petrosiava*, Marsilje — *Tonka B.* —
Riojaneiro: *Sloga*, Londre — *Unione S.*, Marsilje.
Sulinu: *Casimiro C., Nuovo Arturo, Pierino*, Ingl. — *Pater*, Marsilje — *Matilde, Marietta*, Carigr.
Šild: *Decio*, Stoktona.
Tarifa: (kod Gibraltar) prošli: *Ricardo*, Šilda za Odesu — *Timavo*, Bombeja za Liverpul — *Assoluto*, Bone za Anversu.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Helgoland*, Grimsby — *Jean*, Orano — *Romana*, Odesu — *Marietta G.*, Kaljari.
Alesandrije: *Cerere*, Soriju — *Olimpo*, Carigr. — *Ati, Fidio*, Ingl. — *Gilda*, Trst.
Algira: *Fà*, Orano — *Milijenko*, Carigr. — *Pepi*, Rieku.
Anverse: *Skenderbeg*, Ingl. — *Milica*, Brindisi
Bordoa: *Taganrog*, Kardif.
Brdianske: *Paulus*, Londru.
Bruvershaven: *Carolina Premuda*, Njujurk.
Carigrada: *Vjeruka, Merkurio, Sobieski, II dubrovački, Maria D. Obilić, Neptun, Eco, Armonia, Rosa, Osonjak A.*, Odesu — *Assidua, Anna S., Carlo Boromeo*, Maltu — *Fortunato M.*, Redutkale — *Danae*, Marsilju — *Marietta D, Nikšić*. Dalmaciju — *Alessandro*, Smirnu — *Neresinotto I.*, Poti — *Slavomir, Pinus, Marietta, Majus, Prudente*, Azov — *Nereo O, Dampier, Nuovo Ciriaco, Jesse, Else*, Trst — *Ariosto, Ant. Luka, Mirto, Pelegrino, Cattarina S., Brvrile, Norma, Sv. Križ*, Dunav.
Ceta: *Anteo*, Gariša — *Blandina*, Smirnu — *Antal*, Carigr.
Deala: *Gjurko, Libertas*, Njujurk — *Matilde*, Mletke — *Carla*. Leit.
Falmuta: *Rachel*, Leit — *Iskra*, Glučester.
Filadelfie: *Domenico*, S. Jago.
Hula: *Margellina*, Grimsby.
Kaljara: *Erminia P.*, Jafu — *Sagittario* —
Kardifa: *A. T. Luković, Ardito, Matusalem, Elisa S.*, Carigr. — *Ezio*, Njujork — *Nane B.*, Dubrovnik — *F. Deak*, Trst.
Kartagene: *Danica*, Kardif.
Liverpula: *Falco*, Smirnu — *Orfeo*, Filadelfiju.
Lyna: *Maria, Francesca*, Šild
Marsilje: *Andrić, Melhiore, Anna M.*, Carigr. — *Luka*, Odesu — *Proteo, Oreste*, Ales.— *Slavjanska*, Trebisondu — *Mimi*, Njujork — *Fanny P.*, Smirnu
Njujorka: *IV. dubrovački, Onore*, Ingl.
Njukastla: *Orion, Jenny R., Dario, Nerea*, Trst.
Njuporta: *Urin*, Mletke — *Hrabren, Drusus. Antonietta*, Carigr.
Odese: *Mila, Iro, Natan*, Ingl. — *Amos*, Taganrog.
Trinidada: *Armida*, Kvinstoven.
Svanseje: *Alessandro B*, Carigr.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Junja 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.43	—	5.38	5.38	5.37	5.37½	5.38	5.37½	—	5.37	5.37	5.37	5.36½	5.34½	5.34	—
Napoleoni	9.03	—	8.96	9.97	8.96	8.96½	8.95½	8.95½	—	8.95½	8.96	8.95	8.93½	8.92	8.91	—
Lire Ingleske	11.37	—	11.32	11.31	11.32	11.30	11.29	11.30	—	11.30	11.29	11.29	11.27	11.24	11.21	—
Srebro prid (aggio) . .	112.75	—	112.25	112.15	111.50	111.—	110.85	110.80	—	110.85	111.15	111.—	110.75	110.50	110.25	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a z kmeta 30 nov. Izva carevine više poštrina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III | **U Trstu 16 Julija 1872.** | **Broj 14.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Julija.

U bečko ministarstvo kao da se je ugniezdila nesloga, jer se govorka sad za ovoga sad za onoga ministra, da misli stupiti iz ministarstva. A to obično biva uvjek onda, kad se koje ministarstvo nagne rasipati. Vladine to novine kriju, al nemogu zakriti, da ni ovo ministarstvo nije u stanju umiriti nezadovoljnih narodah, pa da ni njemu neima obstanka, nego od danas do sutra. Medju nezadovoljnike spada sad i narodna njemačka stranka, jer se gorko tuži na vladu, što je imenovala nekoje namjestnike i zemaljske predsjednike, koji joj nisu ni najmanje po ćudi. S druge strane, toj se stranci očito spočituje, da namiguje sa susjedom Prusijom, a ona je evo tako okorela, da se već od tog grieha nemari ni prati. Toga radi moglo bi se dogoditi, da se u Beču spomenu slavenskih nezadovoljnikah, ali uvjek viernih austrijskih državljanah, i prije nego li se mislilo. Tim više, što se zadružna iliti federalistična stranka svaki dan sve to bolje oporavlja od zimušnjih udaracah. Tako se čita, da su se Poljaci počeli dobro raztriežnjivati te uvidjati, da im neima spasenja nego u obćoj zadrugi svih austrijskih narodah, pak da se sve to bolje približnju svojoj braći Čehom i ostalim federalistom.

Dokle se to čudo sbiva u ovoj polovini carstva, u drugoj kao da se federalizmu i korenje podsjeca, jer se naša braća Hrvati konačno mire na temelju dualizma sa susjedî Magjarî. Toga radi magjarske novine nemogu da donahvale popustljivosti i politične mudrosti hrvatskoga sabora. Nas bi ta magjarska hvala gorko zabrinula, kad nebi bili do kraja uvjereni o žarkom domoljublju narodne stranke, pak se čvrsto nadali, ako se Magjari vesele, da i Hrvati znaju što rade. Cilj hrvatskih rodoljubah jest, izvesti domovinu na budi kakav čistac, da već jedanput zna, gdje se nahodi, pak se stane ozbiljno preporadjati; kao takodjer pomiriti Hrvate s Hrvatî, da mogu svi bolji sinovi naroda složno raditi na polju prosvjete i napredka. Pa to kao da će im i poći za rukom, ako budu htjeli Magjari biti ljudi s ljudî. Jer kad nebi, tada su već sad zemaljski zastupnik Dr. Makanec i njegovi drugovi naznačili Hrvatskoj put, kojim će joj trebat iti, da spasi sebe i slavensko pravo u Austriji.

Temelj pomirenju je položen u adresi, koja je bila devetoga tekućega mjeseca u desetoj saborskoj sjednici prihvaćena većinom glasovah od narodne i unionistične stranke, a jedanaestoga od predsjednika preuzv. g. Mažuranića i od prvog podpredsjednika g. Živkovića u Beču caru izručena. U toj adresi Hrvatska priznaje, žalibože bez ikakve garancije, pravovaljanost zakona od 1868. godine, samo išće, da se nekoje točke tog zakona poprave i popune tako, kako će joj biti moguće u zajednici s Ugarskom uspjevati i napredovati. Pa dočim je sabor, stojeć na tom tlu, izabrao svoje triest i jednoga poslanika za skupni ugarski sabor, izabrao je takodjer kraljevinski odbor, koji će se imati dogovarati sa sličnim odborom ugarskim, da se poprave i popune gori rečeni zakoni. Usljed toga u adresi se spominje sjedinjenje Granice, Dalmacije i Rieke, dakle cjelokupnost Trojedne Kraljevine; spominje se, na dalje, banska čast i uredjenje novčanih odnošajah izmedju Hrvatske i Ugarske; spominje se, na koncu, način zastupanja na ugarskom saboru, koji zateže djelovanje sabora hrvatskoga. Kralj je na tu adresu povoljno odgovorio. Sad ćemo viditi što će na nju odgovoriti ugarski sabor, pa po tom suditi i uspjeh dosadanjega hrvatskoga saborovanja.

Jedne ruske novine pišu, da Rusija nije bila nikad protivna austrijskoj Austriji, nego njemačko-magjarskoj Austriji. Da neka Austrija zadovolji svojim Slavenom, pak da joj neće ni ruskoga ni franceskoga prijateljstva nitko oteti.

Občinski zakon istarski.

(Dalje)

(Vidi brojeve 1, 2, 6, 7 i 11.)

Evo nas, gdje se vraćamo na one četiri točke prvoga diela našega občinskoga zakona, koje smo bili preskočili jedino zato, da prije raztomačimo našemu u Istri narodu izborni občinski red, kao stvar po našem sudu silniju i potrebitiju. Prva od tih četirih točakah (punti) govori o području občinskoga odbora (deputazione comunale). Evo dakle toga područja (attribuzioni).

Občinski odbor upravlja občinom u ime občinskoga zastupstva, te izvršuje njegove odluke i naredbe. Načelnik iliti glavar (podestà) nadzire i ravna sve poslove, koji spadaju u područje občinskoga odbora. Zato je dužnost občinskih odbornikah iliti savjetnikah (consiglieri comunali), pomagati načelniku i biti mu na ruku u svem i svačem, te pod njegovu odgovornost vršiti sve njegove naredbe. Svi občinski činovnici (plaćnici) i poslužnici su podvrženi načelniku, koje on drži u redu te nastoji, da izpunjuju svaki svoju dužnost točno i redovito. Njemu priprada pravo dignuti privremeno sa službe i one činovnike i občinske poslužnike, koji su po zakonu primili svoju službu iz rukuh samoga občinskoga zastupstva; ali dignuti jih sasvim i konačno iz službe, to pravo pripada jedino občinskomu zastupstvu. Občinsko zastupstvo može odrediti, ako je to nuždno iliti potrebito, da taj i taj izberivi občinar, il više njih, u tom i u tom mjestu budu načelniku na ruku u obavljanju njegovih dužnostih, najme redarstvenih (polizia) i upraviteljnih. Svaki izberivi občinar je dužan podložiti se toj naredbi po načelnikovu predlogu sve do druge obnove občinskoga zastupstva. Ti izvanredni pomoćnici moraju se u obavljanju svojih dužnostih držati načelnikovih zapovjedih.

Načelnik zastupa občinu u izvanjskih odnašajih i dopisuje službeno (d'ufficio) u svih njezinih poslovih. To će reći, da u ime občine govori i odgovara ustmeno i pismeno državnim i pokrajinskim oblastim, stranim iliti tudjim občinam i svim strancem, s kojimi ima občina kakova posla. Pisma, kojimi občina uzima na se kakvu dužnost naprama trećim osobam, moraju da budu podpisana od načelnika i od jednoga odbornika. Ako li je pak stvar toli važna, da se nemože obaviti bez dozvole cieloga zastupstva, ili bez potvrde višje oblasti, tada se mora u pismu očito kazati, da se je ta dozvola, il odnosno potvrda postigla, a pismo podpisati izvan načelnika još i dva odbornika.

Načelnik pripravlja i predlaže odboru sve one stvari, koje se imaju u njem pretresivati. On izvršuje sve zakonite odluke i naredbe občinskoga zastupstva, a traži iliti išce višju potvrdu za one, koje se bez te potvrde nemogu ovršiti, il ako sudi, da je občinsko zastupstvo prekoračilo granice svoje područnosti.

Načelnik upravlja občinskim imetkom i nadzire porabu i upravljanje občinskih dobarah; upravlja občinskimi zavodî

Digitized by Google

(istituti comunali), a nadzire one, koji se sami upravljaju; ravna i nadzire občinska poduzetja (imprese) i odlučuje u svih občinskih poslovih, koji nespadaju u područje zastupstva; skrbi za uboge polag obstojećih naredbah. Jedna od prvih dužnostih glavarevih iliti načelnikovih jest, obavljati mjestno redarstvo (polizia locale), to jest, skrbiti u občini za red i poredak, u koliko nije to vlada po zakonu sebi zadržala te izručila svojim opravnikom. U tom se mora glavar vladati sasvim po obstojećih zakonih. On je dužan proskrbiti na vrieme za naredbe reda i poredka i opredieliti potriebiti u tu svrhu novac. U svih okolnostih, u kojih nedotiečju občinske naredbe il občinska moć za red i poredak, a najme u vrieme kakve kužne bolesti, načelnik je to dužan javiti odmah kotarskoj političnoj oblasti.

Izvan toga dužan je načelnik obavljati i one stvari, koje su od vlade občini izručene (attribuzione delegata). On se ima u tom vladati po zakonu, il po naredbi od oblasti. Ako je pak način obavljanja tih stvarih prepušćen od vlade posvema il dielomice na volju občini, tada se mora vladati po naredbi i odluci občinskoga zastupstva. U sili i kad mu nedostaje vremena svjetovati se sa občinskim odborom, prosto je načelniku raditi i svojim svjetom, ali tada je dužan gledati, da mu to šlo prije odobri občinsko zastupstvo. Kad je tko zakrivio što proti obstojećim zakonom i naredbam redarstvenim, spadajućim u područje občinsko, a prestupak nije kaznene vrsti, tada pravo pedebsati krivca pripada načelniku i dvima odbornicima. Izvan globe (multe) i zatvora, kad se tko susteže platiti što duguge, drugimi se pedepsami nemogu služiti. U obavljanju mjestnoga redarstva, može načelnik zaprietiti globom od 10 f. ili zatvorom od 48 urah, kad su takove okolnosti, da se izpunjenje njegovih zapoviedih nemože bez obće pogibeli nikako odgoditi iliti odložiti.

U obavljanju svojih službenih (d'ufficio) dužnostih načelnik je odgovoran občini i vladi. Občini za občinske stvari a vladi za one, koje je občini izručila, da jih obavlja. Nu ta odgovornost neveže samo načelnika, nego i občinske odbornike (consiglieri) i sva ona lica, koja il nisu nikako, il nisu kako valja izpunila načelnikove zapovjedi. Drugi put ćemo govoriti o občinskom gospodarstvu i o občinskih nametih (imposizioni comunali).

Dopisi.

Iz srednje Istre.

Neka naši susjedi govòre, koliko jih volja, da je niš i Naša Sloga i oni, koji nam ju šalju: ipak valja reći, da je ona u kratko vrieme probudila i preobrazila narod, gdje se god čita. Jer u Istri nije naš narod znao do sada ni tko je ni što je, nego se dao ludo od svakoga tlačiti i gaziti; a sad evo, ne samo da zna i tko je i što je, nego je počeo na temelju zakona iskati i svoje pravice. Tomu su najbolji dokaz sliedeće viesti.

U nekoj občini srednje Istre bila je škola još od Štadionovih vremenah, pa sve do lani u našem materinskom jeziku. Da je to bilo pravo i Bogu drago, to mora priznati svaki, koji ljubi istinu i pravicu. Jer u toj občini živi od vieka na svojem i od svojega sve sam čist Slaven, izvan dvojice talijanskih obiteljih iliti familijah u mjestu, koje su se odnekud tamo doselile, bit će mislim treće koljeno. Dokle je bila škola crkvi u rukama, u toj se je školi učilo pomalo i talijanski, ni za drugo nego za ljubav te dvojice talijanskih obiteljih; jer je naš narod milokrvan narod, pak se nije rad zamjeriti nikomu, a kamo li susjedu, s kojim živ pod istim krovom stanuje, a mrtav će na istom groblju počivati. Ali, ako je takav naš narod, nisu takovi drugi narodi. Oni hoće da zapovjedaju, kamo god dojdu, jer evo što se je dogodilo.

Kad se je ono predlani i lani počelo i u školi na ustavnu (alla liberale!) gospodariti, naš je materinski jezik bio odmah protjeran iz škole gori rečene občine, a mjesto njega uveden čisto talijanski, valjda ni za drugo nego jedino zato, što u toj občini žive i dvojica talijanskih familijah. Vi ćete me pitati, da tko sad uzdržuje tu talijansku školu? Na to vam pitanje odgovoram, da ju uzdržuje naš narod iz svojega džepa i sada kao i do sada, s tom samo razlikom, što ga sad stoji iliti košta 400, a dosad ga nije koštala nego 10 f. na godinu! Sad mi recite, da li nisu naši susjedi pravedni i duševni ljudi? Dakako da jesu, kad ovako tudjom mukom školaju četvero petero svoje talijanske djetce, dočim poradi toga sva ostala netalijanska u občini djetca moraju, da odraćuju u gluposti i neznanstvu.

Ali, ako su naši susjedi mislili, da je na u Istri narod još uvjek onako *na pravu*, kao što je nekad bio, to su se ljuto prevarili. Jer, što bi se u sličnih okolnostih svgdje na svietu dogodilo, to se je dogodilo i tu. A to jest, da su roditelji odlučili, uprti na §. 19. temeljnih carevine pravah, da oni neće da šalju svoje djetce u talijansku školu. Prietilo im se globom iliti multom, ako se nebudu zakonu pokorili, al si oni jednako odgovarali, da neima zakona proti zakonu, ni prava proti pravu. Ako se ga tko drži, da se ga drže i oni, pa mirna zemlja. Na to im nisu znali šta drugo, nego su jih tužili kotarskom kapitanu. Kapitan, jih pozvà, a oni mu rekoše, da nešalju zato svoje djetce u školu, što im u talijanskoj školi badava vrieme gube. Nego neka g. kapitan zapovjedi, da se škola drži u njihovom materinskom jeziku, kao što to. §. 19. temeljnih carevine pravah očito naredjuje, pak da će njihova djetca biti uvjek prva u školi, na koju i oni troše, a neimaju od nje nikakve koristi. Kapitan je čovjek, pak im nije mogao dati nego pravo; al im je rekao, da im nemože pomoći, jer da je tako odlučilo njihovo zastupstvo. I gle, svi oni roditelji, koji se zakona drže, pak neće da šalju svoju djetcu u talijansku školu, bili su podvrženi globi od 1 f. i 30 nvč. i odmah zatim rubani.

Ali muka je svakomu na pravdi trpiti. Zato su i oni odmah pisali školskomu nadzorničtvu, proseć ga, da im se ta globa prosti, a na temelju §. 19. temeljnih carevine pravah uvede u školu njihov materinski jezik; neka se to proglasi u crkvi i na ulici (placi), pak da će oni početi udilj svoju djetcu redovito u školu pošiljati. Ali uspjeh te molbenice bio je taj, da su morali platiti globu od 1 f. 30 nvč. a izviše zaprietjeno im je globom od 5 f., ako nebudu slali svoje djetce u talijansku školu. Sila kola lomi, pak su se nekoji i podvrgli toj nadzorničkoj naredbi, ali se svojih pravicah nisu odrekli, nego su dapače odlučili pisati na namjestničtvo (goveran), ako li pak nebude ni to pomoglo, onda ravno u Beč na visoko ministarstvo. A to im i ja svjetujem. Samo se neka nikoga neboje, jer pravo je pravo, dokle god obstoji §. 19. temeljnih carevine zakonah; a prositi i iskati svoje pravice, jest svakomu slobodno, pa i njim.

Ali na koncu jih moram ipak nešto pitati za njivovo dobro. A to jest, da li znaju, koji je onaj istočni grieh, poradi kojega i oni i naša ostala braća u Istri toliko trpe? Taj grieh jest, što nisu u vrieme izborah u občinsko zastupstvo svojih ljudih izabrali. Jer po zakonu, občinsko zastupstvo ima pravo odlučiti, u kojem jeziku hoće da se djetca u školi uče. Tim kad bi bili zadnji put izabrali svoje ljude, sad bi imali školu, kakvu bi sami hotjeli. Ali što nisu učinili onda, neka učine prigodom dojdućih izborah, pak će sami gospodariti u svojoj kući. Nego oni mogu nagovoriti i svoje sadašnje zastupnike, neka taj občinski zakon tako prekroje, da bude pravo i jednim i drugim. A zato im netreba drugo nego skupiti se po zakonu u tabor iliti pučki sastanak, učiniti odluku i predati ju pismeno občinskomu zastupstvu, koje je neće moći, nego uslišati.

Što sam ovdje toj občini rekao, to velim svoj ostaloj braći u cieloj Istri. I tim svršujem.

Svašta ponešto.

* **Bogastvo sjedinjenih državah amerikanskih,** računalo se god. 1850. na 7 miljardah (sedam tisućah milijunah) 135 milijunah 760.288 dolarah; 1860. na 16 milijardah 157,616.068; dočim je ljeta 1870. naraslo na 29, 975,781.310 dolarah, iliti po prilici na šestdeset tisućah milijunah našega novca. — Kod nijednoga naroda ovoga svieta nije se jošte opazio nikada ovako veliki skok u bogatstvu, kao kod puka

Digitized by Google

amerikanskoga. Ovako mogu napredovati samo slobodni narodi, kojim uz bok stoje dobre škole, kao Amerikancem, koje bismo morali u svem i svačem i mi slieditи, želimo li se doviti boljoj budućnosti.

* **Najveća ura na ovomu svietu,** biti će nedvojbeno ona, koja je na parlamentskoj kući u Londri. Četiri kazala ote ure, imadu u promjeru 22′ (noge, stope) iliti dobra $3^1/_2{}^0$ (sežnja, klafira). Svakog pol časa (minuta) pomakne se rt (punta, špica) kazala (cagara) za 7 palacah. Ta ura, koju valja navijati puna dva sata, ide $8^1/_2$ danah, nu nebije ure nego samo $7^1/_2$ danah, pak tim pokazuje, da ju valja nategnuti ili naviti. Šetaljka (pendul) joj je dug 17′, dakle malne 3 sežnja; kotači (kola) su uri izlievani iz željeza. Zvon, po komu ure biju, visok je 8 a u promjeru mu širina iznaša 9 nogah, težI (peže, važe) 15 bačavah (300 centih), bat pako, koji po njemu udara, 4 centa.

Neukû Nauka.

Korist pčelarstva.

Kako je pčelarstvo koristno, tko se zna umno njim baviti, vidi se najbolje iz sliedećih brojevah. — Neumorni pčelar g. Grimm u Americi pridjelao je 1870. godine 22,725 libarah meda u vriednosti od 4,000 dolarah (dolar = 2 f.); povrh toga vrgla mu je prodaja 340 rojevah talijanskih pčelah 3,000 dolarah; a prodaja voska i mnogobrojnih maticah iliti pčelskih kraljicah drugih 3,000 dolarah; dakle svega skupa 43,000 franakah. — Lani je Grimmova kći, djevojče od 17 godinah, nastojala na selu svog otca 100 košnicah i pridjelala 10 barilah meda, dakle okolo 3,700 libarah. Ona veli, da je lani pridjelak triuh pčelnjakah njezina otca, što broje 290 košnicah, dao 35 barilah meda izciedjena, a 12 do 15 neizciedjena; odviše da je 290 košnicah dalo 324 roja, tim računa, da ima čista dobitka do prieko 40,000 franakah. — Tu treba baš reći, da tko umie, njemu dvie, a u Americi je gojitba pčelah dotjerana do skrajne savršenosti. Iz ovoga neka vidi naš narod, što mogu zajedno muka i nauka, pak neće bit vazda potreban kore hleba.

Koliko može snesti jajah jedna kokoš,

izračunao je neki umni gospodar ovako: Pojedina kokoš imade do 600 malih jajacah, od kojih, kad kokoš ponaraste, prvoga ljeta snese 20, drugoga 120, trećega 135, četvrtoga 114 velikih jajah. Počim u sliedećih 4 godinah, kokoš nese svake godine za 20 jajah manje, tako da u 9. godini jedva jih snese 10: preporučuje, da se jedna kokoš više od 6 godinah ne drži, jer da gospodaru neima od nje nikakove koristi a ostarelu nitko rado nekupuje.

Dobar miešanac gnoj za vinograde.

Znajući, da neima boljega gnoja za čokoće (trsje) od njegova mladja, (mladice), imalo bi se mladje u tu svrhu bolje upotrebljavati, nego što se to obično čini. Naš seljak zatrpa grabe ili rupe na putu s trsovim mladjem, odkud neima nikakove koristi. S toga činimo na tu okolnost naše vinogradare pozorne i sad, gdje će se zeleno mladje prisjecati imati. Ono tvrdo mladje, što pred marhom (blagom) preostane, sasieče se na komadiće te se sbaca na kup medju ostalu zemlju i trulež, pa ako ga pokadšto gnojnicom zalieš, strunut će u najbolji za vinograd gnoj. To isto čini i sa starim mladjem (rožjem) kod rezitbe vinograda.

Da ti se rana brzo zacieli

metni na nju tanki komadić frižke slanine (špeha), te ju omotaj dobro platnenom krpom. Za nekoliko danah nestati će ti rane.

Da ti kruh posvema neizpljesnivi

metni ga, čim se pljesnivost pojavi, u razgrijanu peć, te ga ostavi unutri do 2 sata. Peć nemora tako silno razgrijana biti, kao što kod pečenja. Kruh ti nakon toga neko vrieme nepljesnivi.

NOVINARSTVO.

Tko se je rad zabaviti što krasnijim i poučnijim hrvatskim čitanjem, neka se predbroji na list **Vienac,** što izlazi u Zagrebu svakog tjedna jedanput, a nestoji nego 7 for. na godinu. Ovo je list, koga je isto onako liepo vidjeti na stolu svećeničkom, kao u rukama kuće gospodara i naše mladeži jednog i drugog spola. Zato ga što vruće preporučujemo i našim rodoljubivim svećenikom i svim našim imućnijim kućam.

Različite viesti.

* (**Zemaljski odbor istarski**), kako čitamo u *Osservatore Triestino*, podielio je učeničku podporu (stipendij) *Ivanu Kirinčiću* iz Krka, učeniku II. razreda na nižoj pazinskoj Gimnaziji, i *Venanciju Sikiću* iz Oprtlja, učeniku III. razreda na piranskoj Realki, 100 f. svakomu.

* (**Doznajemo iz Istre**), da su se dogovorili Lindarci, Pićanci i Gračišćani, koji sad spadaju pod pazinsku Podestariju, da ćeju prigodom budućih občinskih izborah izabrati u občinsko vieće sve samo svoje ljude. Tako valja, dična braćo naša! Napred, samo napred na stazi pravice, istine i zakona; pak će Bog i nam dati, da budemo svoji u svojoj kući. A vas će vaša djeca u vaših grobovih blagoslivljati i vaše ime od koljena do koljena dično spominjati. A to zato, jer je občina početak i temelj narodnoga života, i tim svakojakoga blagoslova i napredka. Samo gledajte da u Pazinu i nablizu Pazina izaberete toliko naših naučenih iliti pismenih ljudih, koliko jih treba, da stupe u odbor iliti delegacion, da vam nebude zastupstvu prigovora od nikoje strane. A to će vam bit lahko, jer jih dobro poznajete, pak vam se netreba nego s njimi dogovoriti i sporazumiti. Nevjerujte onim, koji vam vele, da bez odvjetnikah iliti advokatah zastupstvo nevalja, jer to u zakonu nigdje nestoji. Što stoji jest, tko je u zastupstvu, taj da občinom ravna. Učinite dakle, kako ste se dogovorili, a tako neka učine i ostala braća u občini, pak ćete vi i nitko drugi njom ravnati i vladati, i voda će opet teći, kud je nekad tekla. I u to ime Bog pomozi!

* (**Tabor u Dalmaciji.**) Rodoljubi u Boki kotorskoj rade od nekoliko vremena na tom, da što skorije drže narodni sbor, te su već i držali predhodni dogovor. Talijomani već sada rade proti tomu taboru i nastoje ga osumnjičiti. Nu nadati se, da se narodnjaci neće dati smesti tudjimi spletkami, već će jednodušno prionuti, da se taj prvi tabor u Dalmaciji obdrži. Narod neće na tom taboru viećati o drugom, nego li o svojih potrebočah i željah.

* (**Pobjede narodnjakah u Dalmaciji.**) Kod obnove občinskoga zastupstva u Šibeniku i Rabu pobjedili su narodnjaci. U Rabu su Talijanomani, videći da moraju propasti, ostavili občinsku dvoranu. Živili hrabri Šibenčani i Rabljani!

* (**Kotarska realna gimnazija.**) podignut će se, kako pišu „Nar. Listu“, na veliku gimnaziju.

* (**Uredovni jezik občinah u okružju kotorskom.**) „N. L.“ pišu iz Kotora, da je bečka vlada pozvala občine, da se izjave, kojim jezikom žele uredovati; gradsko vieće kotorsko zaključilo je hrvatsko-srbskim jezikom, ćirilskimi ili latinskimi slovi prama potrebi, samo su tajnici občine Risna i Krtole odmetnuli se od svoga naroda i odgovorili vladi, da u ta dva mjesta imaju jednako pravo srbski i talijanski jezik, pa da će ih jednako upotrebljavati!! To će biti valjda zato, što oni neznadu jezika narodnoga, a ipak vuku plaću od naroda. Nu tajnici dali su taj odgovor bez občinskoga vieća, pa će ih ovo pozvati na odgovornost za slične odgovore.

* (**U Murteru u Dalmaciji**) otvorila se dne 30. svibnja narodna Čitaonica, da bude ročišće i prijateljsko sastanišće svim rodoljubnim i za napredkom hlepećim dušam. Zasnovali ju i osnovali sami seljaci, ter tim pokazali, kako bistro shvaćaju duh vremena. Slava vrlim Murtercem!

* (**Goričko politično društvo Šoča**) priredit će u goričkoj okolici narodni tabor, u kojem će se iskati od vlade, da predloži goričkomu saboru tako zvane temeljne članke glede narodnosti, što bjehu pod ministrom Hohenwartom predloženi saboru českomu.

Digitized by Google

* (**Spomendan krunjenja kralja Zvonimira.**) Dne 9. oktobra 1876. bit će upravo 800 godinah, što bijaše krunjen (9. oktobra 1076) Zvonimir, prvi kralj hrvatski, u crkvi sv. Petra u Spljetu, u našoj krasnoj dalmaciji. Hrvati su dakako imali i do tada svojih vladarah, koje su kraljem nazivali; ali biti krunjenu crkvenim obredom, ta je sreća prvoga zapala kralja Zvonimira. Odkrunio ga jedan kardinal u ime pape Grgura VII, koji mu je poslao i kraljevsku krunu, a uz krunu kraljevski stieg, mač i žezlo. Ovaj dogadjaj, koji spominje vas hrvatski narod svoje slavne prošlosti, imao bi se što sjajnije svetkovati u cieloj zemlji. Zato bi bilo veoma shodno, da se naši prvaci stanu već sad dogovarati, kako će se taj dan dostojno proslaviti.

* (**Magjari i saborski izbori.**) Dokazalo se, da je prigodom posljednjih izborah ostalo na mjestu ubijenih 50 ljudih, 200 težko, a preko 1000 lahko ranjenih. Pak će još tkogod podvojiti, da nije ovo maleno, al tim oholije magjarsko pleme, pozvano širiti svoju izobraženost iliti civilizaciju po istoku!?

* (**Na Cetinju**) ustrojila se vojna glasba (banda) od samih mladih Crnogoracah, a u *Ljubljani glasbena matica* za podporu i uzgoj slov. narodne glasbe. Ovo je opet novi dokaz, kako naša braća rade oko napredka svih granah narodnoga života. Živili!

Poziv na predplatu.

Pozivamo i opet svakoga, koji želi i nadalje držati ovaj list, a nije predplatio nego za prvo poluljetje, da to što prije učini i za drugo, jer ćemo mu drugač morati obustaviti daljnje pošiljanje. Tim više prosimo one naše predbrojnike, koji nam nisu još ni prvoga poluljetja poslali, da nam izvole zajedno poslati prvo i drugo, da tako uzmognemo učinjene troškove izplatiti.

Uredničtvo.

Sa tršćanskog tržišća.

Šenica, premda se je mnogo uvozilo, uzdržava svoju prvašnju cienu; *kukuruzu* pako opala ciena na 4 f. 90 nvč. do 5.30, za 116 ℔. Cent *kafe* Rio f. 49.75—50 f.; *cukara* tučena f. 24.25 —25 f.; — *pirića* (oriže) f. 8.25—50 nvč.; — *vune* (neoprane domaće) f. 37.50—38 f.; — *kožah* volovskih i kravjih f. 73—76, telećih f. 117—120, komad janjećih 70.89 nvč. — Cent *masla* f. 48—55; *loja* f. 27—28, — masti f. 27—30, — *slanine* (amerikanske) f. 25—27.50; — *voska* f. 109—116, — listja *lovorike* (javorike) f. 4.50—11 f. — *cunjah* (canjkah) f. 13—50., — *ruja* f. 4.25—5 f. — *Ulju, šiškam* i *ćahuricam* ciena je kao u posljednjem izvješću.

Tiskarnica Weis jest sad u rukama sinovah **K. Amati.**

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Julija.

Dojadrili u — iz

Trst: *Angelki, Pietro*, Njukastla — *Mosè Montefiore*, Leita — *Kobilić*, Taganroga.
Alesandriju: *Trident, Diana*, Trsta — *Civiltà, Costante, Vodja*, Kardifa — *Oreste*, Marsilje.
Amburg: *Grazia*, Buenosayeresa — *Alceste*, Bahije — *Nilo*, Marsilje.
Anversu: *Carlo S.*, Pernambuka — *Genio*, Njukastla — *Flegon*, Almerije.
Bona: *Accorto*, Marsilje.
Carigrad: *Draga Aneta*, Giurgeva — *Fa*, Algira — *Elena C.*, Patrasa — *Melhiore*, Marsilje — *Elče*, Kardifa — *Peljesac*, Kurčule — *Hennoch*, Sire — *Vojvoda, Giorgio*, Taganroga — *Tom*, Trsta
Cet: *Unione*, Kaljara — *Amata P.*, Trsta
Dublin: *Figlia Jenny*, Odese — *Onore*, Njujorka.
Dunkerk: *Speme*, Forcarah
Falmut: *Nahor*, Akyaba — *Erminia*, Jaffe — *Esther*, Kostance — *Inviato*, Carigrada.
Filadelfiju: *Lete*, Marsilje
Flesingu: *Assoluto*, Bona.
Glučestar: *Cav. Sgardelli*, Suline — 5 *cugini*, Poti — *Tebro*, Ales.
Kardif: *Danica*, Malte — *Ursula*, Kartagene.
Karloforte: *Maria Ana*, Ceta.
Kork: *Voluntas*, Ales.
Leit: *Italo*, Galipoli.
Liverpul: *Dante*, Ales. — *Zio Giorgio*, Odese — *Angelica*, Bahiju.
Londru: *Alma*, Ceta — *Armida*, Trinidada.
Maltu: *Ricardo*, Njukastla — *Carlo Boromeo*,
Marsilju: *Anteo*, Mararona — *Danae*, Brdianske — *Tito*, Enosa — *Alb. Premuda*, Njujorka — *Maria S.*, Bulama — *Cettinje*, Senja.
Njujork: *Rebeka*, Njukastla — *Nina*, Kardifa — *Martin*, Borda.
Njuport: *Ana*, Suline.
Odesu: *Grad Zagreb*, Njukastla — *Luka*, Marsilje — *Padre, Gregorius, Carlotta Fanny, Vesta*, Carigr. — *Kalk, Adele*, Kardifa.
Rošfort: *Veglia*, Trsta.
Salonić: *Nova harnost*, Kavale — *Sretan*, Du-
Sanjago: *Domenico*, Filadetfije. brovnika.
Smirnu: *Fanny P.*, Marsilje — *Alessandro* Carigrad.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Ivo, Carmella B.*, Cet — *Bar. Vranicani, Medea*, Bordo — *Iris*, Soriju — *Girolamo*, Riojaneira
Alesandrije: *Janjina, Cviet, Bice, Equo, Nimrod, Natale S., Francika O.*, Carigr. — *John, Mira*, Ingl. — *Elodie*, Beruti — *Milš*, Trsta — *Lisa*, Santonina — *Atlas*, Katanija.
Algira: *Adelina B.*, Trst.
Bebihéd prošii: *Margellina, Rimedio* iz Grimsbya za Ales
Brdianske: *Čas, Majus*, Kork
Carigrada: *Josip Strossmayer, Mosorska vila, Adelina, Ant. Luca, Pierino, Bar. Eötvös, Marino, Margarita, Casimiro C., Proserpina, Dorino, Madre Maria, Bortolina, Nuovo Arturo, Ruth, Toni C.*, Kork — *Mali Ivo*, Maltu — *Europa, Oimpo*, Poti — *Slavonija*, Azov — *Patrizio F*, Ghiamlek — *Penelope, Nuovo Nicoletto*, Dunav — *Slavjanska*, Trebisondu — *Petroslava, Alois*, Marsilju — *Marietta, Andrina, Pater*, Trst — *Pace P.*, Krč — *Andrić*, Burgas — *Matilde*, Lušinji — *Lauro*, Tuléu.
Ceta: *Egle*, Oran — *Oskar, Barica P.*, — Portsaid — *Cristoforo Romano*, Ales. — *Pompa*, Para.
Falmuta: *Antonio*, Stokton — *Navjestnik*, Svanseju — *Provvido*, Glasgov — *Gius. Antonio*, Giučestar
Gibraltara: *Turtaro*, Bordo — *Ati*, Hul — *Mimi*, Njujork — *Nauto*, —
Grinoka: *Gazella*, Batum — *Decio*, Ales
Kardifa: *A. F. Luković, Reu*, Ibrailu — *Trino*, Njujork — *Taganrog*, Krf — *Cam*, Galaz.
Kingstona (Jamaike) *Baltasar*. Milk River.
Kingstovna: *Teofrasto*, Amsterdam — *I dubrovački*, Leit — *Supplice*, Vaterfort — *Aquilone*, Belfast — *Serug*, Vlaardingen.
Malte: *Ana S., Filomena, Paulus*, Ingl.
Marsilje: *Dika*, Trst — *Ruben*, Carigr. — *Velimir, Costantino Elena*, Smirnu — *Soko, Mercede, Ortensia*, Buenosayeres — *Catina R.*, Filadelfiju — *Tancredi*, Gariš — *Elia Profeta*, Ales.
Njujorka: *IV dubrovački, Grad Senj*, Kork — *Sabioncello*, Granton — *Gius Rocco*, Trst — *Tare*, Vaterfort — *Arfacad*, Trst
Odese: *II dubrovački, Paolina*, Kork — *Celestina*, Lušinj — *Noè*, Nikolajev — *Maria D.*, Rieku — *Vjerjuka*, Jadransko more — *Maria R., Nettuno* Marsilju — *Armonia*, Cet.
Riojanaira: 2 *Brüder*, Gibraltar — *Unione S.*, Pernambuk
Šilda: *Pepina B.*, Invergordon.
Taganroga: *Jugoslav*, Ingl.

Dardaneli prošli — za

Lusignano, Ingl. — *Libero*, Enos — *Ardito*, Dalmaciju.

U Cadixu utonuo je bark aus. *Milica*, kap. Vukasović, a u Sulini izgorio bark *Rodolfo*, kap Capponi, — mornarica se sva spasila.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Julija 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.31	5.32	5 32	5.32½	5.32½	5.32½	—	5 32½	5.32	5 31½	5 32	5.32	5.31	—	5.31	—
Napoleoni	8.89	8.89	8.90	8.90	8.90	8.89	—	8.88½	8.88	8.86	8 88	8.88	8.85	—	8.84½	—
Lire Ingleske	11.16	11.15	11.16	11.16	11.17	11.16	—	11.16	11.15	11.15	11.16	11.17	11.14	—	11.13	—
Srebro prid (aggio) . .	108.75	108.85	109.10	109.15	109 15	109.25	—	109.25	109.—	108 85	109.—	108.75	108.85	—	108.65	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Sinovi K. Amati.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Augusta 1872.** **Broj 15.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Julija.

U ovoj polovini carstva počela se voda nešto bistriti. Nekoji od naših Niemacah su od skora putovali prieko granice u njemačku carevinu, da se tamo nadmetju sa svojom braćom, tko zna bolje iz puške pogadjati, kao što je to već od nekoliko godinah njemačka navada. Tom se prigodom braća razvesele, pak iskreno reku, što komu na srdcu leži. Tako da su ovaj put i naši Niemci koješta rekli, što se baš neslaže sa austrijskim patriotizmom. U laži su kratke noge. I naši su Niemci dosad lagali, da neima državi većih prijateljah od njih, a sad kao da im se počela krabulja sa lica omicati. Možda će bit u svoje vrieme i to nečemu dobro.

Auerspergovo ministarstvo bi reć kao da već nezna ni gdje bi imalo što početi ni gdje svršiti. Zaplelo se tako, da već i samo vidi, da nemože ovako napred. Pak se čuje, da se nešto Čehom nudi izpod ruke u nadi, da će popustiti od svoje odpornosti. I Tirolcem da bi se po volji učinilo, najme glede pučkih školah, pak dopustilo, da jih nadzira crkva, kao i do sada. Istina, da se pripovieda, da tim postupanjem nemisli ministarstvo nego razdvojiti odporne narode; al je s druge strane istina i to, da se jaka i ukorenjena ministarstva takvih slamicah nelate. Ni ministar izvanjskih poslovah, grof Andrassy, kao da nesjedi baš na najmečoj stolici, jer ga knez Bismark hoće da zaplete u vrtlog svoje njemačke protucrkvene politike, a u toj politici kao da i Andrassy vidi opasnost za Austriju. S druge strane, najbrže da još pravo nezna, ni što misli Prusija ni što misli Rusija glede Austrije; pak dočim se s Prusijom rukuje, to se Rusiji sad prieti sad ulagiva iliti lasti.

U Ugarskoj su, kako već jednom rekosmo, nadvladali desničari, al nisu ni ljevičari izgubili toliko glasovah, koliko se s početka mislilo da hoće. I ljevičari i desničari su jedne misli, kad treba udarati na nemagjarske u Ugarskoj narode; pa zato tamo neće biti bolje, dokle se god sasvim neprobude i Slovaci i Srbi i Rušnjaci i Rumunji. Magjari čine svašta, da podkopaju našoj braći Srbom crkvenu i školsku autonomiju iliti samoupravu, pa da im tako presieku životnu žilu. Iz svega se vidi da Magjari razumievaju slobodu na svoj način, to jest, da mogu gnjesti i tlačiti nemagjarske narode. Zato treba, da osobito naša braća Hrvati dobro paze, što i kako rade, da jih Magjari još i na uže u svoju mrežu nezatvore. Nego, mi čekamo, što će hrvatska kraljevinska deputacija od Magjarah tražiti i što će oni na to odgovoriti; pak onda da vidimo, ima li u obće s Magjari dogovora, a ako ga neima, gdje su vrata, na koja će u tom slučaju Hrvatska uteći. Medju Niemci i Magjari zapodjela se velika buka poradi Dalmacije. Magjari u svojih novinah nekako podupiru hrvatsku adresu glede sdruženja te kraljevine s Hrvatskom, a Niemci opet u svojih psuju poradi toga i Magjare i Hrvate i Dalmatince.

Franceskoj je trebalo tri miljarda i dviesto miliunah franakah, da izplati Niemcem ratne troškove. U tu svrhu razpisa zajam iliti posudu, koji se podpisivao po cielom svietu dne dvaest i sedmnog i dvaest osmog julija. Uspjeh je bio taj, da se podpisalo deset puta više, nego se pitalo. Iz toga se vidi, kolik neizmierni kredit ima Franceska i danas u svietu, a onamo su Niemci mislili, da su ju zauvjek upropastili. U Španjolskoj su pucali na Amedea, al ga srećom nisu pogodili.

Pčelarstvo.

(Dalje)

IV.

Naš narod je pčelam stari prijatelj, pak pravo reć mnogih mu stvarih nebi trebalo ni spominjati, buduć mu od starine poznate. Ali kako mi pišemo za početnike, tako nemožemo mimoići ni takvih. A ovamo spadaju pčelske bolesti i pčelski neprijatelji.

Od pčelskih bolestih prvu treba da spomenemo tako zvanu *grižu*, kad od njih ide nekak crveni i smrdljivi smrad, kojim tada i satje i jedna drugu smrade. Ta bolest dojde na pčele, kad se kako prehlade, što se lahko dogodi, ako nisu u zimu il u proljetje dobro zaklonjene od studeni. Isto tako, ako u zimu neimaju mira, il ako u toplih krajevih predugo zatvorene ostanu, kao takodjer ako se košnice nahode na vlažnû iliti umidnu mjestu. Griža jih popade i ako neimaju dosta hrane, il ako im je hrana preveć vodna, i najposlje ako neimaju za hranu i peluda, pak se hrane samim medom. Ta bolest je zato pogibelna, što u onom smradu pčele neće, da posluju, zato ga treba izrezati. Druga pčelska bolest jest *nadutost*, kad se nekako nadunu i oteku. Toj se bolesti nezna za uzrok. Lieče se te dvie bolesti u obće, ako se pčelam postavi dobrâ vina, il rakije sa šećerom iliti cukarom. Griža pako napose, ako se pčele puste iz košnice, kad je liepo vrieme, da se sprojdu, pak im se onda dade il ovarena meda, il slane vode sa nekoliko kapih dobrâ vina. Nekoji nadalje uče, da je najbolje proti griži postaviti u košnicu raztopljena u vodi cukara ledenca (zucchero candito); taj da jih ogrije, okriepi i gržu im zatvori, a s druge strane vlagu na se vuče.

Treća pčelska bolest jest *kuga* iliti gnjiloba. Ta je bolest tako pogibelna, a ujedno i najetliva, da od jedne košnice mogu sve ostale postradati. Zove se gnjiloba, gnjilost, gnjilež, gnjilad za to, što u škuljicah stanu gnjiti nezadjelane a kad i zadjelane već pčelice. Dozna se za tu bolest tako, što se u jutro pred vratima od košnice nahodi mnogo smrdljiva gnjusa, što su noću pčele, čisteć stanice iliti celice, izbacile iliti izkidale. Pčele su žalostne, a iz košnice pahti smrdliv duh. One se brane dokle mogu, a kad vide, da nemogu više, nego da će sve sagnjiti, onda pobjegnu kud koja. I toj bolesti je kriva zima, od koje se prehlade pčelski zarodi, najme ako je u košnici malo pčelah, pak nemogu svih grijati. To se lahko dogodi, ako po roju nastupi studeno vrieme, pak se ono malo pčelah, što je u košnici ostalo, stišće da se ogrije, dočim zarod s kraja smrzne i stane gnjiti. Što se ima tu činiti? Ništa drugo, nego pregnati pčele u drugu čistu košnicu, a staru sa pčelnjaka odnesti, da zdrave pčele kužnâ meda neokuse, pak se i one okuže. Al je i samo satje kužno, zato ga treba što prije stopiti, kužnu pako košnicu sažgati, a mjesto, gdje je stajala, dobro ožuliti i oprati. Pregnanih pčelah nevalja staviti na staro mjesto, neg na drugi kraj, pa onda jih dobro hraniti.

Ima još druge dvie pčelske bolesti, najme neprobavnost i vrtoglavica. Jedne i druge se dobave same, prve iz lakomosti, kad se na paši namjere na mnogo meda, pak se ga prenadjenu; a druge iz neopreznosti, kad najme srču med iz otrovnâ cvieća, pak ovrtoglave. Nego od tih se dviuh bolestih pčele same i lieče, točnom najme olakom (dieta) iliti uzprežnoštju u jelu i pilu. I tu se može čovjek od njih mnogo naučiti.

Digitized by Google

Dopisi.

Iz Dalmacije.

Odgovor, što ga je Nj. Veličanstvo izvolilo dati preuzv. g. Mazuraniću, kad mu je ovaj izručio adresu hrvatskoga sabora, razveselio je i obnadio i nas u Dalmaciji. A kako i nebi, kad sabor medju ostalimi stvari spominje u izručenoj adresi i staru cjelokupnost Trojedne Kraljevine, a kralj saboru prijazno odgovara, da će *njegove dobru naroda namienjene težnje i ovlašćene želje otčinski podupirati?* A eno neima ga, koji nevidi, da je cjelokupnost naše domovine baš dobru naroda namienjena težnja, jer što Hrvatska i Dalmacija nemogu učiniti za napredak i za prosvjetu razdružene i svaka za sebe, to će ako Bog da moći učiniti ujedinjene i sdružene u jedno državno tielo. S druge strane, Nj. Veličanstvo naš premilostivi kralj privoljava, da se ugarsko-hrvatski nagodbeni zakoni od 1868. godine prerazvide, predjelaju i popune tako, kako će to bit pravo i našoj Trojednoj Kraljevini; pak prama toj svojoj kraljevskoj volji ujedno izjavljuje, da će dati pozvati ugarski sabor, neka i on izabere kraljevinsku delegaciju, koja će se o tom poslu dogovarati sa sličnom deputacijom hrvatskom. Evo nas dakle i s ove i s one strane Velebita mnogo bliže izpunjenju naših najvrućih željah nego li smo to ikada mislili. *) Nego meni pokraj toga još nešto na srdcu leži, poradi čega vam evo danas i pišem, a to je nova austro-ugarska trgovačka zastava i naše narodne boje.

Kad se je ono 1867. godine mirila Austrija s Ugarskom, medju ostalimi stvari bi ugovoreno, da se prama tomu pomirenju prekroji i doondašnja trgovačka zastava. I eno dvie godine danah poslje toga vidjesmo, gdje su u staru austrijsku zastavu bile primljene i magjarske narodne boje. Ali ono pomirenje bilo je, žalibože, učinjeno bez znanja i sudjelovanja Trojedne Kraljevine, akoprem je imalo pravovaljano i nju vezati. Da to nije bilo pravo, to mora reći svaki, koji zna, ako je Trojedna Kraljevina cjelokupni, da je i jednakopravni dio ugarske krune. Hoće li dakle Magjari, da se baš pomire s Hrvatî, onda im nepreostaje drugo nego dopustiti, da povire donekle i Hrvati u njihovu s Austrijom učinjenu nagodbu, i to najme glede prekrojene trgovačke zastave. Jer nije ni liepo ni pravedno, da baš Hrvati i Dalmatinci, koji tu zastavu na svojih brodovih u najdalji sviet nose, neimaju na njoj nikakve svoje biljege iliti znamenja. Što se je dakle onda Hrvatom skrivilo, to im se neka sad popravi, ako je istina, da su narod jednakopravan narodu magjarskomu. A tim će bit i ostali Slaveni u državi zadovoljni, jer se kao narod kupe svi pod istu narodnu zastavu, crveno-bielo-modru.

I to je ono, o čem će trebati, da rieč povede hrvatski sabor i hrvatska kraljevinska deputacija, kad se bude s ugarskom dogovarala o popunjenju zakonah od 1868. godine. A to joj neće biti ni toliko težko, jer neće mariti nego donavezati vodjene već u tom smislu dogovore, kad su se pred trima godinama dalmatinski i hrvatski brodovlastnici i pomorski kapetani bili prošnjom obratili, jedni na austrijsku a drugi na ugarsku delegaciju, da se u novu trgovačku zastavu primu i naše narodne boje. Dalmatinska je prošnja s mnogobrojnimi podpisî i s nacrtom projektovane zastave bila poslata slovenskomu delegatu g. Svetcu, koji ju je izručio bivšemu državnomu kancelaru grofu Beustu; hrvatska pako hrvatskomu delegatu g. Orczi-u, za koga neznam komu ju je predao. **) Što znam jest, da se je onda o toj stvari govorilo u obima delegacijama, premda bez uspjeha. To dakle hrvatsko zahtievanje neće biti baš nikakva novost ni za Magjare ni za Niemce, samo što će sad pasti u mnogo shodnije i povoljnije vrieme, nego li je to onda bilo. Neka se dakle okoriste tom prigodom hrvatski sabor i hrvatska kraljevinska deputacija, te izvojuju narodu usvršćenje i naših narodnih bojah u prekrojenu austro-ugarsku trgovačku zastavu; pak neka budu uvjereni, da su izpunili jednu od najpravednijih i najživljih željah hrvatskih pomoracah, počamši od prvog brodovlastnika, pa tja do posljednjeg mornarčeta.

*) Jest, ako budu htjeli i Magjari biti ljudi s ljudî. *Ured.*

**) Po našem mnienju nebi bilo s gorega, ako bi se sad te prošnje ponovile na hrvatski sabor. *Ured.*

Iz hrvatskoga Primorja.

Što su Ugarskoj njezina polja i njezine brodive rieke, to je nam Hrvatom naše sinje more. Mi Primorci najviše na moru i kosimo i žanjemo, i to ne samo mi, koji stanujemo tik samoga mora, nego su se stali spuščati na more i oni, koji podalje od njega živu. Tako da će to jednom biti i u nas kao i u Engleskoj, gdje ima mornarah sa svih stranah zemlje, te mornare i oni, koji su u svojem djetinstvu stado čuvali i zemlju težili, a da nisu mora ni vidili.

Nam se je Hrvatom dakle baviti na osobiti način svim i svačim, što spada u pomorstvo u obće i napose. Naši su Primorci, kao i njihova braća Dalmatinci i Istrani, već od starine na glasu mornari. Al što bi tek mogli biti, kad bi se stali napose za tu struku izobrazavati i odgajati, kao što se odgajaju njihovi drugovi Englezi, Holandezi itd.? Ako su već sad prvi mornari, što nebi tek onda bili?

Jest, naš narod ima nešto u svojoj naravi, što ga čini sposobnâ i vrstnâ za sve, čega se lati. Ali sama narav nije dostatna iliti dovoljna, nego joj treba naukom u pomoć priskočiti. Pa kako svaka druga sposobnost iliti vrstnoća, tako se osobito mornarska naukom usavršava. Tu ja govorim stopram u obće o pomorskoj ćeljadi, a što bi imao tek reći o brodograditeljih i pomorskih kapetanih? Jer tko nezna, kakvih i kolikih znanostih i naukah mladiću treba, ako će tko da mu povjeri svoj brod, da ga gradi, il da njim putuje u daleki sviet? Što se i tu naši mladići odlikuju, i tomu je više uzrok njihova narav, nego li sredstva, koja im u obće na ruku stoje. Istina, da neima prigovora ni njihovim školam, ni njihovim naukom, ali koliko im nebi ljepšim plodom urodilo mladenačko naprezanje, kad bi se kojom srećom i u tu struku napustio mladjahni duh preporadjajućega se hrvatstva? Istina, da pomorac nemože u sviet bez znanja i više tudjih jezikah; al nemislim, da bi mu baš poradi toga trebalo it na nauke u tudje gradove. A s druge strane, što dobro znam jest, da bi to bio njegov materinski jezik, koji bi mu neizmierno olahčao mučno pomorsko učenje, samo kad bi se polag hrvatskih zadržali u nauci i tudji tekućni iliti znanstveni nazivi, da se u potrebi uzmogne pomoći i tudjom knjigom. Al i ta knjiga trebalo bi, da mu malo po malo postane suvišnom. A to će tek onda biti, kad bude nalazio u domaćoj, što pomorcu treba, da napreduje i da se usavršuje. Evo dakle težkoće, koju bi trebalo nadvladati. Ali kako?

Tu i po mojem mnienju neima druge pomoći, nego osnovati gdje u našem Primorju tako zvanu *Pomorsku Maticu*, poput maticah u inih strukah i naukah. Toj bi matici imao biti namen, širiti u obće medju našim primorskim narodom pomorsko znanje i umienje, a napose pripravljati material za prave znanstvene knjige u toj struci. Ovamo spada u prvom redu, kao temelj, pomorsko narodno nazivoslovje, koje je u nas žalibože mal da ne sasvim strano i tudje. I tu se nebi imalo obazirati tekar na pomorske nazive kojeg srodnog nam plemena, nego i na nazive, kojimi se služi čitavo slavensko pleme, gdje god plovi i po svojih riekah i po svojih jezerih. Ima tu mnogo slična. To naše druztvo imalo bi početi svoje djelovanje kakvim naprovatnim iliti periodičnim listom, kao svojim glasilom, kao takodjer nabavljanjem nautičnih knjigah u svih jezicih, pak se onda korak po korak odmicati na šire i dublje more.

To vam zato pišem, što znam, da se je ova misao porodila u glavi i srdcu nekojih naših vriednih kapetanah, koji su već sastavili i družtvena pravila*) iliti statut, pak mislim, da mi nećedu zamjeriti, što sam evo o toj njihovoj misli javno progovorio u nadi, da će nam ju dobri Bog blagosloviti i nasporiti.

NOVA KNJIGA.

Ovih danah izdalo je svetojeronimsko družtvo u Zagrebu svoju 9. knjigu, iz českoga prevedenu i predjelanu, kojoj je

*) Nacrt tih pravilah bio je ovdje u Trstu izručen i nam od samoga sastavitelja i početnika te dične i prevažne za naš narod misli. Sad dakle na noge, bistri Primorci, u kolo vas znanja i nauke! *Ured.*

Digitized by Google

ime **Mlada Majka.** Ima joj 94 strane, a nestoji nego 40 nvč. Družtvo, izdavši ovu knjigu, velikoj je u našem narodu potrebi doskočilo. Jer tko nezna, koliko materah, koliko djece svake godine u nas strada, što od neznanja što od nemari? U ovoj se pako knjizi temeljito nu razumljivo uči, kako je mladoj majci živiti za vrieme trudnosti iliti nošenja, kako kod poroda, kako ima diete dojiti, kakó se diete odgaja i bez sise, kako ima skrbiti za djetinje zdravlje u prvoj dobi, to jest, od narodjenja njegova do probijanja zubih, kako za vrieme probijanja zubih, kako se diete odbija od prsiuh iliti ustavlja (odojava), onda se govori o ciepljenju boginjah iliti kozicah, tada kako skrbiti za djeteće zdravlje u prve dvie godine i najposlje, kako ga valja iz početka duševno odgajati. Želimo, da se što veći broj majkah Hrvaticah ovom knjigom okoristi, da nam se hrvatski rod množi i jači. **Prodava** *se u Dubrovniku* kod Pretnera *u Karlovcu* kod Ašerfelda, *na Rieci* kod Esmana, *u Senju* kod Lustera, *u Spljetu* kod Morpurga, *u Varaždinu* kod Vustla, *u Zagrebu* kod Odbora i kod Hartmana i Župana. **Članovi** družtveni dobit će ju u mjesecu *Listopadu.*

Franina i Jurina.

Fr. Kud mi to tepevaš, Jurino, da mi te nî bilo već cel. mesec dan nigde videt ni čut?

Ju. Pust' me, Franino, — bil sam ti bolan; ter vidiš kakov sam: kako da su me z dimnjaka zneli!

Fr. Vidim, vidim, da se neč na tebi koža ježi, kako i na našeh šarenjakeh, kad se spomenu Naše Sloge.

Ju. Lahko se tebi šalit, al je meni bilo jako jako slabo.

Fr. Ča si bil v Ungarije?

Ju. I v Ungarije! Ča me to pitaš?

Fr. Ač su va to vreme bili tamo saborski izbori, a to da je šlo tako veselo, da su Majeri od veselja sve jedan po drugem mlatili, kako po mehe, pak si mogal tamo i ti dar dobit.

Ju. Tako to nisu Majeri, kako naši vrli Hrvati, kî gredu na birališće onako mirno i dostojanstveno, kako va crekvu.

Fr. Isto tako mirno i dostojanstveno čujem, da su odlučili i naši ovde v Istroj pristupit k občinskim izborom, pak jih najbrže zato na više mesteh i odvlače.

Ju. Kî jih odvlačil?

Fr. Ja neznam, kî drugi neg oni, kî su misleli, da su nas već do zadnjega pozobali.

Ju. Pak?

Fr. Pak sad vide, da su se prevarili.

Ju. Tako to i ti misliš, da ćeju naši predobit?

Fr. Oće siguro, samo ako budu svi na birališća prišli i svi složno glasovali za jedne ter iste raprezentante, jer nas je više.

Ju. Ala ma biš jim ju platil, da te čuju oni — ter znaš kî!

Fr. Ala, ma me jih je strah, kad svoje branim, a zakona se držim!

Ju. Tako ti valjada neznaš, kako su na nas dveh jadni, ač im je neki nalagal, da smo negde rekli, da su neki meštri *mutci,* kako oni četiri na učiteljskoj skupšćine....

Fr. Dapače, umeju dosta lepo govorit, kad treba. To potvrdjuje i govor dveh od njih, keh sam ja čul.

Ju. Ča su to govorili?

Fr. Radovali su se jedan drugemu, kako je lepo njihovo življenje.

Ju. Žač lepo?

Fr. Ač da potežu lepu plaću, a niš da nedelaju, jer da im deca nedohadjaju va školu; a prosti kmet, da je jako zadovoljan, ač da mu barem....

Ju. Ča je drugi na to rekal?

Fr. Da njegovi dohadjaju, al da su tako tupi, da jih je komać navadil franko talijanski pozdravljat: *punjorno!*

Ju. Ala, Franino, žalostna nam majka!

Različite viesti.

* (**Učiteljske skupšćine i sastanci.**) Dne 15. prošloga julija bila je u Kastvu kotarska učiteljska skupšćina. Isto tako mjesec danah nazad bila je takova skupšćina u koparskom kotaru, na kojoj, kako se pisalo „Slov. Narodu", više učiteljah nije znalo ni o čem se govori, budući da se skupšćinovalo talijanski, a oni su Slovenci. U tom istom dopisu je rečeno, da se slovenske škole i slovenski u Istri učitelji navlaš zato zanemaruju, da jih nestane. To da je rekao nekak činovnik, koga bi sveta dužnost bila, jednako skrbiti za talijanske i za slovenske škole. Da bome, ako budemo išli tako napred, onda ćemo daleko doći! U rujnu mjesecu bit će u Ljubljani obći sastanak slovenskih učiteljah. Nadamo se, da će više njih it takodjer iz Istre na taj sastanak, ako je istina, da ti sastanci koriste i školi i nauku.

* (**Med Jakinom i Zadrom**) će talijansko parobrodarsko družtvo *Adriatico-Orientale* otvoriti do skora redovito črdjenje svojih trgovačkih parobrodah, da doskoči talijanskoj sa Dalmacijom trgovini. Od Zadra do Jakina (Ancona) neima parobrodom ni punih osam urah. Kad bi bile gotove hrvatsko-dalmatinske i balkanske željeznice, eno slavenskog juga na carskom putu da se obogati i proslavi u starom trgovačkom kolu sa Italijom, svojom najbližom trgovačkom susjedom. Pa bi li i onda Magjari licumierno buncali, da su Hrvatska i Dalmacija uboge i siromašne zemlje, pak da jih novčana samouprava nebi nego upropastila!

* (**Sastanak jugoslavenskih književnikah.**) Matica srbska u Novom Sadu pozivlje sva književna družtva na jugu u grad Osiek u Slavoniji na književni dogovor. Na slavenskom jugu ima dvanaest takvih družtvah, po imenice: Matica srbska u Novom Sadu, srbsku Učeno Družtvo u Biogradu, jugoslavenska Akademija, Matica ilirska, Družtvo za jugoslavensku povjest i starine i Družtvo svetojerominsko u Zagrebu, Matica Dalmatinska u Zadru, Matica slovenska u Ljubljani, Družtvo svetomohorsko u Celovcu, i bugarska učena družtva: Bratsvo u Bukareštu, književno Družtvo u Braili i Čitališće u Carigradu. Sastanak, na koji da pošlju imenovana družtva svoje izaslanike, urečen je na 3 augusta ove godine. I to je znak napredka i ljepše budućnosti.

* (**Francesko zakonodavno tielo i napredak puka.**) Onomadne je zakonodavno tielo (parlament) francezki zaključio, da se odsada ima upeljati u svih glavnih, početnih i pučkih školah poduka o gospodarstvu, poljodjelstvu i vrtljarstvu. Po onom zakonu, nesmije se imenovati učiteljem u tih školah nitko, koji valjano neizkaže svoje podpuno znanje u rečenih strukah. Da pako djetca uzmognu sigurnije u tih znanostih napredovati, odredjeno je, da se nauci nesmiju nikako prekidati, kad nastane veliko djelo na polju, vinogradih itd. U svakomu departamentu (županiji, okružju, cirkulu) ima se namjestiti za poljodjelstvo poseban učitelj, koji će podučavati sve učitelje svoga područja u poljodjelstvu i vrtljarstvu. Nagrade će se razpisivati i davati ne samo najboljim diakom nego i drugim odraslim i izvrstnim mladićem, koji se budu u naucih osobito odlikovali. Nadalje, pri svakoj uzornoj, glavnoj i pučkoj učioni, ustrojavaju se pokušališća i školski vrtlji, gdje takovi još neobstoje, da se djetca i pitomci praktično izviežbaju u vrtlarstvu, poljodjelstvu, vinogradarstvu itd.; svakog pako tjedna neka učitelji s djetcom obilaze bliže vinograde, polja, vrtlove itd. U predielih napokon, gdje se pučanstvo izključivo poljodjelstvom bavi (zanima), djetca se neka ponajglavnije u poljodjelstvu i ratarstvu podučavaju; gdje obrtnostju, obrtne, gdje vinogradarstvom vinogradarstve itd. učione podignu.

Neimajući mi u Istri i Dalmaciji nikakove nade, da nam se ovakova ili slična, zaista mudra naredba, može ikaka izdati, opozorujemo na nju sada u zagrebačkomu saboru sakupljene narodne zastupnike, nebi li oni ovdje izložena načela prisvojili i prihvatili, te pram njima zakon stvorili. Time bi si stekli najveću zahvalu kod potomakah, a dičnoj našoj braći u Trojednici za uvjek osjegurali bolju, ljepšu i srećniju budućnost.

* (**Srbski knez Milan Obrenović**) slavit će dne 22. tek. mjeseca augusta 18. godinu svoiega vieka i tim svečano

Digitized by Google

proglašenje svoje punoljetnosti. U Beogradu se čine velike priprave za tu preznamenitu narodnu slavu, na koju je beogradsko občinsko zastupstvo pozvalo gostoljubivo i više stranih gradskih i crkvenih občinah, kakono iz Austrije, Ugarske, Trojedne Kraljevine, Rumunske, Grčke i Ruske. Tom se prigodom otvara novo doba srbskoj Kneževini, a dao Bog i svemu istočnomu krstjanstvu.

* (**Železnice u Istri.**) Ministar trgovine naznanio je istarskomu zemaljskomu predsjedniku, da će skrbiti, da se projekt železničkih prugah Trst-Pul i Žminj-Rovinj što skorije izvrši.

* (**Iz Vinkovacah**) javljaju Obzoru, da je ondje u izvanrednoj pukovničkoj sjednici jednoglasno zaključeno, zamoliti Nj. Veličanstvo, da se pozove Krajina u sabor, osobito poradi predstojeće nagodbene revizije.

* (**Iz Visa**) nam javljaju, da je ondje družtvo „Viški Skup“ dostojno proslavilo 20. srpnja, spomendan viške pobjede.

* (**Novi zakoni i naredbe u hrvat. slav. Krajini**) o preostrojstvu pravosudja, potvrdjeni su od Nj. Veličanstva dana 19. Junija o. g. Po ovom zakonu odieljena je uprava od sudstva, a sudbenost izvršuju u I. molbi ckr. kot. sudovi, na broju 28 i sudbeni stolovi prve molbe, kao sborni sudovi, i to: u *Gospiću* za ličku i otočku; u *Ogulinu* za ogulinsku i slunjsku; u *Petrinji*, za I. II. bansku te gradove Petrinju i Kostajnicu; u *Novojgradiški* za gradišku; u *Vinkovcih* za brodsku i grad Brod; i u *Zemunu* za petrovaradinsku pukovniju i gradove Zemun, Petrovaradin i Karlovce. II. i III. molba biti će u Zagrebu kod kanskoga, odnosno stola sedmorice sa posebnimi odsjeci.

* (**Graničarske šume od 30,000 ralih**) petrovaradinske naime i brodske pukovnije, o kojih smo već lani na ovom mjestu spomenuli, razprodale se dne 30 lipnja o. g. za 33 milijuna i 300,000 for. srebra, ili po sadašnjem pridu (aggio), 37 milijunah; t. j. svaki ral po 1,110 for. srebra; a svako posjeći se imajuće stablo po 31 for. 38 nvč. Ali pošto se u carskih proglasih i zapovjedih odredilo, da jedna polovina krajiških šumah pripada občinam, a druga državi, i buduć nadalje §. 8. nagodbena zakona od god. 1868. izrikom ustanovljuje, da se nepokretna imovina kralj. Hrvatske nemože prodati bez privole njezina sabora, tvrdo se nadamo, da će zastupnici naroda sva zakonita sriedstva upotriebiti, da se ove šume i nadalje uzčuvaju narodu, a naši milijuni nedojdu u šuplje magjarske kese.

* (**Sveti otac Papa**) se izjavio, kako je njegova želja, da pravovierni puk pristupi u svoj Italiji k občinskim izborom, da tako gdje je moguće dobi u svoje ruke upravljanje občinah.

* (**† Aeksandar Feodorović Hilferding**), čuveni povjestnik slavenski, preminuo je 2. srpnja u 41. godini svoje dobe u Krgapolu, gradiću olonečke gubernije. Rodio se u Moskvi.

* (**Knjigu o gojenju šumah**), s navlastitim obzirom na Dalmaciju i Istru, što ju je napisao šumarski savjetnik c. k. namjestničtva, g. H. Guttenberg, pohrvatio ju g. Krunoslav Jović, te štampao troškom zemaljske vlade. Dobro bi bilo, da se zna, koliko stoji i gdje bi se mogla dobiti.

* (**Vojno ministarstvo**) je naredilo, da se mladi *kadeti* uče naš jezik i u onih regimentih, koji se dižu u neslavenskih pokrajinah našega carstva.

* (**Umro je Benito Juarez**), predsjednik meksikanske republike, što je bio nadvladao vojsku nesretnoga cara Maksimilijana, pa onda ga dao pogubiti. Ostavio je svoju zemlju u najvećem metežu.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Julija.

Dojadrili u — iz

Trst: *F. Deak*, Kardifa · *Urmeni*, Marsilje — *Atila*, Njujorka.
Alesandriju: *Enea*, Kardifa — *Paolo*, Senja — *Georgia*, Ceta — *Neptun*, Mlet — *Tempo*, *Elpis*, *Juno*, Trsta — *Elia profeta*, Marsilje.
Belfast: *Aquilone*, Ales.
Bordo: *Junak*, *Domenico*, *Tartaro*, Trsta.
Bremu: *Otić Miho*, Ranguna za Helvoet.
Bruvershaven: *Serug*, Ranguna.
Carigrad: *Alessandro B.*, Svanseje — *Matusalem*, Kardifa — *Rubens*, Marsilje — *Ricardo*, Njukastla — *Anteo*, Brdianske.
Cet: *Vitez*, *Seconda*, *Ana*, Trsta
Flesingu: *Sagittario*, Kaljari.
Glučestar: *Gius. Antonio*, *Eufemia*, Ales.
Hull: *Giordano*, Ales.
Kardif: *Figlia Jenny*. Dublina
Karloforte: *Enrica*, Kaljara — *Emma*, Ales.
Kvinstoven: *Grad Senj*, *Crono*, *Virgo*, Njujorka — *Assidua*, Poti.
Leit: *I dubrovački*, Odese.
Liverpul: *Onore*, Dublina.
Londru: *Inviato*, Suline.
Marsilje: *Liburno*, Trsta — *Duma*, Kraljevice — *Brasile*, Burgasa — *Romolo*, Mersine — *Triton*, Odese — *Michele*, Mariupolja.
Montevideo: *Jafet*, Londre — *Eni*, Barcelona — *Rachel*, Kardifa
Njujork: *Albona*, Santosa — *Maria Fanny*, Cianfuegos — *Lea*, Borda.
Njuorleans: *Volunter*, Borda.
Odesu: *Beti*, *Ardito*, Kardifa — *Barba Zvane*, Carigr. — *Romano C*, Trsta.
Truna: *Ursula*, Glasgova — *Provvido* —
Waterfort: *Tare*, Njujorka.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Carlo R.*, *Alessandro*, *Annibale*, *Pepi*, Cet — *Sofije*, *Mio Moro*, *Figlia maggiore*, *Luigi Žiga*, Bordo — *Malulel*, Mersine.
Alesandrije: *Urano*, Dunkerk — *Egeo*, *Diana*, Carigr. — *Oreste*, Lušinj — *Protco*, Falmut — *Divino*, Kavalu.
Anverse: *Flegon*, Barcelonu — *Virtù* Njukastel.
Bahije: *Strossmoyer*, Canale.
Borda: *Fidente*, Svaseju — *Ana*, Kardif.
Buenosayeres: *Uno*, Marsilju.
Carigrada: *Vojvoda*, *II dubrovački*, *Mila*, *Paolina S.*, *Fanny*, *Jakob*, *Giorgio*, *Mercur*, *Guido*, *Artiere*, *Majus*, *I. Neresinotto*, Kork — *Capodistria*, Roterdam — *Tom*, *El. Kovačević*, *Mira*, *Cvet*, *Vuk*, *Olga*, Azov — *Caterina S.*, Trst — *Mare*, *Libuša*, *Draga*, *Aneto*, Dunav — *Antal*, Sinope — *Gino*, *Ljubezne sestre*, *Ida S*, *Čiasni*, *Andrić*, *Maria R.* Marsilju — *Elena C.*, *Anna M.*, Odesu *Slavomir*, Lomtcore — *Jugoslav*, *Pinus*, Maltu — *VIII dubrovački*, Trapani — *Nimrod*, Poti, — *Vjeruka*, *Celestina*, *Maria D.*, Rieku — *Plam*, Cet.
Ceta: *Favorito*, *Amato P.*, Portsaid — *Unione*, Rio
Deala: *Gazella*, Batum — *Sabioncelo*, Granton — *Nahor* —
Dover: *Skenderbeg*, Pirej.
Dungenesa: *Grad Karlovac*, *Teleki*, Carigr.
Falmuta: *Vice Tone*, Šajdem —
Gibraltar (prošli): *Fido*, Ales, za Falmut — *Adria*, Barcelonu — *Tagaurog*, Zante.
Karloforta: *Elias*, *Maria Ana*, Anversu.
Kardifa: *Danica*, Odesu — *Voluntas*, Trst — *Gius. Šćupa*, Siru — *Cav. Sgardelli*, Salonić.
Kvinstovna: *Abraham*, Londonderry — *IV dubrovački*, Dublin.
Liverpula: *Dante*, Odesu — *Sela*, Galaz.
Londre: *Armida*, Montevideo — *Angelica*, Filadelfiu.
Malte: *Mali Ivo*, Genovu — *Dorina*, Marsilju.
Marsilje: *Elena D.*, Carigr — *Elisa S.*, Civitavecchia — *Leone*, Njujork — *Drava*, *Alb. Premuda*, Montevidej — *Arturo*, Palermo — *Unico N.*, *Elena P.*, Ales.
Njujorka: *III dubrovački*, Kvinstoven — *Viceam. Tegetthof*, *Rebeca*, Bristol — *Lada*, Vaterfort *Maria D*, Falmut.
Njukastla: *Leda*, Carigr. — *Ave*, Odese — *Speme*, Mletke — *Sospir*, Filadelfiu.
Njuporta: *Iskra*, Carigr. — *Anna*, Njujork
Pernambuka: *Urin*, Liverpul — *Federico B.*, Canale.
Plymuta: *Dio filii*, Njujork.
Singapora: *Cleopatra*, Moulmein
Smirne: *Alessandro*, Marsilju — *Blandina*, Carigrad.
Stoktona: *Antonia*, Sild.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Julija 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.31½	5.32	5 32	5.32	5.32	—	5.33½	5 34	5.35	5 33½	5 34	5.35	—	5.35	5.33	5.31
Napoleoni	8.84½	8.85	8.84	8.85	8.86	—	8.87	8.90	8.91	8.90½	8.90½	8 89	—	8.88	8.85½	8.89
Lire Ingleske	11.14	14.14	11.14	11 14	11.15	—	11.16	11.19	11.21	11.20	11.21	11 20	—	11.17	11.14	11.15
Srebro prid (aggio) . .	108.85	108.85	109.—	108.85	108 85	—	108.85	109.—	109.25	109 15	109.—	109.—	—	109.—	108.75	108.85

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Augusta 1872.** **Broj 16.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Augusta.

Mi smo navadni počimati svoj pogled bečkimi novostmi al ovaj put iz Beča neima baš ništa, što bi bilo vriedno javiti našim čitateljem. Svjetska izložba, što se tamo pripravla, za dojduću godinu, jest još jedina, koja sviet zanima. Pa, po sudu nekojih ljudi, i samo ministarstvo Auerspergovo imat će zahvaliti jedino izložbi, ako se uzdrži i dalje, nego li se je mislilo. Ali trgovci, obrtnici i ostali sviet, strani i domaći, koji će izložbu ukrasiti dielom rukuh svojih, nemare obično ni za ovoga ni za onoga ministra, nego jedino za svoju korist, pak nemari ni to biti ista. Nego najvažniji dogadjaj izvan Beča u ovo petnaest danah jest, da je Nj. Veličanstvo car putovao po Moravskoj, te imao tamo priliku i opet poznati odanost naše braće Čehah tako, da se nekoji češki listovi nadaju od toga putovanja ljepšoj za svoj narod budućnosti. Da Nj. Veličanstvo naš car želi više nego išta zadovoljstvo svih svojih narodah, to je i onda izjavio, kad je ono vrativši se sa istoka izvolio reći svojim tadanjim ministrom: Ja hoću mir medju mojimi narodî! Ta se njegovu želja nije još izpunila, al smo svi tvrdo osvjedočeni da hoće, i da vrieme nemože bit daleko.

Iz Ugarske se čuje svašta, al najviše, da joj neima novacah. A najgore jest, što se nekojim visoko stojećim ljudem spočituju stvari, koje nisu ni najmanje u stanju, ukriepiti kredit ugarske zemlje. Ako je sve istina, što se piše, onda valja reći, da je Ugarska jako pokvarena, ne samo u obavljanju svojih izborah, nego i u nekojih drugih strukah svojega javnoga života. Za ministra Lonjaja se čuje, da će najbrže morat odstupiti, čim se sabor sastane. Za srbski crkveni kongres iliti skupšćinu, što će se držati u Karlovcih, narod je izabrao sedamdeset narodnjakah, a ugarsko ministarstvo, uzprkos najvećim naporom, nije uspielo unj proturati, nego ciglih pet magjaronah. Tako da su tamo naša braća Srbi opet svoji gospodari u školi i u crkvi. A to dakako Magjarom neide po ćudi, jer je škola i crkva najveća zapreka njihovim težnjam, pomagjarenju najme srbskoga naroda. U Hrvatskoj, ako se i nedrže česte saborske sjednice, radi se tim više u raznih odborih. I kraljevinski odbor, kômu je predsjednik preuz. g. biskup Strossmayer, da marljivo radi. Još se o njegovu radu nezna ništa javno, al i ono, što je došlo do magjarskih ušiuh, kao da im nemisli biti po volji, jer su počeli Hrvate opet psovati u svojih novinah. Al su i oni priznali, da se nagodba mora popraviti, pa ako se nedojde do sporazumljenja, tomu neće biti siguro krivi Hrvati, nego Magjari. A to je dosta, jer Hrvatska ima onda opet u rukama cielu nit svoje politike, za koju se mislilo, da se je prekinula. Magjari se moraju već jednom naučiti, tko nemože da živi nego tudjom škodom kao oni, taj da nije vriedan živiti!

Sad je stalno, da će u rujnu mjesecu doći u Berlin i car ruski, baš kako se je umah s početka govorilo. O tom sastanku triuh carevah u svietu se mnogo govori i piše, ali nitko nezna, koja mu je baš prava svrha. Zadnji je zajam Franceskoj osigurao mnogo skoriji preporod, nego li bi to želili njezini predlanjski pokoritelji.

Pčelarstvo.

(Dalje)

Ako ikoja druga životinja, to imaju pčele mnogobrojnih vukovah iliti neprijateljah, koji jih napastuju, kolju i zatiru. Neću ovdje ni da spominjem medvjedah (med-vjed), lasicah, kunah, miševah razne vrsti, akoprem je smiešno tvrditi, da su ni ove zvieri u stanju navaliti na pčelnjak, ako se baš nenahodi u kakvoj pustoši. Mnogo pogibelnije su za pčele mnogovrstne ptice, od kojih samo minjušnije nediraju u nje. Počamsi od sokola, pa tja dole do kukavice, pišćavca, djetelja i žutovoljke, to sve napada na pčele i na njihove košnice.

Ako pak od pticah prelazimo na bube i svakojake kukce, tu stopram je ona silna vojska, koja pčele na hiljade mori i skončuje. Ovamo spadaju u prvom redu sršeni i ose. Med osami je pčelam najpogibelniji tako zvani pčelji vuk (Philanthus apivorus), koji pčelami hrani svoje ličinke. Ta osa lovi pčele na cviećU, odnese jih u svoje gniezdo, koje se obično nahodi pod rahlom i pjeskovitom zemljom, pak ondje u svako pčelje truplo iznese po svoje jaje, da joj se ličinka iliti crvić, čim se izleže, ima čim hraniti i odgojiti. Gdje ima mnogo takvih osah, lahko se dogodi, da pčelnjak do kraja opustoše. Zato im treba gniezda iztražiti, izkopati i pomoriti. Drugim osam godi više med, nego li pčelje meso, pak jeseni ulitju u košnicu iliti trnku. I mravi su jako lakomi na med, pak se i oni rado ukradu u košnicu. Zato treba pred i pod košnicu pepela natrusiti, košnicu dobro zamazati, a blizu pčelnjaka mravinjake kropom popariti. Pavuci pako nepredu blizu pčelnjaka svoje pavučine ni za što drugo, nego da na nju ove uboge pčele. Zato im ju treba poderati, a pavuke, kad se pokažu, umoriti.

Ali, kako je čovjek čovjeku u vojski najljući neprijatelj, tako isto su i pčele pčelam, kad navale na tudji košnicu, pak ju tako okradu i opustoše, da se domaće neimaju čim hraniti, nego moraju od gladi poginuti. Jedino sredstvo proti grabežljivosti pčelah jest, gledati da nenavikNU na grabež, kad se med diže (znimlje) iz košnicah; čega radi valja obaviti taj posao uvjek u zatvorenû mjestu, da nemogu pčele blizu. Povrh toga nevalja nikad proliti meda okolo košnicah, kao takodjer valja gledati, da budu na košnici tako minjušna vrataca, da nebude u stanju provući se krozanj nego po jedna pčela; jer ako je tudjinka, hoće ju domaće spoznati i moći na taj način odtjerati, što nebi bilo moguće, kad bi moglo više pčelah zajedno u košnicu.

Malena na košnici vratašca hoće obraniti pčele i od nekojih drugih njihovih neprijateljah, kako no od tako zvana lepira smrtoglavca (vješćica iliti metulj s mrtvačkom glavom na ledjima), koji s krilima (kreljuti) pčele omami, pak se zaleti u košnicu i ondje meda napoji, a pčele mu nemogu ništa, jer je tvrde kože. Isto tako gledaju, da se na prevelika vrata uvuku u košnicu i nekakva vrst kebarah ili bolje reći zlatnih maricah, koje tada u njoj haraće i neće iz nje, dokle se nisu meda prenadjenule. Pa kako im pčele nemogu ništa, poradi njihovih tvrdih oklopnicah, tako pobjegnu iz ula, ne samo za to, što im hranu pojedu, nego i zato, što nemogu trpiti njihova smradeža. Treba jih dakle umoriti čim se pojave. Ima još jedna vrst bude, koja pčelam neizmierno škodi, a to je takodjer kao nekakav kebar il ćemo reći moljak (Clerus apiarius). I taj se smrad uvuče u košnice, pak ondje u stanicah nosi svoja jaja. Iz tih se jajah polegu kao nekakvi crvići, pak prije nego će se pretvoriti u kebra, zaprede se u pavučinu, koja pčelam zadaje trista jadah. Al to nije sve. Mnogo veću škodu jim čini tim, što kao krt prošupljuje satje (krul), budući da živi od ličinkah i od voska. Tomu se veli, da ima ul vuka, il pak da je crviv. Pred takovim se ulom valjaju pavučinom omotane pčele, a u jutro se nahodi pred ulom

Digitized by Google

više takovih crvah, što su jih pčele umorile i izvukle. Kad jih je mnogo, izprošupaju vas sat tako, da se pčele moraju seliti. Tu neima druge pomoći, nego izrezati prošupano satje, a iz neprošupana te crviće iztrebiti, na lahko po nejem paličicom trkajuć.

I to budi dosta o pčeljih bolestih i neprijateljih. Ali neka pčelar zna, da je on sam pčelam najveći neprijatelj, najme ako neumije meda i voska dizati, il ako im nepusti za zimu dosta hrane, i najposlje, ako jih nezna pitati. Nego o tom će se poslje govoriti.

Občinski zakon istarski.

(Dalje)

Danas ćemo govoriti o najvažnijoj točki našega zakona, a to jest, po našem sudu, občinsko gospodarstvo. Jer što može občina bez imetka, a s druge strane, kud bi joj imetak bez umnâ gospodarstva? Toga radi naš zakon liepo uči, kako valja občinski imetak čuvati i opet trošiti na sve ono, bez česa občina nemože napredovati.

U tu svrhu zakon prije svega zapovieda, da se točno popiše sva pokretna i nepokretna imovina (imetak) občinska u navlašni imovnik (inventario). U taj imovnik iliti popis imovine jest po zakonu slobodno pogledati svakomu občinaru. U občinsku se baštinu nesmije dirati, kao ni u baštinu občinskih zavodah (istituti), već moraju od koljena na koljeno prelaziti. Občinski imetak, koji može davati kakav dohodak, ima se tako upravljati, da meće što je više i što je trajnije moguće. Godišnji se dohodak ima trošiti za občinske potrebe od godine do godine, a što preostane, ima se dati na dobit iliti interes, da se tako umnoži i poveća občinska bašćina. Preostatak se može cielomice il djelomice porazdjeliti medju siromašne občinare samo onda, kad to zahtievaju izvanredne okolnosti, a s druge strane nije se bojati, da će občini troška prifaliti, nego je sigurno da će moći i unapred svim svojim potrebam zadovoljiti bez nameta (imposizione) na občinare. Nitko se nesmije služiti kakova občinskoga dobra, nego po obstojećem običaju i za samu svoju potrebu. Gdje toga običajnoga zakona neima, il ako ga ima, prigovora mu se budi rad čega: tu ima zastupstvo odrediti, kad i kako će se občinari služiti toga občinskoga dobra. Uvjek dakako samo za svoju potrebu.

Gospodarstveno ljeto občinsko (l'anno amministrativo) pada u isto vrieme, u koje i gospodarstveno ljeto državno. Glavar je dužan svake godine prirediti proračun (preventivo) prihoda i razhoda iliti dohodka i potroška za sljedeće ljeto; a občinsko zastupstvo ustanoviti taj dohodak i taj potrošak barem mjesec danah prije nastupka gospodarstvenoga ljeta. Isto tako glavareva je dužnost podnesti občinskomu zastupstvu račune občinskoga dohodka i potroška (introiti e spese) najdalje dva mjeseca danah poslje dospietka iliti konca gospodarstvenoga ljeta. Ti računi, četrnaest danah prije nego će jih pregledati občinsko zastupstvo, moradu se izložiti u občinskoj uredovnici (ufficio comunale), da jih može svaki občinar viditi.

U upravljanju občinskoga imetka valja se držati ustanovljena proračuna. Ako bi tečajem gospodarstvenoga ljeta nadoletio kakav trošak, koji nije bio uzet u proračun, tada je glavareva dužnost posavjetovati se o tom u navlašnoj skupščini sa občinskim viećem i onda, kad se taj trošak neda odgoditi. Samo u skrajnoj sili, gdje nije moguće bez pogibelji i škode čekati na potvrdu občinskoga zastupstva, glavar je vlastan potrošiti što treba, al se mora neodvlačno postarati, da mu to občinsko vieće odobri.

Občinski se troškovi imaju ponajprije smagati is dohodakah, što teku u občinsku blagajnu iliti kasu. Ako je za nekoje troškove odredjen posebni imetak, njegov se dohodak nesmije drugamo obraćati. Ako su dvie il više občinah mjestnih bile sdružene u jednu mjestnu občinu, zadržavši svaka svoj imetak, dohodci se tog nesdruženog imetka imaju upotrebiti na ono i onako, na što i kako su se dogovorile te občine onda, kad su se sdružile. A gdje se nisu dogovorile, tu svaka napose troši za svoje potrebe. Kad občinsko imanje nemože smagati svih daćah i drugih svojih troškovah iz svojega dohodka, tada moraju to smagati oni, koji imaju korist od njega. Troškovi za ceste, puteve, vode itd. koje nesluže nego pojedincem, ako neobstoje navlašne naredbe imaju se smagati od onih, kojim služe. (*Sliedit će.*)

ISTRANSKI RAZGOVORI.

Luka Luković i Marko Marković.

M. Mili Bože, na svemu ti hvala! Jesi li to ti, Luko, il me oči varaju?

L. Nevaraju, brate! ja sam ti evo glavom; nego daj amo ruku, pak da se zagrlimo i izljubimo.

M. Pravo se veli, gora s gorom nikad, al čovjek s čovjekom da se ipak sastane. A gdje si nam to zdrav i vesel bivao, da te već nismo pol vieka ni vidjeli, ni za te čuli?

L. Svagdje malo na širokom božjem svietu, pa kako svaka ptica k svojemu jatu leti, tako sam se vratio i ja, da pod rodjenim krovom uživam, što mi je Bog dao, i u Istri, u ovoj našoj miloj domovini, upokojim svoje kosti.

M. Stari znanče i dragi prijatelju, daj mi reci, kakva ti se čini poslje tolikih godinah ova naša zemlja i ovi naši ljudi naprama drugim zemljam i drugim ljudem, ti, koji si jih mnogo vidio i skusio?

L. Marko, brate, malo ti ima na svietu ni ljepše zemlje ni boljih ljudi; al da ti pravo rečem, malo gdje ti se ljudi više muče, a lošije živu, nego ti živu naši.

M. Što mi to pripoviedaš! A mi smo kukavci mislili, ako se neimamo naprama drugim ljudem na što pohvaliti, da se baš neimamo ni na što potužiti.

L. I ja sam nekada tako mislio, al potle sam u tudjem svietu bio, vidim, da to nije istina; dapače moram iskreno reći, da smo mi u svem i svačem daleko ma daleko ostali za drugimi zemljami i za drugimi ljudî.

M. Pak što ti se čini, što je tomu uzrok?

L. Tomu su uzrok guste neznanstva tmine, u kojih se naša Istra još uvjek nahodi.

M. A naši Talijani dan na dan sve jače trube, da su oni Istru razsvjetlili!

L. Kako ćeš, da te razsvjetli onaj, koji sam u tmini i sljepilu tumara. Nisi li bio nikad doli kod mora, u onih njihovih gradićih, pak šta si vidio?

M. Vidio sam, da se malo drugčije od nas nose i nekako talijanski govore.

L. I to je sve, a u ostalom su isto onaki, kaki su bili prije tristo i više godinah, kad je još vas sviet čamio u gluposti i neznanstvu. Tu neima u ničem ni svjetla ni napredka, kao ni ovdje kod nas. Da si ti bio u Njemačkoj, u Českoj, u Engleskoj, u Franceskoj i u Americi, kao što sam bio ja: tamo bi ti vidio, kakav ti je to sviet, kakvi su ti to ljudi i na selu i po gradovih. Onda bi ti znao reći, kakvi su u Istri naši Talijani i mi pokraj njih!

M. I još sirote misle da ćeju nas oni izobraziti i prosvietliti kroz svoje škole i kroz svoj talijanski jezik.

L. To je baš i znamenje njihove skrajne gluposti i neznanstva, jer nisu vriedni ni sebi pomoći, pak bi hotjeli tobože nam. S druge pako strane, gdje se ikad na svietu čulo, da se je koj narod izobrazio kroz tudji jezik; kao što bi hotjeli Talijani, da se ovdje u Istri izobrazimo mi kroz njihov talijanski? Ni Niemci, ni Englezi, ni Francezi, ni Amerikanci, nebi danas bili ono, što jesu, da se nisu od djetinstva učili školu u svojem materinskom jeziku.

M. Što bi nam dakle trebalo, da se i mi izobrazimo?

L. Ništa drugo, nego mnogobrojne narodne škole, pak onda dobri i duševni učitelji. Jer od škole, koja nije narodna t. j. u narodnomu jeziku, neima puku nikakve koristi; pak bi bolje bilo na nju i netrošiti, jer se djetca u njoj samo tupe i oglupljuju. Još sirotče nezna ni svojega jezika, a učitelj ga eno muči tudjim i njemu nepoznatim. I odraslû je čovjeku težko učiti u tudjem jeziku, ako ga i umije; a kamo nebi to bilo djetetu, koje još nezna ni što je

Digitized by Google

jezik, ni što je nauka? Al ni narodna škola ništa nevalja, ako nisu učitelji učeni i duševni ljudi. Učeni, da znaju što i kako će učiti; a duševni, da neotvaraju i nezatvaraju škole samo poradi plaće.

M. A da li su duševni oni učitelji, koji vuku liepu plaću, a dobro znaju, da jih naša hrvatska djetca nerazumiju?

L. To bi valjalo pitati onu nekoju, neznam, da li više ludu il zlobnu u Istri gospodu, koja su kriva, da su naše škole talijanske. Što ja znam jest, da nebi puk na takovu školu ni u Njemačkoj, ni u Engleskoj, ni u Italiji itd. ni krajcara potrošio. Jer ti narodi nedrže škole od obiesti, nego za potrebu. Oni hoće, da im se djetca u školi nauče, što je brže i bolje moguće, poznavati sviet i pošteno u svietu živiti. Zato njihovi učitelji uče djetcu u njihovom materinskom jeziku, pak su im djetca, čim puste školu, vrstna svakomu poslu, jer su se u školi naučila ljubiti knjigu i svakojako liepo i koristno čitanje. Tko je poljodjelac, čita poljodjelske knjige i novine, tko rukodjelac rukodjelske, tko mornar mornarske, tko trgovac trgovačke itd. itd.

M. Kad će to i kod nas tako biti?

L. O tom ćemo drugi put govoriti.

Franina i Jurina.

Fr. Znaš li, Jurino, kako je moguće, da pul nas tu i tamo Šarenjaci gospodare?

Ju. Neznam kako, neg ako im je to Bog dal.

Fr. Da ča!

Ju. Dakle kako?

Fr. Ako ti je kmet kemu Šarenjaku ča dužan, pride Šarenjak, prime ga za grlo, pak da će ga valje zagušit, ako nezbere tega i tega za zastupnika.

Ju. Bum!!!

Fr. Ala ma si mi šegav! A ča nî to isto, kad ti Šarenjak stoji po vas dan na vrateh od birališća, pa kad pristupi ovi il oni, poda mu karticu, veleć: Na ti buletin — za oveh daj glas — ako ne — jutra ćeš dobit peticion?!

Ju. Hod s Bogom! To nî moguće ni va samoj Turskoj.

Fr. Ne, ač se tamo zastupnici nebiraju, nego ča reče Paša, to valja.

Ju. A ča neznaju Šarenjaci, da je dosta jedan jedini takov dogadjaj, pak da oblast nemore odobrit izbora, kî je obavljen pod tako protuzakonitim pritiskom?

Fr. Aj znaju Šarenjaci, al neznaju siromašni kmeti!

Svašta ponešto.

EJ PIJANCI!

Po nekih sjevero-amerikanskih državah ima već zakon proti pijanduram i proti pijanstvu. Kao nešto neobična evo ovdje nekoliko točakâ iz toga zakona za državu Illinois. „Točka 2. veli: Maloljetnim se nesmije dati žestoka iliti jaka pića, van ako izkažu dozvolu otca ili skrbnika; pijanim ljudem, i koji se često opijaju, nesmije se nipošto prodavati žestoko piće. Točka 4. Tko prodaje žestoka pića, bilo s dozvolom ili bez nje, ako skrivi, da se tko opije, jamčit će onomu, kod koga pristane pijandura, za sav kvar od pijandure, a koliko ležao pijandura da ležao, platit će zanj za svaki dan po dva dolara. Točka 5. Supruzi, djeca, roditelji, skrbnici ili gospodari, kad bi imali koji kvar, mogu od krčmara, gdje se je tko opio, tražiti da jim nadoknadi kvar. I gospodar kuće, u kojoj je krčma, jamči za škodu zajedno s krčmarom."

NOVE KNJIGE.

Pod tiskom nalazi se veoma zanimivo djelo: **Marta Posadnica ili Pâd Velikog Novgoroda**, tragedija u pet razdjela, napisao MATIJA BAN. — Ovaj najnoviji dramatički proizvod gospodina Matije Bana, kojega nakanismo izdati ukusnim tiskom na svjetlost, probudit će za cijelo u svakomu prijatelju narodne knjige i milijem našijem domorodkinjam želju, da si ovo djelo pribave, te da postane uresom svake knjižnice.

O vriednosti ove tragedije za sada se samo pozivljemo na ono, što o njoj piše u Zagrebu časopis *Vienac* od 6. travnja 1872. Br. 14. „Pisac Mejrime, g. Matija Ban, napisao tragediju u 5 čina: Marta Posadnica ili pad republike novgorodske. Listovi srbski puni su hvale za ovaj najnovi dramatički proizvod."

Predplatna je cijena za ovo djelo 50 nvč. a finomu izdavanju u engleskom ukosnom vezu 1 fr. 30 nvč.

Predplatu koja se može poslati podpisanomu zavodu poštovnom naputnicom (Assegno postale, Postanweisung), prima se samo do 30 srpnja t. g.

Domoljubnim prijateljem narodne knjige i sabirateljem predplatnikâ, koji naručuju uz gotov novac 10 iztisakah dajemo 1 iztisak na dar a na 20 iztisaka 3.

Tiskarski zavod i nakladna knjižara
Dragutina Pretnera u Dubrovniku.

Pučki Mudrac iz francuskoga, izdala je dalmatinska Matica tiskom „N. Lista." Broji 206 strana u 16, a zapada samo 30 novčića, dočim Matičinim članovom daje se za 15.

U toj knjižici starac Šimun, putujući kroz sela i varoši, po prigodi uči puk kriepostima najobičnijim, bilo družtvenim bilo državljanskim, a nastoji da mu izguli najobičnije predsude. Napisana je sasvim pučkim načinom, a nauk u sitnih poglavjih ne dosadjuje nimalo, jer je prepleten u dogadjajih.

Ova je knjižica pravi biser; takim ju prosudio učeni zavod francuzki, a uz taku svjedočnicu smie se sliepo uzeti, te u ruke staviti puku i mladeži.

Preporučamo župnikom i učiteljem Pučkog Mudraca, jer će jim vrlo pomoći njihovoj zadaći, ako ga budu širili što više mogli budu.

I rodoljubom preporučamo ovu knjižicu, čisto pučkim jezikom prevedenu, te će narodnoj stvari pomoći šireći ju.

Slava Matici što zna tako mudro probirati darove kojimî obdariva narod, a i s toga što jeftinom cienom oblakšava puku nabavu njezinih knjiga.

Pučki Mudrac može se nabaviti kod sliedećih knjižara: u *Zadru* kod Š. Artale i Wagnera; u *Šibeniku* kov Gj. Grahovca; u *Kninu* kod Al. Katića; u *Spljetu* kod V. Morpurga; u *Kurčuli* kod Ab. Tolentina; u *Dubrovniku* kod Pretnera; a u *Makarskoj* kod povjerenika Iv. Ševeljevića.*) *K.*

I. Izkaz

darovah prikazanih narodnomu Muzeju u Zagrebu.

Pokloniše sliedeća gg.

Petar Sacelli iz Trsta, komad lapis lazuli i 4 pineza mletačke republike izkopana u antinjanskih kamenicih iliti kavah u Istri.

Jakov Godina iz Kopra, 6 komadah ondje u moru nadjenih školjkah.

Tomislav Padavić, više komadah japonskih novacah — 3 srebrna pineza rimskih carevah Nerona; i Popee, te Antonina Pia — osam bakrenih rimskih i grčkih vladarah — 4 starodrevna crkvena pečata.

Marko Revere iz Trsta, 2 kom. rimskih novacah.

Martin Miloš iz Praputnika, jednu staru hrvatsku listinu od god. 1682.

Dočim se ovi darovi zagrebačkomu Muzeju šalju, a darovateljem najusrdnije zahvaljuje, molimo dične rodoljube, da plemeniti naš podhvat što obilnije s darovi podupru.

Uredničtvo „Naše Sloge."

*) A izvan Dalmacije gdje? Nebi li bilo dobro, da slavna Matica razašlje svoje knjige i u Hrvatsku onim knjižarom, kojim i slavno svetojeronimsko Družtvo svoje? *Ured.*

Digitized by Google

Različite viesti.

* **(Občinski izbori.)** Iz Istre nam javljaju, da je 30. prošloga mjeseca julija talijanaška stranka občine pazinske bila pozvala našu narodnu stranku iste občine u Pazin, da se s njom dogovori poradi občinskih izborah. Talijanaška stranka da je s početka od narodne zahtievala, da izaberu u zastupstvo 18 talijanašah, a na koncu da bi bila i s polovicom od 30 zadovoljna; ali naša narodna stranka da nije nikako htjela na to pristati, nego da je rekla, neka dan izborah tu stvar medju njima rieši i odluči. Vidivši talijanaška stranka, da joj dogovor nije išao za rukom, kako ima vlast u rukama, tako da se je predomislila, pak odmah za tim početak izborah iznenada urekla na 7. tekućega mjeseca. I zbilja, 7. 8. i 9. tek. mjeseca da je birao III. razred, ter izabrao 10 zastupnikah, medju kojimi da neima ni jednoga Pazinca. Lindarci, Gračišćani, Pićanci, Novaćani, Beranci i Trvižani da su u III. razredu u velikom broju i složno glasovali, pa isto tako da su odlučili u II. i I., kad na nje red dojde. Nego nam ujedno javljaju, da je biračem samo tri dana prije izbora bilo obznanjeno, gdje i kada će biti izbori. Mi toga nevjerujemo, jer zakon očito veli (Regol. elett. Cap. I. Sez. II. §. 18.), da se mjesto, dan i ura izborah imaju svim biračem javiti, ne tri, nego najmanje osam danah prije; pa ako je istina, što nam pišu, onda su ti izbori, izpali oni siko il tako, očevidno nezakoniti i neznamo, hoće li jih moći kotarska oblast potvrditi. U pazinskom polju mnogi da nisu glasovali poradi straha od talijanašah: ako dojde do drugih izborah, ufamo se, da se nećedu nikoga bojati, kad jih zakon brani.

* **(Rovinjsko učiteljišće.)** Kako čujemo, visoko ministarstvo je naredilo, da se rovinjsko učiteljišće (preparandio) preseli odanle o Kopar. Ako se dobro spominjemo, to je učiteljišće bilo utemeljeno u Rovinju za to, da se mladim učiteljem dade prilika, viežbati se tobože i u našem jeziku. Ali ako nije u Rovinju odgovaralo svojoj svrhi, to će još manje u Kopru, budući da su jedan i drugi talijanski gradovi, a tim i talijanske u njima škole. Neg ako visoko ministarstvo misli, da bi mu se valjalo spomenuti i nas, kojih ima dvie trećine u Istri, zašto nije pitalo, il slavni zemaljski Odbor (giunta), il slavno zemaljsko školsko Nadzorničtvo; pak bi mu bilo sigurno jedno i drugo odgovorilo, da ima i u Istri, i to u Kastvu, jedna čisto hrvatska četvero-razredna škola, koja bi se dala najmanjim troškom pretvoriti u najuspješnije hrvatsko učiteljšće? Izvišc, zemaljski Odbor i zemaljsko školsko Nadzorničtvo bi mu bilo javilo, da se Slaveni u Istri drže §. XIX., pak da nemisle popustiti ni za dlaku od svojih pravicah. Toga radi da smatraju svoje sadašnje talijanske škole za prenaglen i privremen pokušaj, koji se nemože uzdržati, pak se ima što prije prekinuti i odstraniti. Ako nije visoko ministarstvo toga dosad znalo, neka zna odsad, pak neka promisli, da li će mu biti moguće u Kopru odgojivati učitelje i za slavenske istarske škole?

* **(Hajka na svećenike.)** Kako čitamo u „Slov. Narodu“, i u Istri je neki glavar (župan) pismeno naredio svojim občinskim vićnikom, neka dobro paze, što svećenici u crkvi govore, pak da mu neka odmah jave, ako tko prestupi koj paragraf kaznenoga zakona! Ako ne drugo, barem će sad ta gospoda slušati pomnjivije rieč božju, pak će siguro zapamtiti i one Spasiteljeve rieči: *Nečini drugomu, što nebi htio, da se tebi čini.* A to može i nam Slavenom u Istri neizmierno koristiti, najme ako se promisli, da ima tamo glavarah i vićnikah, koji su se tih svetih riečih naprama nam posvema zaboravili.

* **(Kotorska niša gimnazija hrvatska)** bila je podignuta na višu gimnaziju. Kad ćemo moći mi javiti, da je niža gimnazija pazinska bila iz njemačke pretvorena u slavensku i podignuta na višu? Ipak mora i to jednom biti.

* **(Austro-ugarska vlada)** je zabranila gradovom austro-ugarskim, pozvanim od beogradske občine, učestvovati kod svečana proglšenja punoljetnosti kneza Milina, kao deputacije sborovah ili obtastih, jer da je to, ne samo proti medjunarodnomu običaju, već i prestupno! U ime Nj. Veličanstva cara da ide u Beograd, naradovati se tom prigodom mladomu knezu, gjeneral Mollinary.

* (**Ruski general Fadjejev piše u „Rusk. miru“**) o ruskoj vojnoj sili, gdje dokazuje, da će u Evropi igrati glavnu odlučujuću ulogu ona velevlast, koja će imati najveću kavaleriju strielacah. Po Fadjejevu može takova država biti samo Ruska; jer da uzmogne država imati najveći broj konjaničtva, treba da imade i najveći broj konjah. U Njemačkoj imade, brojeći i stare kljusetine i žriebad — dva miljuna konjah. Ruska ih imade do 20 miljunah. Ruska imade svakako prednost pred Njemačkom, jer Ruska će dići takovu silu, o kojoj Njemačka nesmije ni sanjati. U jugo-iztočnoj Ruskoj živi do 250.000 bojnih Kozakah, koji su jezdioci od mladosti svoje. Ruska može lahke ruke dići do 300.000 vojske konjaničke.

* **(Carica Charlotta)** udova nesretnoga cara Maksimiljana meksikanskoga, odgovorila je Napoleonu, kad ju ovaj mjeseca agusta 1866 obaviestio, da za Meksiko nemože ništa više činiti: Ali za Boga, ta to je naša sigurna smrt! pak ga tada stade moliti; nu car odvrati: Nedam ni vojnika ni novčića jednoga! Tad se carica razgnjevi, i reče: Ha, tomu sam se nadala! Vi ste ubojica moje familje! Dobro! Osvetite se na unuci Ljudevita Filipa (zadnjega kralja Franceske), što ste oslobodjeni bili od propasti. — Napoleon požuri na vrata, a Charlotta za njim, vičuć: „Hodte, a Bog neka vas prokune poput Kajina!“ Malo zatim nesrietnica je poludila, a Napoleonu što se nije sve od onoga vremena dogodilo!?

Sa tršćanskoga tržišća.

Šenici se ciena dobro drži i roba se Odeska prodavala za domaće mline po f. 8.25 nvč. Kukuruz sasvim zanemaren: roba iz Vlaške prodaje se po f. 3.80 do f. 4 za ℔ 116. — Ulju se dalmatinskomu slabo ciena drži: prodavalo se po 28 do 30 f. barilo sa velikim odbitkom. Vuna nova Ercegovačka prodavala se po f. 60 srebra sa 4 odbitka. Vosak slabo tražen, imade ga puno na tržišću, prodaje se najbolji Mostarski po f. 103.— Bosanski po f. 100.— Trava (Grisantomo) dalmatinska po f. 83 cent.

„SLAVIJA“

gospodina

IVANA DUKIĆA

IZ PETRINJE

je primila osiguravajuća banka „Slavija“ u definitivnu službu kao putujućega uradnika za jugoslavenske pokrajine. Dozvoljujemo si dakle imenovanoga gospodina čestitomu p. n. občinstvu k sklapanju osiguravanja najvruće priporučiti.

GLAVNO ZASTUPSTVO

uzajemno-osiguvarajuće Pražke banke

SLAVIJA u Ljubljani.

Jan Lad. Černý.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Augusta 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.30	5.30	5.30	—	5.28	5.28	5.28	5 29	5.29	5.28	—	5.28	5.28	5.28	—	—
Napoleoni	8.91	8.85	8.83	—	8.81	8.81	8.83	8.85	8.84	8.81	—	8.81	8.79	8.78	—	—
Lire Ingleske	11.15	11.15	11.12	—	11 12	11.10	11.11	11.13	11.13	11.10	—	11.09	11.08	11.07	—	—
Srebro prid (aggio) . .	108.75	108.75	108.65	—	108.65	108 50	108.65	108.85	108.85	108.75	—	108.65	108.50	108.50	—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravnietvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Septembra 1872.** **Broj 17.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Augusta.

Sve, što se od desetak i više godinah dogadja u austro-ugarskom sudržavlju, nije drugo nego borba Slavenah naproti Niemcem i Magjarom, koji im nedaju, da uživaju s njimi jednaka narodna i državna prava. Niemci s ove, a Magjari s one strane misle, da jih je Bog zato na sviet dao, da gospodare i zapovjedaju, a Slaveni da mučke slušaju i služe. Nego i Slaveni su već podobro oči otvorili, pak se u to nedaju ni s ove ni s one strane; i odtud sve neprilike i sva nestalnost u ovoj staroj i slavnoj carevini, koja bi mogla biti jedna od najsretnijih državah na svietu. Nije dvojbe, Slaveni će doći do svojih pravicah, al uprav zato je mučno gledati, kako se Niemci i Magjari napinju, misleć, da ćedu im se podati. Oni još nepoznaju slavenske žilavosti i ustrajnosti, zato i skušaju ovako i onako, nebi li nas s puta krenuli; ali sve zaman i uzalud, jer se mi neborimo ni za gospodarstvo ni za gospodstvo, nego za golu dušu i za puki obstanak.

Poslje ove ocjene obćega u državi položaja, mi bi mogli koješta preskočiti, al ipak recimo, da je njemačka stranka opet na ministarstvo navalila, neka za zimušnje carevinsko vieće pripravi zakon za izravne izbore, koji bi imali, po njezinom sudu, Austriju za uvjek umiriti. Možebit, da će doći i do toga, al mira neće biti. Kao što ga neće biti ni u Ugarskoj, dokle god budu Magjari samo prividno ruku protezali nezadovoljnim narodom i državljanom Stjepanove krune. Kao što su ju bi reć prividno protegnuli i Hrvatom, jer se čuje, da nisu ni najmanje skloni pristati na korenitu preinaku njihove s Hrvatskom nagodbe. Tako su isto prividno htjeli, da se pomire i s našom braćom Srbî na crkvenom i školskom polju. Al kad ovi nisu hotjeli, da pristanu na nekoje njihove mušice, razpustio se crkveni karlovački kongres i prije, nego li se je mogao sastati. A sad magjarske novine svjetuju ugarskomu ministarstvu, neka uzme strogo postupati proti tim nepokornjakom. U ostalom hrvatski se je sabor odgodio do trećega studenoga, i to poradi toga, da mogu njegovi odaslanici stupiti u peštanski parlamenat, koji se ima svečano otvoriti četvrtoga nastajućega rujna. Zatim negdje polovicom istoga mjeseca da će se sastati i obostrane delegacije. Kad će se pak sastati naši ovostrani pokrajinski sabori, zato se još ni sad nečuje baš ništa iz Beča.

U ovaj čas sviet negovori o ničem toliko, koliko o sastanku triuh carevah, našega najme, ruskoga i njemačkoga, u njemačkom prestolnom gradu Berlinu. Al sve što se više govori, to se manje zna, što će se baš izleći iz toga sastanka. Prenagli se ljudi svih stranakah, kako koji, il nadaju ovomu i onomu, il boje ovoga i onoga; al je najpametnije biti na oprezu, da te iznenada nezateče ni dobro ni zlo. Jer i ministri su ljudi, a pravi dogovor, ako što bude, hoće se medju ministrî voditi. S druge strane još i sad odjekuje po svietu tutanj topovah, što je naviestio balkanskomu poluotoku, da kneževina Srbija ima opet svoga kneza. Kako se čita po svih novinah, tu je bilo slave i veselja, kakvomu se ljudi obično neodaju, nego u nadi, da su nastala druga, dugo sazivana i težko čekana vremena. A to i mi želimo i junačkomu srbskomu narodu i njegovomu mladjahnomu knezu. Tom je prigodom bilo u Biogradu sila gostovah sa svih stranah, pa takodjer iz Austrije; al da bi jih bilo i više, da nebude ugarska vlada naredila, tko će preći, da mora imati putni list. Tim, dakako, nije ugodila ni Srbiji, ni svojim zatečenim državljanom. I u Engleskoj se narod otimlje na svojoj način engleskoj parlamentarnoj centralizaciji. Tako se čita, da su u Belfastu, u Irlandi, katolici i protestanti iliti luterani držali nekakve obhode iliti procesije, da izjave vladi svoje nezadovoljstvo. Ali najgore jest to, što su se tom prigodom medju sobom posvadili, pak da je došlo i do krvavih glavah i pustih kapah. U Franceskoj da će se jesenas obnoviti narodno zastupstvo. To se isto sad namierava i u Španjolskoj, gdje da će nadvladati vladina stranka. U dalekoj Americi pako je sve na nogama da izabere novoga predsjednika onoj slavnoj i silnoj Republici.

Pčelarstvo.

(Dalje)

V.

Čim se pojavi prvi proljetni ćuh, sva se narav stane preporadjati, pak počnu i pčele svoj divni i neumorni rad. Tu pčele jedne izlaze na pašu, a druge grade i popravljaju sat. Tu kraljica nosi jaja, u manja okašca za poslenice, u malo veća za samce, a u najveća za buduće kraljice. Tu je u košnici i okolo nje sve živo i veselo, kako u velikoj poslušnoj i složnoj družini. Za nekoliko danah polegu se mlade pčelice, a za nekoliko tjedanah je družina tri do četiri puta veća, dakako, ako je bilo u to doba liepo vrieme i dosta paše. Što će sad pčele? Njih nekoliko tisućah (8000 do 12000) hoće se s kraljicom kao dogovoriti, pak onda hajd zajedno iz staroga ula, da traže nov stan i novu sreću na kojem drugom mjestu. Tomu se seljenju veli *rojenje*, a pčelam koje su se tako preselile *roj*. Pčele se mogu iz istoga ula rojiti i više puti u godini. Gdje je vrućje podnebje, tu se više puti roje. Pripovieda neki pčelar, da se u Africi obično 8, a kad i 15 i više puta. Gdje je podnebje hladnije od afrikanskoga, tu se neroje nikad više od 4 puta, al i to se riedkokad dogodi, već je običaj da se roje 2 do 3 puta.

Koji je uzrok tomu seljenju, još se pravo nezna. Nekoji vele, da je mržnja jednih pčelah na druge; drugi, da je strah stare kraljice, da ju mladja neumori; treći, da je pomanjkivanje hrane i živeža; četvrti, da je nesigurnost i bolest u ulu; peti da je prepunoća ula itd. itd. Bio uzrok, koji mu drago, samo ako nije glad i bolest, to je sreća za pčelara. Prvi roj je najjači, može imati do 20000 pčelah, drugi do 10000, treći do 8000. Svaki roj osim kraljice ima sobom i više stotinah bumbarah iliti samacah. Rojenje počne u svibnju mjesecu, a prestane u srpnju. Pčele se obično roje od 9. u jutro do 5. ure po pôdne. Kad se imaju rojiti, pčelar treba da cielo to vrieme dobro na nje pazi, da mu se roj neumakne i neizgubi. Evo znakovah iliti znamenjah, uslied kojih mu se je rojenju nadati.

Ul mora bit pun satja, a u njem velika obitelj iliti družina. Zarod, posebno bumbarah, jest do kraja pokrovcî zatvoren. U jutro pred vrati od ula nalaze se pokrovci od bumbarskoga zaroda, što su jih noću pčele izmetale. Kraljičine stanice (okašca, celice) su spreda pokrovcem zatvorene. Pčele neidu na pašu, akoprem je liepo vrieme, nego mirno sjede, i ako jih čim takneš, popadaju na tla. Nego to su podalja znamenja rojenja, pobliža pako su ova: Iz jutra pčele nelete

Digitized by Google

po svojoj navadi, nego je sve nekako muklo i mrtvo. Zatim, se stanu nekoje baš čudno gibati. One, koje dolaze s paše nerazprćivaju svojega bremena, nego oprćene čekaju, što će biti. Tad počnu moćnije šumiti i križem trkati. Nego najedanput sunu sve u košnicu, napiju se meda, što više mogu, pak stanu moćno krilima trepetati. Nekoje, izletivši, pred košnicom poletaju, al se opet na skoro povrate. Najedanput nastane šum, pčele počnu iz ula vrviti i na glavu se prevaljivati, veselo okolo pčelnjaka poletati, čekajuć, da im kraljica stigne. Sad prileti kraljica, vas se roj okolo nje suče i gdje ona sjede, tu se i pčele ustave, pak se kao na način grozda okolo nje navriezu. Ovom se prigodom valja poslužiti, te roj u novu košnicu nastaniti. Zato treba da ima pčelar uvjek pripravnih košnicah. Ako pak pčele neće da sjedu, nego amo i tamo kao bez glave poletaju, to je znamenje da neima kraljice medju njimi, nego da se je il u košnicu vratila, il pala na tla, gdje se obično najde s malom družinicom. Ako roj previsoko leti, treba ga vodom poškropiti, pak će se niže spustiti. Kod tako zvanoga roja *drugca* poletanje dalje trpi; skora pol roja je pred ulom, dokle neprileti izabrana kraljica, pak onda sva četa za njom nagne. Drugi put ćemo govoriti, kako treba roj dočekati i u nov ul postaviti. (*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz Pazinšćine 20. augusta.

Kako vam je bilo jur javljeno, mi smo ovdje imali već kada tada občinske izbore. Dni 8. 9. i 10. birao je III., dni 12. 13. i 14. II. i najposlje dne 16. tekućega mjeseca I. razred svoje občinske zastupnike.

Ja vam o tih izborih nemogu drugo reći, nego da su nam išli za rukom, kako smo sami hotjeli. Pazincah neima u novom zastupstvu nego 10, a drugi, njih 20 na broju, su svi izvanjski. Što smo dakle rekli, to smo i učinili. Zato i moram, da javno pohvalim naš ovudnji dični narod; jer je ovom prigodom pokazao, da se zna baš mužki držati. Da se nepismenim biračem olahča izbor, bili su s privolom c. k. oblasti postavljeni od jedne i druge stranke javni povjerenici, koji su imali napisati dovoljan broj listićah s imenî predloženikah iliti kandidatah svoje stranke, da se u dan izbora na birališću i prije porazdiele onim, koji bi god za nje pitali. Birači izvanjske stranke su sami i dobrovoljno hodili k svojim povjerenikom po listiće iliti buletine, a protivna stranka nije imala svojih baš komu dieliti. Ovakov narod nemože i neće propasti, jer gdje je sklad i sloga, tu je i blagoslav božji. Sad su vidili i naši protivnici, što možemo kad hoćemo.

A da nismo nepomirljivi, to smo im pokazali tim, što smo izabrali i takovih ljudi, na koje se nemogu ni oni tužiti; kao takodjer, što smo im ostavili na volju, neka u I. razredu izaberu, koga jih volja, kao što su i učinili. Zato se i mi od njih nadamo, da ćeju bit ljudi, pak da ćedu u občinskom vieću imati pred očima i naše potrebe moralne i materialne t. j. duševne i tjelesne; a ne samo svoje puste mušice, poradi kojih smo bili do sada medju sobom u svadji. Ako slobodu ljube, neka to djelom pokažu, pak neka budu prama nam pravedni, jer svaki narod hoće da živi. Neka znaju, da tri ljeta brzo minu, pak ako nebudu ljudi, da ćemo se do tri ljeta drugačije pogadjati. Već sad je nekojim od naših neizmierno žal, što nismo bili i ovaj put malo stroži i sebičniji u izborih. Ali čekajmo, dokle se sastane novo vieće, pak da vidimo, je li ta naša popustljivost bila ludost, il mudrost.

Nego vam moram javiti i to, da se još pravo nezna, ni hoće li se sastati naše novo vieće. Jer čujem, da nekoji naši protivnici o tom rade, da se ovi izbori unište, pak da se puk pozove još jedanput na biralište — Ja neznam, koliko je u tom istine, al ako do toga dojde, mogu vas uvjeriti, da će se netko najbrže kajati; jer je naš puk sit i presit norčevanja nekojih ljudi, koji misle, da su od Boga postavljeni, da gospodare po svojoj volji u cieloj občini. Nego neka skuse, pak ćemo viditi, koliko će jih biti izabrano ni u samom Pazinu. Jer kad bi bili hotjeli, bili bi nadvladali i u I. razredu? Ako pak nismo, to neka zahvale našoj mužkoj besjedi od 30. julija, kad smo se ono u Pazinu dogovarali.

Zaključujem ovaj moj dopis s obećanjem, da ću se ako Bog da više puti vratiti k našim novim zastupnikom, jer sam namislio iznesti na svjetlo svako njihovo zastupničko djelo, ako bude liepo i pravedno da ga pohvalim, ako pak nebude da ga pred cielim svietom pokoram i ukorim. Dakle, ljudi pozor!

ISTRANSKI RAZGOVORI.

Luka Luković i Marko Marković.

L. Pomoz Bog, Marko!

M. Bog ti pomogao! Baš sam se želio na te namjeriti, da produžimo razgovor, što smo nekidan prekinuli.

L. Jesi li sve, što smo rekli, dobro zapamtio?

M. Jesam, a i osvjedočio se sasvim o istinitosti tvojih riečih, samo me jedna nekako muti.

L. Možebit se nisam jasno izjavio. Neg ajde, da ju čujemo.

M. Ti si rekao, da je našoj nevolji kriva naša neukost i naše neznanstvo.

L. I jest.

M. Onda si rekao, da nam nemogu pomoći nego mnoge i dobre škole.

L. Dà, pa šta nije tako?

M. Jest, al si nadostavio, da bi te škole imale biti za nas u našem jeziku, kao što su za Talijane u talijanskom; jer kakove su sad, da nam nekoriste, pak da nije vriedno na nje ni trošiti.

L. I baš nije.

M. I ja tako mislim, ali gle, što mi je rekao jedan odvjetnik iliti advokat, pak što me, kako ti rekoh, nekako muti!

L. Je li to čovjek našega roda?

M. Nemogu ti pravo kazati, jer neznam ni kako se zove, ni odkud jest; samo znam, da ga naši Talijani drže za čovjeka jako učena.

L. No dakle, što je rekao?

M. Da ti imaš sasvim pravo, jer da je živa istina, da se narod nemože prosvietiti, nego u svojem materinskom jeziku, al...

L. Al što?

M. Al da je Istra talijanska zemlja, pa tko u Istri stanuje, da se mora pokoriti talijanskomu jeziku; zato da su oni i postavili gdjegod su mogli posvuda talijanske škole.

L. Pa tu benu drže Talijani za učena čovjeka? Tko je dao Istru Talijanom, da je njihova? Il je možebit zato njihova, što su ovdje nekada, proti volji starih Istranah, gospodarili Rimljani i Mlečići? Nekada su Rimljani i Mlečići još negdje gospodarili, pak je li sad i to talijansko? Taj neuki učenjak još ni toga nezna, da je zemlja božja i onoga, koji na njoj stanuje; pak budući da i mi na njoj stanujemo, kako ju oni mogu svojati više nego mi? A povrh svega toga, živ narod neima li i žive pravice na sve, što ga narodom čini; pa tko mu otimlje jezik, to jest, njegov život, nije li mrzki ubojica pred Bogom i pred ljudî?

M. I ja sam mu po prilici isto tako govorio, al nije htio ni da čuje mojih razlogah. A kad sam mu dodijao, pak mi već nije znao što, onda je počeo brbljati, da mi neimamo knjigah za djecu.

L. A ti, zašto ga nisi pitao, da li zna, koliko i kakvih knjigah treba djeci, koja hode u pučke škole; i kako se uče djeca u Hrvatskoj i Dalmaciji, ako mi, tobože, neimamo knjigah za djecu?

M. Rekao sam mu i to, al mi je na to progovorio, ako imamo knjigah za djecu, da jih neimamo za odrasle ljude.

L. Kako da treba narodu, Bog zna koliko tisućah i Bog zna kako strašno debelih knjižurinah! Što narodu treba jest, malo al jako dobrih knjigah, da jih može i više puti pročitati, pak se iz njih naučiti umno gospodariti i liepo živiti. Ni njemački, ni engleski, ni franceski kmet i rukodjelac neštije težke knjige svojih glasovitih učenjakah; nego lahke priručne knjižice, što su viešte ruke

Digitized by Google

baš za njega napisale, da jih može razumiti i probaviti. A takovih knjigah nefali, hvala Bogu, ni u hrvatskom jeziku. Nit smo mi krivi, što on toga nezna.

M. Šta ćeš, da ti zna čovjek, koji misli, da sunce nesvieti neg ondje, gdje se talijanski govori i piše. Ja sam mu i to dopovjedio, nego znaš li, što mi je na koncu rekao? — Da naš puk nerazumije naših knjigah, jer da su pisane jezikom, koji se u Istri negovori!

L. Oho! A da li se morda govori u Istri onaj talijanski jezik, kojim su pisane talijanske knjige? Il možebit prosti talijanski puk razumije bolje svoje talijanske knjige, nego li razumije naš svoje hrvatske, ako nisu jedan i drugi privikli u školi koliko toliko pismenomu jeziku? Jer valjda zna i ta tvoj učenjak, da se knjige nigdje na svietu nepišu svakidanjskim, nego tako zvanim pismenim jezikom. A pismeni ti je jezik kao i stajaće haljine, koje se nenose nego u blagdan za ljepotu. Pa je li čudo, ako puk, bilo talijanski bilo hrvatski, nerazumije po koju rieč od svojega pismenoga jezika? Da zašto idu djeca u školu, nego za to, da se nauče prije svega čitati, pa da priviknu onomu jeziku, kojim se knjige pišu? A sad da ja pitam toga čudnovatoga čovjeka, kojemu će pismenomu jeziku diete prije i laglje priviknuti, svojemu materinskomu, il tudjemu; il drugom besjedom, koju će knjigu naše istarsko hrvatsko diete prije i laglje razumiti, hrvatsku il talijansku?

M. Pošten će čovjek odgovoriti da hrvatsku, pak da je grieh pred Bogom i pred ljudî mučiti diete tudjim jezikom, kad se može u najkraće vrieme naučiti u svojem sve, što mu treba duši i tielu.

L. Tako je, bratę! Sad, mislim, da te već ništa nemuti.

M. I baš nemuti.

L. Nego ja moram da idem.

M. Dakle s Bogom!

Franina i Jurina.

Fr. Tako to su već Majeri počeli nosit prosvetu va hrvatsko Primorje.

Ju. Prosvetu! Da bi je imeli, bi ju za se držali.

Fr. Tako ča je on Svetilnik, kega su ono neki dan va Kraljevice nasadili?

Ju. Ono samo v noći sveti, a da je na njihovu, bilo bi Hrvatom i o poldne škuro!

Svašta ponešto.

IGRAĆEM I IGRAČICAM NA LOT.

Što je igra na Lot? Pusta sanja, koja od petnaest do petnaest danah nemilo vara i muči miliune i miliune omamljenih ljudi, pitajuć ih ufanjem, da će za nekoliko novčićah Bog zna kolike novce dobiti, pa onda liepo i s lahkâ živiti.

Što je još? To, da ti skoro neima griešnije igre od lota. I to griešne za to, što igrač i igračica na lot neugadjaju nego svojoj lienosti. Jer dočim se marljivo i djelavo čeljade trudi i muči, da pošteno prehrani sebe i svoju djetcu, igrač i igračica na lot bezposleno dangube, pa i ono malo što zasluže, otimlju sebi i svojoj djetci i kao u vodu bacaju. A nisu li lienost, lud trpež i rasipanje smrtni griesi?

Što je još igra na lot? To, da neima na svietu ludje igre od ove. I to lude zato, što on koji igra niti se koristno zabavlja, niti se razborito nada iliti ufa, da će dobiti.

Koristna je samo ona igra, kod koje so čovjek razveseli; a gdje je čovjeku veselje kod igre na lot? Reći će tko, da i ufanje čovjeka veseli, a igrač na lot da živi baš od ufanja. Liepâ li mu veselja, koje se, kako ništa nedobi, svaki mjesec danah dva puta u tugu i žalost pretvori!

S druge strane, razborito je samo ono ufanje, gdje ima prilike, da će čovjek dobiti; a eno kod lota ima tomu prilike manje, nego li kod ikoje druge igre. I to zato, što je proračunano, da se od 90 brojevah, na koje se lot igra, dade splesti 117,480 trojinah iliti tako zvanih ternah; a od 5 brojevah, koji se svakog puta izmedju 90 vuku, da se neda splesti, nego ciglih 10 trojinah iliti ternah.

Iz ovoga se računa jasno vidi, tko igra tri broja na lot, da mu neima nego *jedna* prilika, da dobi, a *jedanaest tisućah sedamsto četrdeset i osam* prilikah, da izgubi! Pa je li to razborito ufanje, a lot pametna igra? Jest za ludjaka, komu je pametno sve, što je ludo.

Nego tko će baš da igra, evo što mu je činiti, pak će zastalno dobiti. — Neka kupi škrabicu iliti tako zvani šparnjak, a ono što bi imao na lot igrati, neka svakih petnaest danah baci, mjesto na lot, u škrabicu, pa eno gdje je za deset godinah dobio najljepše terno, a nije se ni jadio ni zagriešio.

Naposljedku najsjegurnija i najpoštenija igra jest radinost i štednja iliti špar.

Neukû Nauka.

Miris vinu umjetno pribaviti.

Jedne njemačke novine pišu: za umjetno povišenje na 310 literah (= $5\frac{1}{2}$ austrijskih vjedarah) vina, pošto je glavno vrienje šire minulo, prilije se bademovice (mlieka od mandulah) pripravljene od 3 lota sladkih i 3 lota grkih bademah. Pošto su naime bademi u običnoj vodi skuhani i oljušteni, prilije im se malko vode te se na kašu stuku te joj se $\frac{3}{4}$ litre (od prilike pol oke) vode prilije. Pošto se je ovako vodom razčinjena kaša njekoliko satih obstala, iztisne se čistom krpom i u vino ulije.

Peradji gnoj.

Poznato je, da peradji gnoj (kokošji, purji, golubji itd.) poradi množine fosforne kiseline mnogo nalikuje na pravi *guano*, te ga može i nadoknaditi (nadomjestiti). Budući guano od svih vrstih gnoja najizdašnji, može gospodar tako uvidjeti, koliku vriednost za ratarstvo imade gnoj domaće živadi; s toga mu valja o tom nastojati, ne samo kako bi svaku mrvicu ovoga gnoja pričuvao, nego kako bi ga i umnožio. Ovo drugo postići će tako, ako kurnjak (gdje perad stanuje) sitnim pieskom ili zdrobljenom zemljom od vremena do vremena posipava tako, da se živadji gnoj nikad nezgruda, nego da uvjek sipak ostane. Ovakov gnoj pokupi se češće (barem po jedankrat na tjedan), te se na suhu mjestu ili u starih bačvah ili drugom posudju sahrani. Ovako će gospodar dobiti boljega i više gnoja, pak će mu, čisteći češće kurnjak, i živad čišća i zdravija biti.

Samljena ciglovina za cement.

U Španjolskoj rabi se s najboljim uspjehom već odavna ciglovina, t. j. dobro izpečena i na prah satrta cigla (opuka), pomiešana sa žeženim vapnom i pieskom mjesto hidrauličkoga (vodenoga) cementa iliti melte. Ova smjes prodaje se u lagvih pod istu cienu kao što i cement. Jedna čest ciglovine pomieša se s jednom česti vapna i dvie česti pieska, te se kao i cement vodom razmuti.

Koliko koristi stajski gnoj sadrom posipavati

vidi se iz ovoga pokusa: gosp. *St. Michel* posipavao je gnoj od 6 glavah rogate marhe i jednoga konja svaki dan sa pol mjerova sadre te ga je poslje, kako je 4 tjedna bio na gnojištu, na polju razasuo i zaorao, dočim je drugi dio polja istim gnojem, ali bez sadre pognojio. Kako je usjev porasao bio je krepčiji i tamnije zelen nego na drugom polju, a požeto zrnje bijaše mnogo jezgrovitije. — Sljedeće godine bijaše na istom zemljištu zob i djetelina za mnogo ljepša nego na drugom zemljištu.

Digitized by Google

NOVE KNJIGE.

* Nadšumar (lugar) Vatroslav Rački izdao je štampom dioničke tiskarne u Zagrebu knjigu pod naslovom: **Lučba u šumarstvu,** I. tercotični diel (str. 67). Pisac namjerava obširno i točno izcrpiti svu važnu znanost šumarsku, pa će to učiniti u svezcih. Već je odprije izdao knjigu: **O sječenju i gojenju šumah,** a sad je evo svoju nakanu nadostavio „Lučbom“ (Kemijom).

* Drugi hrvatski nadšumar, Vladoje Köröskényi, napisao je takodjer knjigu pod imenom: **Obće šumarstvo,** da pouči hrvatski narod, što je drievo u obće i kako raste; kako se šuma (gora) sadi, goji i pomladjuje; kako se šuma čuva od svojih zatirateljah; kako se upotrebljuju drva i šumski proizvodi itd. itd. Tko želi knjigu imati, neka se najavi knjižaru Svetozaru Galcu u Zagrebu, pak će mu se poslati za 1 f. 80 nvč. čim izajde.

* Poznati književnik, profesor Ant. Kuzmanić, napisao je hrvatskim jezikom knjigu: **O Primaljstvu** (ostetricia). Djelo će doći na skoro pod tisak.

* Janko Tomić, učitelj u Karlovcu, izdao je knjižicu pod naslovom: **Knjiga pobožnih, poučnih i zabavnih pripoviedakah** (Str. 48, ciena 40 nvč.) Ova je knjiga namienjena mladeži.

* Izašla je u Zagrebu kod Hartmana knjižica: **Što očekujemo od sabora?** što ju je napisao gimn. profesor Petar Tomić. U ovoj knjižici pisac obraća osobitu pozornost narodnih zastupnikah i hrvatskih učiteljah na škole i njihovo stanje, jer od školah zavisi bolji napredak i sva budućnost hrvatskoga naroda i hrvatske države. Uza to su u njoj izražene mnoge druge liepe misli i vruće želje. Stoji 20 nvč.

Različite viesti.

* **(Občinski izbori pazinski.)** Javljaju nam iz Pazinšćine, da nije bio strah od ikoga, nego sasvim drugi uzrok, što nisu nekoji birači iz pazinskoga polja glasovali prigodom zadnjih izborah. Oni da su bili došli na birališće, al da su se bez glasovanja vratili, kad su vidili, da ni jedna ni druga stranka nije medju svoje kandidate uvrstila ni da bi jednoga občinara iz pazinskoga i staropazinskoga polja. Izviše da je gola izmišljotina onaj glas, da je ni ovaj ni onaj birače nagovarao, da neka neidu na birališće. Po našem sudu iz toga se vidi, da se stanovnici pazinskoga i staropazinskoga polja nisu bili dobro sporazumili sa svojom ostalom braćom, jer se drugač ta neprilika nebi bila mogla dogoditi. Ufamo se, da se već to neće ponoviti. — Evo, kako nam jih dostavljaju, imena novih zastupnikah: Razred I. zastupnici: Mrak (Mrach) Dr. Egidio, Parisini Josip, Mrak (Mrach) Dr. Adam, Costantini Dr. Franjo, Cech Dr. Josip, de Segher Dr. Ferdinando, Drndić-Juraš (Derndich-Juras) Anton, Sloković (Slocovich) Leopoldo, Kovač (Covaz) Anton i Mrak (Mrach) Karlo — svi iz Pazina. Zamjenici (sostituti): Camus Josip, Dequal Josip, Cioli Karlo, Solari Anton i Bastianutti Anton — takodjer svi iz Pazina. — Razred II. zastupnici: Brajsa Vjekoslav iz Pićna, Kurelić (Curellich) Šime iz Pićna, Klaj (Claj) Anton iz Gračišća, Baxa Leopoldo iz Lindara, Lupetina Karlo iz Pićna, Salamon Franjo iz Gračišća, Jedrejčić Franjo iz Lindara, Luksetić Anton iz Previsa, Ivić Franjo iz Gračišća i Brajković Ivan iz Tarviža. Zamjenici: Kišić (Chissich) Mate iz Krsikle, Gržetić Anton iz Zareča, Runko Smalelja iz Grobnika, Salamon Ivan iz Gračišća i na koncu Flegar Franjo iz Novakah. — Razred III. zastupnici: Mogorović Anton iz Grdosela, Biscontini Eugenio iz Pićna, Defranceschi Franjo iz Gologorice, Ortis Alojzio iz Novakah, Baxa Rajmondo iz Lindara, Kurelić (Curellich) Anton iz Pićna, Smilović Mate, Martinić Franjo iz Gračišća, Suran Karlo iz Berma i Chervatin Pavao iz Kašćerge. Zamjenici: Marzan Anton iz Gračišća, Pavletić Anton iz Berma, Marotti Ivan iz Pićna, Zidarić Ivan iz Lindara i Mavrović Ivan iz Zamaska.

* **(Zemaljski Odbor istarski)** snuje, kako čitamo, razne zakonske dodatke (novelle), koje misli predložiti saboru, kad se jesenas u oktobru mjesecu opet sastane. Ti se dodatci protežu svi ponajviše na školu. Tako snuje dodatak k zakonu glede nadziranja škole; tada glede utemeljivanja, izdržavanja i pohadjanja pučkih školah; onda glede pravah pučkih učiteljah; i najposlje zakon, kojim će se ukinuti dosadanji namet za fond uzornih iliti normalnih školah, a mjesto njega uvesti nova taksa, kao takodjer školski zakon za Realke. Mi nemožemo nego biti zahvalni slavnomu Odboru, što ovako liepo skrbi za naše škole i za naše učiteljstvo; ali mu s druge strane iskreno kažemo, da sve to neće Istri pomoći, dokle nebudu istarske škole za Talijane talijanske, a za Slavene slavenske. Što mu se koristi varati, nego neka otvori oči te predloži saboru, neka sliedi zakon naravi i razuma, pak će vidjeti, kako će bit Istra u najkraće vrieme izobražena zemlja, ako i nebude sva talijanska.

* **(† General Petar Preradović)**, slavni hrvatski pjesnik, umro je 18. kolovoza u Fahrafeldu blizu Beča, a zakopan u Beču 21. kolovoza. Rodio se 18. ožujka 1818. u Grabovnici u vojnoj Krajini. Svršiv vojničke škole u Beču, zaboli ga mladjahno srce, što je u tudjinstvu mal da ne zaboravio svoj materinski hrvatski jezik, pak se ga stane učiti svom silom svoje domorodne i krepke duše. U tom spodablja talijanskomu pjesniku Alfieri-u, pak je kako i on proslavio sebe i domovinu svojimi neumrlimi spisi. Vječna mu slava, a našoj mladeži dičan primjer, kako se ljubi narod i nauka!

* **(Hrvatske šume.)** „Narodni List“, što izlazi u Zadru, zaklinje dirajućimi u srdce riečmi glavničare iliti kapitaliste Trojedne Kraljevine, da kupe oni šume, što se imaju početi do skora sjeći u vojnoj Krajini, jer da će drugač dospieti u tudje ruke, koje će zauvjek ogoliti i opustošiti hrvatska brda i doline, a Hrvati da će morati u tudjem svjetu kupovati lies za svoje brodove. U tu im svrhu svjetuje, da svi zajedno utemelje veliko glavničarsko družtvo, koje će šume sjeći gdje, kako i kada bude samo hotjelo, pak da će tako i novac u Hrvatskoj ostati i šume da se neće izkoreniti. I mi se tvrdo nadamo, da će naši bogataši prihvatiti ovaj patriotični predlog, koji je jednako dičan i koristan njim i narodu.

* **(U Engleskoj)** će se uvesti kod svih izborah, parlamentskih i občinskih, tajno glasovanje.

Sa tršćanskoga tržišća.

Ciena svima žitijama brez promjene. Kukuruz štogodj cvršće ciene, usljed glasovah sa drugih stranah, da se bolje prati roba iz Vlaške po f. 3.80 do f. 4.20, kako koja dobrota. Ulje dalmatinsko brzo se prodaje po f. 27.— za barilo. Vuna nova debela, dobro oprata, po f. 56 do 58 srebra, Vosak po f. 100. srebra —. Kata Rio srednja po f. 47 fina f. 49 do f. 50. — Sećer u glavah f. 25 tučeni f. 23.50 nvč. do f. 24.—

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 15 Augusta — 1 Septembra 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.26	5.25	—	5.25	5.25	5.27	5.27	5.25	5.24	—	5.24	5.26	5.26	5.26	5.27	5.28
Napoleoni	8.75	8.73	—	8.73	8.74	8.75	8.74	8.74	8.73	—	8.73	8.75	8.75	8.76	8.76	8.76
Lire Ingleske	11.04	11.02	—	11.02	11.05	11.06	11.04	11.04	11.02	—	11.03	11.06	11.05	11.06	11.06	11.06
Srebro prid (aggio) . .	108.25	108.—	—	108.—	108.—	108.25	108.15	108.15	107.75	—	107.75	108.25	108.25	108.25	108.25	108.25

Izdavatelj i odgovorni urednjk **A. Karabaić.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Septembra 1872.** **Broj 18.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Septembra.

Kad smo zadnji naš pogled pisali, spremali su se mogući carevi, najme naš i ruski, da idu u pohode najnovijemu i ne manje mogućemu caru njemačkomu. Sad je već slavlje prošlo, utrnute su svieće, umukla je glasba, te svaki ode k svojoj kući. Pred petnaest dana sviet si je razbijao glavu, da pogodi našto taj sastanak triuh okrunjenih glavah, a sad evo po svietkovini opet si tare glavu i suši mozak, da sazna što se tu dobra odlučilo i probitačna zaključilo za čitavu Evropu. Susriet do duše bijaše srdačan, a reć bi, na koliko to politika donaša, i iskren. Jedni u njem traže ovo, drugi ono, a nama se čini da su najbliže istini oni, koji u tomu nevide drugo, no svečano okrunjenje njemačkog jedinstva pod pruskom hegemonijom sjedne strane, a sa druge opomenu Francuzskoj, da se neuzda u svojih osvjetnih težnjah nit u Rusku, nit u Austriju, pošto eno i one odobravaju i prisutnostju svojih vladarah potvrdjuje resultat golemih pobjedah njemačkih od godine 1870. Nekoje opet taj shod sjeća na negdašuju tako zvanu svetu alijancu od godine 1813, koju sastavljahu ove iste države, čijih se vladari netom u Berlinu onako srdačno grliše. Istina, okolnosti su se promenile, al ipak jedna i ta najvažnija je ostala, velika najme potreba mira i pokoja medju narodi; i doisto, povjerujemo li knezu Bismarku, taj sastanak nije imao druge svrhe ni druge težnje nego mir, te mir i opet mir. E ako je tako, onda će se valjda potrti neizmjerno ubojito ono oružje, što toliko novca stoji i toliko rukuh od obrta, poljodelstva i inog koristnog posla odvratja, te se u makine plugove i motike pretvoriti; dokle toga nebude mi težko vjerujemo u mirne posliedice tog sastanka; a to bi značilo posve preinačiti narav i ćud čovječju, što ni carski sastanci nemogu; indi mir, dok se na rat pripravimo. Ta kako bi drugačije i bilo uz onoliku oprieku težnjah i posve protustavnih interesah triuh državah kojih se vladari onako prijazno sastaše. Sad nije kao negda; sad vladari samo obraću, a narodi okrenu. Njekoji vele da im poglavi ide učvrst republikanskog sustava u Francuzkoj, kao takodjer i zloglasna internacionalna liga evropejska.

Kao organ hrvatski, nemožemo prepustiti da se neosvrnemo i na hrvatsku našu domovinu. Kako čitamo u tamošnjih listovih, hrvatski su zastupnici u zajedničkom ugarsko-hrvatskom saboru u Pešti, izim samih triuh, posebni klub ustanovili, te su u onom saboru osebina, što predstavlja i zastupu *kraljevinu prama kraljevini.* To njihovo postupanje svaki pošteni i svjestni hrvat odobrava i povoljnom se uspjehu nada: složni bo i odvažni, postići će cilj za kojim idu; nu ako i nebi, bar će izazvati i prisiliti magjarsku vladu i magjare, pripadali oni ma kojoj stranki, da konačno izjave i jasno očituju, čemu se od njih trojedna kraljevina nadati može, da se polag toga u buduće ravnati znala bude. Što se pako tiče njekojih pojedinih separatističkih težnjah i pokušajih u Slavoniji, svršujemo sa Pjesnikom:

„ Proklet bio, izdajica, svaki domovine! “

Da ti drievo raste.

Gdje hoćeš, da ti drievo raste i da ti se šuma zakoti, tu nemeti, to jest, nepobiraj veja iliti lišća, nego pusti neka pod drievom strune i lišće i ostali sušanj, što sa njega na tla pada. Pitat ćeš, da zašto? Evo zato, što se hoće i drievu gnoja, da može rasti i uspjevati, a najbolji gnoj za drievo jest baš trulo lišće i trulo (gnjilo) drievo, jer svaka stvar raste najradja na onom, od česa je i sama. Uzrok je tomu sasvim naravski. Kroz vlagu i sunčanu vrućinu rasteće se drievo hrani onom truleži isto onako, kao što se hrani diete materinim mliekom. I sjenokoše bi bolje bile, da se puste kad i kad ognojiti nepokošenom travom. Šuma dakle šumu gnoji, a livada livadu.

Nego čujem, gdje me pitaš, što ću onda pod marvu iliti goveda metati, da bude njim stelja, a meni gnoj za mršavu i neplodnu zemlju, gdje orem i sijem, da se jadan prehranim i živim? Evo što ti na to odgovaram. Prije svega znaj, da nemožeš biti ni bez drieva to za gorivo, to za gospodarstvo, kao takodjer za prodaju; a s druge strane, da ima dosta stelje i osim drvećega lišća, samo ako si ga rad iskati, da šumu očuvaš. Već si valjda čuo, da ima gospodarah, koji i suhom zemljom marvi stalju. Al ja mislim, da to nevalja najme zimi, jer je govedčetu i pretvrdo i prestudeno. Nego eno ti slame, il ako neimaš dosta slame, eno ti paprata (papruta, prapruta), što badava gnjije i trune bogzna gdje, a tebi bi mogao zavrći i zavriediti i veje i slamu.*) Na papratu hoće ti i blago ljepše počivati i gnoj će ti bit mnogo bolji, nego li je od lišća, mal da ne isto onako dobar, kao i od slame; jer imaš znat, da je od slame gnoj najbolji, samo ako slama u lajnu i govedjoj mokraći dobro strune i sagnjije, jer drugač nevalja ni od nje ništa.

Evo, tako će ti biti i mastno polje i gnojna šuma, pak će ti se srdce od veselja širiti, gledajuć, i kako ti liepo usjevi uspjevaju, i kako neće primanjkati drieva ni tebi, ni tvojemu potomstvu. Oh, da budu nekada tako mislili naši otci, nebi sad bila pustoš i golina, gdje su u stara vremena bile debele gore i guste šume! Nego, kako su bili neuki i preprosti, tako su, Bog im prosti, što je bilo deblje posekli, a što tanje i mladje popasli; pa evo nas sad, gdje neimamo ni šume ni polja, jer gdje neima drieva, tu i zemlje u kratko nestane. Što ju voda neizpere, najme u stranah, to ju vjetar odnese. Zato tko hoće, da ima i dosta drieva i dosta zemlje, neka zna još i to, da mu valja i drievo razumom sjeći i nedati u šumu kozam, kao ni ostalomu blagu, koje brsti. Koliko škodi drievlju brsteće blago, vidi se i odtud, što se za kratko vrieme zašumi i najgolija pustoš, ako ju zagradiš i nedaš blagu do nje.

Al se može šuma i umjetno zakotiti, zato je i dao Bog svakomu drievu svoje sjeme. Hoćeš dakle, da odgojiš gaj najljepših i najbujnijih hrastićah, a ti naberi liepâ i zdravâ želuda, pak ga u proljeće sadi, kao i krompir što sadiš. Medju stienjem i po kojekakvih grebenih trava ti i

*) Je li slučaj, il je što drugo? — Papratu se u čakavskom narečju veli i paprut il praprut, što jest toliko; koliko najstariji prut, il recimo pra-drievo. A eno, znanost (biloslovje i zemljoslovje) nas uči, da je paprat (filix, felce, farrenkraut) baš prva rastlina, što se je zelenila na stvarajućoj se zemlji. Paprata ima na stotine vrstih, od kojih su nekoje u toplijih zemlje predielih i više sjeżanjah visoke. U prve dobe zemaljskoga kruga bilo je to strašno visoko i debelo drievo, a od njega veličanstvene šume iliti gore, kakvim sad neima ni pojma na zemlji. Te su šume, dokle se je još zemlja stvarala i od prevrata do prevrata drugo lice dobivala, bile zasute, gdje se sad nalaze okamenjene duboko pod zemaljskom korom, pak se kopaju, i služe za gorivo u tvornicah (fabrikah), na železnicah i parobrodih! to je tako zvano kameno iliti kopano uglevje.

Digitized by Google

onako neraste, dakle neka ti klica želud, a iz njega uzraste visoka hrastova šuma. Ja sam vidio zemaljah, gdje na neizmiernoj ravnini raste hrastovina u redu, kao traje u vinogradu. Borme ni ona nije onako sama narasla, nego su ju imali nekada po špagu nasaditi. Kako želud, isto tako možeš saditi i drugo drveće sjemenje. Gledajte dakle, gospodari i gospodarice i ostala čeljad, da se okoristite ovim posve lahkim naukom. Na koncu hoću još nešto da rečem.

Gdje je mnogo drieva, ne samo da je više zemlje i da je bolja, nego i netrpi toliko od suše. Jer šuma neda suncu, da probija do zemlje i da ju suši. A vlaga u šumi i okolišnoj zemlji mnogo pomaže. Povrh toga iznad šume i oblak se radje hvata i dažd hodi. Zato gdje je mnogo drieva neima obično nikad suše. Tako je nekada nije bivalo ni kod nas, al je sva Istra, sva Dalmacija i cielo Primorje bila jedna jedina šuma do samoga mora. Ovih golinah, što mi sad tužnim okom gledamo, naši jih pradjedi nisu poznavali. Hoće li se u buduća vremena još kad sakriti očima našega potomstva, to visi o volji visoke vlade, a najviše o volji naših občinah i samih nas. Vlada treba da učini prama tomu, zakon, a občine i pojedini ljudi da ga točno izvršuju. Jer puk, koji neće sam za se da misli, nemože mu ni vlada pomoći.

Svašta ponešto.

Koliko vriede čovječje ruke?

Čim je narod čovječanski bio postavljen na ovaj sviet, odmah je počeo gledati, da si pomogne, pa da sklješe od kamena, da sakuje od mida, železa i ostaloga kova, da izrieže i oteše od drva, da skroji od kože, da izprede i oplete, il satke od vune itd. itd. sve štogod, čega u naravi nikako neima a njemu je il jako trebalo, il kruto godilo. Što se je sviet više množio, to je imao i više potrebah, a bilo je i više ljudi, da misle i da rade, pak se je tako množilo i usavršivalo i djelo rukuh njihovih sve do dana današnjega, a množit će se i usavršivati i nadalje, dokle god bude svieta i vieka.

Tomu drugi narodi vele svojom besjedom *industria*, a mi *obrt*, jer se čovjek kao da vrti i obraće, da mudro izmisli, pa onda viešto izradi sve, što treba il njemu, il njegovomu susjedstvu. Ima ljudih, a i cielih narodah, koji neživu nego od obrta, jer zemlje neimaju nego pomalo, kao n. p. Englezi, a ponegdje i Niemci. Tu se dakle kuje, tu prede, tu tke, tu šije, tu plete, tu stroji, tu veze (rakama), tu teše, tu rieže itd. itd., pak se onda nosi i prodaje u tudjem svietu i sukno i platno i svila i svakojako orudje iliti sprav i ubojito oružje i kućni namješćaj iliti pokućstvo itd. itd. I jao narodu, koji neima svojih obrtnikah i rukodjelacah, barem za najpotrebitije stvari, jer mora svojim žuljem tudji sviet hraniti. Nekada je i kod nas svaka kuća za sebe barem prela i tkala, a sad se na više mjestih skroz i skroz nosi kupovna odjeća, pa tako narod postaja od dana do dne sve to uboži i siromašniji. Istina da su nastala druga vremena, pa tko malo više dobi, hoće da se barem u blagdan i malo ljepše nosi; al nešto bi se dalo prirediti doma, il barem u domovini, kad bi ljudi znali i hotjeli, pa koliko nebi tim prištedili iliti prišparali? Jer naravske plodine malo vriede, dokle jih nisu ugladile i usavršile ruke čovječje, a te hoćedu, da se dobro plate. Evo tomu jednoga primjera, koji će, mislim, platiti za sve ostale.

Komad iliti kus kovačkoga železa u vriednosti od 10 f., sakovana u podkove, vriedi odmah 20 f.; sakovana u noževe iliti strane, (klinge, lame) 360 f.; u šivaće igle 710 f.; u periše (temperine) i brijaće britve 6570 f.; u ocelna puceta i pregljice (zaponke iliti fibije) 8670 f.; a u satne pružice (šuste od ure) 500,000 forinti! Komad livena železa u vriednosti od 10 f., sakovana u obične predmete iliti stvari, skoči na 40 f.; u stvari za ljepotu na 450 f.; u tako zvane berlinske rukotvorine na 6000 f.; u ovratne lančiće iliti vjeružice na f. 13,860: a najposlje u košuljna puceta (puci za stomanju) na 58,260 forinti! Tko je dao onomu komadu železa od 10 f. toliku neizmiernu vriednost? Nitko drugi, nego viešte i umjetne čovječje ruke. Toliko eto vriede čovječje ruke!

Neukûi Nauka.

Da ti budu krave dobre i liepe.

Bez reda nigdje ništa, pa ni u samoj staji iliti štali. Niemac je i tomu majstor, pak ajde da se i mi od njega učimo. Evo dakle reda u njemačkoj kravljoj staji.

Niemac muze svoje krave tri puta na dan, i to, u tri ure i pol u jutro, u jednu po poldne, i u sedam urah u večer. Kad jih muze, dade im i da jedu. Poslje jutrenje mužnje očisti im staju i prostre novu stelju. U sedam urah u jutro dade im mlačne pomije iliti sperine (spirine), zatim stavi preda nje siena. Pred samo podne jih svaki dan dobro protare očeše i šćetinom očisti, svakih 14 danah pako opere im vodom glavu i rep. Poslje popoldašnje mužnje pusti jih na dvorišće, da se malko provjetre i vode napoje. I to zimi i ljeti. Kravar pazi, da koja krava neudari kukom o dovratke, zato se mirno i iztjerivaju i utjerivaju u svoje staje..

Ovako Njemac radi, pak i od malo blaga ima mnogo koristi, jer mu je zdravo, liepo i dobro. Neima ti ga nad red i nad čistoću. Ovo treba, da naši ljudi dobro zapamte, pak ako su im staje iliti dvori još prostrani, svjetli i provjetrivani, a s druge strane ni zimi prestudeni, ni ljeti pretopli, svakojako će im blago uspjevati i napredovati, da će ga biti ljepota gledati.

Chloro form, Solik, u Pčelarstvu.

Kako vidimo da ljudi svojinu čuvaju i brane, tako pčele osićaju, da je njih mnogo truda stalo, dok su med i vosak u košnicu sakupile. Dakle nije im drago, ako tko hoće da med od njih uzima, i čim se mogu brane se, pak ovakom prigodom žalac upotriebliu. Al ljudi scieneć, da je i pčele Bog naredio, da čovjeku služe, ne rado im ostavljaju med, i zato raznim načinom nastoje sebe obranit, kada s pčelami diobu obavljaju. Navadno pušeć zadime košnicu, al poklem ovo sriedstvo nije sposobno da čovjeka obrani, to su Inglezi dalje razmišljavali, i kako su vidili da ranarstvo uporablje solik Chlor da uspava čovjeka kada mu trieba koje udo odsići; pokušali su time i pčele uspavati, što im je i srećno pošlo za rukom. Na mjestu, gdje su košnice, u $1^1/_2$ hvata metnu jedan stol, taj pokriju jakim beznim obrusom, na ovaj postave jedan plitak pladanj, u ovaj metnu solika $^1/_6$ unće, ako je veća košnica $^1/_4$ unc. Pladanj se zakrie od žice gusto opletenom rešetkom, da se pčele Chlora kakogod nedotaknu. Zatim late košnicu i stave je vrhu ovog pladnja, posli 20 trenutah uspavaju se pčele i sve popadaju; kada se med povadio, povrati se košnica na svoje mjesto, a pčele kada se probude, požure se u svoj stari stan. *(Bunj. i šokačke N.)*

Nova kaca (čabar, badanj) za vrienje masta.

Kao što je poznato, ako se sok od crna groždja, odjeljen od kožicah, pusti vreti, nedobije se crno nego bielo, ili barem nešto rusije vino. Razlog je taj, što crno mastilo leži u kožicah. Nu, ne samo od kožicah dobije sok crnu boju (kolur), nego i trieslovinu, koja crnû vinu dade i ljekovitu snagu, zašto i traže toliko crna vina. Da šira (juha) dakle iz kožicah izvuče i crnila i trieslovine, puste ju ujedno s kožicami vrieti. Buduć pako da se u širi kožice, te u obće trop (dropa) nadigne, te onda šira nemože crnilo niti trieslo izvlačiti; pusti se danas crna šira u takovih kacah vrieti, koje imadu ozgor drugo nutarnje, ali luknjasto iliti izprošupano pomično dno, kojim se trop pritisnut drži, dočim šira može preko njega uzlaziti. Ali Francez *Perret* je pronašao, da u ovakovoj, pa u svakoj obično kaci šira nevre u jednakoj toplini, jer ova odozdo u vis raste t. j., da je u gornjih slojevih toplina veća nego u dolinjih tako, da je u toplini izmedju najdolnjih i najgornjih slojevah kadšto razlika od 15 stepenah. Tako dakle neodavri sva šira jednako, pa nije crno mastilo niti trieslo jednako izvučeno te je crno vino usljed toga uvjek svjetlije boje. Da tomu predusretne (doskoči), razdieli *Perret* svoju kacu na više horizontalnih (razitih)

Digitized by Google

priedjelah, i to ovako: Uzme nekoliko jakih drvenih štapah jedan do drugoga, a na njih pribije uzdož položene letve, tako da načini neku vrst na nogah stojeće drvene rešetke. Nad ovom načini drugi, na ovom treći takov rešetkast most, te je svaki za 24 centimetra (9 palaca) od drugoga razdaleko. Tako sváki mostić drži pod sobom trop, te je tim na jednake predjele razdieljen, usljed česa jednaka toplota svuda vlada, te šira jednako vri i svuda jednakom mjerom trieslo i crno maštilo iz kožicah vuče. *(Gosp. List.)*

Franina i Jurina.

Ju. Ti, Franino, kî si bil na Voloskem, ča si čul, na koga se je ono neki dan na sudu Kapitan onako oštro otresal?

Fr. A na jednoga podestu od oveh naših stran.

Ju. A zač to, dragi ti?

Fr. Ač da se je talijanski prenavljal, a Kapitan mu je rekal, da nismo ni va Firence ni va Milane, zato da neka govori hrvaski kako puk razume.

Ju. Kapitanu čast, a temu divemu podeste baš dobro stoji, neka se nespakuje; pak ako pravo nezna drugačije nego talijanski, neka se preporuči za podestu tamo kade v'Italije; a ki želi bit podesta v'oveh naših stranah, more slobodno znat, nesamo talijanski nego dari i turski, ako hoće, ma ako hrvatski nezna, il neće da zna, pak se sili talijanski prkljat, takov za nas ni!

Fr. To se zna da ni, ač mi nećemo, da se povrate ona vremena kad su naši stari s merlinom gradska vrata zapirali!

NOVE KNJIGE.

* Nakladom Župnanove (Albrecht i Fidler) knjižare u Zagrebu izašli su: **Napjevi crkvenih pjesamah**, sastavljeni po Gjuri Eisenhutu. Ciena 80 nvč. Ovu ce knjigu dobrodošlom pozdraviti svi, koji žele, da se već u jednom naših crkvah uvede red i pristojno crkveno pjevanje. Preporučujemo ju gg. župnikom, učiteljem i ostalim ljubiteljem crkvenih pjesamah.

* U istoj nakladi izašla je: **Zbirka uzorah za obuku u risanju** (modelli da disegno) od Lj. Modca. Ciena 50 nvč.

* Tu se mogu takodjer dobiti: **Slike za obuku prirodoslovju** (storia naturale), izradjene tako ukusno da nisu ni njemačke ukusnije. Evo prilike školskim ravnateljem i učiteljem, da svojim gojencem olahčaju učenje u te struke školskih predmetah.

Različite viesti.

* (**U Istri su razpisana**) mnogobrojna učiteljska mjesta, sva dakako s talijanskim naučnim jezikom i ondje, gdje talijanskomu jeziku neima skoro ni slieda ni traga. Tako je pazinsko školsko vieće, da drugih nespominjemo, razpisalo sliedeća mjesta s talijanskim naučnim jezikom: Tinjan, Kringu, Sv. Petar u šumi, Novake, Boljun, Čepić, Sv. Nedelju na Labinšćini i mjesto učiteljice u Žminju. No u tom se razpisu od prositeljah zahtieva i poznavanje budi kojega (!) slavenskoga nariečja, što se u Istri govore *(la riconoscenza* (sic) *pratica di uno dei dialetti slavi parlati nell'Istria.)* Ovaj dodatak valja, jer se iz njega jasno vidi, da su i školska kotarska vieća počela uvidjati, da je materinski jezik jedini temelj svakoj školi i svakoj nauci. Pa ako nije u Istri ni najmanje zadovoljeno glede školah ni našim potrebam ni §. XIX. temeljnih carevine pravah, da tomu nisu krive dotične školske oblasti, nego sami občinari i občinska zastupstva, u kojih jedinih stoji odrediti, hoće li imati školu u svojem materinskom jeziku, il pak u talijanskom. Jer školske oblasti nekroje nikomu zakona, nego ga samo izvršuju. A pazinsko školsko vieće je dosta jasno pokazalo našim slavenskim občinam i zastupstvom, kojim putem im treba poći, ako žele razumno odgojiti svoju djetcu. I neka naše občine sutra reku, da hoće da imaju škole u svojem jeziku, pak će u Istri iskati učitelje i za škole *sa slavenskim naučnim jezikom.* Jer opet kažemo, da odrediti školski jezik nespada na školske oblasti, nego na same občine. To neka si dobro zapamete naše občine i u pulskom školskom kotaru i u svih ostalih kotarih u cieloj Istri. Ako tko sam za se nemari, drugi lje neće za njega.

* (**O sastanku slovenskih učiteljah u Ljubljani**) piše „Slov. Narod“: „Učiteljski sastanak u Ljubljani čini nam se znamenit s dva razloga... Prvo sabrati će se učitelji iz ciele Slovenije. Kranjsko družtvo promienilo se u slovensko, mjesto kranjskih sabrati će se učitelji od svakud, gdje Slovenci stanuju. U tom vidimo znameniti praktički korak do našega narodnoga sjedinjenja... Drugo znamenit je sastanak svih slovenskih učiteljah, članovah i nečlanovah slovenskoga učiteljskoga družtva, jer je sbor strukovnjakah pučke škole. Još nam u Štajerskoj, Koruškoj, u Primorju urivavaju tudji jezik u pučke škole. Zadaća je učiteljah strukovnjakah, da kolektivno podignu svoj glas proti tomu pedagogičkomu nesmislu.“ Slov. se Narod nada, da će se učiteljstvo mnogobrojno sabrati u Ljubljani. Preporuča se i hrvatskim učiteljem, da u što većem broju prisustvuju kod ovoga sastanka.

* (**Vinska ljetina**) u Istri kaže jako slabo, jer je skorom posvud bolest strašno grozdje pokvarila. Isto tako tužni glasi dopiru iz Francuzke, Ugarske i Njemačke, gdje je od pozebe grozdje poginulo. Iz Hrvatske se pako čuje, da ako nebude ni tamo obilna ljetina, ipak se je nadati, da što bude vina, bit će zdravo. Jedina je Italija, koja se veseli vele obilatoj trgatbi.

* (**U Berlinu**) Car Austrijanski podielio je Bismarku i Gortschakofu veliki križ reda sv. Stjepana s brilanti, Manteufelu veliki križ reda sv. Stjepana, Thilu, Delbrüku i Karoljiu veliki križ Leopoldov; tajnim savjetnikom ruskim Jominiu i Hamburgeru veliki križ reda železne krune. Niemački Car Vilhelm podielio je Andrassyu i Karolju red crnoga orla, Hoffmanu red krune I. reda. Car Ruski podielio je Andrassyu red sv. Andrije a Hoffmano red sv. Ane I. reda.

* (**U Talijanskoj**) občinski su izbori jurve dokončani, te ako i jesu izpali vladi po volji; ipak je i katolička stranka, usprkos svih protivničkih naporah, na mnogih mjestih pobjedila.

* (**Zadnji magjarski izbori**) kao što magjarska „Reforma“ pripovieda stojali su ništa drugo nego 8 miliunah for. Ako se ovi miliuni porazdiele na 400 izbornih kotarah, što jih Magjarska broji, došlo bi popriečno na svakoga, svota od 20,000 forinti!!!

* (**Koliko je Prusah poginulo u zadnjem ratu?**) Po službenom vojničkom izvještju poginulo je u zadnjem francezkom ratu 40,881 Prusah, kojim treba dodati 4009 ljudi izgubljenih, većim dielom i ovi poginuti. Umorenih na vojnom polju broji se 17,527 vojnikah, dočim jih preminu od ranah 70710; poginuše od slučaja 316 a od samoubojstva 30. Od griže pogibe 2000 ljudi, od pošaline (tifo) 6595, od zapale (bronchite) 500, od kozicah 261, od dugobolje 240, od nenadne smrti 94 i od drugih raznih bolestih 700. Ovomu broju treba na koncu dodati gubitak južno nemačke vojske, koji iznosi prieko 7000 poginutih momakah.

* (**Koliko je kovanoga novca na zemlji.**) „Niste li se nikad upitali“, pita list „Libertè“ „koliko može biti kovanoga novca u svih narodah ovoga svieta?“ — Ne. — Dobro dakle. Neki vragometović priobćio je ovih dana, da ga mora na svem svietu biti za 83 miliarde, nu za sad se znade za 53, da dakle, mora 30 miliardâ biti negdje il pod zemljom il pod morem. Nu da predjemo na ono što se stalno znade. Svi pisci, koji su se zasebice bavili sa iztraživanji o novcu tvrde, da je Francezka imala silu božju kovana novca. Forbonnals tvrdi, da je Francezka već 1683. godine imala u prometu 990 miliuna kovanoga novca; po računu čuvenoga Lawa imadjaše ga Francezka 1716 godine 1 miliardu i 200 miliuna. Za bune računa popečitelj Necker francezki kovani novac na dvie miliarde i 200 miliuna. Odkad se je uveo de-

Digitized by Google

setni (decimalni) sustav pa do u zadnje godine zakovano je u Francezkoj za 6 miliarda i $^1/_2$ zlatnih, srebrenih i bakrenih novaca. — Od 1848. do 1871. godine nâkovano je u Francezkoj, Englezkoj, Italiji, Austriji, Belgiji i u sjedinjenih državah 14 miliarda novaca. Ovaj mah mora da ga ima Francezka za 6 do 8 miliardah.

Molimo i opet najuljudnije sve one p. n. naše predbrojnike, koji nam još duguju za drugi, il i za prvi tečaj ove godine, da nam odredjenu predplatu izvole što prije poslati, da se tako uzmognu troškovi izplatiti i List uzdržati.

U Trstu 16 Septembra 1872.

Uredničtvo.

Prva obća osjeguravajuća banka

SLOVENIJA

u Ljubljani počima svoje djelovanje i to najprvo osjeguravanjem *proti škodi od požara, striele i razlete* (esplosione) *dne 20 Septembra 1872.* po svih slovenskih predielih. U pokrajinah dotične će se prijave primati kod *postavljenih okrajnih zastupstvih, u Ljubljani pako pri istoj banki na glavnom trgu br. 10 I. kat.*

Doskora će se takodjer započeti osjegurivanje:

a) proti *škodi na imetku, koji se prevaža budi vodom budi kopnom;*
b) proti *škodi od tuče na polju;*
c) proti *škodi ako se zrcala razbiju;*
d) *na čovječje život* u svakom slučaju ovoga osjeguravajućega odsjeka, osjeguravanje *dohodakah i ustanovljenje baštiniških družtvah.*

Glavnica će banke „Slovenije“ iznašati 2,000.000 for. a. v. i tim će se novcem na sliedeći način razpolagati:

a) *Skontiranjem* mjestnih i domicilnih mjenicah;
b) posudom *na državne i industrijalne papire:*
c) posudom *na nepokretna posjestva;*
d) posudom *na pridjelke, obrtnikom, skupštinam i občinam* uz dovoljno jamstvo.

Svake će se godine porazdieliti 15% čistoga dohodka na dobrotvorne svrhe.

Dotična se pravila na zahtevu bezplatno dobivaju.

U **Ljubljani** 15. Septembra 1872.

Leopold knez i stari grof **Salm-Reiferscheid**
predsjednik.

Dr. Etbin Henrik Costa
podpresjednik.

Miroslav pl. **Tremenstein**
voditeljni ravnatelj.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Septembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Ero*, Carigr. — *Voloscano*, Santorin — *Istok*, Afrike.
Alesandriju: *Zia Maria*, *Agar*, *Antonio S.*, Trsta —
Amburg: *Sansego*, Jamaike —
Anversu: *Enrica*, Karloforta —
Belfast: *Barone Eötvös*, Odese —
Bordo: *Superbo*, *Rissurezione*, Trsta —
Bristol: *Rebecca*, Njujorka — *Proserpina*, Nikolajeva —
Bruvrshaven: *Capodistria*, Taganroka.
Carigrad: *Ljubezni Prvi*, *Padre*, *Stefano*, Kurcole.
Cet: *Carlo R.*, *Annibale*, *Alessandro*, *Carlotta*, *Kelty*, *Pasqualino S.*, *Majlat*, Trsta — *Plam*, Carigrada —
Civituvekiu: *Teleki*, Njukastla —
Falmut: *Ruth*, Tangaroka — *Emulo*, Ales. — *Anna S.*, Varne — *Mosorska Vila*, Odese — *Guido*, Samsum — *Luca*, Kostance —
Filadelfiju: *Marinus*, Livorna —
Galvay: *Nuovo Arturo*, Suline.
Genovu: *Carlotta Fanny*, Odese —
Glučester: *Carlo Boromeo*, Tangaroka —
Kardif: *Assidua*, Glučestra —
Karlofort: *Costante*, Ales. —
Kork: *Martin*, Njujorka —
Kukshaven: *Marino*, Nikolajeva —
Leit: *Nina*, Njujorka —
Liverpul: *Erin*, Pernambuka — *Četerti Dubrovački*, Njujorka —
Lyn: *Casimiro C.*, Ibraile —
Londonderry: *Bartolina*, Suline —
Londru: *Filomena*, Brdianske — *Sollievo*, Likate.
Maltu: *Concordia S*, Brdianske —
Marsilju: *Matteo L.*, Trsta — *Anteo*, Brdianske — *Iginio*, Kraljevice —
Manilu: *Sedmi Dubrovački*, Kardifa —
Njujork: *Mimi*, Marsilje — *Trino*, Kardiia —
Odesu: *Francika O*, Ales. —
Roterdam: *Capodistria*, Tangaroka —
Santos: *Otok*, Ceta —
Šild: *Archimede*, Amburga —
Vaterfort: *Madre Maria*, Suline —

Odjadrili iz — u

Trsta: *Dika*, *Maria Zari*, *Else*, *Giov. Luigi*, *Ifigenia*, Cet — *Maria D.*, *Nerea*, Carigrad *Vittoria*, *Equità*, Bordo — *Graovac*, Bari.
Alesandrije: *Cristoforo Romano*, *Novi Klas*, *Piuta*, *Juno*, *Favorito*, Carigr. — *Giusto dall'Argento*, Mesinu, *Elia Profeta*, Londru —
Anverse: *Sagittario*, Carigrad —
Bahie: *Unione S.*, Ingl. —
Bordo: *Daar*, *Aron*, Kardif —
Bristola: *Vice Amiraglio Tegetthoff*, Rio Janejro
Buenos Ayres: *Due Fratelli*, Anversu — *Initium*, Marsilju —
Carigrada: *Grad Zagreb*, *Padre*, Kork — *Blandina*, *Lamek*, *Adamo*, *Zio Giorgio*, *Matusalem*, *Caterina Stuk*, *Antonietta*, *Figlia Penelope*, Odesu — *Reu* Galac — *Noe*, *Slavianska*, *Marietta W.*, *Slavia*, Marsilju — *Peppina D.*, Cet — *Toni*, Maltu — *Pelegrino*, Bremerhaven — *Adele Maria*, Lošinj —
Falmuta: *Paulus*, Montrose — *Adelaide*, Belfast — *Pirino*, *Jakob*, Glučester — *Merkur*, *Zio Giorgio*, Glasgov —
Genove: *Petroslava*, Carigrad — *Terribile*, Trsi.
Gravesende: *Aruida*, Montevideo —
Grimsbija: *Giordano*, Ales. —
Helvoeta: *Serug*, Njukastl —
Kardifa: *Fidente*, Trst — *Srcina P.*, *Grad Senj*, *Anna T.*, Singapur — *Giuseppe Antonio*, Ales. — *Nahor*, Point de Galle — *Giulia D.*, Montevideo — *Rosina*, Pirej — *Fiat*, *Tartaro*, Bordo —
Kvinstovna: *J. J. Strossmajer*, Londru — *Treći Dubrovački*, Njujork —
Leita: *Prvi Dubrovački*, Njujork —
Malte: *Andre*, Dunkerk —
Marsilje: *Descović*, *Maks*, *Ida S*, *Libero*, *Gino*, *Andrić*, Carigrad — *Dorina*, Odesu — *Frane P.*, Trst.
Mulmein: *Cleopatra*, Trsta. —
Njukastla: *Ati*, Filadelfiu — *Virtù*, Trst —
Odese: *Peppina*, Cet — *Padre*, *Jared*, Ingl. — *Barba Zvane*, Rjeku — *Betti*, Kork —
Rošforta: *Nazionale*, Svanseju —
Tangaroka: *Enos*, *Mira*, Ingl. —
Truna: *Aquilone*, Trst.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Septembra 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carski dukati (cekini) .	—	5.24	5.24	5.24	5.23	5 23	5.23	—	5.24	5.26	5.26	5.24	5.23	5.28	5.23	5 25
Napoleoni	—	8.70	8.70	8.70	8.70	8.71	8.73	—	8.71	8.70	8.75	8.71	8.72	8.76	8.71	8.73
Lire Ingleske	—	11.01	11.—	10.98	10.98	11.02	11.01	—	11.01	10 98	11.05	10.99	11.01	11.06	—.—	11.02
Srebro prid (aggio) . .	—	108.—	108.25	108 25	108.35	108.25	108.15	—	108.—	107.50	108.25	107.35	107.35	108.25	107.35	108.—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Sinovi K. Amati.**

Digitized by Google

Našu Slogu izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu **2** f. a za kmeta **60** novč. razmierno za pol god. **1** f. a za kmeta **30** nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji **6** novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Oktobra 1872.** **Broj 19.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Septembra.

Još i sada sviet govori i novinari pišu o sastanku „vječnoga“ mira, što se onomadne u Berlinu držao, pa nemogu dokučiti nit' umom doseći, kako može belobrk, car Vilim još onako ljubeznivo gledati svoje krupne krup-topove; kako može stara ona ruska lisica, ministar najme Gorčakov, veseliti se i čestitati si, što nije pri sastanku ništa pisano bilo, znajuć dobro da pismo ostane a rieči lete; kako mogu njekoji vojni ministri zahtjevati, da im se više nego prošlih godinah novca dozvoli, da mogu nove kasarne zidati, oružje nabavljati i ine svakojake vojničke potrebe namirivati; jednom rieči, sviet nemože pojmiti kako još nikako neće da maslina uz Dunav, Sprevu i Nevu raste, već jednako, kao i prije, samo u toplih staklenih postavah nježno čuvana i gojena uspeva!

Raspra medju Amerikom i Engleskom bi sriećno dovršena, pošto su obe strane zadovoljne sa odlukom izabranog žinevrinskog suda.

Austro-ugarsko srce sada u Pešti bije, te sva cis i trans Lajtanija oči onamo uprte ima; a kako i nebi, ta joj se tamo o koži i kesi vieća. Rieč je, tko umie tomu dvie, a tko neumie tomu ni jedne; i doisto: Andrassy je umieo delegacije nagovoriti, pa su liepo sve dozvolile što je pitao, usuprot pako Khunove želje kao da neće biti posve uslišane. Ugarski se Sabor ovih danah Adresami bavi, kojih da je *samo pet*, nu Deakova će bit primljena. I u njoj se kao i u drugih, govori o pravu, koje ima, ne Hrvatska, nego sveta ugarska kruna na Dalmaciju, al tako plaho i obzirno, da se valjda nebi netko uvriedio.

O jadnoj Českoj nam se neće ni govoriti, ta da je sam Car o njoj rekao, da su iz nje učinili novu vojnu krajinu, krvavu indi haljinu!

Pčelarstvo.

(Dalje)

Evo nas, da ovaj put naučimo našega pčelara početnika, kako mu valja roj dočekati i u košnicu spraviti.

Kad se pčelar rojenju nada, mora imati pripravnu svu potrebitu sprav za taj posao. I to prije svega dovoljan broj novih i čistih košnicah, najme po jednu novu za svaku staru. Košnice mu valja vagnuti (spezati), pak će tako moći u svako doba lahko znati, koliko su mu pčele privriedile. Zatim mora imati malenu od žice opletenu krletku (gajbu), u koju će, ako to bude moguće, uloviti i zatvoriti kraljicu. Tada kropilo i štrčaljku, kojima će u potrebi pčele vodom poskropiti, da se ukrote, il da niže lete. Onda dugačku motku iliti prut (kolac, mljavicu), jednu il dvie stube, komad dva dronjka iliti cunje, i najposlje pčelarsku kapu, pčelarsku vreću, pčelarske rukavice i pipu iliti lulu. Pčelarska kapa i pčelarske rukavice hoće mu rabiti, da ga pčele nepiknu ni u obraz ni u ruke. Akoprem, kad se pčele roje, nisu ni na polak onako hude i zločeste, kako u drugih prigodah. I to zato, što tom prigodom nemisle na drugo, nego da se prikupe jedna k drugoj. Izviše ima znati, da su pčele bez kraljice kao bez glave, pa ako bi se tom prigodom ona izgubila il poginula, da bi se i roj razpršio i propao, najme ako se nahodi već daleko od starog ula. Drugo, ima znati, da je u vrieme rojenja najbolje kraljicu uloviti, jer njom će pčelar najlaglje roj navabiti, kamo ga je god volja. A najlaglje ju je uloviti pod staklenu čašu iliti kupicu (mižolj, žmulj), i to, kad se malo prije rojenja šeće izvana po ulu il pred ulom, il je možebit i na tla pala. Ulovljenu valja zatvoriti u gori napomienjenu krletku, pak će se onda okolo nje roj sakupiti i pčelaru posao olahčati. Treće, valja mu u novovjeku košnicu, u kojoj misli roj nastaniti, metnuti nekoliko satovah (krulah) punih meda, da mu pčele neostanu bez brane, ako bi nastalo hrdjave iliti slabo vrieme, pak nebi mogle odmah na pašu. Ako neima satja, tada neka barem priliepi u košnicu nešto voska i neka ju podobrahno medom namaže, jer u tako prigotovljenih košnicah pčele radje ostanu.

Kad se pčele roje navadno sjedu blizu pčelnjaka, al mogu i daleko letiti, ako neimaju ondje na što sjesti. Najradje sjedu na što grubâ i tamnâ, zato je pčelarska navada zabiti u zemlju okolo pčelnjaka tu i tamo po koji prut iliti kolac, a na njega privezati suhu koru od kakova drva, da se na njoj ustave. Kad se pčele roje, nemoj hoditi ni pred rojem, ni med rojem, i to zato, da kraljice nepomutiš, jer bi ti mogla zaći u koju susjednu košnicu, pa ondje ludo glavu izgubiti. Kad koj ul prvi put roji, kraljica se obično nahodi il u sredini, il na koncu roja. Čim se je vas roj skupio i gdje mu drago ostao, valja ga odmah spraviti, da i drugi ul neuzroji, pak da se dva il više njih neskupe; jer je to veoma neprilično, dapače pogibeljno, naime ako jedan ima oplodjenu, a drugi neoplodjenu kraljicu. Kad su pčele sjele, valja se k njim tiho približiti. Ako je roj ostao na kakvoj nizkoj grani, to ga je onda jako lahko spraviti. Jer netreba drugo, nego podložiti odprtu košnicu pod viseći roj tako, da duboko u nju zasjegne, onda udariti moćno po grani, i eto ti roja na jedanput u košnici. Zna se samo po sebi, da moraju kod toga posla uvjek dva biti, jedan da drži košnicu, a drugi da udari po grani. Pčele koje su još na grani ostale, il možebit na tla popadale, hoće u kratko vrieme same u košnicu uljesti. Ako se jih još nekoliko skupi na grani, udari još jedan put po njoj. Kad si na taj način roj u košnicu spravio, položi ju na stol i odnesi u hlad, il joj uprav ondje načini sjenu, da se okoli leteće pčele u nju navrnu, Ako je grana tanka, na kojoj roj visi, možeš ju na tiho odrezati i s pčelami u košnicu postaviti, pak onda praznu iz nje izvući. Ako neima okolo pčelnjaka nizka drvlja, možeš roj dočekati i na porazstavljene okolo njega košate smreke, na koje pčele baš rada sjedu. Kad je vas roj u košnici tada ju postavi na ono mjesto u pčelnjaku, gdje ti ima potom stalno ostati. To valja za roje prvce. A tako zvane pievce i drugce, koji neimaju oplodjene kraljice, nesmiješ jih nikad metnuti u sried, nego uvjek na kraj pčelnjaka, da ti u vrieme svojega oplodjivanja nezalete u tudju košnicu.

Ako je pak roj odsio na debeloj grani, il okolo debla, tada ga valja vodom poškropiti, podanje ul postaviti, te ga kakvim namočenim perom polahko unutar trebiti, ili zajimati. Kad se pčele trebe il zajimlju, valja to uvjek činiti odzdola, a nikad odzgora. Čim je kraljica u košnicu pala, druge će pčele odmah za njom. Kad je roj visoko na drievu odsio, tu ćeš morati po stubi na drievo uzljesti i, ako nemožeš ula, pčelarsku vreću pod roj postaviti, kropilom, il pak strčaljkom ga poskropiti, te tako na najnaredniji način sa svoga sieda stresti, il strebiti. To se tako čini kad je roj odsio na ta-

Digitized by Google

kvom mjestu, da se nemože bez pogibelji do njega; jer se drugač s njim postupa, kao i onda, kad nizko sjedi. Nego roj, kad vodom poškropi, navadno niže i na narednije mjesto sjede. Pade li ti roj na tla, te se tu na kupce sbira, gledaj uloviti kraljicu, odnesi je u košnicu, pak će ti odmah i pčele za njom. Ako roj leti, a ti imaš kraljicu zatvorenu u krletki možeš ju na dugačku prutu k roju tako približiti, da ju zanjuši, pak si onda s poslom gotov. Ako ti je roj odsio u trnje, u kakvo duplje (dublje), u zid il u kakav prociep, ako ga drugač nemožeš uloviti il izvabiti (izmamiti), tu ti neima druge pomoći, nego ga dimom natjerati, da izajde. Tu će ti dakle trebati tako zvana pčelarska pipa iliti lula (fajfa). Tom prigodom porazvesi nad duplje kakva granja, pak će ti se pčele naŋj sbirati. Nada sve moraš dakle paziti, da kraljicu u košnicu spraviš. Ako ju imaš u krletki, te si ju postavio u košnicu, pusti ju, na slobodu stopram onda, kad je već vas roj unutri, pak se je već podosta i umirio.

Kako se pozna, da li je kraljica u košnici? Ako su pčele s glavami prama vratima ula obrnjene, ako veselo s krilci mahljaju, te se u ulu sve bolje na kup sbiraju, to je, znamenje, da je roj srećno spravljen i da ima kraljicu med sobom. Ako su pak pčele s glavami od ula obrnjene i ako brnčeć od njega bieže, to je znamenje, da u košnici neima kraljice, te da će roj do skora iz uje pobjegnuti i vratiti se onamo, gdje je prije visio, jer je kraljica još tamo, il pak po njoj diši. Takav roj treba još jedanput sretnije nastaniti. Ali roj iz drugih takodjer uzrokah iz košnice pobjegne. A ti uzroci jesu, ako se ul previše na suncu ostavi, il ako ima u njem više kraljicah, kao što je to obično kod pjevacah i drugacah, pak još nisu pčele suvišnih il nepotrebnih umorile. Drugac i pjevac se navadno siedu u toliko kupovah, koliko ima kraljicah. Toga radi, da roj neizgine, dobro je suvišne kraljice poloviti i samo onu ostaviti, kod koje ima najveći kup pčelah. Ako više košnicah na jednom roji, da se nepomješaju, valja jih čim pokriti na svom sjedu, il svakoga u svoju vreću uloviti, pak onda u odredjene nove košnice jednoga po jednim spravljati.

Ako je roj u zraku i misli dalje letiti, pčelari svjetuju, da treba vodu tako u zrak štrcati (prskati iliti brizgati), da kapi odozgor na roj pripršе, kao da dažd iliti kiša pada. Ali to se nesmije učiniti, dokle nije vas roj u zraku. Jer ako bi se učinilo med rojenjem, bojeć se da je dažd, pčele bi se povratile u svoju staru košnicu, pak se već nebi nego po pôdne, il stopram drugi dan rojile. Mjesto vode, može se upotrebiti i sipka i suha zemlja, il jako sitan piesak. Već puti se dogodi, da se je kraljica izgubila. Tada roj kao bez glave po zraku poleta i najposlje se u staru košnicu povrati. Onda treba, da ju išćeš, koja se najveć puti najde blizu ula, gdje na tlih leži sa malom četicom pčelah. Uhvati ju u krletku i njom roj navabi u pripravljenu košnicu na onom mjestu, na kojem je stara stajala, pa kad su sve unutri odnesi ga, gdje ga misliš stalno ostaviti, a staru postavi opet na svoje prvašnje mjesto. Ako je pak kraljica prestara, onda je bolje neka se vrati roj i bez nje u staru košnicu, koja će 3, 7 il 9 danah poslje rojiti, pa će imati mladu, dakle još neoplodjenu kraljicu. Ako se je roj povratio u stari ul, prije nego si kraljicu našao, povrati mu ju, pak će drugi dan opet rojiti, a ti ćeš kraljicu opet na tlih naći. U tom slučaju postupaj, kako ti je već gori rečeno.

Ako ti odmah za prvim hoće drugi ul da roji, da ti se roje nepomješaju, možeš ga i zataknuti, pa odnesti hitro na drugo mjesto, neka tamo roji. Po rojenju postavi stari ul na svoje staro mjesto, da se pčele, što iz paše dolaze, imadu kamo vratiti. Ali tu treba jako paziti, da ga nezatakneš ni prerano, ni prekasno, kad je već najme pol roja u zraku, jer ti se lahko pokvari. Ako pak nemožeš nikako rojenja prepriečiti, nego vidiš, da će ti se najbrže u zraku dva il više njih sastati: da se to nedogodi, naveži na dugačak prut zapaljenu dimeću cunju, pak maši njom u zraku naprama nadolazećemu, i tako će ga dim drugamo zavrnuti. A kad to bude, lahko ćeš jednoga i drugoga obrediti. (*Sliedit će.*)

Dopisi.

*Iz Pazinšćine, 10 Rujna.**)

Poslje naših zadnjih izborah talijanski odavlje dopisnik jest gotovo pobiesnio. Kad nebi bilo smiešno, bilo bi strašno gledati, kako se siromah previja, kako mahnita, kako se pjeni, kako zubima škriplje, kako plaho gledi. A kako i nebi, kad je bio namislio upreći u svoj jaram svu našu prostranu občinu, pak mu je jest uteklo ciele dvie trećine?

Nego znate li, kôga u svom bjesnilu krivi, što mu se naš narod nije dao upreći i ovaj put, kao uvjek dosada? Mislite li, da sam sebe i nevaljalost svojih načelah? Mislite li, da nastavša nova vremena i probudjenu sviest ovoga puka? Nipošto, već veli, da tomu nije kriv nitko drugi, nego popi, kojih pogrdnim talijanskim imenom zove: *i neri e la propaganda nera*, što će u našem jeziku reći: *crne duše i crno kotilišće!* Poradi toga nije u svojem dopisu ostavio na njih ni jedne čitave dlake, nego vam jih je opisao i opsovao tako, kako da su sad iz pakla iztekli, da sgrizu i progutaju, na koga se god živâ namjere. I kad bi bilo istina, što im spočituje, to bi morala vlada svih pohvatati i okovati, da već svietu neškode. Jer veli, da su to ljudi, koji siju medju narodom mržnju, razdor i neslogu *(propaganda che semina ovunque odî e discordie)*; nadalje veli, da su to ljudi opaki (tristi), ljudi zlobni (maligni) i glupi smutljivci *(sciocchi mestatori)*; onda kaže, da su poznati neprijatelji prosvjete, napredka i svake slobode *(noti nemici nostri e di ogni libero ordinamento sociale)*; naposljedku zaključuje, veleć, da neišću drugo, nego kako bi u tmini i mraku došli do svojih sanjarskih i sebičnih namjerah *(che negli effimeri trionfi dell'ignoranza vedono ormai l'unico mezzo per realizzare le utopistiche ed egoistiche loro vedute)*. Takovi su eto zlodjelnici i takove nakaze naši popi pod perom talijanskoga iz Pazina dopisnika!

Čovjek, koji ovako piše, nepiše kao čovjek, nego kao hulja, dočim nije u stanju dokazati ono što piše, onda kad piše i ondje, odkud piše. Zato za huljenje takova ljudurine pametan čovjek nemari više, nego mjesec kad bjesan pas na njega laje.

Nu čovjeku se ipak od biesnâ, psa valja čuvati, a tako isto i od takovih ljudi. A kad se takovi ljudi počnu narivati narodu, da ga usreće, onda su borme nastala ozbiljna vremena, pak je svaki pošten dužan dignuti proti njim svoj glas, a najme svećenici. Ja neznam, jesu li se, nisu li se svećenici iliti popi dosad miešali u občinske izbore; al vidim, da će se odsad morati, i to poradi duše i svojega svećeničkoga stališa. Jer tko onako psuje i mrzi na svećenstvo, taj mrzi i na vjeru i na sveti zakon božji. Pa što bi bilo od naših občinah, kad bi takovi ljudi došli u občinska zastupstva? Prije petdeset godinah u naših bi se crkvah marva iliti goveda zatvarala; a naš slavenski i talijanski puk u Istri podivljačio bi, kao u stara poganska vremena, gažen i gnječen od jačega od sebe. Jer sloboda, za kojom idu takovi ljudi, nije sloboda nego samovolja bez ljubavi, prava i pravice. Takova sloboda krati narodu i njegov materinski jezik, kao što ga krati n. p. nam u Istri. Tu se već dakle očito gaze ne samo pisana, nego i naravska prava čovječanska. A baš u tom stoji jezgra neznabožtva i poganstva. Na temelju te slobode danas nam se krati jezik, a sutra bi nam se uzkratilo ići u crkvu. Takova sloboda već se sad tuži na svećenike, ako koga poduče, kako ima glasovati; nebi li jim dakle najdalje sutra da može zabranila, da već nesmiju puku ni u crkvi govoriti? Neprestano viču: prosvjeta, prosvieta! Ali prosvjeta, za kojom idu takovi ljudi, nije ona tiha i pitoma kršćanska prosvjeta, kojoj je Spasitelj svieta temelj postavio; nego strašno noćno sjevanje i bljeskanje, koje putnika zasljepljuje i najzad u propast i bezdan zavara. To se vidi najbolje iz onoga, što sam već rekao gori o njihovoj slobodi. Zato oni, koji su od Boga postavljeni, da budu svieća medju narodî, nesmiju mučati, nego moraju podignuti svoj gromki glas, kao proti bezvierstvu takovih ljudih, tako i proti svakoj njihovoj nepravdi, braneć zakon, pravo i pravicu. A to su svećenici.

*) Slučajno zakašnjeno. *Ured.*

Digitized by Google

Jelte, gospodine dopisniče, da su ono bila za vas liepa vremena, kad je naš siromašni narod, i tu i u svoj Istri, nasliepo slušao samo vas i vaše političnе prijatelje? Onda je to bio narod *comme il faut!* A sad, jer vas već neće, da sluša — sad je to narod tup, sliep, neuk i lahkovjeran; narod, koji je upropastio mnoge svoje stare obćine, a sad da hoće, da upropasti i Pazin; narod, naposljedku, tako bez glave i mozga, da vam ga je muka gledati, kako se tobože daje voditi na način nieme živine *(quale branco di armenti)!* Takovi su ti eto, moj mili narode, tvoji nekadašnji tobože prijatelji. Sad te evo pred svietom grde, što jih nisi slušao, a da jih budeš poslušao, u obraz bi ti se smijali. I u tom stoji sva razlika medju sad i nekad!

Ali, na koncu, poganska politika tih ljudih nije samo griešna, nego je i smiešna, jer čujte, što ta mudra glava još piše. Čudom se jadan čudi, što se na pazinskom dogovoru nismo dali uglaviti, da nije tobože pravo, što smo mi hotjeli, da izaberemo 20 zastupnikah, a Pazin samo 10. Onda nadalje veli, da je na koncu njegova stranka bila tako pomirljiva, da bi nam bila dragovoljno dopustila izabrati i 15 zastupnikah od 30, iliti, po njegovom broju, nadpolovičnu većinu *(l' assoluta maggioranza)*, al da se mi nismo ni u to dali. I onda priznaje, da neizmierna većina biračah pripada našoj stranki, pak da smo zato i predobili *(per la stragranda maggioranza dei loro elettori)*. Pa se naposljedku ipak tuži, da će sad u Pazinu vanjski gospodariti. Kako vam se rači ova pripovjedčica? Ja mislim, da je pazinski dopisnik hotio, da tim pokaže, koliko ima on i njegova stranka soli u glavi. Hotjeti da ubere manjinu, tko ima većinu. *Furbo davvero!* Ustavni zakon veli, da se manjina mora pokoriti većini; a njemu evo nije pravo, što sad u Pazinu neće pazinci gospodariti. Takovi su vam eto ti naši *liberali alla moda!* — Gorirečeni dopisnik napada takodjer i zastupstva bivših vanjskih obćinah, nu nadamo se, da te mu ovi na to znati odgovoriti kako treba.

Neukû Nauka.

Ciepanje kozicah iliti boginjah

od kolike je koristi vidi se iz sliedećega. Od godine 1834 svakomu se Prusu jedva postane vojnikom ciepaju kozice, bile mu one i prvo kada ciepane ili ne. Od ljeta 1825 do 1834 to jest prije nego li bi uvedeno u vojski primorano ciepanje, umirahu svake godine od kozicah oko 50 vojnikah. Od kada pako bi započeto ciepanje kozicah, prve jih godine umre samo 4, a druge i tretje jedan sam, akoprem baš tada strašno se kozice razprostirahu med ostalim pukom. Ljeta 1853, med 17 miliunah ljudi, pogibe jih od kozicah 6734, dočim med 120,000 vojnikah jedan sam; opet, ljeta 1858 preminu od kozicah u Kraljevini pruskoj 4691 osoba, a u svoj pruskoj vojsci — nijedan.

Ako se dakle promisli, da uprav u vojništvu, gdje radi tjesnoće stana i drugih okolnostih svaka se jetljiva bolest jako lahko razprostire, pa ipak postignuli su se tako sriećni uspjehi; doisto svaki se lahko može uvjeriti, da baš u čovječjih rukah stoji uništiti ovu strašnu bolest, i to: *ponovljenim ciepanjem kozicah.*

Pivnicu iliti konobu očistiti od pliesni.

Pljesniva i drugacije nečista pivnica je vinu škodljiva i nezdrava; s toga budi vinaru prva skrb i briga, držati ju čistu. Najviše ju nečistom čini pliesa, koja se drvenih stvarih hvata iliti lovi, onda tonjav zrak, koji s vinom u doticaj dolazi (dotiče se). Tomu se može predusresti (doskočiti pomoći) sumporom ili solikom (klorom). Upali u pivnici sumpora, da se ciela pivnica napuni sumpornim plinom iliti gasom (sumpornom sukiselinom) ili pako mjesto sumpora napuni pivnicu solikom, a to se čini ovako: Odvagni jedan diel obične kuhinjske soli, ter ju polij sa druga dva diela sumporne kiseline (vitriola), nešto vodom razredjene, pak će ti se iz ove smiesi umah razviti solik. U jednom i drugom slučaju treba prije pivnicu dobro zatvoriti, da nebude nigdje veće škulje (luknje), kuda bi mogli plinovi izlaziti Kod drugoga pako postupka, ukloni se (pobjegni) umah, kako si kuhinjsku sol polio sumpornom kiselinom, jer pluća netrpe solika, pa ako bi ga dihanjem mnogo udahnuo, il urisnuo, moglo bi ti opasno biti. Zato otvoriv pivnicu, treba da se prozrači i provjetri prije, nego nutar ulezneš. To se može ćešće ponoviti prema tomu, kako je pivnica opet opljesnjivila.

Franina i Jurina.

Ju. Ča govore, Franino, kada će se odpret železnica od sv. Petra na Reku?

Fr. A Boġ si ga zna kada: neki vele da još ovo podzime, a neki da neće najbrže do novoga leta.

Ju. Ala koliko od njih će se gorko plakat, kada to bude.

Fr. Jumane, Jurino, zač plakat, ter temu se svi vesele i komaj čekaju, da i ove naše strani malo oživeju.

Ju. Oživeju, oživeju, kako da nisu već sada još i preveć žive; uprav onem će mačka krepat, ki sada po cele noći tarankaju i halabuče, ač kada se železnica svrši, neće već imet oni silni delavci s čim duhtorat i pijančevat po oštarijah.

Fr. A neka šparaju, i sada malo vino vodne, da nebudu kašnjeje morali samom se vodom zalevat.

Ju. E, kad bi ti ljudi znali, da više valja prišparana riba, neg pojeden vol!

Različite viesti.

* **(Iz Pazina)** doznajemo, da se je bilo tamošnje novo obćinsko zastupstvo na 16 prošloga mjeseca skupilo, da si izabere poglavara (Podestú); nu, budući da u taj važni čas 9 pazinskih zastupnikah nehtjedoše ulizti u vjećnicu, bi zaključeno, da se zastupnici radi nedostatna broja, opet skupe u tu svrhu na 21 t. m.

* **(Putovanja.)** Nj. V. Nadvojvoda Albert odputovao je prošlih danah u Dalmaciju, te kako pišu pregledati će Vis, Budvu, tvrdjave Kopač, S. Spiridiun, Kozmač, zatim Rizan, Ledenice, Dragalj, Crkvice, Kotor, Novigrad, Dubrovnik, Metković, Župu, Sinj, Spljet, Trogir, Šibenik, Drniš, Knin, Kistanje, Benkovac i Zadar. — Tajnik ovoga c. k. pomorskoga namjestničtva Tomasini putuje sada po Dalmaciji, da razvidi kako tamo naprieduju poduzeta pomorska dela, i od kakve su koristi novonamešćeni c. k. teknički urednici po primorju. — Čuvar ovdješnjega Muzea Dr. Simeun Syrski otišao je u Istru i Dalmaciju, da prouči na mjestu u kakvom se stanju nalazi tamošnje ribarstvo, i da ujedno pokupi za bečku izložbu pojedine sprave raznih vrstih ribarenja.

* **(Povodnja)** u okolici Koparskoj prouzrokova ovih danah veliku škodu. Ne samo da je raznesla zemlju od njivah i vinogradah, razrovala ceste i puteve i iskorenila stabla; nego još i toliki strah ljudem zadala, da su bili usiljeni bježati na krovove kućah i na visoka se dreva penjati.

* **(Previšnja amnistija.)** Nj. c. k. apost. Veličanstvo blagoizvolilo je kako pišu u „Obzoru“ na predlog glavnoga zapovjedničtva u Zagrebu sve graničare, koji su radi učestvavanja kod rakovičke bune bili osudjeni — ukupno 35 — premilostivo pomilovati. Ustaše pušteni su na rodjen dan Nj. Veličanstvo, iz ogulinskoga zatvora. Ujedno je i 71 krajišniku, koji su bili radi šumskih kvarovah odsudjeni, kazan oproštena.

* **Ovieh danah izašla** je ovdje izpod tiska slovnica za talijane, koji žele njemački jezik naučiti. To spominjemo zato, jer je djelo našeg zemljaka *Fr. Tomičića* iz Rieke, koj ga je osnovao na velikom pedagogičkom načelu: **Od poznatoga, na nepoznato,** te tako izvrstno izvco, da će se zastalno dugo za njim spominjati.

Digitized by Google

Sa tršćanskoga tržišća.

Šenice bolje vrsti nema na tržišću, i dobro traži se, ciena je f. 8.40 za ℔ 116. Kukuruza se slabo prodaje, roba od Galaca po f. 4.40., slabija po f. 4.10 do f. 4.20 za ℔ 116. Sve drugo žito slabo se traži. Ulje se dobro traži ciena je malo bolja, prodaje se po f. 27.50 do f. 28 za barilo. Riza ciena čvrsta, što dodje odmah proda se. Talijanska po f. 9.50 do 9.75 Ingleska po f. 8.10 do f. 8.40. Vuna debela zanemarena, robe mlogo imade, ciena je f. 56 do 60 srebra.

Prva obća osjeguravajuća banka

SLOVENIJA

u Ljubljani počima svoje djelovanje i to najprvo osjeguravanjem *proti škodi od požara, striele i razlete* (esplosione) *dne 20 Septembra 1872.* po svih slovenskih predielih. U pokrajinah dotične će se prijave primati kod *postavljenih okrajnih zastupstvih, u Ljubljani pako pri istoj banki na glavnom trgu br. 10 I. kat.*

Doskora će se takodjer započeti osjegurivanje:

a) proti *škodi na imetku, koji se prevaža budi vodom budi kopnom;*
b) proti *škodi od tuče na polju;*
c) proti *škodi ako se zrcala razbiju;*
d) *na čovječje život* u svakom slučaju ovoga osjeguravajućega odsjeka, osjeguravanje *dohodakah i ustanovljenje baštiniških družtvah.*

Glavnica će banke „Slovenije“ iznašati 2.000.000 for. a. v. i tim će se novcem na sliedeći način razpolagati:

a) *Skontiranjem* mjestnih i domicilnih mjenicah;
b) posudom *na državne i industrijalne papire:*
c) posudom *na nepokretna posjestva;*
d) posudom *na pridjelke, obrtnikom, skupštinam i občinam* uz dovoljno jamstvo.

Svake će se godine porazdieliti 15% čistoga dohodka na dobrotvorne svrhe.

Dotična se praviła na zahtevu bezplatno dobivaju.

U **Ljubljani** 15. Septembra 1872.

Leopold knez i stari grof **Salm-Reiferscheid**
predsjednik.

Dr. Etbin Henrik Costa
podpresjednik.

Miroslav pl. **Tremenstein**
voditeljni ravnatelj.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 30 Septembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Equo* Santorina. — *Rosa* Odese. — *Francesca, Nuovo Anno* Smirne. — *Alessandro B., Amur, Armelin* Kavale. — *Nauta* Mlecih. — *Voluntas* Kardifa.
Alesandriju: *Ursula* Kardifa — *Celinje Luburno* Marsilje. — *Amelia* Trsta.
Amburg: *Marino* Nikolajeva.
Anversu: *Eroe* Girgenti. — *Figlio* Karloforta. — *Sinai* Krća. — *Due Fratelli* Buenos Ayresa. —
Bordò: *Barone Vraničanj, Medea, Figlia Maggiore* Trsta.
Bristol: *Anna S* Odese.
Bruvershaven: *Araldo Matutino* Njujorka.
Buenos Ayres: *Clita* Taragone.
Carigrad: *Elena Kovačević* Marjupolja. — *Vučetić* Londre. — *Rahel* Leita.
Cet: *Armonia* Odese. — *Unione* Kaljari — *Dampier, Nereo, Absburgo Matilde, Pepi* Trsta. — *Pepina* Carigr.
Dunkerk: *Urano* Ales. — *Maria, Fanny* Njujorka. —
Falmut: *Mojus* Brdianske. — *Vojvoda* Taganroka. — *Slavomir* Suline.
Flesingu: *Emma* Karloforta.
Genovu: *Romano C., Marietta* Odese. — *Miljenko* Marjupolja.
Glasgov: *Iri* Algira. — *Milla* Teodosie.
Glučester: *Pierino* Ibrajle. — *Jakob* Taganroka. — *Paolina* Odese.
Gravesed: *Mimi P.* Formose.
Honkong: *Eugenio* Kardifa
Hul: *Emulo* Ales.
Kardif: *Daar* Bordò. — *Triade* Orana. — *Sem* Dublinu.
Kork: *Giorgio* Taganroka — *Guido* Samsuma. — *Sator* Suline.
Lisbonu: *Favila* Carigr.
Londru: *Coernig* Trsta. — *Peleg* Ranguna. — *Antonio Luka, Kostance Drago G.*, Girgenti *Strossmayer* Bahie. — *Prvi Dubrovački* Jamajke. —
Marsilju: *Nettuno, Obilić* Odese. — *Due Figlie, Urmenj* Trsta.
Mesinu: *Draga Annetta*, Varne. —
Montevideo: *Nord* Breme
Njujork: *Anna* Njuporta.
Njukastl: *Archimede* Mlecih.
Njuport: *Madagascar* Glučestra.
Odesu: *Camila, Blandina* Kardifa. — *Enoh* Sire. — *Nuovo Guglielmo* Pireju. — *Antonietto, Lamek, Matusalem, Caterina Stuch* Carigr.
Pirej: *Skanderberg* Njukastla.
Rošfort: *Annetta* Trsta
Šild: *Reno* Dunkerka — *Mida* Londre.
Svanseju: *Nazionale* Rošforta.
Trun: *Amor* Larne.
Vaterfort: *Mosorska Vila* Odese. — *Margherita* Sulne.

Odjadrili iz — u

Trst: *Regina dal Cin, Sara* Marsilju. — *Lemnos, Orieni, Voloscano, Mie Figlie* Cet. — *Nuovo Ciriaco, Checco* Ales. — *Eto* Carigr. — *Arfaksad* Odesu.
Alesandrije: *Civiltà* Njujork. — *Paolo* Trst. — *Unico, Rimedio* Carigr. — *Dunac* Suec.
Algira: *Živio* Anversu
Anverse: *Sansone* Njukastl. —
Belfast: *Barone Eötvös* Trun. — *Brdjanske, Pace P.* Londru.
Carigrada: *Due Cognati, Temi, Columbus, Nemesi, Ljubezni, Prvi* Odesu. — *Olimpo* Liverpul. — *Betti, Mira, Arvosto* Kork. — *A. T. Luković, Cam* Galac. — *Gregorius, Francika O.*, Trst. — *Giusto P., Sveti Križ* Marsilju. — *Kalk* Cet. — *Europa* Londru. — *Lauro* Dunkerk.
Ceta: *Ivo, Niko, Carmella* Porto Said. — *Romano* Carig. — *Vitez* Njujork.
Falmuta: *Artiere* Grinsby. — *Ruth* Limerik — *Eva* Amburg — *Fanny* Lin. — *Anna S.*, Bristol. — *Jona* Vaterfort. — *Giano* Hul.
Filadelfie: *Orfeo* Kvinstovn.
Genove: *Nettuno* Marsilju. — *Casni, Tauro, Maria B., Vesta* Carigrad.
Girgenti: *Nikolas* Njujork.
Kardifa: *Otac Miho* Bombaj. — *Madre Maria* Odesu. — *Ermenia* Ales.
Karloforta: *S. Vid* Svanseju.
Kukstavn: *Alceste* Bahiu.
Leita: *Sabioncello* Njujork.
Limerika: *Esaù* Filadelfiju.
Liverpula: *Tare*, Njujork. — *Anna Maria* Rio Janeiro
Livorna: *Comendatore Tonello* Anversu.
Londonderry: *Abraham* Njujork.
Londre: *Fido* Njukastl.
Malte: *Pasqualina, Marte, Ivo* Marsilju — *Tom* Kork. — *Concordia* Ingl.
Marsilje: *Egle* Ales. — *Milla F.*, Carig. — *Triton, Rumu* Njujork
Njujorka: *Leopoldina Bauer* Ingl. — *Omar* Nant. — *Gaeta* Trst. — *Gjurko, Libertas* Kvinstovn.
Njukastla: *Esther* Mlece. — *Factis non Verbis* Kaljari.
Njuporta: *Pensiero, Vergo* Mlece.
Odese: *Tonko B.* Kork.
Plinuta: *Marco Primogenito* Svanseju.
Ranguna: *Isak* Europu.
Soluna: *Tri Brata* Carigr.
Šilda: *Helgoland, Vice Tone* Alca.
Smirne: *Eden* Marsilju. — *Sloboda* Falmut.
Svanseje: *Miro* Ales.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Septembra 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekin) .	5.24	5.25	5.27	5.26	5 26	5.26	—	5.26	5.26	5.25	5.25	5.25	5.25	—	5 26	—
Napoleoni	8.70	8.73	8.75	8.77	8.78	8.78	—	8.78	8.75	8.76	8.78	8.78	8.78	—	8.76	—
Lire Ingleske	10.99	11.02	11.05	11.06	11.05	—	—	—	11.02	11.02	11·02	11.03	11.03	—	11.04	—
Srebro prid (aggio) . .	107.75	108.—	108 50	108.65	108.65	108.65	—	108.75	108.50	108.50	108.40	108.50	108.35	—	108.35	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Oktobra 1872.** **Broj 20.**

Otci i matere!

Za koj dan hoće se otvoriti škole male i velike. Spomenite se dakle vaše prve i najveće roditeljske dužnosti: **Dajte djetcu u školu!** Nije dosta, kad ste jih odjeli i nahranili: roditeljska dužnost prama svojoj djetci jest mnogo veća: vi ste jih još dužni i odgojiti. Vi ste im dužni skrbiti za bistar i razsvjetljen um i razum i pošteno i plemenito srdce. Bistrim će i razsvjetljenim umom i razumom gdje god budu laglje i ljepše živiti; a poštenim i plemenitim srdcem hoće Bogu i ljudem omiliti. Dajte dakle djetcu u školu, dajte ju na knjigu; dajte mužko i žensko, dajte doraslo i odraslo; dajte jih stanovali vi blizu, il stanovali daleko od škole! Dandanas, tko nije pismen, tko neumije čitati, tko nezna iz knjige: taj nevalja ni za pol čovjeka, tomu se svaki ruga, toga svaki drži za ništa i od ništa. Dajte dakle djetcu na knjigu! Knjiga će vam jih žalostne razveseliti, a neuke poučiti. Iz knjige će naučiti poznavati Boga, sami sebe i ostali sviet; kao takodjer svoje dužnosti prama Bogu, prama sebi i prama svojemu iskrnjemu. Iz knjige će naučiti, koja su njihova prava i njihove dužnosti naprama državi, naprama občini i naprama svojemu narodu. Knjiga će jih naučiti orati, kopati, sijati, spravljati, rukotvoriti, mornariti, prometati se, trgovati i u obće gospodariti. Dajte dakle djetcu u školu, da vas nebudu jednom kunila, klela i proklinjala!

To budi rečeno onim od vas, koji imate djetcu za male pučke škole.

Ali, kako rekosmo, sad se otvaraju i veće škole ili tako zvane gimnazije. U gimnazijah se pripravljaju mladići, da budu jednom svećenici, odvjetnici, liečnici i činovnici iliti plaćnici. Narod, koji neima takovih ljudih od svoje krvi i jezika, jest gotovo propao, jer ga neima tko braniti ni zagovarati, pa ga svaki gnječi i gazi. Zato, otci i matere, kojim su djetčačići svršili treću il četvrtu malu školu, dajte jih, ako Boga znate, ako kako možete, u gimnazijske iliti latinske škole! Nežalite ni troška ni muke, jer to će vam se jednom, ako Bog da, sve izplatiti. Vaša će djetca postati ljudi od oka, branitelji prava i pravice, svieća u narodu i svjetlo lice cieloj domovini. U viših školah moći će dobiti i podporu iliti pomoć, a mnogi se umiju i sami pomoći, da dosvrše srećno započete škole. Samo gledajte, da jih nepošljete u takova mjesta, gdje bi vam se lahko izopačila i na svoj rodjeni narod zamrzila. Mjesto braniteljah nebite odgojili nego neprijatelje svoje krvi i jezika. To se je žalibože već više puti dogodilo. Samo mladići izvanredno bistrâ uma i poštenâ srdca ostanu u takvoj prigodi vierni sini svojemu narodu. Ako dakle namislite trošiti, pošljite svoju djetcu u takova mjesta i u takove škole, gdje znate, da će vam se diete u narodnom duhu odgojiti. Vam, koji stanujete u Hrvatskoj, u Dalmaciji i na blizu Rieke, jest to lahko, jer su tu škole našim ljudem u rukama. Na koncu nebojte se ni najmanje sadašnjega vojničkoga zakona. Taj zakon neprieči mladiću dosvršiti svojih školah. U ostalom taj se zakon najme za mlade žakne može od danas do sutra i promieniti.

Dakle, otci i matere, dajte djetcu u školu, da nebude nikoga u cielom našem narodu, koji nebi umio čitati; dajte jih, koji ikako možete, i u gimnazije, da stečemo narodu bistrih, umnih i hrabrih braniteljah. Otci i matere, uslišajte ovaj naš glas, pak će vas u grobu blagoslivljati i vaša djetca i sva naša slavenska domovina!

Občinski zakon istarski.

(Dalje)

Ako občina nije u stanju smagati svojih troškovah iz dohodka od občinskih dobarah, onda je občinsko zastupstvo ovlašćeno uvesti občinske namete (imposizioni comunali). I to prije svega pridavak na izravni davak iliti porez (štibru) i na potrošarinu (dazio consumo). Onda tlaku za občinske potreboće. Najposlje porez, što nespada u red prireza.

Pridavak na izravni davak ima se obično porazdieliti na sve davke te vrsti, što su u občini propisani, kao i na sve poreznike, ako i nisu članovi občine. Nu izključeni su činovnici iliti plaćnici dvorski, državni, pokrajinski i vojnici, kao takodjer njih sirotčad i udovice glede svojih mirovinah, obskrbah i podporah. Izključeni su odviše crkveni dostojanstvenici, službujući svećenici i javni učitelji glede svojih plaćah. Naposljedku su izključeni oni, koji nestanuju u občini, glede svojih dohodakah, neproizlazećih ni od nepokretninah, ni od obrta. Taj se pridavak za obće potrebe ima porazrezati jednako na sve občinare.

Za nove stečevine i za poduzeća, koja pobliže smieraju na unapredjenje občinskih dohodakah, kao takodjer za razvriedu i za izplatu kamatah iliti interesah na novce, što se imaju uzajmiti (posuditi) poradi tih stečevinah i poduzećah (imprese), občinsko zastupstvo može samo onda udariti na občinare pridavak i občinski namet u obće, kad na to pristaju najmanje tri četvrtine biračah, koji plaćaju barem tri četvrtine svih izravnih davakah, propisanih u občini. Glasovanje se obavlja sa Dà i Ne. Glede zastupstva biračah valjaju ona ista pravila, koja polag izbornog reda valjaju za one, što biraju zastupnike putem punomoćnika. Pridavak na potrošarinu može se udariti samo na ono, što se potroši u občini, a nikad na pridjelak i na trgovinu. Pridavak veći od 15 po sto od izravnih davakah, il od potrošarine nesmije se odrediti bez potvrde zemaljskoga Odbora iliti Junte. Pridavki veći od 50 po sto od izravnih davakah, il od 20 po sto od potrošarine, mogu se nametnuti samo kriepošću zemaljskoga zakona. Po odredbi občinskoga zastupstva može se zahtievati i tlaka. Tlaka se ima ocieniti u novcu, a razporezati prama izravnim davkom, kao što je već rečeno. Tlaka se može obaviti i putem sposobnâ iliti vrstnâ zamjenika, ili pak po ocieni novcem platiti u občinsku blagajnu. U sili, kad se iziskuje hitra pomoć od svih u občini, svaki sposobam občinar je dužan pomoći darmo iliti mukte (bezplatno).

Da se uvedu novi nameti i novi davki, koji nespadaju u red pridavakah na izravne davke, il na potrošarinu, kao takodjer da se poviše već od prije postojeći te vrsti, tomu treba pokrajinski zakon. Odredbe občinskoga Zastupstva glede občinskih nametah imaju se javno proglasiti iliti obznaniti. Komu bi se činilo, da mu je krivo, taj ima to napomenuti Načelniku iliti Glavaru u roku od 14 danah izza proglašenja odredbe. Ako odredba občinskoga Zastupstva netreba dalnje potvrde, ima se ta opomjena smatrati kao utok (ricorso); u protivnû slučaju ima se dodati prošnji, kojom se išće odredbi potvrda. Prirez se tjera na onaj isti način i onimi istimi sredstvî, kojimi i porez iliti davak. Ostale dužnosti u novcu, nametnute za občinske potrebe, iztjeruju se po Glavaru putem občinskih poslužnikah, a u slučaju neposluha, putem ovrhe, kako je običaj glede poreza. Tko neće na tlaku, Glavar ju daj obaviti od trećega lica na njegove troškove, koji se onda utjeruju, kako svaki drugi porezni i prirezni dug.

Digitized by Google

Kad bi se zatezanjem išlo na susret kakvoj pogibeli ili škodi, tada je svaki dužan lično iliti glavom pristupiti. Glede gradjenja (zidanja) crkvah, župničkih stanovah, škol ah i cestah obstoji posebni zakon.

Dopisi.

Iz Pazinšćine.

U talijanskih koparskih novinah pojavio se odavle drug i novi dopisnik. On hoće, da ga sviet drži za vanjšćaka, jer je svoj dopis podpisao besjedom: *un forese*, to jest, *vanjski*. Al meni se čini, da se nebi prenaglio, tko bi rekao, da je onaj dopis kovao domaći kovač u pazinskoj kovačiji. Pa kad se to na um uzme, onda taj dopis dobiva sasvim drugo obličje. Vidi se najme iz njega, kako se pobijena pazinska stranka sad trsi, da predobi na svoju ruku vanjske zastupnike, kad nije mogla u svoje vrieme vanjskih biračah. Mažuć jih i lasteć im se veli, da je pravo, što imaju većinu u zastupstvu, jer da je vanjskih zastupnikah tri puti više, nego li pazinskih. Al jih u isto vrieme opominje, ako jih i jesu vanjski izabrali, da su oni ipak većim dielom ljudi gospodske ruke *(tolti dal ceto civile)*; zato da se neka hite s Pazinom pomiriti i s njimi u jednu tikvu puhati, to jest drugom besjedom, neka kmetom ledja okrenu. To vam je u kratko misal i težnja toga novoga dopisa.

Ja sam o tom dopisu govorio s jednim vanjskim zastupnikom, koji mi je rekao, da su vanjski zastupnici pošteni ljudi, pak da misli, da se neće nitko od njih izneviеriti svojim biračem. A što se tiče pomirenja, da su pomirljivi ne samo oni gospodske, nego i oni žuljive kmetske ruke; ali jedni i drugi na temelju prava i pravice, nikad pako na temelju tikve, u koju pušu nekoji Pazinci. Jer da oni neimaju ništa proti Pazinu, nego samo proti nekojim ljudem iz Pazina. Da neka bude Pazin, što je nekad bio, to jest, brat s bracom, pak da će se umah vratiti medju njima nekadanji mir i nekadanja bratinska ljubav!

Ja sam se ovoj izjavi od srdca naveselio. I sad bi mogao svoj dopis završiti i mirno čekati, dokle se počne ta stvar razvijati u samoj pazinskoj viećnici. Ali taj novi dopisnik nspored veli, da je vaš list htio tobože svietu nalagati, da su se ovaj put na naših birališćih borili medju sobom, tko će koga nadmoći, Slaveni i Talijani. Ovaj se prigovor tiče vašega odavle dopisnika, to jest mene; a ja neostanem rad nikomu ništa dužan, pa baš neću ni njemu. Neka dakle zna, gdje teče sve sama čista slavenska krv, kao što teče u obćini pazinskoj, da tu nije moguć boj s Talijanî kao ni s Francezî. I ja toga nisam rekao, a i neću nikad. Jer u našoj obćini neima Talijanah, nego samo petorica šestorica tako zvanih *šarenjakah* iliti *talijanašah*, koji baš nisu ni jedno ni drugo, to jest, ni Slaveni ni Talijani. Ako pak žive medju nami dvojica trojica po krvi i jeziku pravih Talijanah, ja mislim, da nisu tako strašno na glavu pali, da bi ni sad ni ikad naviestili rat iliti vojsku svoj jednoj ovakoj i ovolikoj obćini, koja od njih neišće drugo, nego da ju puste na miru. Jer neka promisle, što bi rekla njihova braća, kad bi došlo petero šestero naših ljudih u Rovinj il Piran, pa kad bi se hotjeli tamo s njimi boriti, il jim dodar zapoviedati? Gospodine dopisniče, jeste li sad zadovoljni? U ostalom, tko se je borio na naših zadnjih izborih, proti komu i zašto, to ćete, ufam se, u svoje vrieme i vi mnogo bolje znati, nego li znate sada.

Nego, na koncu, ja imam s tim novim dopisnikom još jedan račun, koji treba da zaključim. Kako već vaši čitatelji znaju, njegov je pazinski drug u istih koparskih novinah bio rekao, da su se u naše zadnje izbore miešali tobože svećenici, a on sad pišuć i proti njemu očito veli, da to nije istina. Ja ostavljam toj dvojici, neka se prijateljski medju sobom pogode, tko od njih dviuh laže. Al čega nemogu premučati, jest to, što tom prigodom veli o naših svećenicih, da su tobože tudjinci, il ako i jesu domaći, da goje tudjinske težnje *(clero estraneo di patria e di tendenze)*. Tudjinci naši svećenici! A što su i od kud su nekoji od njih? Slovenci iz Slovenije. A Slovenija nije li austrijska pokrajina kao i Istra, a Slovenci austrijski državljani kao i Istrani? Jesu. Pa u kom to zakonu stoji, da je austrijanac u Austriji tudjinac? Onda su tudjinci i nekoji Pazinci, koji su došli, il ako nisu oni, došli su njihovi stariji, tko n. p. iz Ribnice, tko iz Idrije itd. itd. A s druge strane, što veli naš obćinski zakon o austrijancih u obćini stanujućih, bili oni svećenici, činovnici, il što drugo? Drži li jih za tudjince, il jih drži za obćinare? Ako jih drži za obćinare, tko je taj delija, što jih proti zakonu tjera iz obćine, kao da su došli iz Italije, il Franceske? Jest, jest, al Slovenci su Slaveni. A nismo li i dvie trećine Istranah po krvi i jeziku Slaveni, pak što smo valjda u Istri i mi tudjinci? Ele, neka taj *vanjski* dopisnik dobro pazi, što piše i kako piše, jer bi mu se moglo vrnuti šilo za ognjilo.

Ja bi ga sad imao pitati, koje su te tudjinske težnje u Istri, al mi je dopis već i ovako predugačak, zato ću se možebit na to pitanje koji drugi put vratiti.

Iz Buzešćine u Rujnu.

Pazinski obćinski izbori probudili su i ohrabrili naš narod i u ostaloj Istri. Sad se posvuda govori, kad su naši u Pazinu predobili, zašto nebi gledali, da predobimo i mi? Pa takovi se pogovori čuju i po našoj Buzešćini. Jer imate znati, što je Pazin za Pazinšćinu, da je Buzet za Buzešćinu. Hoću dá rečem, kao što je htio Pazin da gospodari svom Pazinšćinom, isto tako hoće da gospodari Buzet svom Buzešćinom. Ali su se vanjšćakom počele i ovdje oči otvarati, pak vas mogu uvjeriti, da će malo po malo i nekojim našim ptičarom ćuk krepati. Ti ljudi su dosad mislili, da kmet nije za drugo na ovom svietu, nego da pokorno sluša njihove zapoviedi. Mislili su, tko nije rodjen u gradu, il tko nemisli, kako misle oni, taj da nemože postati obćinskim zastupnikom iliti raprezentantom. Al je evo došlo vrieme, da im se ta luda misal iz glave izbije, pa pokaže, da je u viećnici iliti konsilju i za kmeta mjesto, čim se ondje radi i o njegovoj koži, a ne samo o gradjanskoj. Gradjani su dosad u Istri pokazali, gdje oni gospodare, da neimaju ni srdca, ni duše za jezik i narodnost našega širomašnoga puka. Pak to je i uzrok, što naš puk neima nigdje u nje povjerenja. Nebilo im se otudjivati narodu, od kojega su većim dielom i sami potekli, nego bilo im ostati viernim svojoj krvi i jeziku, pak bi se sad puk s njimi dičio i ponosio. Ali nesmiem reći, da su svi gradjani jednaki, jer jih ima i takovih, koji se nesrame ni svojega naroda, ni svojega jezika. I to su vam pravi ljubimci naroda. Za nje bi naš narod skočio i u oganj i vodu. I baš ti ljudi su od providnosti božje odabrani, da pomire medju sobom naša sela i naše gradove. Gdje takovi ljudi stupe u obćinska zastupstva, tu vam je odmah mir; jer se naš narod od njih ufa, da će mu pomoći očuvati u crkvi vjeru i zakon božji, a u školi materinski mu jezik. Ako ste radi *), hoću vam se moći još oglasiti.

Na Grobniku 20. Rujna 1872.

U broju 206. zagrebačkoga „Obzora“ od 10. Rujna o. g. ima dopis iz Rieke o glavnoj skupštini Županije riečke, pa buduć da dopisnik spominje imenice i moje djelovanje kod iste, to istine radi smatram potrebito razjasniti ovdje moje nazore o navedenih po dopisniku dviuh predmetah.

O predmetu „tužbe obćinah komorskih Moravicah proti obćinskomu sudcu Gaji Petroviću glede zle uprave“ ja sam se u toliko slagao sa presv. Upraviteljem Županije proti predlogu gosp. Dr. Derenčina: da se najme iztraga proti sudcu Petroviću nepovede kroz povjerenstvo skupštine, nego kroz političku oblast s dodatkom „da iztražni spisi pako budu podnešeni dojdućoj županjskoj skupštini, koja se bude imala sastati Veljače 1873. i tako občuvati pred narodom ugled političkih oblastih bez oskvrnuti niti najmanje nadležno pravo županjiske skupštine u nadziranju djelovanja političkih oblastih.

Kad bi gospoda skupštinari bili pozorno shvatili moju nakanu, u isti par u glavnih županijskih skupštinah pretresivati obćinske tužbe *proti dotičnim oblastim* i proti izaslanim iztragam činovnikah, bili bi uvidili polje, na kojemu se može

*) Jako radi, samo nezamjerite, što smo vam s dopisom zakasnili i na njem tu i tamo jezik popravili. *Ured.*

Digitized by Google

najpravičnije iskusiti vriednost političkih činovnikah Županije, i u koliko su pravedna tolika napadanja u javnih organih proti njim, premda su i oni sinovi hrvatske domovine; — pa onda za ošinuti nekojim politikom onaj prestiž u narodu, s kojim se služe žalibože ne uvjek za boljak domovine — pa tada gotovo sam uvjeren, da ovaj put barem debata o predmetu bi jošće živahnija bila, nego li bijaše.

O predlogu pako gosp. Mažuranića „da se cesta senjsko-riečka ima proglasiti *austro-ugarskom*, u tom je pogledu najmanje g. dopisnik iztaknuo moje nazore. Ja kao Hrvat nepripoznajem nikakvo austro-ugarsko pravo na zemljištu hrvatskom. Hrvatska ima s prejasnom vladajućom kućom Habsburg svoj ugovor i tako jedino s njome posla; pa ako prejasna kuća s kojom Kraljevinom čini preinake, to kriepostju medjusobnoga ugovora ima ova Kraljevini hrvatskoj dostaviti iste preinake do znanja, za da ova povede rieč obzirom na dogodovštinu: ako treba ili ne revidirati ugovor 1527. do česa mora i doći pa tumarili naši tako zvani velikani tja do Cara Kitajskoga. — Toliko je od potrebe bilo navesti za razjasniti, zašto sam ja bio proti predlogu g. Mažuranića, a ne za njega, i zašto sam ja istaknuo, da se molba Municipija bakarskoga glede popravka iste ceste povrati savjetom: da Municipij poprimi korake za izvojevati od Austrije svotu potrebitu za popravak, i to svim pravom, jer cesta senjsko-riečka je jedina zveza na kopnu medju Austrijom i Dalmacijom, i da radi toga Austrija je ona, koja je dužna baš radi ove sveze, koju ona najčestje upotrebljava i dere, doprinašati svotu za godišnji popravak i to dotle, dokle se Dalmacija neizruči onomu, čija jest.

Po ovom razjašnjenju želim, da uvidi hrvatski narod razlučite nazore hrvatskih žiteljah Županije riečke, za koje nazore mislim da zna i sam gosp. dopisnik Obzorov, pa koji nazori duboko goji najveći dio skupštinarah i s kojimi dojti će na vidjelo baš ne kasno.

Na svršetku imam da popunim dopis gosp. dopisniku sa predlogom učinjenim istoj skupštini po g. Ag. Durbešiću, da se koze, kojih žalibože ima u Županiji do prieko 4000, izkorene i to iz obzira silne štete, koju počinjava ta živinčad na kršnih predjelih občinskih, koji predjeli se namieravaju zašumiti na korist občinah samih. Ovaj predlog bje preporučen s dodatkom: da budi samo o sušici bolujućim dozvoljeno držati po jednu kozu, i tu na vezu u vlastitih ogradah.

JAK. DURBEŠIĆ.

Neukû Nauka.

Što imaš činiti, da ti se govedu zubi negiblju i nepadu?

Prije 14 danah putovao sam po Podravini (u Hrvatskoj), gdje opazih u mnogih mjestih, da goveda, a osobito krave pasuće se po šiljastih suhih travah, mršave i za njekoliko danah prestanu se pasti, doklem od glada i nepoginu. — Uzrok ovoj bolesti našao sam u gibanju prvih zubih, jer govedo nije si kadro nit travicu izčupati. Uzmi dakle ovu ljekariju, koju sam i ja rabio i na ovaj način liečio: Češnja 6 ili 8 glavah, olupi i stuci u tučnju il na ploči; sadjah iz dimnjaka, il nastruži i stuci kuhinjske stene, pomiešaj s češnjom i pomaži govedu po zubima i čeljustima, a zatim otvori mu gubac, te potuci po zubima kakvim drvetom i opet pomaži. Ovako učini najmanje 6 danah, i na dan po tri il četiri puta. U vrieme liečenja nepuštaj živinče na pašu, davaj mu pitnu i mehku hranu; ako neimaš krme, nažanji mu kostrve, il nakosi na livadi kakove trave. Voda neka mu je svieža (friška), ali ne prestudena.

And. Mihoković.

Svašta ponešto.

* **Po najnovijem statističkom** izvještju vas sviet broji 1288 miliunah dušah, od kojih su 369 kaukazkoga plemena, 552 miliunah mongolskoga, 190 miliunah etiopijskoga, 1 miliun indijansko-amerikanskoga, 176 malezkoga. Sva ova plemena govore 3612 različitih jezikah. Svih ljudi ukupno umre na ljeto 333 miliuna 333 tisuće 333, iliti 91 tisuća 554 na dan, 3730 na uru, 60 na minut. Tako svaki kucaj našega bila (pulsa) zabilježi smrt jednoga čovjeka. Nego vas ovaj gubitak nadomješćuje se razmjernim brojem radjajućih se ljudi. Srednji vjek čovječanskoga življenja na zemlji jest 33 ljeta. Djelo kojim se čovjek bavi, mnogo ima upliva na trajnost njegovoga življenja. Tako je izračunano, da med 1000 ljudi, dostignu 70. ljeto: 42 popa, 40 težakah, 33 trgovca i rukodjelca, 32 vojnika i uradnika, 29 odvjetnikah i mjernikah, 25 učiteljah, 24 ljekara. Baš je čudnovato, da ljekari, koji se bave, da drugim življenje prodalje, najmanje živu.

NOVE KNJIGE.

* Izišao je i II. dio **Propoviedih O. A. Kalića** troškom vele zaslužne za našu knjigu Pretnèrove naklade u Dubrovniku. Mi i opet preporučamo našemu čitajućemu občinstvu ovaj dubrovački spomenik naše crkvene književnosti. Jer ovo se djelo isto onako rado i koristno čita od govornika, jezikoslovca i bogoslovca, kao i od bogoljubnih dušah i pastirujućih svećenikah, koji, osobito u početku svojega težkoga i prevažnoga službovanja, nemogu ni kud ni kamo bez pouzdanâ vodje u propovjedničtvu.

* Istom nakladom izaći će do skora **Dubrovnik**, Zabavnik narodne Štionice dubrovačke, Godišće IV. Osim vieštih prevodah doniet će ova knjiga izvornih sastavakah i jednu komediju staroga teatra dubrovačkoga. Mimo toga dvie slike, od kojih jednu predstavljajuću grad Dubrovnik prije trešnje. Iznosit će najmanje 20 štampanih tabakah, a ciena je predplati, na koju se naši p. n. čitatelji pozivlju 1 f. 50 nvč. Gg. sabirateljem, na svako deset iztisakah predplaćenih, jedan se daje na dar. Imena i novci da se pošlju *franko* na **Tiskarski zavod i nakladnu knjižaru D. Pretnera u Dubrovnik.**

* *J. Godina-Verdeljski* dovršio je svoju knjigu spisanu na 484 stranah pod naslovom „**Opis in sgodovina Trsta in njegove okolice** — sa dodatkom kratkoga geografičkoga i povjestničkoga pregleda starih i sadanjih Slavenah, kanoti i kratke opomene njihove osude i omike.“ — Nje zadnji, to jest, 30. snopić razdielio se je ovih danah med naručnike. Dapače ostalo mu je jošte, kako nam piše, 95 iztisakah rečene knjige, koje se mogu dobiti kod njega u Trstu (Via Farneto N. 28), ciena je ovoj knjigi *dva* for.; ako se pako bude podala knjižarom na prodaju, koštati će 2 f. i 50 novč. — Druga knjižica „**Kratek pregled vesolnoga svetà sploh, in posebno naše zemlje**“, izdana po istomu spisatelju radi nekoje podpore u novcih podate od gospode *Kalistra* i *Gorjupa* u Trstu, prodava se sada za samih 15 nvč.

Različite viesti.

* **(Pazinska gimnazija.)** U vladinu listu *Osservatore Triestino* od 9 tekućega mjeseca čitamo, da je visoko Ministarstvo svojom odlukom od 27 Julija istarskoj Junti u Poreču odgovorilo, da za sada nemože njezinoj želji zadovoljiti — koja se u tom sastoji, da pazinska gimnazija postane svjetovnjačkim državnim zavodom (istituto), — i to zato jer da je težko dobiti sposobnih profesorah i za gimnaziju u Kopru i realku u Piranu; al da će svakako skrbiti za boljak rečene gimnazije. Slavna Junta pako da je odlučila saboru, kad se opet skupi, predlog staviti, da se pazinska gimnazija u nižu realnu gimnaziju pretvori i na provincijalne troškove uzdrži.

* **(Stipendije iliti učeničke podpore.)** Otvorena je, polag *Osservatore Triestino* od 9 tek. mjeseca, stipendija od 84 for. za učenike iz Istre — van Otokah, koja u viših školah naraste do 157.50 nvč. Natječaj traje do konca Nov. tek. godine. Dotične molbenice sa sviedočbami krsta, napredka zadnjih dvih školskih tečajah, siromaštva i ciepljenja kozicah neka se pošlju u ovo c. k. namjestničtvo.

Digitized by Google

* **(Kako pišu iz Labinja)** talijanskim koparskim novinam, bili su u prvoj polovici prošloga mjeseca rujna i tamo občinski izbori. Dopisnik se tuži, da je malo falilo, da nisu vanjski predobili, jer da jih je i tamo neizmierna većina, pak da su bili odlučili izabrati ni više ni manje nego 20 zastupnikah od 30, kao u Pazinu. Al da su to na vrieme nanjušili labinjski gradjani, pak da su jih ustali nagovarati, neka toga nečine; i tako da su poderali već gotove glasovaće listiće, te izvan ciglih 5 svojih, izabrali sve same talijanske predloženike. Nam je toga jako žao, jer je talijanska u Istri stranka pokazala, da neima za nas pravoga srdca ni milosrdja, u svojih viećnicah; zato baš nije trebalo, da bude ni naš narod popustljiviji prama njoj na občinskih birališčih, gdje se još jedino može s njom ogledati. Zakon veli, tko je u većini, taj zapovieda, ako se nisu stranke prije prijateljski medju sobom pogodile i obećale, da će jedna drugoj poštovati barem jezik i narodnost. Naš narod netreba nikomu zapoviedati, al baš ni služiti, kad ga zakon brani. Ufamo se da će do tri godine naši i tamo bolje progledati, pak da se neće dati prevariti, kako ovaj put.

* **(Iz Biograda)** javljaju, da je popečitelj vanjskih poslovah Ristić pohodio austro-ugarskoga občenoga konsula Kallaya, povodom glasovah u peštanskih novinah da je tobože 22. kolovoza 800 ugarskih Srbah u kneževom dvoru kličalo: „Živio kralj svih Srbah Milan!“ te mu dokazao podpunu lažnost tih viestih. Redarstvu da je bilo strogo naloženo prepriečiti svaki izkaz i postupati proti izgrednikom. Ovaj korak biogradske vlade, koji je posvema opravdan, jer sbilja nije bio izkan, naći će obće priznanje s ove strane Save.

* **(Svečanost)** glasovitoga Slovenskoga pjesnika *„Preširna“* bi držana dne 14 pr. m. u Verbi na Goreuskom, i to najsjajnijim načinom. Prisustvovalo je tom veselom sastanku preko 6,000 ljudi, većim dielom izobraženoga stališa.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Octobra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Frane P.* Marsilje. — *Eneo* Ales. — *Adele Maria, Barba Zvane, Gregorius* Odese. — *Zwei Brüder* Rio Janeira. — *Giasone* Nikolajeva. — *Figlia Jenny* Kardifa. — *Monte Maggiore, Fà* Karale. — *Antonio B.* Santorina. — *Luigi* Njujorka. — *Aquilone* Truna.
Algir: *Adelina B.*
Anversu: *Elodie* Ales. — *Istok* Mariupolja.
Bordò: *Zia Catering, Sofia, Luigi Ziga, Stilicone, Mio Moro, Domenico, Giuseppe Matteo* Trsta.
Bristol: *Hunnus* Ibrajle. — *Matilde* Suline.
Carigrad: *Mary Bund* Livorno. — *Grad Karlovac* Hula. — *Cristoforo Romano* Ales — *Melchiore* Marjupolja. — *Teleki* Civitavekie. — *Egeo* Soluna. — *Petro slavo* Genove.
Cet: *Fanny P., Andjelika, Maria, Ifigenia, Dika* Trsta.
Deal: *Mimi P.* Kardifa.
Dunkerk: *Vodja* Ales.
Falmut: *Trident, Proteo* Ales. — *Nathan* Nikolajeva. — *Matilde* Suline. — *Sobjeski* Marjupolja. — *Anna M.* Odese. — *Čas* Brdjanske.
Filadelfiu: *Catina R.* Marsilje.
Genovu: *Slavia* Marjupolja. — *Draga Anetta,* Varne.
Glasgov: *Iri* Algira. — *Mila* Teodosie. — *Patrizio T.* Ghiemlek.
Hul: *Giano* Odese.
Kaljari: *Nikolas* Malte.
Kardif: *Nuovo Arturo* Galvaj. — *Pierino* Glučestra. — *Lussignano, Mosorska Vila, Marqherita* Vaterforta.
Limerik: *Ruth* Taganroka.
Marsilju: *Marte* Carigr. — *Pasqualina* Tangaroka. — *Iro* Nikolajeva. — *Pietro, Oro* Trsta. — *Luka* Odese. — *Initium* Buenos Ayresa. — *Cecilia* Rodostò. — *Diva* Rio Janeiro. — *Sveti Križ* Brdjanske.
Mlece: *Speme* Njukastla. — *Lete* Filadelfije.
Njujork: *Onore* Liverpula. *Leone* Marsilje. — *Anna* Njuporta. — *Kraljcvica* Bordò. — *Treći Dubrovački* Kvinstovna.
Napulj: *Volunter* Njujorka.
Odesu: *Germano Antonio* Mlecih. — *Alois* Tolone. — *Ljubezni Prvi* Kurčule. — *Prelucano Tempo* Marsilje. — *Tri Bruta* Solona. — *Suppliee* Genove. — *Malaleel* Mesine. — *Nane B.* Gruža.
Plymut: *Anna* Odese.
Solun: *Cav. Sgardelli* Kardifa.
Smirnu: *Dobra Nadezda* Trsta.
Šild: *Paulus* Montrose. — *Capodistria* Rotterdama. —
Vaterfort: *Jona* Ibrajle.
Trun: *Mercur* Clyde.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Andrina, Jane, Jenny B.* Bordò. — *Celestina, Nauta, Elena C. Dario* Cet. — *Mirto* Carigr.
Alesandrije: *Zia Maria* Falmut. — *Unione* Carigr. — *Agar, Mergelina* Seriu.
Algira: *Spirito* Philippeville.
Anverse: *Maria Anna* Senj. — *Jean* Ingl. — *Sinai* Njukastl. — *Elios* Carigrad.
Bordò: *Superbo* Wilmighton — *Norina, Argentina* Kardif.
Bahie: *Arturo* Ingl.
Bristola: *Rebecca* Njujork.
Carigrada: *Lauro* Dunkerk. — *Cam, Ardito, Giovannino* Galac. — *Padre Stefano, Moli Ivo, Generatore, Favorito, Hrabren, Slava Michele Tangarok, Novi Klas, Giuseppe Sciupa, Ida, Carmella* Azov. — *Antal* Leit. — *Maks Plod, Giantonio, Cinta, Anna Lazarević, Ave, Nikolaj, Maria D., Srećan, Babel* Odesu. — *Fr. Gilberto, Nuovo Nicoletto, Elena Kovačević, Nemesi, Catterina Stuk, Penelope, Ant. Maria, Anastasio, Elena G., Due Cognati, Diana* Kork. — *Kobilić* Taganrok. — *Marc'Antonio* Nikolajev. — *Juno, Elpi, Dorina* Sulinn. — *Gazella* Batum. — *Vuk, Pace P.,* Maltu. — *Atia* Burgas. — *Tonka B., Blandina, Henok, Nuovo Guglielmo* Kork. — *Ferro* Marsilju. — *Tito,* Kustenje,
Ceta: *Carlo R., Carlotta, Armonia, Annibale, Ketty, Pasqualina, Plam, Alessandro T., Moylath, Union* Carig. — *Treći* Girgenti. — *Pepi* Rieku.
Falmutà: *Vojvoda* Glučester. — *Trio* Ermut. — *Leopoldina Bauer* Dublin. — *Pater* Alloa.
Genove: *Balthassar, Carlotta Fanny, Nuova Fama* Carigr.
Glasgova: *John George* Marsilju
Gravesende: *Antonio Luca, Sollieva* Njukastl.
Kaljari: *Adrastea* Ingl. — *Veglia* Ales. — *Mercurio* Boston. — *Giovanna* Barcelonu.
Kardifa: *Erminia, Tartaro* Ales. — *Assidua* Serie. — *Madre Maria* Odese. — *Domenica* Mlece. — *Grad Senj* Singapur. — *Piat, Duar* Trsta.
Karloforta: *S. Vid* Svanseju. — *Costante* Anversu
Kvinstovna: *Guido* Kardifa.
Lina: *Casimiro* Šild.
Liverpula: *Forza* Ales. — *Četvrti Dubrovački* Njujork. — *Erin* Lisbonu. — *Costanza* Trst.
Livorna: *Elia Profeta* Alea.
Londonderi: *Seth* Njujork.
Londre: *Giuseppe Rinovato, Mimmi* Kardifa — *Cörnin, Filomena* Njukastl.
Marsilje: *Uno* Buenos Ayres. — *Urania* Ales. — *F. Kovačević* Carigr. — *Giovanni Bosković, Slavonià* Smirnu. — *F. Deak* Cet.
Mesine: *Grazia Dio* Marsilju.
Njujorka: *Ezio Mimi* Kork. — *Libertas, Gjurko, Jupiter, Carolina Premuda* Kvinstovn. — *Virginia L.* Trst.
Njuporta: *Giorgio, Carlo Boromeo, Madagaskar* Mlece. — *Amalia* Trst.
Odese: *Anastasia* Kvinstovn. — *Temi* Azov. — *Riccardo* Marsilju. — *Lameh, Adamo* Kork.
Rio Janejra: *Arrone* Gibilteru.
Svanseje: *Nazionale* Gruž.
Truna: *Amor* Ales.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Octobra 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.26	5.26	5.26	5 26	5.28	—	5.27	5.27	5.27	5.26	5.25	5.25	—	5 25	5.23	—
Napoleoni	8.76	8.74	8.74	8.74	8.76	—	8.75	8.75	8.75	8.75	8.75	8.75	—	8.74	8.74	—
Lire Ingleske	11.04	11.03	11.02	10.98	—	—	11.—	11 02	11.03	11·03	11.03	—	—	11.04	11.04	—
Srebro prid (aggio) . .	108.35	108 15	107.75	107.40	107.35	—	107.75	108.50	108.10	108.—	107.75	107.85	—	108.—	107.85	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Novembra 1872.** **Broj 21.**

Pčelarstvo.

(Dalje)

Ako se pomieša dvoje il više rojevah, treba prije svega na to gledati, kakove su matice tih rojevah. Jesu li matice jednake, to jest, sve oplodjene il sve neoplodjene, pčele si neće ništa zla učiniti; ako li je pak samo jedna tih maticah nejednaka, tada će se odmah primiti, medju sobom se klati i matice moriti. Rojevi jednakih maticah dadu se baš lahko razdieliti i razlučiti. Ako su dva takova roja sjela skupa, neka se postave skupa u prostranu košnicu; čez noć će se sama razlučiti i po tom jih je lahko nastaniti svakoga u svoju košnicu. Ako se pak pomieša više takovih rojevah, čekaj dokle se posiedu, poškropi jih zatim vodom, sispi jih na kakvu plahtu i položi u kabal, il kakvu drugu posudu; onda koliko bijaše rojevah, toliko postavi u kabal zelenih grančicah, ter ga pokrij namočenom i izžetom plahtom. Na taj način boće se rojevi u kratko razlučiti i svaki na svoju grančicu izplaziti, koji se tada u košnice postave. Ako pak pomiešani rojevi neimaju jednakih maticah, imaš jih prije svega dobro vodom poškropiti, da se ukrote, zatim na plahtu stresti, sve matice u matičine kućice poloviti, ter jih postaviti u košnice, namješćane naprama pčelam s odprtimi vratašci: pčele će u kratko iti svaki roj k svojoj matici i tako se razdieliti. I tim smo svršili govoriti o naravskom iliti navadnom rojenju pčelah.

Ali pčele se mogu i pregnati t. j. prisiliti k rojenju, akoprem pravi pčelari vele, da to nije koristno, jer da se tako, mjesto jedne jake pčelske obitelji iliti familije, nedobe nego dvie slabe. A s druge strane, kad su pčele nastojane, te imaju dosta paše i mladih maticah, i onako se same roje po naravskom zakonu. Neg opet kažu, gdje je preobilno paše, da se može i to skusiti. Kod novovjeke košnice jest preganjanje pčelah jako lahko. Jer pčelaru netreba drugo, nego košnicu otvoriti i pregledati sat po sat, dokle spazi maticu. Kad ju spazi, neka ju spravi u matičinu kućicu i postavi u novu košnicu, pak onda neka namočenim perom iztrebi u nju sa satja toliko pčelah, koliko mu se po prilici vidi. Po tom neka zatvori obe košnice, te novu neka ostavi na starom, a staru neka prenese na koje drugo mjesto u pčelnjaku, i preganjanje je gotovo. — Kod starovjekih košnicah ide to malo teže i neda se bez pomagača. Košnicu, koju hoće pčelar da prerene, mora uzeti sa svojega mjesta i prenesti na stol iliti mizu, što je zato pripravljena u hladu blizu pčelnjaka. Na mjesto te košnice, neka postavi u pčelnjak drugi praznu, da se mogu u njoj sbirati pčele, koje odlete. Onda neka razadni obe košnice, staru i novu, koje moraju biti jednake, te neka jednu prama drugoj tako postavi, da mogu pčele iz jedne u drugu predlaziti. A da prelaze, valja jih iz stare u novu dimom goniti. Tu će dakle pčelaru trebati poslužiti se pčelarskom pipom il mješćićem, il ako ih neima, čim drugim. Kod tog posla valja još i udarati čim ili trkati po staroj košnici. Kad je pčelar opazio, da mu se je matica preselila iz stare košnice u novu, neka zapre jednu i drugu. Novu neka pusti na starom mjestu, a staru neka nosi, kud ga volja. U staroj mora ostati toliko pčelah, koliko jih je dosta, da grijaju i odgoje zarod iliti zametak mladih pčelicah. One će da kako, videć da su bez kraljice, početi bježati iz košnice, al će se najzad umiriti i nastojati, da si odgoje mladu kraljicu. Za odgojenje kraljice potrebuju pčele 18 danah. Da se to vrieme prikrati, može se iz tudje košnice izrezati stanica, u kojoj se već nahodi kraljičin zametak, pak postaviti u obudovljenu košnicu. Samo tu stanicu treba pokriti pokrovcem, opletenim iz žice, da ju obudovljene pčele neozlede. Kad se mlada kraljica izvali, pčele ju počnu braniti, i tada ju valja pustiti iz onoga zatvora. Obudovljenoj košnici može se i ovako pomoći. Pčelarska je navada držati za svaku potrebu više mladih kraljicah u navlašnoj za to opletenoj krletki (gajbi). Tko dakle ima u spremi kraljicu, neka ju metne sa krletkom u košnicu, pa kad ju pčele obkupe i počnu braniti, neka ju pusti na slobodu, i sve je gotovo. Još nešto o kraljici iliti matici.

Kraljica je duša ciele pčelske družine, zato mora vremenom sasvim poginuti ona košnica, koja ju je izgubila, bilo prigodom rojenja, oplodjivanja, poradi starosti, il kojega mu drago drugoga uzroka. Da je košnica izgubila kraljicu, poznaje se potom, što u košnici nastane moćan šum, i ako je liepo i toplo vrieme, pčele izlaze iz košnice, pa izvana po njoj i pred njom potekuju razpetimi krilci, kao da nešto išću. To traje samo nekoliko danah. Zdrava košnica moćno zašumi i onda odmah ogluhne, ako u večer po njoj potrkaš il ju otvoriš; ako to isto učiniš na košnici, gdje neima kraljice, čuješ nekak podmukao i turoban glas, koji neumukne naglo, nego malo po malo. Na vratašcih nije viditi stražaricah. Na pašu jih malo leti i samo male hrane donose. Od grabežljivicah se slabo il skoro nikako nebrane. Obudovljena družina netjera po navadi svojih samacah. Ako joj dadeš jesti, jedva koja i koja hrane okusi. I takovoj se košnici nemože pomoći nego na gori navedeni način, ako joj se najme pomogne, da odgoji kraljicu iz svojega il tudjega zaroda, il ako joj se nametne već izrasla kraljica. Ako je pak u košnici premalena družina, onda ju je najbolje sdružiti s drugom, većom i jačom. To isto se mora i tada učiniti, kad je kraljica jalova radi starosti, poradi nevremena il naposljedku poradi bolesti. (*Sliedit će.*)

Dopisi.

S Otoka Krka, u Listopadu 1872.

Gotovo me duša boli, što u obće nevidim u rodoljubah istarskih one živahnosti, kojoj bi se drugčije nadati imao. Mi istarski Hrvati kao da nemarimo za ono, što se okô nas zbija. Hrvatska nam se junački bori za svoj obstanak, al nam kao da to nikakva života nepruža. S druge strane Slovenija se diže, nu mi kao da nevidimo. Istina, u Istri je veći dio izobraženijih ljudih otudjen svomu rodu, buduć odgojen u duhu talijanskom; al svejedno ima danas već liep broj i onih, koji bi mogli dosta učiniti i za naš slavenski narod. U ove rodoljube spada većim dielom mladji naraštaj, koji je narodni duh crpio iz susjedne Hrvatske, najpače na tamošnjih školah. A u ove idu opet većinom svećenici. Očevidno je, da su si popovi u Hrvatskoj u ovo njekoliko godinah narodnje borbe stekli velikih zaslugah. Tamo, počam od slave i dike hrvatskoga naroda — Štrosmajera, pa do prostoga kapelana, sve ti to prednjači u rodoljublju. A što da kažem o Sloveniji? Ta tamo je skoro jedini zastupnik naprednoga Slovenstva, svećenstvo. Skoro svud je slovenski pop uzoran rodoljub; članom je svojih domorodnih družtvah, drži više slovenskih

Digitized by Google

novinah, a koliko može podupire i dragčije svoju književnost, a nedko koj, da nebi što i pisao. Ali ako je tako tu i tamo, nije žalibože u našoj Istri medj Hrvati. Jesu li možda Slovenci u Istri i Goričkoj u boljih okolnostih, nego li mi Hrvati? Al ipak ni iz daleka nečinimo mi onoga, što čine oni, da obezbiede svoju narodnost. Gdje su nama tolike Čitaonice i družtva, što ih oni tu imadu? Mi Hrvati imademo u Istri jedino svoje glasilo „Našu Slogu“, nu svejedno nepodupiramo ga onako, kao što Slovenci svoje novine. S materijalne strane imat će mislim „Naša Sloga“ dostatne u Istri podpore, al bi joj se htjelo malo više duševne. A u tom ide krivnja našim domorodcem, koji se uztežu ma samo kadkad primit pero u ruke, pa iznašat na vidjelo i lječit rane našega zanemarenoga puka. Ta zašto je štampa? Ta zašto nam devetnaesti viek tako gromovito neprestance viče: prosvjeta, prosvjeta! dajte svjetlo

Na Krku mladje svećenstvo sve je izključivo narodno, kao i u cieloj krčkoj biskupiji; al ipak riedki su stupci „Naše Sloge“ u kojih bi koj rodoljub odavle štogod nacrtao; onda zašto se veli: „na mladjih sviet ostaje?“ Ovud su škole takove, da ni toga imena nezaslužuju; učitelji se neplaćaju (bar mi ovih danah rekoše, da još ove godine većina krčkih učiteljah nije ni novčića primila od svoje i onako neznatne plaće, pa se čuditi nevaljalim školam!); izabiru se svakako občinska zastupstva, izabiru se i zastupnici za porečki sabor, al kako to sve biva? Žalibože riedko je tko štogod o tom pisao. Dočim naši neprijatelji svakim danom snuju, da nas u svoje mreže zapletu; dočim oni iz svega srca žele, da i nadalje ostanemo glupi i neuki, da tako mogu i nadalje s nami milostivo gospodariti; mi slabo proti tomu nastojimo. Ne primu li se naši rodoljubi svojski posla okô unapredjenja naših odnošajah — mi propadosmo. Mi smo u Istri dospjeli na ukrajku hrvatskoga naroda, a poznata je istina, da narodi na krajevih dnevimice propadaju, osobito oni, koji nisu dovoljno izobraženi, kao što nismo mi u Istri. Od kolikih sve stranah prieti našemu ovdje narodu pogibelj, budi prilogom i ova najnovija viest. Čuj hrvatski rode! Magjari nastoje okô toga, da si prisvoje Otoke a osobito Krk!!!

Odkad je ono na Rieci namješten bio predlani magjarski *gouverneur*, uviek vam neka svjetla lica dolaze iz Rieke na Krk, kao tobože, da se lovom zabave. Al kao što doznajem, bit će im i druga svrha. Budući ti nepozvani gosti dolaze češće amo, to se tako upoznaše s mnogimi seljaci, s kojimi hoće, da veoma ljubko govore. K tomu im počeše pripoviedati i o blaženstvu i sreći Ungarije i kako bi oni mogli lahko pod nju spasti. Preporučiše im najme, da učine i podpišu molbenicu, pa da ju pošalju ministarstvu, koje da će ih uslišati, jer da će i Magjari tu stvar sa svoje strane podupirati. O tom osobito občinski zastupnici pripoviedaju. Zanovetali su i oko obćeljubljenoga u svojoj župi, Dubašnici, župnika veleč. g. N. I., komu je neki od spomenute gospode kazivao, kako imaju u njih svećenici desetkrat veće dohodke itd., pa da bi se i on toga lahko mogao domoći. Htjeli bi, da postane ovud iz skromnâ i štovanâ svećenika ogavni magjarsko-azijatski korteš! Pustarski sine, nosi se odavle, bježi u svoje puste, pa si tamo snuj svoju mornaricu, a ostavi nam divno naše hrvatsko more, koje s ponosom najveći kralj hrvatski, Krešimir Veliki, već u XI. vieku ozva: *„nostrum mare!* naše more!“ — Na ovom su si moru stari Hrvati slavu stiecali, na njem su Hrvati pod Visom pobjedu izvojevali, a na njem će oni i u buduće snažno se razvijati. Jadni Magjari, jer se hrvatski Primorci nedadu utjerati u njihov tor, to im se prohtjelo ovih Otokah, da na njih grade svoju veličinu morsku! Slabe vam ovud sreće, jer i prosti Krčanin znade dobro za vaše manovre na Rieci, a od strane svećenstva uvjeravam vas, a bit ćete se i sami osvjedočili, da med njimi nema ni hrvatskih magjaronah, ni dalmatinskih talijanomanah, no muževah koji ćete u svojih žilah junačku hrvatsku krv! Neplašim se ote smiešne igre riečkih šarenjakah, al svejedno kličem istarskim rodoljubom: *pozor braćo, pozor!* Ajde rodoljubi primite se muževno posla; radite nastojte, žrtvujte se; jer žrtvah se hoće, žrtvah, bez njih se neće narod dići; njega će nestati. Pokažmo, da smo u svem vriedni sinovi onih starih junačkih Hrvatah. Što su nam oni na maču bili, budimo mi na umu Zato dok je vrieme, budimo na oprezu, učimo i izobrazujmo narod, koji će nam osvješćen iz zahvalnosti na grobovih lovorove vience viti.

Iz Labinjšćine.

Vi ste u vašem zadnjem broju spomenuli naše zadnje občinske izbore i u kratko naveli, što misli o tih izborih nekoji talijanski dopisnik u poznatih koparskih novinah. To isto je netko veoma liepo učinio i u *Slovenskom Narodu*, što izlazi u Ljubljani. Iz tih dviuh izviešćah može se naš sviet liepo osvjedočiti, kako smo se hvala Bogu počeli i mi ovdje buditi. Al mora ujedna i uviditi, kolike nam se zapreke na put stavljaju, i kako je još jako lahko odvratiti naš puk i od najčvršćih odlukah, Tu će dakle trebati još mnogo truda i muke, dokle nam se narod tako okriepi, da se bude htio i umio opirati lažam i himbam svojih protivnikah, koji mu gledaju ne samo jezik izkoreniti, nego i vjeru zatrti. Ja nebi toga rekao, da nečitam bielo na crnu, kako su već nekoji talijanski prvaci počeli medju svojim narodom uprav bezvierstvo sijati. Toga radi, tko u takvoj prigodi brani naš jezik i našu narodnost, brani ujedno i vjeru i sveti zakon božji.

Nego to budi uzput rečeno. Što mi još na srdcu leži, jest to, pitati najme labinjskoga talijanskoga dopisnika, što znamenuju one njegove besjede, gdje veli, da bi mi tobože hotjeli, da poslavenimo *(slavizzare)* i dušu naših talijanskih u Istri susjedah? Je li ta obtužba na svojem mjestu? Tko će koga da otudji svojemu narodu i jeziku, mi njih, il oni nas? Nisu li oni ukinuli naše i uveli talijanske škole, te poslali talijanske učitelje i u ona mjesta, gdje neima Talijanom ni traga ni slieda? Pa zašto su to učinili? Ni zašto drugo, nego da nas potalijanče, ako bi to bilo ikad mogaće. A gdje su u Istri te škole, u kojih se talijanska djetca slavene, kao što se naša na svu silu talijance? Tà sad se u tih školah i neuči drugo, kako čujem, nego talijanska gramatika i gramatika i opet gramatika. Dakle, što bi imali škripati volovi, to škriplju kola — ili drugom besjedom; što bi se imali tužiti mi na Talijane, to se tuže oni na nas. A zašto? Zato, što im se nedamo dobrovoljno talijančiti; a tko toga neće taj da jih misli posloveniti! Što će pametan čovjek da reče na ovako bezsramnu besjedu? Ništa, pa neću ni ja, da se o tom dalje pravdam s čovjekom, kojemu su se na taj način možgani u glavi pomiešali.

Al ipak nemogu premučati, gdje se već sad nekomu preporučuje za takov izborni zakon, koji bi imao samo Talijanom vrata u zastupstvo otvarati, a nam jih u obraz zatvoriti. Jer veli, *da smo hotjeli imati većinu u vieću labinjske Municipije, i to poradi prava, što nam ga daje pogriešni zakon izborni, polag kojega da se na birališću nalazimo u ogromnoj većini.* Dakle, ako je taj zakon pogriešan, to ga treba očevidno popraviti. Ali kako? E tako, da mi ostanemo uvjek u manjini, a naši susjedi u većini, akoprem jih ima u občini manje od nas! I pazite dobro, da će vremenom biti o tom govoru i na nekom drugom mjestu, jer se je, ako se spominjate, i pazinski talijanski dopisnik potužio na taj zakon, pa bi reći, kao da se nešto proti njemu snuje. Gdje nepomaže ukidanje naših starih občinah, tu kao da će se gledati, da pomogne izborni zakon. Ako kad i do toga dojde, bit će zanimivo gledati, hoće li se naši *liberali alla moda* još i na dalje svojim liberalizmom graditi, pak onda, što će na to vlada reći.

Na koncu, labinjski dopisnik veli, da su gradjani vanjske birače jedva nagovorili, da neizberu ljudih, koji neimaju drugo pred očima, nego da se okoriste občinskim imanjem i da ga razspu *(persone intente unicamente ad una sola meta, quella cioè del manomettere e far loro prò delle pubbliche sostanze.)* Nije li ovo dirati u tudje poštenje? I tim svršajem

Iz Boljunšćine, dne 20. Oktobra 1872.

Što tisuće i tisuće pozivah i proklicah za svetovnu svrhu nebi učinilo, to mogaše učiniti samo vjera Isukrstova. Po izgledu Katoličanah u Kranjskoj, Koruškoj, Goričkoj, Eugležkoj i dalekoj Americi, namisli nekoliko svetjenikah u ovoj okolici osnovati očitne procesije k crkvi B. D. M. pod Bolju-

Digitized by Google

nom, koje bi s pohvalom od presv. Biskupije i potvrdjene, a dan 9. ovoga mjeseca zato odlučen od mnogoč. g. plovana boljunskoga, Škendera Zamlića, kômu i ured dekanski zato oblast dade.

Mnogim plovanijam izvan dekanata bi dan i svrha tih procesijah oznanjena, a u dekanatu bijahu pozvani nekoji od rečenoga mnogoč. g. plovana, a nekoji od samogn mnogoč. g. dekana.

Da svi pozvani nedojdoše, to je dobro znano, al i to se znade, da mnogi i mnogi starci rekoše, da veselijega dneva nedoživiše jošte na svietu. Svrhu tih procesijah je lahko doznati.

Naš sv. otac Pio IX. je u velikoj stisci, zadnji bogogrdni dogadjaji u Rimu, proganjanje sv. vere i njezinih glasonošah, zadaše mu ljute rane, te zato i naš mili sjedoglavac, vidljivi namjestnik Krstov uvjek i posvuda priporučuje molitvu te molitvu. Nemogosmo ga dakle bolje tješiti, nego da se za njega i za svoju u grešnoj sljepoći zakopanu braću k Materi od milostih, B. D. M. utečemo.

Liepo i veselo za oko, a ganljivo ti je bilo za srdce, kad ti se pod Boljun pogledalo, pa vidilo, kako se stotine i stotine dušicah Krstovih miču iz Boljuna, zatim iz Vranje, Dolenje-Vasi, Paza, Bornta, Sušnjevice i Brda. Svako stado sa svojim pastirom se skuplja kod crkve M. B. pod Boljun kao odjelki vojske sa svojim vojvodom na bojnû polju. A koji bi vojvoda ovim stadom? — Sveti križ — kao da ti na njem napisano — u ovom znamenju hoćeš predobiti — bi vojvoda svim stadom. A zašto se skupljaju na tom polju? Da se junački bore, al ne bojnim kopljem, već ponižnom i skrušenom molitvom proti neprijateljem sv. Matere Crkve.

Ob desetoj uri ti se dakle skupilo preko 2000 dušah, sv. misu pjevao je velezaslužni i mnogoč. g. župnik u miru, Matej Mužina, a izvrstan govor govorio mnogoč. g. plovan Dolenjovaški, Franjo Blažić.

Po svetoj misi bijahu pjevane litanije lauretanske i za blagoslovom presv. Tjelom, otide puk mirno i pobožno kući, želeć, samo to, da bi njegove pobožne molitve uslišane bile, i govoreć medju sobom: O nek se oživi naša vjera, nek se potvrdi naše ufanje, a uzplamti naša ljubav do Boga, da nebismo i mi od neprijateljah bili zapeljani, te sv. vjere izgubili, a duše svoje pogubili.

Milostinja, pobirana za potrebe sv. Matere Crkve, bi odaslana k presv. Biškupiji, da ju vremenom u Rim pošalje, i sv. otca Pija IX. zaprosi, da nas milostivo blagoslovi.

Ta ljepa svečanost, a najprva u Istri, tako se je mirno i pobožno svršila, da isti protivnici toga tajiti nemogu. Nebijaše tî dakle to politička škupština, nebijaše to tabor, kako ljudi kratkâ uma misliše; nego kršćanski pobožni sastanak, gdje su se Bogu i B. M. najvruće molitve molile, da očuva narod čovječanski od nevierstva, koje nam sa svih stranah prieti.

Boljunski kmet.

Franina i Jurina.

Ju. Franino, ča ono neki va rečkoj gažete *Balanče* piše, da mi va ovem Primorju nismo Hrvati?

Fr. Da kako, da bi nekem ljudem mlogo draže bilo, da smo Majeri, il Talijani, nego Hrvati!

Ju. Ne, ne, brez svake šale da nismo; il ako smo mi, da nisu bili naši stari!

Fr. Tako ča su onda bili!

Ju. Da Grci, il Latini, jer veli, kad ćemo, da se pečenjom omastimo, da brava najprej zakoljemo, tada da ga oderemo, onda osolimo, na ražanj nataknemo, i najposlje lepo baš na ognju spečemo. A tako da su delali i stari Grci i Latini, pak da poradi toga mi nemoremo bit, nego njihovi potomci.

Fr. E, kad je tako, onda su Rečani pravi Kinezi!

Ju. Kako pak to?

Fr. Evo ovako: Kinezi, kad jedu, v usta stavljaju; kad piju, na nos nagiblju; a eno, i Rečani čine to isto: ča su dakle Rečani?

Ju. A pobonja *Kinezi!*

Neukû Nauka.

Krumpir proti gnjiloći občuvati.

Ako bi nam krumpir, kojega se ove godine u nas liepa i mnogo dobilo, gnjiti počeo, onda ga valja posuti na prah smrvljenim živim vapnom. — To preporuča strukovnjak, koj se o valjanosti osvjedočio. — Al prije svega treba paziti, da krumpir nebude ležao na *vlažnu i toplu* mjestu.

Sunčenica iliti Sunkokrat.

Vrli *Gospodarski List*, što izlazi u Zagrebu, svraća i opet pozornost hrvatskih gospodarah na ovu jako koristnu bilinu iliti rastlinu. On veli, da iz nebrojenih malih cvjetićah, što jih ima u velikom cvietu sunčenice, srču pčele silu meda i voska; iz njezina zrela zrnja da se ožima ulje, što spodablja lanenu ulju, koje se rabi ne samo za slikarstvo, nego može uadomjestiti i najfinije jestivno ulje; za pitanje peradi da neima boljega žita od njega; od sameljena joj zrnja da se dobije najfinije brašno (muka) za pecivo; naposljedku sunčaničivo debelo stabalje da služi i za gorivo. Sunčanica se može svuda lahko sijati, a najme medju krumpirom. Zato ju i mi preporučamo našim čitateljem u nadi, da će već sad početi razmišljati, odkud će ju i gdje na proljeće sijati.

Različite viesti.

* (**Nj. Veličanstvo**) je izvolilo odrediti, da se zemaljski sabori imaju sastati 5. tek. mjeseca novembra.

* (**Hrvatski sabor**), što se bio odgodio do 3. tek. mjeseca odgodjen je sad na neizvjestno vrieme. Hrvatska i ugarska kraljevinska deputacija drže sad svoje nagodbene dogovore.

* (**Ovo c. k. namjestničtvo**) dalo je na znanje, da svi oni, koji žele ići po moru, moraju dokazati svjedočbom dotičnomu uredu (uficiju), da neima tomu 10 godinah, što su im bile kozice i po drugoč ciepane.

* (**Občinsko zastupstvo pazinsko**) je dne 21. prošloga oktobra izabralo za svojega Načelnika g. Josipa Dr. Čeha (Cecha). U občinski odbor su izabrana 3 pazinca i 3 vanjšćaka.

* (**I u porečkoj su občini**) bili odskora občinski izbori, ali od naših da nisu na nje došli nego trojica, akoprem jih ima i u onoj občini prieko polovice! E, ako budemo tako za se marili, onda dakako da nećemo nikad doći do svojih pravicah ni u Istri, ni igdje drugdje. Čujemo, da se ima do skora obnoviti občinsko zastupstvo i u Tinjanu, u Žminju i Boljunu. Ufamo se, da će naši tu birači gledati, da si lice osvjetlaju pak izabrati za svoje zastupnike poštene duše i poznate rodoljube.

* (**Primorska štedionica u Kraljevici.**) Vrli rodoljubi u Kraljevici poslali su ovih danah poziv na sve strane, kojim se domoljubno občinstvo pozivlje na podpis dionicah ustrojit se imajuće u *Kraljevici Primorske štedionice* (Sparkasse, cassa di risparmio). Da se i manje imućni ljudi uzmognu vremenom okoristiti ovim novčanim zavodom odlučiše, da svaki, koj bi jednu ili više dionicah (akcijah) htio upisati, ima se prijaviti kod mjestnoga občinskoga ureda u *Kraljevici* danah *1. 2. 3. Studena* (novembra) t. g.

U ime svake pojedine dionice podpisuje se *25 for.*, a kad bude podpisano 30.000 for., zatvoriti će se upisivanje, izposlovat će se od nadležne vlasti odobrenje pravilah i preduzeti izbor ravnateljstva.

Držimo za suvišno dokazivati korist ovoga rodoljubnoga podhvata, to za dioničare to za občinstvo; dosta budi napo-

Digitized by Google

menut korist, koju su iz upravo ovakova poduzeća vukli dionićari u Zagrebu, Varaždinu i još manjih mjesti u našoj domovini. Na pr. zagrebačke dionice po 100 for. davaju sada korist od preko 70 for. kamatah na godinu, pak jih nemožeš sada dobiti izpod 800 for. i više!!

Što se pako tiče koristi, koju će iz te *štedionice* imati naše pučanstvo u Primorju i obližnjih Otocih, pače i cieloj županiji riečkoj, imamo opaziti, da u cieloj toj županiji, žalibože ni jedna još takova štedionica neobstoji, do jedino riečke, koja i onako nije od nikakove koristi našemu narodu, dočim, kako znamo, rado prima na tisuće i tuseće hrvatskih novacah (pripovjeda se da su naši ljudi uložili u nju preko 400.000 for.!), po 5% kamatah na godinu, a riedko kada će pružiti kakov zajam našemu puku za izbaviti ga iz momentane neprilike, nego glavnice svoje mal ne i izključivo Riečanom dava.

Buduć se, kako nam iz Primorja pišu, već prvi mah preko 17000 for. upisalo, nemožemo zadosta našemu puku preporučati, da se popašći, ter na ustanovljene dneve čim više dionicah podpiše, za da se poslije nebudu kajali mnogi, kao sada nekoji, koji zamudiše vrieme, pa nepodpisaše dionice na senjsko brodarsko družtvo, od kojega su dionice od 100 for. na 120 for. skočile. Zato složno braćo na posao!

* (**Kozice u Trstu.**) Već je ovo prieko godine danah, što se u Trstu kozice povlače, te biesne kad više kad manje. U to doba se je od njih razbolilo 4237, a umrlo 795 osobah. Nego hvala Bogu kao da misle jenjati, jer ima svaki dan sve to manje slučajah, akoprem još i sad od njih leži 124 osobah. Kako se čita, odskora su se, žalibože, i u Kopru pojavile.

* (**Govedja bolest**) u gubcu i na parkljih pojavi se i u tršćanskoj okolici. Ta se je bolest dovukla iz Ugarske u Hrvatsku, u Štajersku i evo će a u ovo naše Primorje. Zato je c. k. Namjestničtvo zabranilo preganjanje rogate živine iz ove u susjedne okolice, kao takodjer unašenje njezina mesa, kože itd. Povrh toga negdje u Istri vladaju i boginje iliti kozice medju ovcami jur od lanjske zime, pa je zato zemaljski kranjski odbor prepovjedao kranjskim ovčarom, goniti zimus svoja stada na pašu u Istru.

* (**U Budimu**) je buknuo kratelj iliti kolera na grdan način. Veći dio od onih, koji razbole, i umru, I u Galiciji već od nekoliko vremena ta pošast sviet skončuje.

* (**M. č. g. I. Zamarin**), Izolski župnik, bi opet izabran za zemaljskoga zastupnika u porečki sabor.

* (**M. č. g. M. Mužina**), Vranjski župnik u miru, bi odlikovan od Nj. Veličanstva zaslužnim križem.

* (**Iz Italije**) dolaze žalostni glasi, da su tamo povodnje na više mjestih veliku škodu učinile.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Octobra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Fidente* Kardifa. — *Marietta* Sire. — *Cristoforo Romano* Enosa. — *Paolo* Ales — *Fabio* Smirne. — *Carla* Mlecih. — *Due Cognati* Odesa.
Alesandriju: *Velja, Giuseppe Antonio*, Kardifa. — *Nuovo Ciriaco, Checco*, Trsta. — *Giordano*, Grimsbja — *Invicto, Alma, Antonia*, Njukastla. — *Urania*, Marsilje. — *Albona*, Njujorka.
Bordò: *Cojetnidan, Elena, Alessandra*, Trsta.
Buenos Ayres: *Plata*, Rio Janeira. — *Soko*, Marsilje.
Carigrad: *Armonia*, Ales. — *Sagittario* Anverse. — *Diva*, Napulja. — *Norma*, Rodosto.
Cet: *Mie Figlie, Arion*, Trsta.
Dublin: *Leopoldina Bauer*, Njujorka.
Falmut: *Sloboda*, Smirne.
Filadelfiu: *Angelico*, Liverpula.
Flesingu: *Costante*, Karloforta.
Galac: *Sela*, Liverpula.
Glasgov: *Iri*, Kuba.
Glučester: *Hunnus*. Ibrajle.
Kaljari: *Pace P.*, Brdjanske za Londru. — *Giusto dell'Argento*, Mesine.
Kardif: *Sansone, Urano*, Dunkerka. — *Mimi P.*, Londre. — *Paolina*, Glučestra. — *Jona*, Vaterforta.
Kvinstovn: *Gjurko, Ezio, Mimi, Libertas, Carolina Premuda*, Njujorka. — *Orfeo*, Filadelfije.
Kork: *Jupiter*, Njujorka. — *Grad Zagreb*, Odese.
Maltu: *Rice, Terzo*, Marjupolja. — *Cainan*, Taganrok.
Marsilju: *Vuk*, Taganroka *Sara, Lemnos*, Trsta. *Grazia Dio*, Burgas.
Mletke: *Fiumano*, Cipra. — *Ruben*, Nikolajeva.
Njujork: *Martin*, Korka. — *Dio Fili*, Anverse.
Njuport: *Patrizio F.*, Glasgova.
Plimut: *Unione*, Bahie.
Odesu: *Max, Ljubezni Sestri*, Marsije. — *Rahel*, Kersunde. — *Maria*, Trsta.
Ročester: *Drago G.* Londre.
Šild: *Marino* Amburga — *Antonio, Luca*, Londre. — *Fanny*, Lina. — *Eroe, Figlio*, Anverše.
Teksel: *Sibilla*, Tangaroka. — *Ann*, Odese.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Frane P., Osvetitelj, Alessandro B.* Cet.
Algira: *Adelina*, Senj.
Androsana: *Diva S.* Trst.
Anverse: *Enrica*, Njukastl.
Barlete: *Veneto*, Falmut.
Brdjanske: *Bakar*, Ingl.
Bristola: *Leo*, Njujork.
Carigrada: *Mary Bund, Elce, Juno, Tri Brata, Adamo, Petroslava, Lamek, Matusalem, Elisa S., Columbus, Due Sorelle, Germano Antonio, Camilla, Zio Giorgio, Nicolò Despot, Cviet*, Kork. — *Grad Karlovac, Nerea, Rimedio, Teleki*, Sulina. — *Ljubezni Prvi, Riccardo, Favorito, Melhiore, Elena D., Libuka, G. Giantonio, Srećan*, Marsilju. — *Amata P., Vesta, Stef. Kovačević, Čiasni, Nadir, Skanderberg, Diva, Pinus, Alessandro, Gino, Mila F*, Azov. — *Nimrod*, Londru. — *Carlo R., Damica, Ero, Unione, Kopernik, Libero Andrić, Maria R., Pasqualina Romano*, Odesu. — *Giovannino*, Civitavekie. — *Drusus*, Anversu. — *Figlia Penelope*, Trst. — *Egeo*, Enos.
Dunkerka: *Maria Fanny*, Njujork.
Falmuta: *Proteo*. Hul. — *Anna M.*, Ekster. — *Trident*, Glasgov.
Glasgova: *Mila*, Marsilju.
Galaca: *Cain*, Londru,
Kardifa: *Triade*, Singapur. — *Pierino*, Trst. — *Sem, Eva*, Siru. — *Anna S.* Ales. — *Nuovo Arturo*, Trst.
Karloforta: *Giorgio*, Anversu.
Limerika: *Ruth*, Kardif.
Lisbone: *Favilla*, Njujork.
Liverpula: *Elios*, Njujork.
Londre: *Peleg*, Rangun. — *Peti Dubrovački*, Nev Orleans.
Njukastla: *Casimiro, Giorgio*, Mletke. — *Sinai*, Lošinj. *Mojus*, Carigr. — *Marino*, Ales.
Njujorka: *Anna*, Falmut.
Njuporta: *Carlo Boromeo*, Mletke.
Plymuta: *Ann*, Amsterdam. — *Gravosa*, Leit.
Rio Janejra: *Olivo*, Santos.
Smirne: *Catterina*, Trst.
Truna: *Barone Eotvös*, Ales.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Oktobra 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.23	5.22	5.22	5.22	—	5.21	5.17	5.14	5.14	5.14	5.14	—	5.14	5.14	5.14	—
Napoleoni	8.74	8.78	8.78	8.74	—	8.75	8.74	8.69	8.69	8.69	8.69	—	8.69	8.69	8.69	—
Lire Ingleske	11.03	11.05	10.96	—	—	11.—	10.98	10.98	10.98	10.98	10.98	—	10.98	10.98	10.98	—
Srebro prid (aggio) . .	107.85	107.85	107.50	107.50	—	107.50	107.15	107.15	107.15	107.15	107.15	—	107.15	107.15	107.15	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Novembra 1872.** **Broj 22.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Novembra.

Odkad se nismo porazgovorili na ovom mjestu, svjetske se stvari nisu u ničem poboljšale, al nisu baš ni pogoršale.

Prije svega, naše su Delegacije u Pešti svršile svoj posao, pa izmedju ostalih stvarih zaključile i to, da će odsad unapred naši mladići, mjesto dvie, služiti u vojsci neprestano tri godine, da se bolje nego li dosada u oružju izvježbaju. To je po sudu vještakah sasvim potrebito, jer za vrieme rata nevješt oružju mladić nije kadar ni sebe braniti, a kamo li domovinu. Svakoj se stvari hoće svoja nauka, pa i oružju i vojevanju. Pa tko bi ikad povjerovao, da se je u Delegaciji našlo ljudi, koji su proti tomu ustali, kao da su radi, da naši mladići idu na klanje, kako bravi? Ti su ljudi dosad bili najčvršće oporišće sadašnjega ministarstva, koje bi bilo siguro palo, da ga nebudu poduprli federalisti, koji su i tom prigodom opet jasno pokazali, da jim više na srdcu leži moć i sila zajedničke države i koža svoje djetce, nego li propast nekoji licah, proti kojem se bore. Čuje se da ministarstvo radi na zakonu o izravnih izborih; al se čuje i to, da ga najbrže neće uspjeti predložiti carevinskomu vieću.

Sad sjede i viećaju svi zemaljski sabori u ovoj polovini carevine. Dapače ne, jer je tirolski bio odgodjen poradi nekakve nezakonitosti, što ju je ministarstvu spočitao. Iz dalmatinskoga pako je stupila talijanska manjina, uvriedjena tobože, što nisu naši narodni zastupnici mogli uvjeroviti popuniteljni izbor jednoga njezinoga prištaše, pa tom prigodom izjavila, da se već neće nikad u sabor vratiti. Srećan put i Amen!

U Ugarskoj će se do skora znati, koja je udrila, jer je hrvatska kraljevinska deputacija izručila Magjarom crno na bielu, što Hrvatska od Ugarske želi i zahtieva, da bude već jednom mir medju njima. Magjari su dosad svietu lagali, da Hrvati ni sami neznaju, što bi htjeli. A sad, gdje su jim hrvatske želje i zahtievanja pred očima, dižu u svojih novinah silnu viku na Hrvate i na njihovu tobože prenzetnost i neumjerenost. Tako da se može već sad reći, ako nisu magjarski državnici trezniji i mudriji od svojih sliepih novinarah, da neće med Ugarskom i Hrvatskom biti već nikad mira, jer se Hrvatska nije dužna zatrti poradi ičije objesti. Magjari se tuže na prevelika tobože zahtievanja Hrvatah, a po našem sudu hrvatska je delegacija mnogo toga preskočila i zamučala, što je mogla i morala od njih iskati. Jer što i kako misli o riečkom i dalmatinskom pitanju i o trgovačkoj zastavi, borme mi iz njezina elaborata nebi znali pogoditi. Nego ipak odvažno traži novčanu samoupravu i neodvisnâ od ugarskoga ministurstva bana, pa se Magjarom vidi i to preveć. Mogli su dakle odmah od kraja reći, neka nepita ništa, nego samo neka prepiše staru nagodbu! U ostalom, kako se Magjari žele s Hrvatî pomoriti, vidi se najbolje iz toga, što se je banske časti namjestnik, g. Vakanović, opet vratio na svoje mjesto.

U njemačkom su carstvu u ovo doba njemački biskupi digli takov glas proti progonjenju tamo naše Matere Crkve, da Bismark nije još od nikoga čuo ozbilinijih i krepčih riečih, a čovjeku se čini, da čuje glas svetih Otacah za vrieme rimskih carevah. U Americi je narod, taj najslobodniji i najsrećniji narod na svietu, izabrao opet ogromnom većinom Granta sa svojega predsjednika.

Občinski zakon istarski.

(Dalje)

Pojedinim občinam, koje se nalaze u istom političnom kotaru iliti distretu, jest prosto združiti se i sjediniti, pa zajedno obavljati toli svoje vlastite, koli izručene si poslove. Samo što imaju taj svoj ugovor podnesti za odobrenje c. k. Namjestničtvu i zemaljskomu Odboru. One občine, koje nisu u stanju obavljati izručene si poslove, dokle se god nahode u tih okolnoslih, imaju se u tu svrhu putem zemaljskoga zakona združiti s drugimi občinami istoga političnoga kotara, da uzmognu obavljati svoje občinske poslove. Način se ima opredieliti, prama občinskim potrebam, dotičnim zemaljskim zakonom. Kad se pojedine občine nebi mogle pogoditi glede troškovah, u tom slučaju odlučuje zemaljski Odbor.

Prelazimo sad na zadnje poglavje občinskoga zakona. Polng toga poglavja ima zemaljski sabor kroz zemaljski Odbor pravo nadzirati občinska imanja i občinske zavode. Svaka Občina je dužna izručitti zemaljskomu Odboru točan popis občinskoga imanja i občinskih dobarah, i to prigodom svake obnove občinskoga zastupstva. A zemaljski Odbor ima pravo iskati od Občinah, da to i to razjasne, da se glede toga i toga opravdaju, pa može u tu svrhu izaslati u občinu svoje povjerenstvo, il odrediti, da iz susjedne Občine jedan il više zastupnikah stupe u dotičnu Občinu, pa razvide, kako stvari stoje. Kad bi to potreba bilo, može u toj prigodi zemaljski Odbor učiniti sve, što mu se shodno vidi.

Osim onih stvarih, koje su već bile u ovom zakonu navedene, imaju se podnesti odobrenju zemaljskoga Odbora još sliedeće: 1. Razsvojba iliti prodatba, rubanje, ili stalan namet na nešto, što spada na občinsku imovinu, na občinska dobra i njezine zavode; 2. Razdjelitba godišnjih preostatakah medju občinari; 3. Zaduženje, ili osiguranje, ako iznosak jednoga il drugoga, prieko učinjenih već dugovah, prestiže godišnji dohodak Občine i odnosno njezinih zavodah. Zemaljski Odbor odlučuje vrhu utokah (ricorsi) proti odlukam občinskoga Zastupstva u svih onih predmetih iliti stvarih, koje nisu Občini od vlade izručene. Utok se ima prijaviti Načelniku, a odnosna pritužla po volji tužitelja, ili upravo na zemaljski Odbor, ili kroz Načelnika; i to u rok iliti termin od 14 danah. Članove občinskoga Odbora, koji su što zakrivili u krugu svojih dužnostih, može zemaljski Odbor pedepsati globom tja do 20 f. Ako bi pak grdno falili, il svoje dužnosti zanemarili, Namjestničtvo jih sdogovorno sa zemaljskim Odborom iliti Juntom može i smetnuti sa njihove časti. Ako bi se porodila prepirka o osebnih stvarih izmedju Občine i jednoga cieloga razreda, ili pojedinih članovah občinskih, zemaljski Odbor ima pravo, budući da se radi i o zastupstvu občinskom, izaslati službeno u Občinu svojega povjerenika, da stvar dokonča sudbeno, kad se nije mogla riešiti prijateljski.

Državno upraviteljstvo ima nad Občinami pravo nadzorničtva, da neprekoračе svojega vlastokruga i neprekrše obstojećih zakonah. Ovo pravo nadzorničtva obavlja prije svega politična oblast kotarska. Ona u tu svrhu može iskati, da joj se pokažu odluke občinskoga Zastupstva, kao takodjer, da joj se dadu potrebita odnosna razjasnjenja. Predstojnik političnе oblasti, ili jedan njegov zastupnik, ima pravo doći na sjednice občinskoga Odbora, i umješati se kad hoće u njegove razgovore, ali nemože odlučivati, ako mu nije član.

(*Sliedit će.*)

Digitized by Google

Što mi hoćemo.

(Od jednoga istarskoga Slavena.)

Odkad smo se evo u Istri počeli nešto i mi buditi, odtad naši susjedi Talijani zapitkuju i samih sebe i nas, da što mislimo, da što hoćemo. Neće bit dakle s gorega, ako im na to pitanje u kratko odgovorimo.

Prije svega dakle, mi nemislimo, nećemo i neišćemo ništa proti zajedničkoj državi, ništa proti našoj domovini Istri, ništa proti zakonu. Zajednička država, naša domovina Istra i njihovi ustavni zakoni su nam tako sveti, kako su nam sveti duša, obraz i naše poštenje. Viernost prama caru i prama državi bio je i hoće ostati naš ponos i naša dika. Glede toga dakle mislimo, da neima baš nikakve razlike medju njimi i nami. Ovo smo zato napomenuli, jer znamo, da ima u Istri ljudi, koji nam podmeću takove misli i takove težnje, kakove se obično kriju u izdajničkih srdcih. Nu, to nije nego krinka iliti krabulja, pod koju ti ljudi licumierno kriju svoje crno lice, kad hoće, da nas pred svietom ocrne, pa tako zaprieče i obustave naš narodni razvitak i napredak.

Sad gdje smo rekli, čega nećemo, ajde da im rečemo i što hoćemo.

Mi hoćemo jednakopravnost, to jest, jednake pravice za njih i za nas. Imamo jednake dužnosti, hoćemo da imamo i jednake pravice. Zato nećemo ni da čujemo više, da je Istra talijanska zemlja, nego jedino da u Istri stanuju jedni kraj drugih Slaveni i Talijani, a Istra da je jednako pravedna prama jednim i drugim. I baš radi toga želimo, da naši susjedi prestanu snivati o nekakvom izključivo talijanskom kulturnom u Istri elementu, pa tvrditi, da se Istra nesmje i nemože izobraziti, nego tobože na temelju jedinoga talijanstva; jer su od providnosti božje svi narodi jednako pozvani, da sjednu za stol svjetske izobraženosti, pa u tom smo broju i mi Slaveni u Istri. Prava izobraženost jest prije svega pitoma i pravedna, pa i talijanska u Istri mora da bude takova, ako hoće, da joj pripada to dično ime.

Mi se dakle obraćemo talijanskoj izobraženoj u Istri strauki, koja sad kod nas ima moć i silu u rukama, pa od nje zahtjevamo, da se spomene pravde i pravice, te da nam neprieči više, izobrazavati se i napredovati onako, kako je nam samim najmilije i najugodnije. Netko je od te stranke u Istri rekao, da nas Talijani nisu dužni buditi. Mi jim na to odgovaramo, ako nas nisu dužni buditi, da nas baš nisu vlastni ni priečiti, da se sami probudimo. A to su nam oni učinili i evo još nam sad čine, čim su svojevlastno naš materinski jezik iz naših školah iztjerali, pa svoj talijanski namjestili i udomili.

Toga radi mi zahtievamo i hoćemo, da to prestane, pa da se naša djetca u naših školah, a za naše novce, odgojaju u našem materinskom jeziku, kao što se njihova talijanska odgajaju u talijanskom. Kako se puku u crkvi rieč božja navješćuje, tako se neka i u školi djetca uče. Mi tim nepitamo ništa nepristojnâ i nezakonitâ, jer to i zdrav razum iziskuje i §. XIX. temeljnih carevine pravah izrekoma prisudjuje svakomu u Austriji narodu, pa i nam Slavenom u Istri.

Ali nam nisu dosta pučke škole za naš napredak, nego trebamo u tu svrhu i srednjih kao i oni. Oni već imaju u Kopru svoju talijansku gimnaziju, neka dakle puste, da vlada osnuje i za nas jednu u našem jeziku. Mi neišćemo, da se na toj gimnaziji uči samo slavenski, dapače neka se uči i talijanski i njemački, ali temelj neka joj bude naš narodni.

To je eto, što mi prije svega hoćemo i zahtievamo u Istri od naših susjedah Talijanah, pozivajuć se na naše i njihove prirodno i ustavno pravo, na naše i njihovo narodno i čovječansko dostojanstvo. Oni dobro znaju, da je svaki narod dužan braniti svoj jezik i svoju narodnost, jer tim brani svoj život i svoj obstanak. To i oni čine, pa se tim diče i ponose. A što je jednomu milo, to je drugomu drago. Neka dakle pokažu, da su ljudi, da su izobraženi, da ljube pravo i pravicu, pak će Istra u najkraće vrieme procvasti i postati u dva jezika jedno srdce i jedna duša.

Dopisi.

Primorska štedionica u Kraljevici.

U hrvatskom Primorju 8. studenoga 1872.

Prvi put evo što se odvažih pisati u „Našu Slogu“ o našoj slogi, koja je kada tada kod nas u Primorju koren zahvatila, i sve to jača bivati počela. Premda kasno, ali uvjek na dobu, te neka nam bude na umu, da ovako dobro i koristno djelo, došlo ono kad mu drago, dodje u horu, samo nastojmo, da ga upotriebimo kako valja.

Nakan sam, da putem „Naše Sloge“, te ljubimice naše, primorskomu puku u obće, u koliko mu još to znano nije, do znanja dadem ustrojenje „Primorske Štedionice“ (Cassa di risparmio) u Kraljevici. Nu prije svega valja mi u kratko reći ovdje, kako je dosada bivalo s našim novcem, i tko je od njega korist vukao te kako je u obće u trgovačkom, zanatljiskom (rukodjelskom) i težačkom poslu kod nas bivalo.

Malo ne svi Primorci idu u sviet za dobitkom, od kojih veća strana jesu pomorci iliti mornari, koji, lomeći život svoj o morske valove, gledaju svaki čas smrti u oči, a sve samo zato, da skucaju koju krajcaru, te time obskrbe svoju doma obitelj; i opeta nastoje, da prištede ili zašparaju koju krajcaru za stare dane. To isto čine i ostali, koji u zidarskom i drugom poslu zaslužbu traže u doljnjoj Hrvatskoj, u Bosnoj i Srbiji. Pomorci obično ostanu po dvie, tri i više godinah izvan domovine, a kad se i vrate, ostanu po koji dan samo, dočim se radnici vraćaju kući svake godine u doba obdjelovanja zemlje i vinogradah. Pomorci, skucav ono nekoliko krajcarah, odprave je kući svojim, da podmire potrebe, a preostalo da štede. Nu kod nižje klase ili manjih pomoracah nezna se drugi način štednje ili šparanja, već taj, da uzajme kojekakovim špekulantom, koji na to jedva čekaju, pa ili nevrate ili ako vrate, to na toliko putah učine, da i liepa svotica kadkada na ništa dodje. Više imućni pomorci, kao pomorski kapetani i brodovlastnici nose svoj, trudom i mukom zasluženi novac, u ričku občinsku štedionu, odkle neimaju druge koristi, nego ono 5 po sto interesa na godinu. A da bi komu trebalo na dogradjenje ili popravak broda, mislite li, kako se ljudi tuže, da bi dobio novacah, kad bi uz garanciju od riečke občinske štedionice zaiskao? Jok! Riečka občinska štedionica, u kojoj je najviše novacah od naših ljudih uloženo, obstoji može se reći samo na korist *riečkih ungarezah*. Dakle našinci svojimi novci podupiraju svoje i roda svoga protivnike.

Naš narod u Primorju i županiji mora, ako i na očitu štetu, uteći se u sili lihvarom-špekulantom, neimajuć štedionicah, koje su ono pravo i jedino tako rekuć sredstvo, za oteti se nesmiljenosti lihvara (užuraja). Težak jedan, imajuć kuću i grunat nezadužen niti za novčić, ali neima novacah, da kad je doba uredi zemlju i obdjela vinograd. Nije druge već hajd lihvaru-špekulantu, koji mu uzajmi n. p. f. 300. uz interes od 6 na sto za 6 mjeseci, neračunajuć amo vino i ostale troškove kod sklapanja ugovorah, i to se odmah za interes naplati, davši težaku f. 282. — koji mu kad svrši rok iliti termin, mora položiti f. 300. A dogodi li se, da težak nemože smoći na vrieme, eto tužbe, eksekucije, trošak na trošak tako, da siromaški težak ostane najposlje bez kuće i grunta, što osvoji, nešto ovako nešto onako, onaj nesmiljeni špekulant.

Tako i jedan zanatlija (rukodjelac), koji ima uzeti jedno djelo, kod koga bi liepu zaslužbu imao, ali neima gotovih novacah, da nabavi stvarih, što mu jih u tu svrhu treba; mora uz velike kamate (interes) posuditi novac, i kad svrši posao, učini račun i vidi, da je radio samo za platiti kamate.

Nadalje trgovac jedan, imajuć natrpane magazine robom, kojoj je ciena pala i na kojoj bi mnogo izgubio, kad bi ju prodao po istoj cieni. Nu ili prodati po toj cieni, ili uz velike kamate posuditi novac, da se s poslom ide napred. Nije druge već posudi novac i kad prodaš robu usljed poboljšane ciene, učiniš račun i osvjedočiš se, da si radio za onoga, koji ti je novac uzajmio.

Gradiš n. p. brod, koga si na polak sagradio, ali nemožeš napred, jer nije novacah. Imaš, stavimo, papirah od vriednosti, koje moraš ili jevtino prodati, ili uz velike kamate založiti. Nije dosta, što si kroz godinu danah silne plaćao

Digitized by Google

kamate, već dodje kukavica pod izlikom prijateljstva, pa te zaplete u nepriliku, da si u pogibelji izgubiti i od glavnice, silnimi kamatami oštećene. Spočitaj mu najposlje čin, još te najzad obtuži radi uvrede poštenja.

Eto vidite, svega toga nebi bivalo, da imamo štedionicah, koje se zato ustrojavaju, da pomognu, a ne da odmognu. Gdje bi već sada bili sa trgovinom i obrtnostju, da smo se prije njekoliko godinah prenuli iz mrtva rekao bi sna, i stali ustrajno raditi oko ustrojavanja tih štedionicah. Pomislite samo, kamo vodi lihvarstvo (užura); bez dvojbe u veliki nazadak i konačno na propast!

Probudimo se dakle, ter mi, koji još nismo, prionimo svom snagom našom uz Kraljevčane, koji zasnovaše „Primorsku Štedionicu“ u Kraljevici. Poziv njihov dobi liep odziv, velikâ sančestja i izvan okolice naše, iz Zagreba i Karlovca stali podupirati taj toli častan i koristonosan zavod. Iz daleka se odazvahu, a mi, za koje je i zbilja ustrojena štedionica, da imamo driemati? Ne! Prenimo se i radimo sebi i svojim na korist, budimo svoji u svomu i učvrstimo što više možemo „našu slogu“, koja da bi se u cieloj nam domovini vječno udomila, dao Bog! Š.

Franina i Jurina.

Fr. Oho, Jurino, i dosad si bil kakov takov, a sad si i šepav!

Ju. Ala da bi skopnel, kî mi je kriv, da sam se ovako ružno pobil!

Fr. A kî drugi, lego valjda *mladi Vinko Lozić.*

Ju. Aj borme nî on, ač ga već pedeset let pijam, pak nisam još nikad pameti zapil; lego naši istarski kozji puti i naše kozje ceste.

Fr. Ča fali našim cestam, da ti nisu po volje?

Ju. Ča im fali! To ti je najveć sve raztepeno i razrompano, da nemoreš nikamo ni s konjî ni z volî, ako nećeš, da pobiješ sebe i blago, kako se je to ov dan pripetilo meni. Bil sam ti pogodil neko vino, pak moj je voznik putem potrl kola i konji, a ja lepo zgubil vino i dobil evo dar, kega ću morebit do Vazma nosit.

Fr. Pa kî je dužan te cesti načinjat?

Ju. Ma, neki de da zemaljski odbor, neki da distret, neki opet da obćine; a ja ti neznam drugo, lego da sam se pobil i moje lepo vino protočil!

Fr. Kad znaš to, znaš dosta, pak je borami škoda, da ča god malo više nezapovedaš, jer bi onda nekoje naše cesti siguro lepše bile.

Ju. Vero bi i one i još neč!

GOVEDJA KUGA.

Ova se bolest u obće pojavi najprvo na jeziku i na nogah goveda, razpozna se pako, što tada bolna živina mučno jede, mnogo se slini, i naprave joj se na jeziku, na desnih i na ustnem nebu mihurići i rane. Drugda pako začne šepati, postane nemirna, nepodnosljiva, stanu joj se noge dizati i tresti; opaziti će se mihurići i med parklji iliti pačenki. Kadgod se ta bolest pokaže i na vjemenu živine, a osobito na bradavicah.

Neizrečeno se lahko i dosti na dugo po zraku ova bolest širi i raznosi, poradi toga svaki pojedini gospodar živine treba da ima navar, da od tudje bolne živine nedoleti odkud i na njegovu ta najnajetljivija bolest. A to bi se lahko dogodilo, ne samo ako se koja od bolnih živinah dotakne druge zdrave živine, nego takodjer ako i na blizu nje projde, ako se što siena, hrane, lajna, gnoja, il druge ma koje stvari, gdje je bolna živina stanovala, prenese il se dotakne zdrave živine; dapače i čovjek ju lahko na svojoj odiećî od jednoga na drugi kraj prenese. Ali nisu samo goveda ona, koja dobe jedno od drugoga ovu bolest; poznato je, da se ona lahko primi i druge živine, a nekoji drže, da bi se kadgod mogla primiti i istoga čovjeka.

Što da rečemo o liečenju govedje kuge? Žalibože, ljudi većinom tvrde, da proti toj bolesti neima na svietu pravoga lieka, pa jedva se ta bolest na kojoj živini pokaže, da ju treba odmah i bez ikakva oklevanja iliti odvlačenja ubiti i zatrti, i ne samo nju, nego i sva ostala goveda, koja su s njom u vrieme obolenja bila, i jedan sami čas u istoj staji stanovala. Da treba, vele jošte, kako je u obće dužnost za kužnih bolestih, da se i u hljevu iliti staji sve i svaka stvar, dodar i zemlja, il ponovi, ili skonča.

Sa svim tim najbolji način liečenja mogao bi biti ovaj: 1. za usta; skuha se mekinah (posijah) s malo meda i octa, pak se tom vodom izpiraju. 2. za noge; skuha se sljeza, i u tu se većkrat vodu postave močiti, kao takodjer sljezenim melemom iliti flaštrom obavijaju 3. za vjeme; uzme se žura iliti surotve od mlieka i nešto ruzičnoga meda, pak se tim moči.

Staja u vrieme liečenja ima biti čista i razvetrena, stelja dobra, hranjenje travom bolje, nego li sienom, a voda mekinami namiešana.

Da se živina občuva od ove bolesti, najbolje je gledati, da se nedruži s drugom živinom, zatim hranit ju valja malom hranom, nu sviežom iliti friškom, podati joj po koju pest soli i kadgod vode, mekinami posute.

Različite viesti.

* (**Porečki sabor**) je i opet odbio sa 16 proti 6 glasovah izbor g. Zamarina, što su ga Isola, Milje i Buzet već ovo treći put izabrali za svojega zastupnika. Kako doznajemo, glasovala su za Zamarina sliedeća gospoda: Cesarski povjerenik. plem. Clesius, onda Bogović, Flego, Grubiša, Marot i Rubeša. Čujemo, da se Zamarinovi birači nemisle podati, nego dapače da i oni vele, da se mužka neporiče, pa da će njega i baš njega na novo izabrati. Mi bi mnogo dali, kad bi nam bilo moguće već sad znati, kad i kako će već jedan put ova stvar svršiti.

* (**Porečki sabor i Slaveni.**) Iz Poreča nam dolaze žalostni glasi. Talijanska tamošnja stranka radi i postupa, kao da u Istri, mjesto dvie trećine, neima ni jednoga Slavena. Ona već ima svoju talijansku u Kopru gimnaziju, pa sad išće i drugu u Pazinu. Državna pazinska niža gimnazija njemačka po njezinoj bi se volji imala pretvoriti u pokrajinsku nižu gimnaziju talijansku. Tu gimnaziju do sad vlada izdržuje, a odsad bi koštala nas 7000 f. na godinu. Na sadašnjoj se pazinskoj gimnaziji uči barem i naš jezik, a na toj novoj, osnovati se imajućoj, neće ni da čuju za njega. Zato mi zaklinjemo visoku vladu, ako se niža gimnazija pazinska nemože već sad pretvoriti u slavensku, neka dotle ostane ovakova, kakova je sada, to jest njemačka. Jer naša djetca iz talijanske gimnazije nebi mogla nego u Italiju na nauke, a mi toga nećemo. Iz njemačkih će se visokih školah vratiti vierna svojemu rodu i domovini, a iz talijanskih nebi. Nam je narodnost isto onako sveta kao i nauka, pa gdje možemo narodnost očuvati i nauku crpiti, tu hoćemo da kapnemo. Neka se nečude ovoj izjavi naši susjedi Talijani, jer valjda i oni znaju, da sila kola lomi, a nas evo sila goni!

* (**Dalmatinske željeznice.**) Iz Beča se javlja, da će ministarstvo predložiti predstojećemu carevinskomu vieću izradjenu zakonsku osnovu o gradjenju dalmatinske željeznice. Ova željeznica, koja će imati daljinu od 30 miljah, ići će od hrvatsko-dalmatinske medje (Pribudić-Pasić) preko Knina, Drniša, Prkometa do Spljeta, sa pobočnimi prugami do Zadra i Šibenika. Daj Bože izpunila se čim skorije ta vruća želja naše braće!

* (**Primorskoj štedionici u Kraljevici**), o kojoj progovorismo u posljednjem broju, osiguran je život, budući kako nam odanle poručuju, podpisalo se 33,600 i više forintah. Živili krasni Primorci! u koje, daj Bože, ogledali se naši vatreni rodoljubi u Istri i Dalmaciji, pa podigli na skoro više štedionicah, da tako oslobode naš narod od skupih tudjih glavničarah.

Digitized by Google

* **(Naši pomorski kapitani i ruski parobrodi.)** Dok su se, po prvašnjem zakonu o popuni vojske, pomorski kapetani i pisari riešavali vojničke dužnosti, broj jim je veoma narasao, ali na našu i njihovu veliku žalost, istodobno se i broj brodovah umanjivao tako, da je mnogo stotinah kapitanah ostalo bez svake službe, česa radi prisiljeni bijahu tražiti zaslužbe i ovdje i ondje, ponajviše pako kod Lloydova družtva, koje je obično odbijalo njihove molbenice, budući nepodkrepljene kojekakovimi preporukami. — Mladji kapetani, shvativ žalostan svoj položaj, počeše ozbiljno učiti ruski jezik, a kad ga podobrahno naučiše, podnesoše svoje molbenice velikomu ruskomu parobrodarskomu družtvu u Odesi, koje je malne sve ušlisalo i imenovalo ovo posljednje vrieme iz sama hrvatskoga Primorja 10 kapitanah, sa mjesečnom plaćom od 60 rubaljah (90 for.) i hranom. Time se put prokrčio novomu naraštaju, kojemu predstoji liepa budućnost, bude li se naučio ruski jezik, koji će ga hraniti.

* **(Zajednički potrošak austro-ugarski za godinu 1873)** iznaša 108 mil. 968.104 for.; ali kad se odbije zajednički carinarski prihod od 15,556.000 for. ostaje za pokriti svota od 93 mil, 365.104 for., kojoj mora doprineti Cislajtanija sa 70 % 64,048.461 for. 84 nvč., ugarska pako sa 30 %, 27,349.344 for. 58 nvč. Ovaj potrošak izdati će se ovako: za ministarstvo izvanjskih dielah 3,667.605 for. za vojsku, i to, na kopnu 93,315.675 for. na moru 10,027.210 for. za zajedničko ministarstvo financijah 1,814.355 for. napokon za zajedničko načinovodstvo 103.259 f.

* **(Ugarske financije i novi zajam.)** Kako smo već više putih javili, novčano je gospodarstvo ugarsko, da se gore nemože nit pomisliti. Jedva što su počeli pred 5 godinami sami svojimi novci upravljati, učiniše već tri velika duga, a sada, pošto njim dohodki nemogu pokriti troškovah za god. 1873, napraviše nov dug od 54 milijuna za podmiriti svoj manjak iliti deficit od 75 mil. Liepe nada narodu, koj je i onako već neizmjerno obterećen sa svakojakimi porezi.

* **(Hrvatski dijaci na bečkomu sveučilišću.)** Imali su glavnu skupšćinu svoga dijačkoga družtva „Velebića“, i izabrali za predsjednika, g. Jakšića; za podpredsjednika g. Speciaria; za odbornike Badalića, Gregorića, Mrkošića i Vidmara.

Sa tršćanskoga tržišća.

Ovo posljednje vrieme žito se ovdje slabo trži, ponajviše radi toga, što su najveći konsumenti Ingleska i Franceska posvema obskrbljene a ostale susjedne pokrajine malo ga traže. *Šenica* se prodavala 116 ℔ po f. 7.50-8.30; *kukuruz* for. 4.10-15; *jačem* cent f. 3.30-60. — Cent *kafe* Rio f. 45-49; *cukara* austr. u pruhu for. 23.50 do 24 for.; *masla* for. 49.50 do 52.50; *masti* amerikanske robe f. 27-27.50 nvč.; *slanine* (amer.) for. 27-29; *smokavah* dalm. for. 6; *vune* (debele domaće) 56 for.; *kože* suhe volovske i kravje 80-90 f. — Barilo *ulja* dalm. istarskog 25-27 for. sa odbitci. Vedro dobra vina istarskoga od 16-19 for. dalmatinskoga for. 9-11; rakije domaće f. 16-18 brez dacija, na brodu.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Novembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Amalia* Njuporta. — *Fiat* Kardifa. — *Virtù* Njukastla.
Amsterdam: *Nathan* Nikolajeva.
Barcelonu: *Aron* Kardifa
Bordò: *Elena* Trsta.
Cet: *Pietro* Marsilje. — *Voloscano, Raffaele Lemnos* Trsta,
Carigrad: *Drusus* Suline. — *Il. lo* Pireja. — *Eufemia* Kardifa. — *Reu, Cam, Sela* Ga aca.
Filadelfiu: *Ali* Njukastla.
Glasgov: *Trident* Ales.
Glučester: *Padre* Odese.
Kardif: *Vojvoda* Glučestra. - *Argentina, Superbo, Norina* Bordò. — *I. Neresinotto* Glučestra.
Kork: *Gjurko* Njujorka.
Kvinstonvn: *Crono, Kraljevica* Njujorka. — *Arturo* Bahie.
Liverpul: *Sloboda* Smirne. — *Olimpo* Carigr.
Maltu; *Seconda* Jafe.
Manilu: *Eugenio* Hong Kong.
Marsilju: *Ljubezni Prvi* Odese. — *Libuka* Ibrajle. — *Bice* Marjupolja.
Mlece: *Figlia Penelope, Elena D.* Nikolajeva. — *Esther, Madagarskar* Njuporta. — *Speme* Palerma. - *Dominica* Njukastla.
Njujork: *Cerere* Berut. — *Osmi Dubrovački* Trapana. — *Abraham* Londonderi. — *Drugi Dubrovački* Larno. — *Prvi Dubrovački, Sabioncello* Lesta. — *Tare, IV. Dabrovački* Liverpula. — *Vincenza* Trst.
Odesu: *Unione* Ales. — *Romana* Ceta. — *Andrić* Marsilje. — *Libero* Katanje — *Ero* Trsta. — *Daniza* Kardifa. — *Unico* Carigrad. — *Arfaksad* Trsta. — *Tauro* Genove. — *Sagittario* Anverse. — *Dante* Liverpula.
Rio-Janeyro: *Girolamo, Slavianska D.* Trsta.
Smirnu: *Naviesnik* Svanseje.
Sulinu: *Nereu, Grad Korlovac, Rimedio* Carigr.
Trun: *Bertolina* Londonderi.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Armetin* Marsilju. — *Adele Maria, Peppina Luigia* Bordò. — *Živio, Barba Zvane, Antonio* Cet. — *Monte Maggiore* Ales.
Ales.: *Industre* Falmut. — *Kelly, Inviato* Soriu.
Anverse: *Elodie* Ingl.
Brdjanske: *Mali Ivo, Novi Klas, Padre Stefano, Anna Lazzarević* Ingl.
Bordò: *Barone Vrancanj, Sofia, Luigi Zigo, Figlia maggiore* Kardif.
Bostona: *Domenico* Kvinstovna.
Ceta: *Fanny P.* Filipevil. — *Absburgo* Santos.
Carigrada: *Slavia* Marsilju. - *Bakar, Elpe, Desković A.* Kork. — *John, Prelukano* Lošinj. — *Tito* Dunkerk. — *Peppina, Uria, Maylath, Matteo L., Union, Cartolla, Madre Maria* Odesu. — *Mirto, Giovanni,* Galac. — *Leda, Regulus, Tempo, Dorina, Nane P.,* Kork. — *Italo, Nuova Fama* Varnu. — *Franz Kovačević, Oblić* Azov. — *Balthassar, Cavaliere Sgardelli* Sullnu. — *Istriana* Trsta.
Dunkerka: *Iris* Njukastl.
Ealmuta: *Maria S.* Dunkerk. — *Norma* Hul. - *Marca Maria* Glučester.
Filadelfie: *Catina R.* Kvinstovn.
Flesinge: *Emma* Hul. — *Enrico* Njujork. — *Istok M.* Njukastl.
Genove: *Slavia, Marietta, Miljenko* Car.
Gravesende: *Prvi Dubrovački* Njuorleans.
Hula: *Giano* Sild.
Kardifa: *Sansone* Singapur. — *V. A. Thegetthof* Rio Janeiro. — *Mosorska Vila,* Ales. — *Pluth* Trst.
Kvinstovna: *Ezio* Limerik. — *Betti* Belfast. — *Carolina Premuda* Hartlepul. — *Libertas* Liverpul. — *Trino* Londru.
Lisbone: *Erin* Saffi (Marocco).
Livorna: *Nettuno* Carigr.
Manile: *Sedmi Dubrovački* Londru.
Marsilje: *Urmenj* Ales. — *Anteo* Porto Said. — *Maria* Smirne. - *Oreste* Lošinj. — *Natale S* Porto Said. — *Maria S.* Ales. — *Nazareno* Trst. — *Oro* Rio-Numez. — *Luca* Trst. — *Iro* Ales. - *Grazie Dio, Marte* Trst.
Napulja: *Volunter* Trst.
Njujorka: *Onore* Kvinstovn. — *Leone, III. Dubrovački* Kork.
Njukastla: *Cörnig* Ales. — *J. J. Strossmajer* Trst. — *Solievo R:* Mlece. — *Jean* Ales.
Odese: *Plam* Nikolajev. — *Maria R.* Trst. — *Supplice* Marsilju.
Plimuta: *Midi* Trst.
Rio Janejro: *Colibri* Gibilteru. — *Saint* Santos.
Ročestra: *Drago* Rio Janejra.
Smirne: *Civetta, Due Figlie* Trst.
Tangaroka: *Ida, Kobilić* Ingl.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Novembra 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	—	—	5.4	5.5½	5.7	5.9	5.10	5.11¼	—	5.13	5.13	5.14	5.14	5.15	—
Napoleoni	—	—	—	8.54½	8.54½	8.56½	8.59½	8.62	8.62	—	8.6½	8.66	8.68	8.69	8.69	—
Lire Engleske	—	—	—	10.71	10.72	10.74	10.78	10.82	—	—	10.86	10.93	10.94	10.98	10.95	—
Srebro prid (aggio) . .	—	—	—	105.50	105.75	105.85	106.—	106.25	106.35	—	106.50	107.15	107.25	107.15	107.—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Sinovi K. Amati.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 1 Decembra 1872.** **Broj 23.**

Poziv na predplatu.

Pozivamo naše p. n. čitatelje k novoj predplati na ovaj pučki list.

Ako smo u ove prošle tri godine ikoliko odgovorili svojoj domoljubnoj dužnosti, nadamo se, da će se kao do sada i za ovu IV. godinu radi odazvati našemu pozivu; a mi ćemo se trsiti, da budemo sve to dostojniji njihova povjerenja i njihove pripomoći. No buduć, da se List uz svu našu dobru volju i dosta veliko požrtvovanje nemože nikako uzdržati uz dosadašnju cienu: to smo prem žalostnim srdcem usiljeni ustanoviti mu predplatu na 2 f., a za kmeta na 1 f. na godinu. Jedino na taj način ufamo se, da ćemo mu osigurati obstanak. One pako p. n. predplatnike, koji nam još štogod za ovu godinu duguju, molimo što uljudnije, da nam čim prije taj maleni dug pošlju.

Konačno molimo naše prijatelje, da izvole puk podučiti, kako će se laglje i manjim troškom kod dotičnih poštarskih uredah moći predbrojiti, i to više njih zajedno kroz *poštarsku naputnicu.* Ujedno se toj istoj gg. prijateljem najusrdnije preporučujemo, da nas i odsele svojim umnim i krasnim perom podupirati izvole.

U Trstu 1. Decembra 1872.

Uredničtvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Novembra.

Saborsko djelovanje u ovoj polovini carstva svršuje šestoga il sedmoga nastajućega mjeseca, pošto se, usljed previšnjega poziva, carevinsko vieće ima sastati dne dvanaestoga decembra. O njihovu djelovanju neima se mnogo što kazati. Galički je glasovao na cara Adresu, u kojoj ističe dosta jasno svoju znamenitu Resoluciju; pa to je sve drugo, nego li pravo povjerenje u sadašnje ministarstvo. Kranjski i dalmatinski nedadoše u ničem viditi, da su u odporu proti centralnomu ministarstvu. Pitanje o sdruženju s Hrvatskom kao da je u Dalmaciji sasvim zaspalo. Što naš istarski radi, neka vide naši čiiatelji iz ono nekoliko naših rasličitih viestih.

U ugarskom parlamentu su se u ovo petnaest danah dogodile takove stvari, kakove se obično dogadjaju svagdje prije nego li u parlamentu. Ministri i zastupnici su se medju sobom tako posvadili i opsovali, da je prava sramota za narod, gdje je što takva moguće. Mislilo se, da će se iz toga svašta poroditi, a kad tamo, braća su se liepo pomirila, ako se i nisu oprala i opravdala, pa kao i do sada mirno Ugarskom vladaju. Kraljevinska deputacija magjarska nije još ni sada Hrvatom ništa odgovorila. Ali s druge strane sve to jasnije i jasnije biva, da se Hrvati od Magjarah neimaju mogočemu nadati. Medju tim hoće se poradi deficita iliti manjka pod svom stjepanovom krunom povišiti narodu štibre.

Čuje se, da su Rusi osvojili Kivu u srednjoj Aziji. Čudnovato je, da Inglezi za to nehaju, akoprem njihovim tamo posješćinam prieti velika pogibelj poradi sve to većega i većega širenja ruske sile i moći u onih dalekih stranah. U Franceskoj vlada nestalnost poradi više stranakah, u koje je podjeljen parlamenat. U Španjolskoj se nezna, da li je kralj bolestan, il se tako pričinjava, što ga je strah republikancah, koji su tu i tamo ustali s oružjem u ruci. Talijanski parlamenat razpravlja, kako se imadu kloštri i u Rimu zatvoriti i ukinuti. Doznalo se, da već od više vremena obstoji savez medju Italijom i Njemačkom, koji je u prvom redu napet proti katoličkoj Crkvi. Zato se tu i tamo bezobzirno proti njoj vojuje. Nego Crkva je uvjek dosada slomila rogove, tko se je god s njom borio, pa će i Bismarku, il najdalje njegovim nasljednikom.

Jesu li krave muzare za upregu il nisu?

Gotov je dobitak, ako se krave upređu pri manjih kmetijah i gdje je lahka zemlja, samo treba paziti, da se neprenapnu u djelu. Pri velikih kmetijah uprezati krave takodjer nikakor neškodi, ako se od časa do časa upregnu, i to osobito tada, kada je djela obilno. U mnogih mjestih po Njemačkoj privade krave za upregu, da tako njimi obavljati uzmognu ne samo laglje vožnje, nego takodjer na njih oru, nu samo za polovicu djela, što bi ga voli opravili. Pod branu pako kravah neupređu.

Ako se malo krava sprohodi u djelu, neće radi toga imati manje mlieka, dapače jošte više ga imaju one krave, pri kojih hrana, kaka se veli, ide više u meso, nego li u mljeko. Zato pri onih kravah, koje počnu debeliti i manje mlieka davati, treba poskusiti i to, da se počmu uprezati, i već krat će im se narav promieniti, to jest, opet će više mlieka davati.

Krave se, da što, uprav tako na upregu privade, kao i voli, a jošte se laglje puste voditi i hitrije su u hodu, nego li voli; nu moćne nisu kao što su oni i nemogu toli na dugo upregu podnašati.

Dr. Zailer piše u gospodarskom listu „N. Landw. Zeitg.“ o toj stvari: za kmeta, a osobito manjega kmeta, nije bolje niti cjenije uprege, što je kravja. Uprezanje kravah pripomaže *živinogojstvo* i dohodke poboljšava. A kako to? Evo ovako: Živinogojstvo se poboljšava tim, što uprezane krave *moćnije* postanu, a od moćnijih materah legu se i moćniji telci i telice. Po uprezanih kravah zadobivamo zato moćnije i teže govedje živine. Ono dakle, što se dosle sa svim podučavanjem i ostalom pomoćju nije moglo dostignuti, dostigne se tim putem samo po sebi. I mnogo bi veću korist ovim načinom imali od blaga na mesnici, osobito u onih mjestih, gdje ako se za mlieko malo dobi, dobi se više za meso. Razumi se samo po sebi, da takodjer djelo, koje nam upređene krave obave, treba uzeti u račun. Ako dakle neotrudimo kravu preveć u djelu, ako joj pustimo vremena, da počine i dosti njoj hrane podamo, neće pogoršati. Kad bi krave za upregu rabili, kmet, koji ima sada 6 kravah i 2 konja, da bi imao 9 ili 10 kravah, mogao bi smirom imati upređeno za pol dana 2 para kravah, i jošte bi lahko koja bredja ili dojeća krava doma ostala. Četiri jake krave hoćeju gotovo učiniti, koliko bi 2 konja, a osobito ako im se takova hrana (seno ili otava) daje, kao što konjem. Ovas će tako ostati kmetu za prodaju. Vrhu toga imat će polovicu više kravah i teletah, pa da bi i liepo upređene krave nekoliko manje

Digitized by Google

mlieka dale, dobivao bi mlieka, da ima tretji del više kravah, uvjek toliko, ako ne više, nego li prije. Zatim nebi trebalo kmetu, da drži krave preveć stare, kada su već suhe i za mesara malo vriedne, nego prodavao bi je mladje i dobro potušćene, jer bi si za upregu pribavio mladu živinu.

Ovo su mnogovrstni dobitki, koje može svaki čovjek lahko razumiti, akoprem *stara navada* nepripušća njegovoj glavi ovu stvar mirno i na tanko prosuditi

Samo neka tko *počme*, pa eto svi su drugi za njim. Što *nova* početi potrebno je sve to više, jer po *starom* se kopitu nedadu šiti *nove* škornje, koje potrebujemo dan danas, gdje nam potrebe sve to više rastu. *(Novice.)*

Dopisi.

Iz Pazinšćine.

Buduć, da vaš navadni odavle dopisnik već više vremena mukom muči, ajde da vam ja mjesto njega koju javim. Nego o čem ću? Kud će suza neg na oko, pak o čem ću ni ja, nego o našem občinskom zastupstvu?

Ja vam baš neznam reći, što naši občinski zastupnici čine, ni što misle učiniti; ali čujem svašta, a najviše, da se puk već sad gorko kaje, što je izabrao nekojih od njih. Puk se je izmedju ostalih stvarih tvrdo ufao, da će njegovo novo zastupstvo upeljati opet naš materniski jezik u naše škole, a slavno zastupstvo o tom još jednako muči. Naša se djeca kao i do sada zanjemljuju talijanskimi knjigami, kojih nerazumiju, a mi liepo trusimo i trošimo na škole, da nam je već dodijalo, a od sad da ćemo trošiti i više. Vele nekoji, da nam je talijanski jezik potreban, zato da ga valja učiti. Ali zaboga, tko je od nas ikad rekao, da ga nevalja učiti. Dapače neka se uči, samo neka se poradi njega nezanemaruje naš materinski; jer je to, jedno škodno, a drugo sramotno. Velim škodno, jerbo se diete u jeziku, kojega nerazumi, neće nikad niš za život naučiti, pak bi bilo stoputi bolje, da ludo vremena negubi. Ali je to, nadalje, i sramotno, jer bi reći, da smo mi zadnji ljudi na svietu, pak da nemarimo za se i za svoje više, nego cigani. Sramota pak nad sve sramote jest, što moramo plaćati, a neimamo od toga nikakve koristi. Još bi ciganim rekao, ajde kad hoćeš, da ti školu plaćam, a ti mi uči djecu u mojem ciganskom jeziku! Zato ima sviet i pravo, što se okolo nas osmjehuje, a najme naši *Šarenjaci*, koji se sami sebi čude, kako je to moguće, da šaka njih ima sve što hoće, a mi ništa! Pa tko je tomu kriv? Naši zastupnici, kojih smo zato izabrali, da brane u zastupstvu naše pravice, a najme školske. Kad bi tko od njih digao u zastupstvo svoj glas za naš materinski jezik, da ta stvar dojde do zakonita glasovanja: barem bi znali, tko se je iznevjerio svojim biračem i tko nije, pak bi to na pameti držali do drugih izborah. al ovako bi reći, da su nas svi izdali, a to nije nikako moguće. Jer ima medju njimi ljudi, koji bi volili, da na nje nebo pade, nego da tko reče, da su se dali nagovoriti proti svojemu rodu, te iznevjerili svojim biračem. Od tih se dakle nadamo, da će se u pazinskom občinskom zastupstvu oglasiti za naše narodne pravice, da već jedanput znamo, na čem smo. Nekoji od naših vanjskih zastupnikah bi reć, da se nisu dali izabrati u zastupstvo za drugo, nego zato, da se sgodnom prilikom odciepe od Pazina. I vi ste jedanput bili u vašem listu za odciepljenje, a i sad neznam kako mislite. Ja od svoje strane mislim, da je za nas bolje, da ostanemo s Pazinom sdruženi, kao što smo sada. Jer možemo u zastupstvu imati većinu kad hoćemo, pak iz Pazina učiniti naše narodno središće, koje nam dosad u Istri fali. Po mojem sudu, sad bi bila veća sila iskati razdruženje *Šarenjakom*, nego i nam.

Na koncu hoću, da vam povjedim jednu, koju je učinio, ne naše zastupstvo, nego naš občinski odbor iliti delegacion. Poslao je zahvalnicu zemaljskomu saboru, što je zaključio, da se otme gimnazija našim vriednim Fratrom, pak da se pretvori u talijansku i plaća iz našega domaćega žepa. Vidit ćemo, što će na to zastupstvo reći, kad se prvi put skupi.

Iz Buzešćine 25 novembra.

Dojaviše nekoji u *Našoj Slogi* ljepahne viesti o občinskih izborih u našoj Istri. Mislim vašim štiocem neće dodijati, ako im i ja što javim o izborih naše Buzešćine. Treba vam dakle znati, da su izvan dvojice izabrani svi čisto naši ljudi, a svi prijašnji mjestni kolovodje da su propali. Nijedna občina u Istri nije još svojega lica tako osvjetlala, kao što je ovaj put Buzešćina. Prijašnji kolovodje bijahu napeli sve svoje sile, da jih naše ljudstvo opet izabere, al im je bio vas trud uzalud. Čuo se u izbornici glas od čovjeka poštenjaka, kad je tko glasovao za kojega Šarenjaka: *A vrag ti ga u tvoju ištru stavil!* Sad se na sva usta groze dvojica trojica prijašnjih kolovodjah, da ćeju nam izbore uništiti, jer da su nezakoniti. Evo im u brk, ako to mogu, neka učine, a mi ćemo opet i opet izabrati ove iste te iste i po drugi i po treći put. A znate li, poradi koga uzroka su nam tobože izbori nezakoniti? Govore nam, da smo okolo hodili, pak glasove na nepošten način kupovali. Ah šarenjačke premudrosti! Ako bi i bio tko od naših išao okolo, da nagovora birače, da izaberu pametne i razumne ljude, nebi bio nikad radio onako nezakonito, kao što su radili naši Šarenjaci u toj stvari. Ako žele, mi smo u stanju njihovimi pismî dokazati, kako su nezakonito radili, da dojdu opet njihovi pristaše u zastupstvo, pak da nam i na dalje zapovjedaju. A neka nam oni dokažu, da smo mi tako djelali. Neka se dakle naši Šarenjaci uvjere, da smo prisiljeni birati u vieće naše ljude, jer nemožemo više trpiti njihove oholosti: težki jaram, što su nam ga na vrat naprtili, dodijao nam je i nemožemo ga više nositi. Odsad unapred naša će prva skrb biti, povjeriti svoja dobra, svoju budućnost i razvitak svojega potomstva ljudem svoje krvi i plemena, koji imaju za nas srdce želju i svu brigu; a nećemo već nikada izabrati ljudi, koji neimaju skrbi ni brige, nego za svoj trbuh i za malu četicu svojega ljudstva. Neka naša Buzešćina služi za izgled svim občinarom u našoj Istri, pak će naši porečki zastupnici biti prisiljeni naših se pravicah spomenuti. Ako pak nebi, neka znaju, da će doći vrieme, kad ćemo i u Poreč svoje ljude slati. Za probuditi koji narod, netreba drugo, nego početi ga pritiskati, pak je stvar gotova. Neka to služi za nauk našim saborskim zastupnikom i našim laškim susjedom. Kao što je nekada bila krv mučenikah sjeme krštjanah, tako je dandanas tlačenje naroda razplodišće sve novijih i vrućih patriotah i narodnjakah. Sve se na svietu daje pokoriti i uništiti, ali duh nikada!

ISTARSKI RAZGOVORI.

Luka Luković i Marko Marković.

M. Baš sam se u dobar čas s tobom sretio, da se opet malko porazgovorimo a naših domaćih stvarih.

L. O čem smo ono zadnji put govorili.

M. O našoj u Istri nevolji, kojoj je kriva naša neukost i naše neznanstvo; onda o naših pučkih školah, koje bi nas imale izbaviti toga zla, ali da nećeju nikad; jer su talijanske, pak za nas kao da jih neima.

L. Jesi li možebit o tom s kim govorio?

M. Jesam.

L. Pak što sviet veli?

M. Da imaš pravo, da je uprav tako, jer da se djeca u sadašnjih školah nenauče pravo ni čitati, a nijedno da nerazumje ono, što se čita. Pak se svi čude, kad to vlada zna i vidi, kako može barem ona tu stvar trpiti. Vele, da bi vladinih ljudih dužnost bila, izviestiti se, kako gdje narod govori, pak narediti, da se onako i djeca u školi uče.

L. Eto vidi, to je drugi, dapače prvi i najveći uzrok svih naših nevoljah.

M. Koji?

L. Taj najme, da sve samo od vlade čekamo, kao i plačljiva djeca od svoje matere, a sami il neumjemo, il nećemo, da si pomognemo.

M. A kako bi to mi mogli sebi pomoći, ni u ovoj, ni u ikojoj drugoj stvari?

L. Kako i onaj osal, ako si kad čuo pripovjedku, koji je

Digitized by Google

bio pao u blato, pak vikao: Bože, pomozi! a Bog mu je odgovorio: Osle, kopori!

M. Ta ti je dobra!

L. Koporiti dakle treba, gibati se i micati, ako hoćemo, da se naš materinski jezik vrati opet u naše škole, pak da nam se djeca štogod nauče.

M. Koporiti, micati se i gibati, to je sve liepo, ali kako?

L. Evo ovako. Po zakonu imaju občinska zastupstva iliti raprezentance pravo odlučivati, u kojem jeziku hoće, da im se u školi djeca uče. Gdje su dakle u zastupstvu naši ljudi, tu mogu kad jih volja narediti, da se djeca u školi prestanu mučiti talijanskimi knjigami i talijanskim jezikom, a mjesto toga da se upelju naše knjige i naš jezik. Tim putem je bio naš jezik iz naših školah iztjeran, tim ga dakle putem treba na novo i upeljati.

M. Borme, to nije težko. Ali reci mi, molim te, nebi li onda trebalo občinsko zastupstvo tu svoju odluku komu javiti?

L. Nikomu drugomu, nego školskomu nadzorničtvu kotarskomu, a ovo bi to dalo na znanje nadzorničtvu pokrajinskomu, pak bi bila stvar gotova. —

M. A što bi se imalo učiniti u onih občinah, gdje neima naših ljudih u zastupstvu, il ako jih ima, nisu u većini?

L. I tu se može zakonitim putem sve postići.

M. Ajde da čujemo kako?

L. Proseć, jer je prositi svakomu slobodno, a tko prosi, taj nosi.

M. A tko bi imao prositi?

L. Svi zajedno kuće gospodari, što stanuju u takvih občinah u kojih su im nepravedni susjedi zastupstvo preoteli.

M. To je sve dobro, al i ti znaš, kakovi smo mi kmeti, da se siromahi neznamo ganuti, zato bi trebalo, da to netko počne.

L. Da kako da bi trebalo.

M. A tko?

L. Dosta je, da se dogovore dvojica, il trojica njih, pak da idu kojemu pisaru, il kojemu domorodnomu plovanu, proseć ga, da im on molbenicu iliti supliku napiše, ako sami neznaju.

M. Pak onda?

L. Onda bi trebalo, da ju podpišu svi u občini slavenski kuće gospodari, il ako neznaju pisati, da na njoj barem križ učine.

M. A tko bi jih kad skupio?

L. Toga i netreba, nego bi valjalo iti od kuće do kuće, il javiti im, da se molbenica za podpisivanje nahodi u toj i toj kući; pak jih pozvati, kad u blagdan dojdu u mjesto, da ju podpišu, il podkrižaju.

M. Pa što bi se imalo reći u toj molbenici?

L. Da mi živimo u Austriji, gdje imaju svi narodi jednake dužnosti i jednake pravice, zato da odlučno zahtievamo, da se naša djeca u naših školah, za koje i mi trošimo, uče u našem materinskom jeziku, kako to očito naredjuje §. XIX. temeljnih carevine pravah.

M. A na koga bi se imala učiniti ta molbenica?

L. Prije svega na domaće občinsko zastupstvo putem c. k. kotarske oblasti političke. Ako pak občinsko zastupstvo nebi marilo zadovoljiti pravednim željam svojih biračah, onda bi se imala učiniti druga molbenica na zemaljski odbor iliti juntu putem c. k. namjestničtva, neka ona opomene okorno zastupstvo dužnostih, što jih ima prama svojim biračem. A kad nebi ni to koristilo, onda na ministarstvo i na samoga cesara; jer zakoni su zato učinjeni, da se ovršuju, a ne da se gaze.

M. Dokle bi to dakle trpilo?

L. Borme nebi ni tri ljeta, a poslje triuh lietah narodu je lahko, jer može izabrabrati zastupnike, kakovih ga volja, pak postići što želi, bez moljenja i klanjanja.

M. Iz toga vidim, da složan narod sve može.

L. Jest, jer se složnomu narodu nemože nitko dugo vremena opirati, ni občinska zastupstva, ni zemaljski sabor, ni sama vlada. Samo treba uvjek iti zakonitim putem. S Bogom!

M. Dao ti Bog dobro!

Franina i Jurina.

Ju. Ti, Franino, kî se držiš, da neč više znaš od mene, biš mi znal razložit, ča je to: *Pelasgo-greco-italo-tedesco-burocratico-autonomo-magiaro-costituzionali?*

Fr. Reci još jedan put, ma pomalo, zač je tega preveć na dušak.

Ju. No, ma pazi dobro: *Pelasgo-greco-italo-tedesco-burocratico-autonomo-magiaro-costituzionali??*

Fr. Aha, to su ti dalmatinski Šarenjaki!

Ju. Viš vraga, ja nebim bil nikad ni pomislel, da moru bit ljudi tako šari!

Fr. A reci sada pak ti meni malo, Jurino, jel istina, da te morat od sada v Reke po majerski sudit, i da kî nebude majerski znal, da mu neće niš valjat, ča bude odsudil?

Ju. A to govore da ja, zač da su teli majeri pozobat nekoga Bataljarina va Pešte, ač da sirota nezna majerski.

Fr. A i pravo je, kî svoje zataji, neka se tudjemu klanja!

NOVE KNJIGE.

* *Družtvo Sveto Jerominsko* razposlalo je ovih danah svojim članovom tri knjige, i to, poučnu knjigu **Mlada Majka;** onda **Životinje** našozemske i neke tudjozemske d. I.; a naposljedku **Danicu,** Koledar i Ljetopis za prostu godinu 1873. Za tršćansko su povjereničtvo jurve ovamo stigle, te će se dotičnim članovom čim prije razposlati.

* **Pouka u kućanstvo.** Tako je ime knjizi, što ju je za školu sastavio i o svojem trošku izdao u Zagrebu g. *Vjenceslav Zaboj Maržik.* Kućanstvo je ženski posao, zato se ova kajiga sama sobom preporučuje hrvatskim materam i kćeram. Svezak I. Ciena 40 nvč.

* **Poučne Iskrice** koristnoj pučkoj zabavi putem po Italiji godine 1869. To je ime drugoj novoj knjizi, što ju je napisao vrli rodoljub Preč. g. *Ivan Antunović,* kaločki kanonik i urednik „Bunjevačko-Šokačkih Novinah." Tko želi doznati, što i kako je gdje u Italiji, a naime u povećih gradovih n. p. u Rimu itd. neka čita ovu knjigu, pak će se liepo zabaviti i mnogo dobrih i koristnih stvarih naučiti. Knjiga je štampana u Temišvaru, u Ugarskoj, tiskom Braće Magjarah.

Različite viesti.

* (**Porečki sabor**) je prihvatio zakon, kojim se u Malom Lošinju osniva niža realna gimnazija. Nadalje stvorio je zakon, kojim se pučkim učiteljem i učiteljicam godišnja plaća znatno povišuje, koju će odsad unapred vući, ne iz občinske, nego iz pokrajinske kase (cassa provinciale). To jest, puk će kao i do sada izdržavati svoje škole, ali samo što će nositi novce u pokrajinsku kasu, a iz nje pokrajinska jih oblast svojom rukom trošiti. Osim toga sabor je stvorio zakon, polag kojega neće već občine imenovati svojih učiteljah, nego središnja zemaljska oblast u Poreču. Od nove godine trošit će Istra na škole 70.000 for. Liep je to novac, samo što istarski Slaveni neće imati od njega svoje koristi, akoprem će ga morati najviše oni težkom mukom smagati!

* (**Spomenica Visokomu Ministarstvu.**) Njihove Presvjetlosti, naši primorski Biskupi, su podnieli Visokomu Ministarstvu *Spomenicu,* što se je odskora čitala i u ovomjestnih njemačkih novinah „Triester Zeitung", u kojoj potanko razlažu, što je krivo, da se svake godine sve to manje mladićah posvećuje svećeničkomu stališu, pa ujedno i što bi trebalo učiniti, da za koj desetak godinah crkva božja u ovih naših stranah sasvim neobudovi i ostane stado bez pastirah. Ako Visoko Ministarstvo sasluša glas naših crkvenih poglavicah, ufamo se, da će u najkraće vrieme dovoljan broj Levitah podložiti svoja ramena pod *Skrinju Zavjeta,* da ju nose kroz pustinju današnje pokvarenosti i bezvierstva.

Digitized by Google

* (**M. č. g. Zamarin**) je po zemaljskom zastupniku, g. Fr. Marotu, dao prosvjedovati proti nepripoznanju svojega izbora. Njegov je protest bio naprosto zavržen. Čuje se, da će sabor za Izolu, Milje i Buzet promieniti izborni red. Sad dakle znamo, kako će ta stvar svršiti. Preč. g. kanonik Dr. Fr. Feretić se odrekao zastupničtva na porečkom saboru.

* (**Elaborat hrvatske kraljevinske deputacije**), što bijaše onomadne izručen ugarskoj kralj. deputaciji, učinio je u svoj Hrvatskoj neizmierno dobar utisak, kako to razabiremo iz više tamošnjih dopisah, kojih žalibože radi premalena prostora ovoga lista nemožemo priobćiti. Odobravamo pako i mi, što misle posebnimi pouzdanicami zasvjedočiti deputaciji svoje podpuno povjerenje. Iz svega toga se vidi, da će onaj elaborat postati za Hrvate novo političnо evangjelje.

* (**Hrvatski jezik na dalmatinskomu saboru**) upotreblavaju kod sadašnjega saborisanja, ne samo saborski predsjednik i narodni zastupnici, nego i isti carski povjerenik. Slava narodnim zastupnikom, koji će znati svojim rodoljubnim djelovanjem, uvesti naš hrvatski jezik u sve urede krasne naše Dalmacije!

* (**Dalmatinsko brodarsko družtvo**) sa sjedištem u Trstu osniva se ovdje pod vodstvom gg. Mata Aduma, Antuna i Tome Makale, Dra. Fausta Nakić-Vojnovića i Ant. Vidovića. Cilj mu je gradjenje, kupovanje i prodavanje brodovah na jadra i na paru, zatim brodarenja po moru i po riekah. Družtvena glavnica iznašat će 500 tisućah forinti. Svaka dionica (azione) vriedi 100 f. Tisuća i 400 takovih dionicah izdat će se umah, a ostalo poslje. Mi svesrdno preporučamo našim rodoljubom to najnovije poduzeće, i pozivamo jih, da mu u što većem broju pristupe.

* (**Dalmatinski djaci u Zagrebu.**) Javljaju nam iz Zagreba da je ljetos na tamošnjih školah liepi broj dalmatinskih mladićah, al da bi jih bilo i više, da se neboje izgubiti uživanje dobivenih štipendijah. Nam se taj strah netemeljit čini, jer nemožemo ni pomisliti, da bi se radi toga mogli ikada lišiti štipendijah, tim manje, što je sada propisan hrvatski jezik u svih uredih, pa borme neće ga ni u Beču ni u Gradcu naučiti, kako u Zagrebu. Pak uprav zato se nadamo, da će visoka zemalj. vlada osobiti obzir uzeti, kod podjelivanja štipendijah, na one mladiće, koji bi radi u Zagrebu svršiti svoje pravoslovne i druge nauke. — Nebi li o toj stvari mogao i sadašnji dalmatinski sabor koju reći?

Sa tršćanskoga tržišća.

Ciena se žitu u ovih posljednjih danah digla tako, da se za 116 ℔ *pšenica* prodavala od 8—9 f. *kukuruz* f. 4.15, — Cent *jačmena* f. 3.35—4.25; *bazulja* f. 5—7; *smokavah* po 6 f.; *vune* debele domaće neoprane f. 57—58; *kože* suhe volovske i kravje 80—90 f.; *kafe* Rio 45—49 f.; *cukara* aus. tučena f. 22.75—23.75. *Masla*, *masti* i *slanine*, ciena prošlom izvješću, isto tako *vinu* dalm. i istarskomu te *rakiji* i *ulju*. Cent *treske* (bakalara) traži se po 14—19 f.; *šiškah* istar. 19—21 f.; *ruja* od 4—5.50 f.; *kamenita ulja* (petrolija) 14.50—15 f.; *cunjah* f. 13.50; *loja* f. 26.50.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 30 Novembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Pierino, Dar, Nuovo Arturo* Kardifa. — *Dobra Nadezda* Kavale. — *Caterina S.* Skalenove. — *Vila* Jamajke. — *Nicoletta* Kalamate. — *Luka, Grazia Dio* Marsilje. — *Civetta* Smirne. — *Tebro* Gruža. - *Diva S.* Androsana.
Alesandriju: *Vice Tone* Šilda. — *Fidio* Njukastla. — *Forza* Liverpula.
Androsan: *Iri* Avane.
Bahiju: *Alceste* Amburga. — *Attila, Capriccio* Trsta.
Bordò: *Alessandria, Cojetnidan, Giuseppe Matteo* Kardifa.
Bremerhaven: *Pelegrino* Galaca.
Buenos Ayres: *Achile S.*, Ceta. — *Giacomina* Taragone. — *Mercede* Marsilje.
Carigrad: *Ero* Odese. — *Dampier* Ceta. — *Marietta D.* Ibrajle.
Falmut: *Anibale* Orana. — *Tom, Pace P., Toni, Diana*, Brdjanske. — *Nuovo Nicoletto, Penelope* Ibrajle. — *Elena Kovačević* Marjupolja. — *Mirra, Cainan* Taganroka. — *Adamo, Jared, Lamek, Henoch, Caterina Stuk, Francesco Gilberto* Odese. — *Beatrice* Korka. — *Pia* Uraguaj.
Filadelfiu: *Esaù* Limerika. — *Sospir* Njukastla.
Flesingu: *Comm. Tonello* Karloforta.
Londru: *Michele Vucetić* Odese. *Arturo* Bahie. — *Domenica* Bostona. — *Trino* Njujorka.
Marsilju: *Mila* Glasgov. — *Elena G., Rosa, Miloš, Alessandro B., Dante B., Dario, Nauta* Trsta. — *Vetimir* Smirne. — *Divino, Lisa* Rieke. — *Orion* Ceta. — *Favorito*, Burgasa. — *Giovanna* Kartagene.
Montevideo: *Olga B.* Marsilje.
Njujork: *Zator* Kvinstovna. — *Atlos* Trapana. — *Ugo* Girgenti. — *Junak* Bordò. — *Tritone* Marsilje. — *Vitez* Ceta. — *Rebeka* Bristola. — *Setk* Londonderi.
Odesu: *Union* Ceta. — *Urin* Maccih.
Siru: *Assidua* Kardifa.
Smirnu: *Nuova Anna* Trsta. — *C. Bosković, Slavonia* Marsilje. — *Diana* Salonića.
Santes: *Olivo* Bahie.
Sligo: *Crono* Njujorka.
Šild: *Istok* Anverse. *Iris* Dunkerka.
Kardif: *Vodja* Dunkerka. — *Mimi* Limerika. — *Barone Vranićanj, Rissurezione, Luigi Žiga* Bordò. — *Leopoldina Bauer* Dublina. *Hunnus* Glučestra. — *Grad Zagreb, Gjurko* Korka
Kork: *Orfeo* Filadelfie. — *Concordia* Brdjanske.
Kvinstovn: *Nemesi* Suline. — *Onore, Leone, Treći Dubrovački* Njujorka. — *Graovac*, Bari. — *Catina R.* Filadelfie.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Gregorius, Eneo* Cet. — *Figlia Jenny* Bordò. — *Cristoforo Romano.*
Alesandrije: *Amalia* Falmut. — *Giuseppe Antonio* Mesinu.
Anverse: *Due Fratelli* Njujork.
Baltimore: *Sloga* Londru.
Bordò: *Mio Moro* Kardif. — *Gilda* Svanseju.
Buenos Ayresa: *Niord, Clita* Falmut.
Carigrada: *Madre Maria, Carlotta, Mirto N., Carmela B., Noè, Nereo* Odesu. — *Nune B., Maria D., Kcù, Cam, Max, Malaleel, Sela, Antonietta, Nerea, Teleki, Grad Karlovac, Padre Stefano, Rahel, A. T. Luković, Novi Klas, Jesse, Anna Lazarević, Temi, Andrič Tangarog* Kork. — *Alois, Kobilić* Trst. — *Generatore* Genovu. — *Unione, Tauro, Cinto, Libera, Kopernik* Marsilju. — *Armonia*, Rieku.
Ceta: *Kalk, F. Deak* Porto Said. - *Elisa, Maria, Mie Figlie* Carig. — *Ifigenia* Filipevil. — *Givanni Luigi* Santos. — *Amor* Njuj.
Dublina: *Marius* Baltimoru.
Gibiltere: *Europa* Londru.
Genove: *Romano* Londru. — *Riccardo* Carig.
Glasgova: *Mercur* Ales.
Grimsbja: *Artiere* Ales.
Hula: *Federico B.* Grimsbj.
Limerika: *Mimi, Ezio* Kardif.
Livorna: *Draga Anetta* Genovu. — *Srećan* Varne
Londre: *Tomaso* Trinidad.
Manile: *VII. Dubrovački* Falmut.
Marsilje: *Sv. Križ* Ales.
Njujorka: *Prvi Dubrovački, Dio Fili, Martin* Kork.
Njukastla: *Figlio* Rieku — *Jugoslava* Riojaneiro. — *Capodistria* Ales. — *Iris* Philipivil
Nju Orleans: *Justine B.* Mars.
Plinuta: *Unione S.* Kardif.
Odese: *Libero* Marsilju. - *Andrić* Trst.
Rlojanejra: *Girolamo* Falmut. — *Slavjanska, Buon'Armonia* Pernambuk.
Teksela: *Ann* Njukastl.
Truna: *Bartolina* Carlgr — *Patrizio P.* Genovu.
Kardifa: *Mimi P., Jona, Ruth* Trst. — *Paolina* Portosaid. — *Sansone, Proserpina* Singapur. — *Mosorska Vila, Giuseppe Rinovato* Ales.
Kvinstovna: *Domenico* Londru. — *Ariosto* Svanseju. —

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Novembra 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.18	—	5 17	5.15	5.16	5.15	5.15	5.14	—	5.15	5.15	5.15	5.15	5.15	5.15	—
Napoleoni	8.70	—	8.68	8.68	8.68	8.67	8.67	8.66	—	8.67	8.68	8.69	8.73	8.69	8.69	—
Lire Ingleske	10.98	—	10.97	10.96	10.95	10.95	10.94	10.94	—	10.94	10.95	10.93	10.02	10.95	10.95	—
Srebro prid (aggio) . .	106.85	—	106.85	107.—	107.—	107.—	107.—	106.—	—	106 85	107.15	107.15	107.50	107. -	107.—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Sinovi K. Amati.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 60 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 30 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina III. **U Trstu 16 Decembra 1872.** **Broj 24.**

Poziv na predplatu.

Pozivamo naše p. n. čitatelje k novoj predplati na ovaj pučki list.

Ako smo u ove prošle tri godine ikoliko odgovorili svojoj domoljubnoj dužnosti, nadamo se, da će se kao do sada i za ovu IV. godinu radi odazvati našemu pozivu; a mi ćemo se trsiti, da budemo sve to dostojniji njihova povjerenja i njihove pripomoći. No budući, da se List uz svu našu dobru volju i dosta veliko požrtvovanje nemože nikako uzdržati uz dosadašnju cienu: to smo prem žalostnim srdcem usiljeni ustanoviti mu predplatu na 2 f., a za kmeta na 1 f. na godinu. Jedino na taj način ufamo se, da ćemo mu osigurati obstanak. One pako p. n. predplatnike, koji nam još štogod za ovu godinu duguju, molimo što uljudnije, da nam čim prije taj maleni dug pošlju.

Konačno molimo naše prijatelje, da izvole puk podučiti, kako će se laglje i manjim troškom kod dotičnih poštarskih uredah moći predbrojiti, i to više njih zajedno kroz *poštarsku naputnicu*. Ujedno se toj istoj gg. prijateljem najusrdnije preporučujemo, da nas i odsele svojim vrlim i krasnim perom podupirati izvole.

U Trstu 1. Decembra 1872.

Uredničtvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Decembra.

Sad gdje su zamuknuli pokrajinski sabori, buči mjesto njih carevinsko vieće u Beču. Ovaj su se put federalistični sabori pokazali u odporu odvažniji, nego li se mislilo da hoće. I slovenski je prihvatio na cara adresu, u kojoj se ogradjuje proti naumljenim izravnim izborom. A u tom mu se pridružio i tršćanski, da nespominjemo ostalih, koji su od nas na podalje. Pa to će bit valjda i uzrok, što im sada centralistični novinari dovikuju, da je ovo posljednje njihovo saborisanje u dosadašnjem vidu. Ali kao da se varaju, jer u smislu i samoga decembarskoga ustava takova se promjena neda izvesti bez saslušanja i privole pokrajinskih saborah, inače bi ju narodi za nezakonitu držali. Medjutim, kao da se u Beču za to i nemari, jer posljednje odanle viesti javljaju, da su zastupnici na dogovoru kod ministra nutarnjih posalah zbilja prihvatili osnovu rečene promjene, pa da će se o tom i viećati mjeseca januara, to jest, čim se izza božićnih praznikah vieće opet sastane.

U Ugarskoj je grof Lonjaj morao pustiti svoju ministarsku stolicu iz razlogah, koje smo posljednji put na ovom mjestu napomenuli, te ustupiti ju novomu ministru predsjedniku Szlávyu, koji je zadržao sve dosadašnje ministre, samo što je pozvao za ministra trgovine bivšega riečkoga guvernera, grofa Zichya. Od to doba vlada u peštanskoj sabornici prividna tišina, a to će valjda trajati dotle, dokle se ljevičarom za halabučenje nova prilika nepruži. Kraljevinska deputacija ugarska započela je pretresati predloge hrvatskoga odbora. Mnogi misle, da će ministar Szlávy prama Hrvatom iskrenije postupati, nego li je postupao njegov predšastnik. Mi bi to od naše strane jako rado vjerovali, ali sudeć Magjare po njihovom dosadanjem djelovanju, vidimo, da su naprama drugim narodom, pa i naprama Hrvatom, svi jednaki

Občinski zakon istarski.

(Konac)

Ako bi občinsko zastupstvo odlučilo što prieko svoje vlasti, ili proti obstojećim zakonom, politična oblast kotarska ima pravo, dapače dužnost, to zabraniti, a občinskomu zastupstvu ostaje na volji, uteći se Namjestničtvu. U koliko se neradi o odlukah občinskoga odbora, proti kojem, kako je rečeno na drugom mjestu, ima se utok (ricorso) podnesti zemaljskomu odboru, politična oblast kotarska odlučuje vrhu svih onih naredbah občinskoga odbora, kojimi se obstojeći zakoni il prekršuju, il krivo tomače i uporavljuju (upotrebljuju). U stvarih, koje bijahu občini od države izručene, utok se ima podnesti na svaki način političnoj kotarskoj oblasti. Ako bi občinsko zastupstvo zanemarilo, il ako nebi hotjelo zadovoljiti dužnostim, koje po zakonu spadaju na občinu, tada ima to učiniti svojevlastno politična oblast kotarska na občinske troškove. Politična oblast kotarska je ovlašćena, udarlti globu (multu) do 20 f. na one Načelnike iliti Glavare, koji su prekršili svoje dužnosti u stvarih, občini od države izručenih. Ako je taj prekršaj tolik da se Načelniku nemože nadalje povjeriti obavljanje tih stvarih, a da se neizlože pogibelji obća korist i dobrostanje, te da se obavljanje tih stvarih mora izručiti v druge ruke, to je onda občina dužna smagati sve troškove, koji se u tu svrhu učine. Namjestničtvo ima vlast razpustiti občinsko zastupstvo. Proti tomu može se občina uteći na državno ministarstvo, ali sasvim tim razpušćeno se občinsko zastupstvo nemože sastati, dokle nije na taj utok ministarstvo odgovorilo.

Najdalje u 6 tjedanah po razpustu imaju se razpisati novi občinski izbori. Da pako občinske stvari nezastanu, do imenovanja novoga Načelnika ima skrbiti Namjestničtvo, dogovorno sa zemaljskim Odborom.

I tim smo već kada tada svršili tumačenje našega občinskoga zakona. Dapače ne tumačenje, već prosto prestavljanje iz talijanskoga na naš jezik nekojih poglavitijih točkah (punti) toga zakona. Jer kad bi bili hotjeli na dugo i široko stvar tumačiti, poradi premalena prostora ovoga lista, nebi još bili tako skoro gotovi. Žalostno je za nas i za naš u Istri narod, da neimamo ni zakona u svojem jeziku, nego da ga moramo sami prestavljati i štampati, kad bi to bila dužnost države i pokrajine. No ufamo se, da ce se vremenom stvari i za nas na bolje okrenuti; jer živ i budan narod nesmije i nemože ostati dugo zanemaren. A mi smo ovaj zakon baš zato u našem listu štampali, da naš u Istri puk nauči poznavati svoje pravice i svoje dužnosti, barem naprama svojim občinam, pak da se tako sa sna prebudi i počne sam za sebe skrbiti. Tko je ovaj zakon pomnjivo ćitao, taj sad zna: 1. što je občina, 2. tko i što su občinari, 3. što je občinsko zastupstvo, 4. kakovu vlast imaju občine, 5. kakovu občinska zastupstva, 6. kakovu občinski odbor, 7. kako valja upravljati občinskim imetkom, 8. kako se može i više občinah sdružiti, da zajednički obavljaju občinske poslove i najposlje, 9. tko ima pravo

Digitized by Google

i dužnost nadzirati poslovanje občinskoga zastupstva, občinskoga odbora i občinskoga Načelnika. Tko je ovaj zakon pomnjivo čitao, zna nadalje: 1. što su občinski izbori, onda tko i koga ima pravo birati, 2. koje su priprave za občinske izbore, 3. kako se biraju občinski zastupnici i na koncu 4. kako se bira občinski Načelnik i občinski Odbor. Tko dobro razumi, što je občina i občinsko zastupstvo, taj razumi i što je pokrajina i pokrajinsko zastupstvo iliti sabor, kao takodjer što je država i državinsko zastupstvo iliti parlamenat; jer občina nije drugo, nego mala pokrajina i mala državica, koja u malenom obavlja one iste stvari, koje obavljaju pokrajina i država u velikom. Dakako da občina i pokrajina zavise od države, pa se zato nemogu gibati, nego u podredjenu krugu svojih domaćih stvarih.

Iz svega toga se vidi, da je občina prva škola javnoga života i prvi stupanj prave slobode i sveobćega napredka; pa gdje se puk zna mudro pačati u občinske stvari, da tu sve uspjeva i napreduje. Vidi se nadalje, kako nije puku nikad preveć pameti i mudrosti, kad bira svoje zastupnike, jer kao u državi i pokrajini, isto tako i u občini sve zlo i dobro najveć puti od njih zavisi. Sreća i nesreća občine i cieloga naroda stoji u rukama njegovih zastupnikah. Blago onoj zemlji, u kojoj se je puk probudio, pak bira u svoja zastupstva, bilo občinska bilo saborska, poštene i pametne ljude. U buduće mislimo raztumačiti po koju točku iz školskoga zakona, onda izborni zakon pokrajinski, da nam se narod nauči birati i u sabor svoje zastupnike.

POUKA.

kako treba postupati s marvom (živinom), da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

Ljetos je bilo med živinom — tim najvećim bogatstvom kmetskoga gospodara — toliko bolestih, a jih je još i dan danas, da se je i istim nemarnim posjednikom narinula sila, da se bolje brinu i skrbe za svoje blago.

Zato im evo i mi rado tećemo na pomoć, te podajemo sliedeću pouku.

Da se živina bolesti občuva, treba joj privoliti sve ono, što joj tekne, i to u pravoj mjeri; ovamo spada: čist *zrak* i primjerna *toplina*, primjerno *jelo* i *pitje*, pa *čistoća* (snaga). Tko na to nepazi, hoće mu živina česće oboljeti, i neće gospodaru toliko koristi donieti, koliko bi si po pravici mogao od nje očekivati. Dodar i od *kužnih* će *bolestih*, koje navadno živinu najviše more, svoje blago občuvati, ako ga skrbno zapira i luči, ili će pak doisto pripomoći, da se takove bolesti dalje nešire.

Ako kmet gleda i nastoji svoju živinu, kako treba, ako skrbi za njezinu *čistoću*, te ima dobre staje, občuvat će ju od mnogovrstnih bolesti, i prepriečiti, da se bolest dalje neširi, samo ako bude pazio na sve ono, što bi bilo ikoliko spodobno i najmanjoj bolesti, u kojoj prigodi mu je skrbiti za skoru pomoć.

Življenje živine pod milim nebom.

Živini najbolje tekne *zrak* i *svjetloba*. Toga radi da se bolesti ugne najbolja je doisto pomoć ta, da se živina za liepa vremena goni na pašu. Nego ovdje valja spomenuti, da se živine, koja je bila dugo u staji zaprta, primi jako lahko studeno-vlažan (mrzlo-mokar) zrak; radi česa dobro je držati za *vlažnoga jesenskoga* i *proljetnoga vremena* domaću živinu koliko je to moguće u staji. K tomu u nekojih je krajih, kao n. p. u kaljužnih, močvarnih krajih, na pašnicih, koji su dugo vremena pod vodom bili, zrak pomiešan s nekom osobitom parom, koja je govedjemu zdravlju veoma škodljiva; živina u koliko je moguće u takove se krajeve nesmie goniti. Vrieme, koje se naglo promieni, mnogo je više škodljivo živini na paši, nego li onoj, koja je u staji.

Življenje blaga u stajah iliti hlevih.

Čist zrak je polovica življenja. Ove neka si rieči svaki gospodar velikimi slovi napiše na svoje staje. Blago živi s jedne strane od *hrane* i *vode*, a s druge od *čistâ zraka*.

Jer mora živina dakako u zimi, a po mrzlih, vlažnih i daždjevnih dnevih takodjer i u druge dobe ljeta u stajah ostati, zato treba da staje budu takove, da u njih živini čistâ i friškâ zraka neuzmanjka. Ljudi misle, da staje, osobito u mrzlijoj dobi ljeta, nisu nikad zadosta tople; te skrbno gledaju začepiti svaku škulju, kroz koju bi moglo što zraka doprieti u staju, tako da je živina prisiljena prebivati, u toploj dakako staji, nu u silno nečistû zraku. A neima ti živinskomu zdravlju škodjivijega stanovanja, nego li su takove bezračne staje. Jer se živina neprestano pari i poti, jer gnoj i mokraća u stajah ostaju, a napokon isto disanje živine, tako zrak u stajah pokvari, da mnogo puti živina (*od crnice*, vrančna prisada, anthraxu) *naglo pogine*, il pak za dugo vremena oboli.

Provjetrivanje stajah.

Ako dakle gospodar želi svoju živinu u staji zdravu odhraniti, mora prije svega napustiti u staju *čistâ zraka*; ali neka se radi toga neodpru zajedno vrata i okna, jer bi tako kroz nje zrak preveć sukao, ter živinskomu zdravlju nahudio. Većkrat je vidjeti, da u preveć zaprtoj staji osobito rado bolehaju ona goveda, koja su najbliže vratom, jer kad se god vrata odpru, zrak ravno nanje udari; koliko je više zatim živina toplini navadna, toliko joj većma i ulaz studeni škodi.

Da pako uzmognu staje uvjek *čist zrak* imati, najbolje je napravati nekoliko odušakah tako, da kroz jedne može nečisti zrak odhadjati, a kroz druge čist prihadjati. Ovakove se oduške naprave ili kao cievi odzgor na *krovu* il kao male škulje u zidu blizu tla medju dvima oknima, jedne naproti drugim. Da će se radi toga staja preveć ohladiti, netreba se bojati. Istina je da staje po zimi imaju biti tople, a to se postigne, ako se vrata i okna pomnjivo zapiraju. Ako ima staja svoje oduške, zapiranje vratah i oknah nemože živini škoditi; dočim *prevelika* toplina u staji škodi živini već zato, što po tom preveć zimu ćuti.

Treba takodjer staje kad i kad posve provjetriti, jer kroz oduške nemože iz njih vas koliki nečisti zrak izlaziti. Nego tko hoće, da staje posve provjetri, treba da odpre vrata i okna onda, kad nije živine u staji. Jer je dobro i zdravlju živine koristno, da se par urah sprohodi, a tada neka se i staje provjetre. Neka se pako gospodar nikad preveć nestraši da će mu se živina prehladiti, s toga neka nezanemaruje provjetrivanje svojih stajah. Nekoji se gospodari boje pustiti živinu iz tople staje na studen. U obće imaju pravo, a osobito ako im živina u pretoplih stajah stanuje. Da li ako gospodar, kao što rekosmo, skrbi da mu staje nebudu pretople, neće uprav ništa naškoditi živini, da se iz staje pusti. Nu na ovo većim djelom nitko negleda, jer se skorom svaki jako straši prehladnih stajah, akoprem prehladna staja može živini gotovo manje škoditi, nego li pretopla i bezračna. Ovcam je osobito jako pogibelno biti u takovih stajah, jer brzo obole; a najme konji posve obole, ako se drže više vremeaa u takovih zadušljivih stajah. Pretople su staje osobito radi toga škodljive, što u njih živina postane preobćutljiva, i lahko oboli od prehlade, ako se dogodi, da mora izići na studen.

Ako je pako potrebno i o *mrzloj* dobi za *čist* zrak u stajah skrbiti, toliko više je to potrebno po *ljetu*, kad veća vanjska toplina neda živinskoj sapi iz staje. Radi toga pobrinuti se treba za to. Najbolje je u tom poslu postaviti preko okna mriežе, il pak guste smrekove kite. Mogao bi tkogod reći, da tako još većma škodljiv zrak na živinu suče; al je tomu lahko izbjeći, ako se zapru sve škulje, koje su na proti oknom. Veoma je pak koristno, provjetrivati staju svaki dan onda, kad je živina izvan staje iliti dvora. (*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz Istre.

Kako već vaši čitatelji znaju, u našoj Istri obstoji i jedno poljodjelsko družtvo. Cilj tomu družtvu jest skrbiti, da se poljodjelstvo i kod nas podigne na onaj stupanj izvrstnosti i savršenstva, na kojem stoji u drugih zemljah. Taj se cilj osim škole daje dostignuti i tim, ako se puk priuči na čita-

Digitized by Google

nje dobrih poljodjelskih knjigah, pisanih u njegovom materinskom jeziku. No naše poljodjelsko družtvo nije toga mnjenja iliti mišljenja, kao što se vidi iz sliedeće pripovjedke.

Negdje u oktobru i decembru mjesecu lanjske godine bilo je visoko tršćansko namjestničtvo javilo našemu poljodjelskomu družtvu, da je uzvišeno ministarstvo poljodjelstva nakanilo osnovati za Trst i Goricu dvie poljodjelske knjižnice iliti biblioteke. Povrh toga, da je odlučilo potrošiti 300 f. u poljodjelske knjige, da se puku mukte razdiele, a od tih novacah da je 150 f. namjenieno Istri, samo neka slavno družtvo izvoli naznaniti, koje knjige želi imati u njemačkom, koje u talijanskom i koje u slavenskom jeziku. Ta se je darežljivost našemu družtvu pričinila tako čudnovata, da je držalo za svoju dužnost, pretresti to pitanje u odborskoj sjednici i odgovoriti nanj posebnim pismom. U tom pismu slavno družtvo veli, da po naputku samoga namjestničtva ono neima pred očima drugo, nego napredak poljodjelstva. Al da bi reći, kao da do sada nije učinilo svoje dužnosti, čim mu visoko namjestničtvo nudi i slavenske knjige, da jih puku razdieli, te tako poljodjelstvo unapredi. No u Istri, tko zna čitati i pisati slavenski, da zna čitati i pisati i talijanski (?); a s druge strane, tkogod nije u stanju razumiti knjigah talijanskih, da nije u stanju razumiti ni slavenskih (!!). Zato da se dieljenjem talijanskih poljodjelskih knjigah daje koristiti svemu kolikomu puku istarskomu (!?), a dieljenjem slavenskih da se nebi koristilo nego jednomu jedinomu dielu istarskoga pučanstva. Pa ako nebi za drugo, da bi se već poradi špara (!!!..) imale puku dietiti talijanske knjige. A da neka nitko nereče, da bi se učitelj u slavenskih knjigah upoznao sa poljodjelskimi imeni, pak da bi mu to olakšalo školsko poučavanje djece; jer da se učitelj mora služiti jezikom i poljodjelskimi imeni svojih učenikah, a svega toga da neima u slavenskih knjigah (hahaha!). S druge pako strane, služeć se imeni drugoga jezika, da bi služio svemu prije, nego li promicanju istarskoga poljodjelstva (o vraga!). Toga radi da se družtveni odbor izjavljuje proti dieljenju knjigah u slavenskom jeziku, jedno, što je to nekoristno, dapače škodljivo i naponazadno *(opera inutile, dannosa ed a ritroso dei tempi)* (oho!), a drugo, što neće da grieši proti samomu namjestničtvu, koje mu bijaše mudro preporučilo, da se nepača nego u poljodjelske stvari. Poslje toga nabraja odbor u rečenom pismu talijanske knjige, koje bi se imale nabaviti i puku porazdieliti, pak izjavljuje ufanje, da će ga visoko namjestničtvo čuti i uslišati. Dakako, namjestničtvo je to pismo odboru natrag poslalo, al se odbor nije podao, nego se proti namjestničtvu utekao samomu ministarstvu. U pismu na ministarstvo veli, da se neće nikako da mieša u djeljenje slavenskih poljodjelskih knjigah, jer da u tom djeljenju nevidi drugo, nego razplodjivanje slavenske u Istri narodnosti (a mi u vaših talijanšćine), a odbor da se mora ugibati tomu razplodjivanju i poradi prosvjete i poradi dužnostih, koje je na se uzeo. Što je ministarstvo na to odgovorilo, ja za sad neznam, al čim doznadem, hoću se popašćiti, da vam javim.

U ostalom, ovakvomu postupanju poljodjelskoga družtva naprama nam netreba daljega tumačenja, jer svaki razuman i pravičan čovjek i sam vidi, kako mu ga valja suditi. Radi toga neću ni ja drugo reći, nego samo još dodati, da je ovo izviešće uzeto iz 6. i 12. broja ljetošnjih talijanskih novinah, što izlaze u Kopru. **X.**

U Odesi 24. studena.

Iz ovih krajevah još vam nitko pisao nije, kao da ovdje našeg hrvatskog naroda ni bilo nebi. Vi nebi ni pomislili, da u gradu Odesi više stotinah hrvatsko-srbskoga naroda živi, a naša jugoslavenska inteligencija da je ovdje dobro zastupana. Na ovdašnjem Sveučilišću ima više naših mladićah, koji prava i prirodne nauke uče. Znajte i to, da se ovdje dva naša glasovita muža, gosp. Bogišić i Jagić, kao profesori na sveučilišću, nahode, kojih su naša ruska braća u koliko iz potrebe po struki, koju oni zastupaju, još više iz bratske ljubavi sa osobitim odlikovanjem primili. Kod ovdašnjeg velikog družtva za plovidbu, trgovinu i železnicu, ima preko pedeset kapetanah sve rodom iz hrvatskog Primorja i Dalmacije, a isto u družtvu parobrodstva Kneza Voroncova ima naših sinovah, a glavni je upravitelj gosp. Cingrija, rodom dubravčanim. K tomu ima ovdje znatan broj naših trgovacah, pomoracah, pomoćnikah u trgovini i knjigovodjah, ovdje imamo čisto srbsko-hrvatsku gostnicu, pod nazivom „Liepa Dalmacija“, kavanu pod imenom „Jugoslavjanska Kavana“ i vinotočnju kod „Kosovapolja.“ U ta mjesta skupljaju se ponajviše Hrvati i Srbi, a i naša ruska braća rado se s nami druže. Liepo, vam je to pogledati kad u gostnici „Liepa Dalmacija“ veći broj naših kapitanah dodje, a vojvoda hercegovački, gosp. Luka Vukalović, uz gusle javorove junačku pjesmu zapjeva: svaki od nas misli, da se u svome zavičaju nalazi. Zaboravih vam i to javiti, da ovdje već treća godina postoji dobrotvorno družtvo za uzajemnu pomoć slavjansku, pod žastitom svetih slavjanskih apostolah Kirila i Metoda. Pri istom družtvu postoji slavjanska knjižara, koja ima veliki broj izvrstnih slavjanskih knjigah, što su slavjanski rodoljubi družtvu poklonili, a i gosp. Bogišić je svoju knjižnicu družtvu ustupio. U tome družtvu zastupani su, uz rusku braću, ponajviše južni Slavjani.

Mi ovvje pomljivo pratimo, što se tamo na jugu dogadja, radujemo se što se sviest kod našeg naroda budi, i što Dalmatinac, Istrianac i Primorac priznaje i uvidja, da je Hrvat, a ne Talijanezac. Za sad napisah vam to, a drugi put, ako Bog dade zdravlja, bit će svega više. *Hrvat.*

Svašta ponešto.

* **Austro-Ugarsko vinarstvo prema Francezkomu.** Franczka je vinogradarstvom najveća država na svietu, a a za njom naša monarkija. Francezka privriedi na 3 miliona 400.000 rali vinograda do 88 milionah 500.000 akovah vina u vriednosti od 900 mil. frank., Austro-Ugarska na 1 mil. 120.000 rali do 46 milionah 200.000 akovah u vriednosti od 390 mil. frank. Translitavija privriedi za $1^2/_3$ krat više nego Cislitavija.

* **Koliko je ljudi na svietu.** Nije baš točno izbrojeno, al pošto statistici tako tvrde, biti će da je blizu istini, da se na cieloj zemlji nalazi 1377 milijunah ljudi, od kojih dolazi na Evropu 301.600.000; Aziju 794.000.000; Australiju 4.365.000; Afriku 192.250.000; Ameriku 84.524.000. Veliki gradovi broje: London 3.251.800; Pariz 1.794.300; Beč 833.855; Berlin 925.389; Breslavija 208.025; Drezda 177.089; Monakov 169.478; Kolonja 129.233.

Različite viesti.

* (**Čudnovati narodni napredak u Dalmaciji.**) Dočin Niemci vabe i mame dalmatinske zastupnike na carevinskom vieću kojekakvimii obećanji, samo da jih odvrate od svoje slavenske braće, snizili su u isto vrieme u Sinju najstariju c. k. hrvatsku višu u nižu gimnaziju, koju su toli častno i uspješno kroz više godinah OO. Franjevci iz žarka rodoljubja vodili i bezplatno na njoj u sladkom materinskom jeziku podučavali milu nam omladinu. Žaliti se imaju i roditelji i mladići, kojim se na ovaj način krati i prieči više izobraženjo.

* (**Upisivanje na dionice „Senjske štedionice“**), da je na brzo te najboljim, skoro nenadanim uspjehom ovršeno i da je na 400 komadah dionicah javnoj subskripciji izloženih upisano preko 1200 komadah. — Ovo nam je najljepšim dokazom, koli naše obćistvo upoznaje i cieni korist udruživanja; da ovako sigurno i probitačno utočište znade, kamo se uteći može u stiski, te da se nemora povjeravati lihvarskim i nečoviečnim rukam. Od srdca želimo što bolji uspjeh „*Senjskoj štedionici!*“

* (**Hrvatska komercijalna banka u Zagrebu**) ustrojila se, te joj je za predsjednika izabran jednoglasno, presv. g. Ivan Mažuranić, a za podpredsjednika g. Ante Jakić, oba vrla narodnjaka.

* (**Primorska štedionica u Kraljevici**) započeti će početkom nove godine svoje častno i koristonosno djelovanje, pošto joj vlada pravila iliti statut potvrdila.

Digitized by Google

* **(Za brodarsko družtvo u Senju)** upisalo se 7687 dionicah, mjesto razpisanih 3000 komadah. Slava našim rodoljubom!

* **(Magjarski ministerium)** srušio se, nu u istinu je stari ostao, samo se je malo prenaredio i obnovio, zastavljen je pako ovako: Predsjednik: Szlavy(novo-stari), ministar oko kralj, osobe: barun Wenckheim (stari) za zemaljske financije: Kerkapoly (stari), za nutarnje poslove: Thoth (stari), za pravosudje: Pauler (stari), za obćila i javne gradnje: Tisza (stari), za bogoštovje i javna nastavu: Trefort (stari), za poljodjelstvo, obrt i trgovinu: grof Zichy (novi), za ministra trojedne kraljevine: grof Petar Pejaćević (stari).

* **(G. Vakanović)** pozvan je u Budin te se je onamo odmah odputio u družtvu sa odsj. savjetnikom g. Hrvojćem i jednim tajnikom zemaljske vlade. Pogovara se da će biti penzioniran, a za taj slučaj da će banom postati ili rasinjski vlastelin Inkey, ili narodnjak grof Julio Janković.

* **(Jugoslavenski djaci na pražkom sveučilišću)**, i to Hrvati, Srbi, Bugari i Slovenci, naumiše osnovati djačko jugoslavensko družtvo. Živili!

* **(Državni dug Austrije)** iznaša po posljednjem izkazu svotu od 2 tisuće 644 milijunah 397,707 for. na koju državljani plaćaju svake godine kamatah 105 milij. 852.117 f. od kojih u srebru 40,818.100 f.

* **(Rude kamenita ugljena u Siveriću)** kraj Šibenika i Drniša n Dalmaciji, kupilo je jedno talijansko družtvo, koje se sprema na veliko kopati ondje ugljen te posebnom željeznicom voditi ga k moru, a odanle u svoju domovinu za poraba tvornicah, željeznicah i parobrodah. Šteta velika, što se nije našlo domaćih glavničiarah, koji bi te rude kupili i na svoju ruku ugljen kopali, n. pr. Lloyd, koji vas potrebiti ugljen dosta skupo u Ingleskoj kupuje. Time bi bio vas dobitak kod kuće ostao i nebi se tudjinci na golemu našu štetu, našimi proizvodi obogatjivali. Skrajne je vrieme, da i mi jednoć pogledamo.

* **(Ruski jezik u aust. vojsci.)** Usljed naloga šefa generalnoga štaba Galine, moraju se učiti ruski jezik viši oficiri ovoga zbora, kao što se već davno uče i pruski oficiri. — Znak je to vremena, u koje živimo. Prije nekoliko godinah, kad se je koj nas učio ruski, kakova se nije hajka od stanovitih stranah na njega dizala, a sada?

* **(Rusko čovjekoljubje.)** Državni zastupnik Pavao Dervis poklonio je gradu Moskvi svotu od 400.000 rubaljah (600000 for.) za utemeljiti ondje jednu bolnicu za siromašnu bolestnu djecu.

* **(Djevojke na Cirihskom sveučilišću.)** U Cirihu (Švajcarskoj) na sveučilišću upisalo se ljetos 100 djevojakah, da uče ljekarstvo iliti medicinu. Od ovih je iz same Rusije 80 djakinjah, koje su svršile u svojoj domovini propisane nauke.

Sa tršćanskoga tržišća.

U ovih petnaest danah cienu se u trgovini nise mnogo promienile. *Pšenica* 116 ℔ tržila se od 7.65—9 f.; *kukuruz* f. 3.85—4.35; *kafe* Rio 45—49 f.; *cukara* tučena f. 22.75—23.50.; *jačmena* f. 3.35—4.25; *bazulja* f. 5—7; *pirinča* (oriže) f. 7.75—13. *Masla* f. 48—55; *slanine* f. 29—30; *masti* 27—28 f.; *loja* f. 26; *kože* suhe (volovske i kravje) f. 80—90; telećih 117—120 f.; *vune* neoprane f. 36—40; *cunjah* (krpah) f. 13.50; *voska* f. 105—107; *treske* (bakalara) 14—19 f.; *kamenita ulja* (petrolija)14—15 f. — Barilo *ulja* dalm. istar. 26—27 f. sa odbitci. Vedro dobra *vina* ist. 18—21, rakije domaće f. 19—21 razumieva se na brodu i bez dacija.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 16 Decembra.

Odjadrili iz — u

Trst: *Marte* Mars. — *Istriana* Nikolajeva. — *Australia* Store. — *Ena* Odese. — *Ljubezne Sestre* Carig. — *Sona* Maratonisi. — *Due Figli* Samos. — *Domenica, Nazionale* Gruža. — *J. J. Strossmayer* Njukastla. — *Domenico, Figlia Penelope* Mecih.
Alesandriju: *Reno* Njukastla — *Urmenj, Iro,* Mars. — *Maria Zari* Ceta.
Bordò: *Andrina, Jenny R.* Trsta.
Buenos Ayres: *Ljubezni Otac* Ceta.
Cet: *Nauta, Elena, Alessandro, Dario, Vieruka, Caterina* Trsta.
Dunkerk: *Flegon* Orana.
Carigrad: *Obilić* Odese — *Sem* Sire. — *Nettuno* Marsilje. — *Car. Sgardelli.* Mars.
Falmut: *Tonka B.* Odese.
Filadelfiu: *Angelika* Trsta.
Filipevil: *Mie Figlie* Ceta.
Glučester: *Marco Maria* Brdjanske. — *Anna* Njujorka.
Genovu: *Patrizio* Truna.
Kork: *III. Dubrovački, I. Dubrovački* Njujorka. — *Catina R.* Filadelfie. — *Concordia S.* Brdjanske. — *Nuovo Guglielmo* Suline.
Kvinstovn: *Blandina, Tri Brata, Columbus* Odese. — *IV. Dubrovački* Njujorka. — *Eber* Filadelfie. — *Tom* Brdjanske.
Londru: *Penelope* Ibrajle.
Marsilju: *Dika* Ceta. — *Alessandro* Smirne — *Equo* Trsta. — *Maria Luqa* Senja.
Mesinu: *Čisni* Mariupolja.
Njujork: *Lea* Bristola — *Neptun* Skalenove
Odesu: *Amor Fraterno* Lošinja. — *Noè* Ceta. — *Carmella B.* Trsta. — *Slavia* Genove.
Mlece: *Carlo Boromeo, Giorgio* Njuporta. — *Sagittario* Odese.
Plinut: *Diana* Brdjanske. — *Spirito* Philipivil.
Riojanejro: *Oliva* Santos-a. — *Globbe* Europe.
Santos: *Saul* Ceta.
Smirnu: *Marie* Marsilje.
Svanseju: *Ariosto* Ibrajle.
Šild: *Nathan* Anverse. — *Pater* Boves.

Dojadrili u — iz

Trsta: *Francika O., Eugenia* Cet. — *Teresa* Marsilju. — *Carlo, Due Cognati, Virgo* Bordò. *Peppina* Ales.
Alesandrije: *Alma* Hul.
Belfasta: *Betti* Njuport.
Bordò: *Mio Moro* Kardif.
Dunkerka: *Emidio* Njukastl.
Carigrada: *Stef. Kovačević, Plod Nadin, Peppina, Michele, Petrosiava, Balthasar, Carmelia, Hrabren, Mala F., Pasqualina, Amata P., Arfaksad* Kork. — *Nuova Fama, Supplice* Marsilju. — *Eufemia* Kustengje — *Marietta, Malenko* Odese. — *Nikolaj* Cet. *Union, Unico N., Mirto* Lošinj.
Falmuta: *Mirra* Dunkerk. — *Tom* Limerik. — *Jared, Lamek, Nuovo Nicoletto* Glučester. — *Pia S., Adamo* Liverpol. — *Anna N.* Kardif. — *Elena Kovačević* Anversu. — *Elpis, Penelope* Londru. — *Diana* Plinut. — *Domenico* Hul. — *Elena G.* Samsum.
Filadelfie: *Ati* Dublin. — *Esaù* Kork.
Kardifa: *Hunnus, Matilde, Jona, I. Neresinotto, Argentina, Grad Zagreb, Gjurko, Figlia maggiore* Trst. — *Norina, Superbo* Carig. — *Slavomir, Sofia* Dubrovnik. — *Leopoldina Bauer* Patras. — *Čas* Dubln. — *Zia Catterina* Portosaid.
Kvinstovna: *Diana* Londru. — *Mercur* Anversu. — *Ariosto* Svanseju. — *Graovac* Carig.
Marsilje: *Due Figlie* Njujork. — *Consolazione* Trst. — *Sara* Carig. — *Eden L.* Ales. — *Terzo* Buenos Ayres. — *Equo, Barba Zvane* Cet.
Mesine: *Speme* Palerm. — *Cinta* Nicu. — *Tauro* Marsiljo.
Njukastla: *Fanny, Ann, Stok* Carlgr. — *Giane* Filadelfiu. — *Capodistria* Ales.
Njujorka: *II. Dubrovački, Osmi Dubrovački, Deveti Dubrovački, Tare, Abraham* Kork. — *Sator, Vicenza, Martin* Kvinstovn.
Odese: *Ace* Marsilju.
Plinuta: *Spirito* Leit.
Santos: *Adele, Nicolino* Gibilteru. — *Istria* Pernambuk. — *Neni* Bahie.
Savanah: *Leda* Genovu.
Smirne: *Giro Boskarić* Marsilja.
Teksel: *Sibila* Njukastl.
Tangaroka: *Mia F.* Ingl.

Tèk Novacah

polaq Borse u Trstu od 1 — 16 Decembra 1872.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	5.14	5.14	5.14	5.14	5.12	5.11	—	5.11	5.11	5.12	5.12	5.12½	5.12½	—	—
Napoleoni	—	8.69	8.70½	8.70½	8.71	8.71½	8.71	—	8.72	8.73	8.73	8.71	8.73½	8.63	—	—
Lire Ingleske	—	10.96	10.98	10.97	10.98	10.98	10.98	—	11.	11.01	11.01	11.01	11.01	11.—	—	—
Srebro prid (aggio) . .	—	107.15	107.15	107.15	106.85	106.75	106.75	—	107.	107.	107.	106.85	107.15	107.25	—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Fr. Hoffmeister
k.k. Hof-Buchbinder
in
WIEN.

Digitized by Google